

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2564

Volume 15 No.2 May – August 2021

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Humanities & Social Sciences

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

ISSN 1905-6036 (Print)

ISSN 2673-0731 (Online)

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2564

Volume 15 No.2 May – August 2021

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการ บทความทั่วไป บทความหนังสือ ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ ของนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา บัณฑิตศึกษา โดยมีขอบเขตเนื้อหา ในสาขาภาษาศาสตร์ ศีลภาสา ศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป การตลาด นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมการเกษตร สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม สารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน
ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม
ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์พิเศษ นายแพทย์สมพร โพธิ์นาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลย ภูมิพันธุ์
อาจารย์ ดร.ธนากรรณ์ พันทวี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชา มาลีเคน	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย ศรีอำไพ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สืบชาติ อันทะไชย	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา กาวีระ	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Professor Dr.William R. Barratt	Indiana State University
Professor Dr.Leslie B. Barratt	Indiana State University

สถานที่จัดพิมพ์

โรงพิมพ์ตักสิลาการพิมพ์ โทรศัพท์ 088 560 8139

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมใจ ภูมิพันธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวธิดา ซาปัญญา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรกรรณ์ วงศ์คำจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณิธร วรวิวัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.มงคล เอกพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกทบวงมหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัครภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.นิราศ จันทระจิตร	มหาวิทยาลัยนครพนม
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.กตัญญู แก้วหานาม	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รพีพรรณ พงษ์อินทร์วงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนรรฆ จรรย์ยานนท์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ศรีพุทธรินทร์	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ จีวัฒนมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิกร ยาสมร	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูริศร์ พงษ์เพ็ญจันทร์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สลักจิต นิลผาย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีรัตน์ ปานศุภวัชร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำภาศรี พ่อคำ	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉายรุ่ง ไชยกำบัง	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมาน เอกพิมพ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรทัย อินตะไชยวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภาวีร์ มากดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริรัตน์ นาคิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดาววรรณ ถวิลการ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อาจารย์ ดร.ภัทรพร วีระนาคินทร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อาจารย์ ดร.ธนพล ตีรชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อาจารย์ ดร.ปริญญา บริพัฒ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร.อาจารย์ แสงเสถียร	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

หมายเหตุ บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารเป็นทัศนะ ลิขสิทธิ์ และความรับผิดชอบของผู้เขียนเจ้าของผลงาน
หน่วยงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (ชั้น 7)
เลขที่ 113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120
โทรศัพท์ 043 556 231 หรือ 043 556 001-8 ต่อ 1027
โทรสาร 043 556 231 หรือ 043 556 009
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru> Email: reru.journal101@gmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ฉบับปีที่ 15 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2564 จัดทำขึ้นโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อเผยแพร่บทความจากวิทยานิพนธ์ บทความวิจัย บทความวิชาการ ของนักศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ซึ่งถือเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด ประสบการณ์และสร้างเครือข่ายเชิงวิชาการ และงานวิจัยสาขาต่าง ๆ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดฉบับนี้ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนสามารถผ่านการประเมินเป็นวารสารที่ได้รับการยอมรับในระดับชาติ ตามเกณฑ์คุณภาพของ TCI กลุ่ม 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีความยินดีรับบทความวิจัย (Research article) บทความทางวิชาการ (Academic article) บทความปริทัศน์ (Review article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน ผู้สนใจสามารถดูรายละเอียดได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณ คณะผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ช่วยเสนอแนะแนวคิดให้กับผู้เขียนและกองบรรณาธิการอย่างดียิ่ง ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัย และงานวิชาการทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติต่อไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

บทความ	หน้า
บทความวิจัย.....	1
Effects of Creativity Style and Grouping Style in Learning by Applications for Education using Problems based on Creative Problem Solving of Undergraduate Students <i>Phitchaporn Mueangngam and Prachit Intaganok</i>	3
แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24 <i>กริช อีรางศุ และ อำนาจ ชนวงค์</i>	20
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 <i>อนุสรณ์ พิพิธภักดิ์, ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ และ สุรัตน์ ดวงชาตม</i>	32
การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับการแก้ปัญหาแบบโพลยา (Polya) เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ <i>กรกฎ กล้าพร้อม และ ปาริชาติ ประเสริฐสังข์</i>	42
การลดความสูญเสียของวัสดุก่อสร้าง ด้วยเครื่องมือคุณภาพ 7 ชนิด กรณีศึกษา: บริษัทวิเศษดลบริหารสินค้า จำกัด จังหวัดขอนแก่น <i>นราธิป สุพัฒน์ธนานนท์, พลอยพิมพ์ มั่นคง, ปณิตา ศรีอ่อน และ ชลวิทย์ ประวันโต</i>	51
การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 <i>นารินทร์ เสมสุข, ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ และ อัครพงศ์ สุขมาตย์</i>	60
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 <i>สร้อยสุดา กรีน, เพลินพิศ ธรรมรัตน์ และ ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์</i>	70
การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธีการแบบเปิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 <i>ทานตะวัน สีด้า และ ปาริชาติ ประเสริฐสังข์</i>	79
ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 <i>ศิริประภา ชูปาว, หทัย น้อยสมบัติ, ภัทรวรรณ คำแปล และ ชัยยนต์ เพาพาน</i>	91
ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 <i>อำภา ไชยทะ, หทัย น้อยสมบัติ, ภัทรวรรณ คำแปล และ ชัยยนต์ เพาพาน</i>	102

สารบัญ (ต่อ)

บทความ

หน้า

บทความวิจัย.....	
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการและการจัดการเรียนรู้วิธีการทางประวัติศาสตร์ สุบรร พรหนองแสน และ สาคร อัมจักร.....	113
ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการขยายสมัยใหม่กับความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจร้านกาแฟสด ระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทศพร จันทร์ปลั่ง, อีรพรรณ อิงภากรณ์ และ กาญจนา หินธาร์.....	124
ปัญหาสถานะทางกฎหมายของเด็กที่เกิดจากเทคโนโลยีเจริญพันทางการแพทย์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดิณณ์ ชัยสายัณห์.....	134
การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ เทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เบญจลักษณ์ ภูสามารถ, ณัฐชัย จันทุม และ ธัญญลักษณ์ เขจรศักดิ์.....	146
กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ธมกร แสงวงสว่าง และ เสาวลักษณ์ จิตติมงคล.....	154
เส้นทางท่องเที่ยวตามรอยวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน: ร้อยเรื่องเมืองโยธธ บุญทริกา หวังล้อมกลาง และ โอษฐ์ญา บัวธรรม.....	168
คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชีมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จุรีวัลย์ ภัคดีวุฒิ.....	181
คุณลักษณะของผู้ประกอบการเงินเนอเรชั่นวายที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ ในจังหวัดพิษณุโลก ศุภณาริ พิรส.....	193
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เปียโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี อิทธิฤทธิ์ สารบรรณ และ อวิรุทธ์ โทท่า.....	203
การแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์แบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดลำพูน พวงผกา สุวิรรณ และ ปัญจพร ศรีชนาพันธ์.....	213

สารบัญ (ต่อ)

บทความ

หน้า

บทความวิจัย.....	
ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของธนาคารเพื่อ การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตุนคร จังหวัดร้อยเอ็ด จารุวรรณ สุภชัยวัฒน์, สุธาสินี วงศ์หาต, ปภาดา สาคร, สุนันต์ดี พละศักดิ์ และ ดวงดาว ภูครองจิตร์.....	224
ภาคผนวก.....	235
หลักเกณฑ์การเสนอบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.....	237

ผลของรูปแบบการคิดสร้างสรรค์กับรูปแบบการจัดกลุ่มในการเรียนรู้ด้วยแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

Effects of Creativity Style and Grouping Style in Learning by Applications for Education using Problems based on Creative Problem Solving of Undergraduate Students

พิชญ์มาภรณ์ เมืองงาม¹และ ประชิต อินทะกนก²

Phitchaporn Mueangngam¹ and Prachit Intaganok²

Received : 12 พ.ค. 2563

Revised : 24 มิ.ย. 2563

Accepted : 24 มิ.ย. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการคิดสร้างสรรค์กับรูปแบบการจัดกลุ่มในการเรียนรู้ด้วยแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ที่ลงทะเบียนรายวิชา นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 80 คน ผู้วิจัยใช้แบบวัดลักษณะรูปแบบการคิดสร้างสรรค์ แบ่งผู้เรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ รูปแบบการคิดสร้างสรรค์แบบนวัตกรรมและรูปแบบการคิดสร้างสรรค์แบบปรับเปลี่ยน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย 1) แบบวัดลักษณะรูปแบบการคิดสร้างสรรค์ 2) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) แบบวัดการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ 4) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ด้วยความแปรปรวนพหุคูณแบบ 2 ทาง (Two-Way MANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้เรียนที่มีรูปแบบการคิดสร้างสรรค์ต่างกันเรียนรู้ด้วยแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผู้เรียนที่มีรูปแบบการจัดกลุ่มที่ต่างกันเรียนรู้ด้วยแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการคิดสร้างสรรค์กับรูปแบบการจัดกลุ่มในการเรียนรู้ด้วยแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ : รูปแบบการคิดสร้างสรรค์, แอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา, การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

Abstract

This research was to study effects of creativity style and group learning style in learning by education applications using problems based on creative problem solving of undergraduate students. The samples were 80 undergraduate students enrolled in Innovation and education information technology course at the second semester of academic year 2019. The measurement of creative styles was used to measure two different types of students in this study: innovative style and adaptive style. The research instruments were: 1) a measurement of creative styles, 2) lesson plans, 3) a creative problem solving test and 4) a learning achievement test. The data were analyzed using the analysis of two-way MANOVA. The results found that:

1. The students who have different creativity styles, learning by education applications using problems based had no statistically significant difference on creative problem solving and learning achievement at .05 level.

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

อีเมล: phitchaporn.m@sru.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

¹ Doctoral Student, Program in Information Communication and Technology, Surindra Rajabhat University, Email: phitchaporn.m@sru.ac.th

² Assistant Professor, Ph.D., Lecturer in Information Communication and Technology in Education, Surindra Rajabhat University

2. The students who have different group learning style, learning by education applications using problems based had statistically significant difference on creative problem solving and learning achievement at .05 level.

3. There was no interaction between creativity style and group learning style by education applications using problems based on creative problem solving and learning achievement at .05 level of significance

Keywords : Creativity style, Applications for education, Creative problem solving

Introduction

Currently, we are moving to the 21st century, the development of communication devices and information technology enhances human society to entering the digital era rapidly. It affects every aspect of leaning management procedures. The progress of communication tools and information technology helps to distribute and to access knowledge, and easier communication. Technology helps teachers to develop their learners, follow up on the changing learning management in every step, provide help and suggestion to their learners that help learners to further their learning toward new knowledge and gather new experience, as well as the change of the characteristic of the learners' learning styles.

Most learners at present are familiar with technology and pay most of their time learning in what they are interested in. This also refers to communicating with others online. Therefore, technology is an important thing for nowadays teachers. They need to understand the change and keep up with technology to consider the advantages of technology to be useful for their modern learning and promote their learner's more efficiency in learning.

Applications for education purposes are playing important roles in teaching. The Thai government is holding a policy promoting the use of new media to develop learners' learning. Applications for education purposes could be useful and worth learning because most learners can access the information easier through their mobile phones. This made the change to the format of teaching and learning as borderless learning, no limitation for education. Only they have smartphone or tablets, they could conduct their teaching and learning. Nowadays, many learners spend time after class to review lessons or do their homework. The researcher then use Moodle application, which is Application for education that learners can download for free. Which is used to manage and enroll in the university's e-Learning system. Which is a system that uses Moodle to provide services. Moodle application has been developed to be compatible with Smart phone, Tablet and Desktop, and also supports IOS, Android and Windows operating systems.

Leaning management applying various learning processes with technology for education could be used for conducting group learning processes, promoting learning team working skills, knowledge exchangeability, be brave to express their opinions and it also helps motivating learners to their courses. To increase learning the 21st-century skills, teachers need to create the chance for experiencing how to use problems as the beginning point to connect their prior knowledge to the new information, and process to be their new knowledge (Barrows and Bennett, 1982 : 273-277) To have learners to learn how to solve problems by practicing thinking to get rid of the problems and search for knowledge, understanding in both basic and advanced levels. The learning management using the problem is a way to conduct learning activity using the real problem. Beginning with the problem which is the real situation to learners to let them search for knowledge and skills themselves using the process of problem solving prepared by

teachers as teachers also keep giving some advices. Teachers prepared the problems which cover all the learning objectives, prepare learning resources, and provide support in the learning process without providing direct lecturing. This responses to the conditions of supporting problem base learning (Hmelo-Silver and Barrows, 2006 : 1) including, 1) activation of prior knowledge, 2) encoding specificity and, 3) elaboration of knowledge. Learners would have more chances to understand and express their knowledge in many ways.

Kirton's adaptive-innovative theory (1976 : 622-629) was developed in order to explain cognitive tendencies and problem-solving styles. Adaptors desire to do things better ; innovators seek to do things differently. KAI is a theory that attempts to explain differences in creativity and, in this understanding, create more cohesion and collaboration among team members (Jake, 2009 : 66-78). Kirton's adaption-innovation theory (KAI) is founded on the idea that each person is creative and solves problems Kirton (1999 : 18-31). KAI is chiefly concerned with cognitive style and determining how people solve problems. Kirton (1976 : 622-629) described adaptors as individuals who prefer to "do things better" and innovators as people who prefer to "do things differently." He postulated that understanding the cognitive styles of adaptors and innovators would greatly enhance organizational cultures of change and diversity. Learners' analysis would help the teacher to know their learners' behaviors, interests, and their needs which may be individually ready or not. Holding to the principle that when one is ready to do and get a chance to do it, one would be satisfied and be ready to follow you. Thus, if teachers are aware of the level of their learners' readiness, the activity conduct would be consistent to the learners' actual condition. If learners are not much ready; teachers need to find a way to increase the motivation, and provide more help. When teachers know and understand about differences among learners on how to think, it would help to provide benefit for both teachers and learners on how to promote learning, learners' development to be able to learn with their full potential and accomplish higher learning, and also increase the learning management efficiency.

Overall, problem based learning is one of the best teaching methodologies that could be used to develop the learning quality of learners because it is consistent with the National Education Act of B.E. (1999 : 2) aims at learners to increase skills to think, analyze, solve the problem, and think creatively. Learners have more chances to learn and take action. Moreover, there are more chances to gather more knowledge by themselves from both inside the education institute and outside learning resources. For teachers, they would reduce their roles of class controllers whereas learners would have more ability to control themselves. The amount of knowledge obtain would be based on their desire because it is their responsibility. The important factor that should be considered by teachers is the different learners' learning styles, especially the learners' thinking process. Hence, researcher used the measuring creative styles that developed according to the adaption innovation theory A-I theory and the Kirton's adaption-innovation theory (KAI) (Kirton, 1976 : 622-629). Divide the students into two different types in this study : innovative style and adaptive style. To want to know the learners' thinking format as a guideline to design appropriate and the most effective teaching and learning process for their learners. The researcher, therefore studied the effects of creativity style and grouping style in learning by applications for education using problems based on creative problem solving of undergraduate students.

Objectives of the Study

1. To compare the different creativity style by application for education using problems based on creative problem solving of undergraduate students.
2. To compare the different grouping style by application for education using problems based on creative problem solving of undergraduate students.
3. To reveal the interaction between the creativity style and grouping style in learning by applications for education using problems based on creative problem solving of undergraduate students.

Research methodology

Population and sample

The population were undergraduate students in Surindra rajabhat university. The samples were 138 undergraduate students enrolled in Innovation and education information technology at second semester, academic year 2019. Use the measurement for creative thinking styles. Categorize students according to 2 types of creative thinking styles which are 1) Innovative style. 2) Adaptive style. And divided into four equal groups by random sampling were : 1) Group process by students with innovative style. 2) Group process by students with adaptive style. 3) Group process by students with adaptive style more than innovative style. 4) Group process by students with innovative style more than adaptive style.

Variable

Independent variable

1. Learning by applications for education using problems based
 - 1.1 Group process by students with innovative style.
 - 1.2 Group process by students with adaptive style.
 - 1.3 Group process by students with adaptive style more than innovative style.
 - 1.4 Group process by students with innovative style more than adaptive style.
2. Creativity style
 - 2.1 Innovative style
 - 2.2 Adaptive style

Dependent variable

1. Creative problem solving
2. Learning achievement

Methodology

Table 1 Data analysis in research methodology.

Objectives of the Study	Data Collection	Research Tools	Statistics
1. To compare the different creativity style by application for education using problems based on creative problem solving of undergraduate students.	1. Creativity style 2. Grouping style 3. Learning achievement score 4. Creative problem solving score	1. Measurement of creative styles 2. Moodle classic Application 3. Lesson plan	One-way ANOVA

Objectives of the Study	Data Collection	Research Tools	Statistics
		4. Creative problem solving test 5. Learning achievement test	
2. To compare the different grouping style by application for education using problems based on creative problem solving of undergraduate students.	1. Creativity style 2. Grouping style 3. Learning achievement score 4. Creative problem solving score	1. Measurement of creative styles 2. Moodle classic Application 3. Lesson plan 4. Creative problem solving test 5. Learning achievement test	One-way ANOVA
3. To reveal the interaction between the creativity style and grouping style in learning by applications for education using problems based on creative problem solving of undergraduate students.	1. Creativity style 2. Grouping style 3. Pretest-Learning achievement score 4. Creative problem solving score	1. Measurement of creative styles 2. Moodle classic Application 3. Lesson plan 4. Creative problem solving test 5. Learning achievement test	1. Average and Standard deviation 2. Pearson's correlation coefficient 3. Two-Way MANOVA

Research instrument

- 1.1 Measurement of creative styles.
- 1.2 Lesson plan.
- 1.3 Creative problem solving test.
- 1.4 Learning achievement test.

Procedure

1.1 Measurement of creative styles.

The researcher collected concepts, theories, documents and related researches to the creativity style according to the Adaption Innovation Theory A-I Theory) by Micheal J.kirton and The Kirton Adaption-Innovation Inventory (KAI) (Kirton, 1976 : 622-629) The creativity style questionnaire developed by Pirunnet (2008 : 114-116) and Orsirichaivait (2003 : 102-106) was also adapted to develop an instrument for this study. The result showed that the rate was at .975 and it was considered as high correlations. Researcher used to gauge whether a person's creative style is towards the adaptive or innovative end. There are 32 items that measure creative traits. Respondents are required to rate how well each item

describes them along a 5-point scale, ranging from 1 to 5 The possible range of scores on the KAI is 32 to 160. A higher overall score indicates a more innovative orientation, whereas a lower overall score indicates a more adaptive orientation. Scores above 75th percentile indicates an innovative style whilst scores below 25th percentile indicates an adaptive style.

1.2 Lesson plan.

The lesson plan was developed to be used with grouping style by application for education. Four learning units were designed. Each learning activity for each unit was designed according to the teaching principle that is consistent with problem-based learning. Lesson plans of four learning units for eight weeks were evaluated by seven experts to consider the accuracy, appropriateness, clarity, and possibility to be applied. It was found that the average point was at 4.37 which referred to appropriate to be implemented. The lesson plans were revised as mentioned by experts in any additional points.

1.3 Creative problem solving test.

The instrument was developed by setting the simulation. The criteria were made in rubrics as well as reasons for explaining usage and application in creative problem solving in each step reasonably. They were five steps mentioned by The Osborn-Parnes creative problem solving procedure. they were 1) finding the truth, 2) finding the problem, 3) finding thoughts, 4) finding answers, and 5) finding the acceptable answers. The instrument was evaluated by seven experts of creative problem solving to find out the accuracy of the content. The process of Index of item objective congruence (IOC) was conducted and the average rate was at .96 which to appropriate to be implemented.

1.4 Learning achievement test.

Course description, content, and course objectives were analyzed to develop the instrument to evaluate the achievement of the Innovation and information technology education course. The table for analyzing the instrument was developed to evaluate the items' objective congruence. The instrument was developed. It was a set of 60 item test of multiple choices. There were 30 items needed for the items' objective congruence. The result was analyzed and the instrument was revised as mentioned by experts. The test items which gained the rate of items objective congruence from 0.5–1.00 were considered as the test which was applicable. All the 60 item tests were rated as applicable. The revised instrument was tried out with 60 undergraduate students who were not the target group to find out the reliability using Kuder–Richardson Formula 20. The result of the analysis showed that the item tests that passed the criteria were the items that held the item difficulty (P) rate between 0.20-0.80, and the discrimination rate from 0.23 or more. 36 item tests passed the criteria. 30 item tests were used to develop the pre-test and post-test with the shuffle item test based on the ratio and appropriateness. The average rate was 0.60.

The experimental procedure and data collection

This research was an experimental research and the research was made as a classroom lesson plan set for each experimental group. The process took eight weeks with following steps.

Phase 1 : The test to classify the characteristic of learners' creative thinking

1.1 The sample group was 138 bachelor's degree students studying at Surindra Rajabhat University and enrolled the Innovation and education information technology in the second semester of academic year 2019. The students were asked to do the test of creative thinking characteristic evaluation developed by researcher. It consisted of 21 Likert scale item tests. The score of the entire test was between 32-160 points. The ones who got 60-90 points would be considered as having modified creative thinking, and ones who got 110-140 points would be considered as having innovative creative thinking.

1.2 The points of students doing the test were interpreted as 1) 57 students who got between 60-90 points would be students who had modified creative thinking, 2) 60 students who got between 60-90 points would be students who had innovative creative thinking, and 3) 21 students who got between 32-59, 91-109, and 141-160 points were considered as ones who did not get along the point criteria and the average point of creating thinking was at 92.3.

1.3 Then 40 students with modified creating thinking and 40 students of innovative creative thinking were randomly selected as shown in figure 1. The groups were classified by the group formats. This led to the sample group of 80 students for the experiment as shown in Table 2. After that, the experiment was conducted.

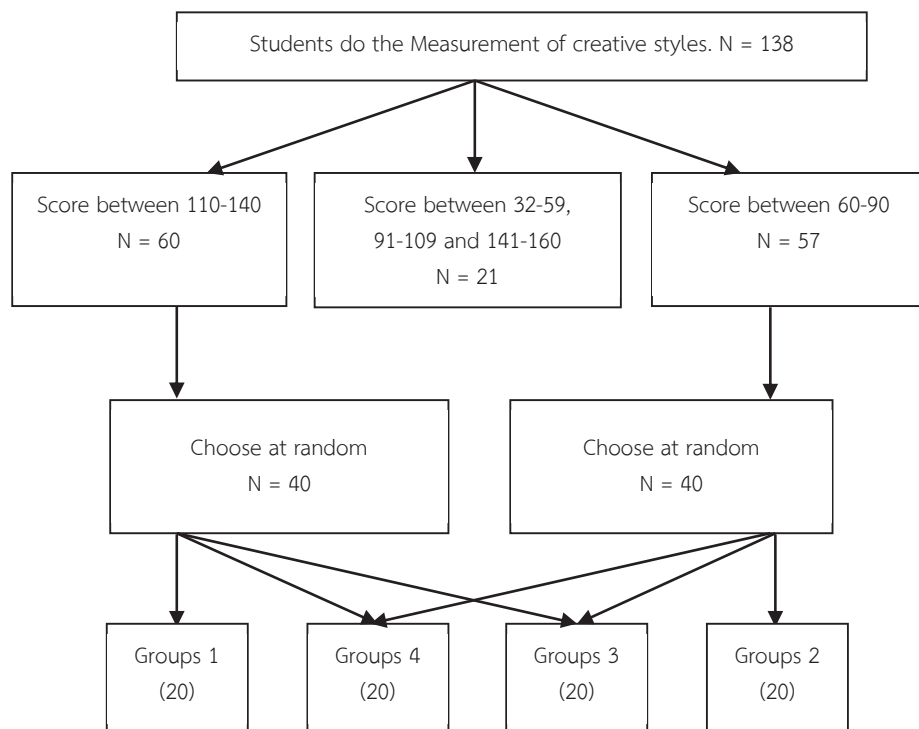

Figure 1 Groupings of students by the Measurement of creative styles.

Table 2 Group of samples in the lesson plan.

No.	Grouping style	N.	Total (people)
1	Group process by students with innovative style. Learning by applications for education using problems based.	4 groups 5 people in each group	20
2	Group process by students with adaptive style. Learning by applications for education using problems based.	4 groups 5 people in each group	20
3	Group process by students with adaptive style more than innovative style. Learning by applications for education using problems based.	4 groups 5 people in each group	20
4	Group process by students with innovative style more than adaptive style. Learning by applications for education using problems based.	4 groups 5 people in each group	20
Total		16 groups	80

Phase 2 : Experiment steps

2.1 Orientation step Course teacher gave an orientation for students, giving a lecture equipped with learning material shared by an application for educational purpose. The information about the content, course description, agreement, and conditions of the course was given to students. Then the students downloaded the application “Moodle Classic” and logged in the system using their learner ID’s, the ID number. Then students practiced how to use e-learning classroom through Moodle Application. Teacher gave suggestion how to use the Moodle Application as well as how to ask for help and consult online for student’s facilitation and getting familiar with students. After that, students were asked to do the pre-test.

2.2 Studying step With the lesson plan using application for education with problem based learning, teachers divided students into groups of five with the characteristic of the creative thinking styles. Each group created a Facebook group, and one of students was the chair of the group to moderate the conversation in the group, one of them was a secretary to keep record the data and create the summarized each week assignment. On the experiment, students logged in the Moodle Application to study on the date and time of the course enrolled. The class attendance was made by teacher sending QR code to Facebook group weekly. Students had to log in the Moodle Application and completed the assignments prepared by the teacher every week. Then the assignments were submitted into the submission box created by teacher for five weeks. Teacher kept facilitating and providing consulting session online. On the sixth week, students in each group presented their process of innovative development for teaching materials in the classroom. Teacher and students in each group provided opinions about the strength and weakness to be guideline to develop the innovation and teaching materials.

2.3 After experiment step Teacher conducted a post test for all students. The test was the achievement test that included 30 test items and 7 test items on the creative problem solving evaluation. The points given to the creative problem solving evaluation was made for each test in rubric 0-4. This referred to 1) trying not to answer got 0, 2) giving incorrect answer got 1, 3) giving correct answers in sub point got 2,

4) giving correct answer in the main point got 3, and 5) giving all correct and complete answer got 4. The answers were checked by two experts and the researcher. The criteria for scoring are as shown in rubrics in Table 3. Then all the points were analyzed finding the correlation as shown in Table 4

Table 3 Results of the correlation analysis to try out for creative problem solving test.

		1 st . test	2 nd . test
1 st . test	Pearson Correlation	1	.975**
	Sig. (2-tailed)		.000
	N	34	34
2 nd . test	Pearson Correlation	.975**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	
	N	34	34

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Table 4 Criteria for interpreting of creative problem solving scores and creative problem solving average score

creative problem solving score	creative problem solving average score	signification
4	3.51 - 4.00	Have the ability to creative problem solving at a very good level
3	2.51 - 3.50	Have the ability to creative problem solving at a good level
2	1.51 - 2.50	Have the ability to creative problem solving at a fair level
1	0.51 - 1.50	Have the ability to creative problem solving at an unsatisfied level
0	0.00 - 0.50	Have the ability to creative problem solving at low level

Result

(1) Results of the Average values and standard deviations.

Table 5 Results of the average and standard deviation creative problem solving score.

Creativity style		Grouping style	Mean	Std. Deviation	N.
Creative problem solving score	Innovative style	1	3.62	0.21	20
		3	3.36	0.13	15
		4	3.27	0.22	5
		Total	3.48	0.23	40
	Adaptive style	2	3.44	0.17	20
		3	3.40	0.24	5
		4	3.43	0.28	15
		Total	3.43	0.22	40
	total	1	3.62	0.21	20
		2	3.44	0.17	20
		3	3.37	0.15	20
		4	3.39	0.27	20
		Total	3.46	0.23	80

Table 7 Results of Variance of grouping styles.

	Grouping style	N	Mean	Std. Deviation
Creative problem solving score	1 and 2	40	3.53	0.21
	3 and 4	40	3.38	0.22
	Total	80	3.46	0.23

Table 8 Results of Variance with the One way ANOVA.

		SS	df	Mean Square	F	Sig.
Creative problem solving score	Between Groups	.447	1	.447	9.681	.003*
	Within Groups	3.601	78	.046		
	Total	4.048	79			

* significantly at the rate .05

After analyzing the result with the One way ANOVA, it revealed that the between-groups variance, within-group variance and F was at 9.681, and the statistical significance was at .003 which was less than the preset at 5.0. This meant it was statistically significant and it did not accept the hypothesis.

Therefore, learners who were sorted into the same creativity style (group 1 and group 2) and learners who were sorted into different creativity styles (group 3 and 4) held the different ability to do the creative problem solving significantly at the rate .05.

2. Result of correlations creativity style, grouping style and creative problem solving score.

Table 9 Result of correlations creativity style, grouping style and creative problem solving score.

Variable		Creativity style	Grouping style	Creative problem solving score
creativity style	Pearson Correlation	1	.335**	-.109
	Sig. (2-tailed)		.002	.336
	N	80	80	80
grouping style	Pearson Correlation	.335**	1	-.379**
	Sig. (2-tailed)	.002		.001
	N	80	80	80
Creative problem solving score	Pearson Correlation	-.109	-.379**	1
	Sig. (2-tailed)	.336	.001	
	N	80	80	80

** significantly at the rate .05

After analyzing the result with the correlation coefficient between the creativity style and grouping style was at .335 significantly at level .01. The creativity group had a negative relationship to the creative problem solving points at -.109, and the grouping style had a negative relationship to the creative problem solving points at -.379 significantly at the rate .05.

Table 10 Results of the between variance grouping style and creative problem solving score.

	SS	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.802	3	.267	6.258	.001*
Within Groups	3.246	76	.043		
Total	4.048	79			

* significantly at the rate .05

After analyzing the result with the between-groups variance, within-group variance and F was at 6.258 and the statistical significance was at .001 which was less than the preset at 5.0. This meant it was statistically significant and it did not accept the hypothesis. Thus, learners who were sorted to 4 different grouping styles had different abilities to do creative problem solving significantly at the rate .05.

Table 11 The result of the between multiple comparisons grouping style and creative problem solving.

(I) Grouping style	(J) Grouping style	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	Lower Bound	Upper Bound
1	2	.18700*	.06536	.027*	.0153	.3587
	3	.25450*	.06536	.001*	.0828	.4262
	4	.23150*	.06536	.004*	.0598	.4032
2	1	-.18700*	.06536	.027*	-.3587	-.0153
	3	.06750	.06536	.731	-.1042	.2392
	4	.04450	.06536	.904	-.1272	.2162
3	1	-.25450*	.06536	.001*	-.4262	-.0828
	2	-.06750	.06536	.731	-.2392	.1042
	4	-.02300	.06536	.985	-.1947	.1487
4	1	-.23150*	.06536	.004*	-.4032	-.0598
	2	-.04450	.06536	.904	-.2162	.1272
	3	.02300	.06536	.985	-.1487	.1947

* significantly at the rate .05

After the analysis of the results, the differences were found in three pairs, group 1 and group 2, group 1 and group 3, and group 4. There were no differences found in group 2 and group 3, group 2 and group 4, and group 3 and group 4. Therefore, it could be concluded that learners who were sorted to group 1 had higher ability to do creative problem solving than learners who were sorted to group 2, group 3, and group 4 significantly at the rate .05.

3. The result of the analysis on Two-way MANOVA

Basis agreement analysis before using Two-way MANOVA

Table 12 Variance relation test by Bartlett's test of sphericity.

Statistics	Approx. Chi-square	df	p-value
Bartlett's test of sphericity	39.406	6	.000*

* significantly at the rate .05

It was found that $p < .05$ so the dependent variables had the relationship significantly at rate .05.

Table 13 The result of the test on the homogeneity of covariance matrices of all variables.

Box's M	F	df ₁	df ₂	p-value
15.193	.899	15	2.272E3	.565

It was found that $p > .05$ that accepted H_0 so the covariance matrix of both groups was not different, and the Box's M had no significance.

Table 14 The result of the test of error variance.

Dependent variable	F	df ₁	df ₂	p-value
Learning achievement	.509	5	74	.769
Creative problem solving	1.365	5	74	.247

It was found that $p > .05$ on both two variables, and they accepted H_0 , so there was no error variance.

Table 15 The result of the analysis on the polynomial variable on the creativity style and grouping style by applications for education using problems based on creative problem solving.

Source of variation	score	SS	df	MS	F	Sig. (1-tailed)
creativity style	Learning achievement	.133	1	.133	.032	.859
	Creative problem solving	.080	1	.080	1.889	.173
grouping style	Learning achievement	82.242	3	27.414	6.544	.001
	Creative problem solving	.855	3	.285	6.721	.000
creativity style*grouping style	Learning achievement	1.200	1	1.200	.286	.594
	Creative problem solving	.029	1	.029	.695	.407
Error	Learning achievement	310.017	74	4.189		
	Creative problem solving	3.137	74	.042		

The result of the analysis on the polynomial variable on the creativity style and grouping style by applications for education using problems based on creative problem solving classified to points and it revealed that

1. The different creativity style had no difference in points of ability to do creative problem solving ($F = 1.889$, Sig. = .173).
2. The different grouping styles had differences on points of ability to do creative problem solving significantly at rate .05 ($F = 6.721$, Sig. = .000).

3. There was no interaction between the creativity style and the grouping style by applications for education using problems based on creative problem solving of the undergraduate students ($F = .695$, $Sig. = .407$).

Discussion

1. Learners who had different creativity styles learning by applications for education using problems based on creative problem solving had no difference on the points and achievement.

According to the observation and the analysis in the learners' information, when learners worked in the group they would divide their responsibilities, helping each other to solve problems within the framework as well as maintaining the interpersonal relationship. This led to different problem solving that supported Kirton (1994 : 1-31) who concluded that the number or the products of thoughts, the different of creativity thinking, both modified and innovative format gave no difference to the number of creative products or outcome, but they were different in the behavior on having creating thinking, and achievement. There was no fixed answer about the characteristic of creating thinking and which characteristic would gain the higher achievement. It depended on the work characteristic. The characteristic of creative thinking would lead to achievement and be appropriate to the situations, and it supported Bissola and Imperatori (2011 : 77-89) stating that the creative thinking was not just only gifted or the intelligence on creativity, but the development of the ability to do creative thinking was not in the format of directed relation. It was complicated and needed integration. It connected to the individual creative thinking skill, group dynamics/team, and the organization problem-solution that related to each other to make creative products together. This also supported Chaisak (2009 : 164), the creating thinking of Haimowitz and Haimowitz (1973 : 197-207), Torrance (1979 : 352-371), Good and Brophy (1980 : 92-95) and Reilly and Oermann (1990 : 177) mentioned that creative thinking was complicated and difficult to provide a fixed definition and it could be considered in a different dimension. They were 1) the definition in Product, which should be valuable and brand new, 2) the definition in process, which referred to the integration to the relation of things or far different thoughts, 3) the definition in individual, which person need to have creative thinking that was expected to be originality, fluency, flexibility, and elaboration. However, considering in the creating thinking framework, it could mean the framework enlarging of the creative thinking to obtain new and original knowledge to find the best answer for the problem found. This also referred to the consideration of the result of the creative thinking which was expected to be different from prior ones and be useful.

2. Learners who had different grouping styles learning by applications for education using problems based on creative problem solving had different points and achievements.

After the analysis, the learners in grouping style group 1 learning by applications for education using problems based on creative problem solving had a higher ability to do creative problem solving that learners in grouping style 2, 3 and 4. The observation and learners analysis was conducted during the implementation and it revealed that learners were enthusiastic to learn through group process, working in a team that led to creative problem solving which supported Wichitwechkarn (2017 : 5) who conducted a study on teaching with group teaching with friends became teachers to teach their friends. It was found that learners in the specific group had a higher level of achievement than learners in teacher-centered groups. It was concluded that the level of satisfaction of learners in group teaching with friends became teachers to teach their friends was very good.

3. There was no interaction between the creativity style and the grouping style by applications for education using problems based on creative problem solving of the undergraduate students

The result found did not respond to the hypothesis. Learners who had innovative creative thinking and modified creative thinking, with creating thinking grouping or various kinds of creative thinking had no difference in terms of their points on creative problem-solving. This supported Orsirichavait (2003 : 102-106) who studied the relationship of creating thinking format. The result found that the format of creative thinking had no relationship to the achievement in doing business. This pointed out the format of creating thinking had no effect on the achievement thought the operators who had high success may have more characteristics of marked innovative creative thinking than modified creative thinking. The marked characteristic did not have a direct impact on the success. This could be because the success was accomplished by some other factors together and creative thinking might be just one of the factors.

According to the result, therefore, the different style of creative thinking did not lead to different creative thinking or different achievement. This could be because of the other elements related to creative thinking that had been integrated in the problem based creative thinking that needed integration of advanced thinking together. Moreover, the creative thinking process needs to be considered on a lot of basic. The creative element such as originality, resistance to premature closure, elaboration, and abstractness of titles were needed to be considered as points for basic and advanced thinking development that would enhance the ability to think effectively.

Furthermore, the result of the study revealed that students who were sorted into group of innovative creative thinking style had the highest level of creative thinking and the students who were sorted into group of adaptive creative thinking style had the lowest level of creative thinking. Though teacher tried stimulating students to think and analyze the problem, analyze the process or ways to solve the problem in the same way of both groups. However, researchers did not separate the analyzing of the element of creative problem solving in terms of personality differences, and the inequality in the group that led to problems. Especially, in the working process which needed to be assign the members tasks and duties. If the assignment of each member was considered as inequality could lead to problems. Someone might get a lot of work because he or she has potential whereas someone gets little work because he or she is lazy. The group leader might be important for the management on assigning work for member equality. This also refers to assigning clear and concrete work. This could be a factor affecting the different result of the level of creative problem solving.

Recommendations

1. Teachers need to study and well understand the steps, procedures, and the use of problems as the base, creating problem-solving, and learning activity planning.

2. For the orientation, teachers need to explain, and make some agreements about the activities and process of learning activity planned by the teachers so that learners would be aware of their roles to do the activities as well as the evaluation criteria. This is because the learning activities on the application for education are the learner-centered activities focusing on self-learning. If the learners do not follow the steps of learning, there would be some consequences for them.

3. Teachers should use some situations as a problem base that are appropriate to the learners' ages and level of educations. Teachers should also provide additional information for learners to connect them to the problem-solving.

4. The use of the application for education in learning management could increase interesting learning atmosphere, but teachers should keep observing the learners' behavior because of them may not be interested in the activities provided.

Recommendation from research finding and for further study

The further study should focus on developing each aspect of creative problem solving and there should be the separation of elements of creative problem solving. Moreover, the comparison of element inside the creative thinking style to find out the difference or similarity should be conducted.

Acknowledgements

The author thanks the undergraduate students for their enthusiasm in participation for this research class. The author would like to express special appreciation and thanks to advisor for brilliant comments, encouragement, and support.

Bibliography

- Barrows, H.S. and Bennett, K. (1982). Experimental Studies on the Diagnostic (Problem-Solving) Skill of the Neurologist : Their Implications for Neurological Training. *Archives of Neurology*, 26(3), 273-277.
- Bissola, R. and Imperatori, B. (2011). Organizing individual and collective creativity: Flying in the face of creativity clichés. *Creativity and Innovation Management*, 20(2), 77-89.
- Chaisak, M. (2009). Creative development in nursing administration. *Academic Articles of Nursing*, 27(8), 164.
- Good, T., and Brophy, J. (1980). *Education Psychology: A Realistic Approach*. (2nd ed.). New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Hmelo-Silver, C.E., and Barrows, H.S. (2006). Goals and Strategies of a Problem-based Learning Facilitator. *Interdisciplinary Journal of Problem-Based Learning*, 1(1), 1.
- Haimowitz, N.R. and Haimowitz, M.L. (1973). "What Makes Them Creative?" in M.L. Haimowitz and Haimowitz, eds, *Human Development*. New York: Thomas Y. Crowell Company.
- Jake, S. (2009). Kirton's Adaption-Innovation Theory: Managing Cognitive Styles in Times of Diversity and Change. *Emerging Leadership Journeys*, 2(1), 66-78.
- Kirton, M.J. (1994). *A theory of cognitive style. Adaptors and Innovators: Styles of creativity and problem Solving* (2nd ed.). London: Routledge.
- Kirton, M.J. (1976). Adaption and Innovation: A description and measure. *Journal of Applied Psychology*, 61(5), 622-629.
- Kirton, M.J. (1999). *The Kirton Adaption-Innovation Inventory*. *Public Personnel Administration*, 19(2), 18-31.
- National Education Act of B.E. (1999). *National Education Act: An Education Reform Act for Future Development of the Thai People*. Office of the National Education Commission. Office of the Prime Minister, Thailand.
- Orsirichaivait, O. (2003). *The study of Characteristics and relationship of creativity's style, Emotional Quotient and the Small Business Entrepreneur's Success in Stationery Enterprises*. Master's thesis. Master's of Business Administration (Industrial Administration and Development). Bangkok: Thammasat University.

- Pirunnet, P. (2008). *Study of relationship between supervisor's styles of creativity, transformational leadership and effectiveness of supervisors in an industrial manufactory at Samuthsakorn*. Master's thesis. Master of Arts (Industrial and Organizational Psychology. Bangkok: Thammasat University.
- Reilly, D.E. and Oermann, M.H. (1990). *Behavioral objectives: Evaluation in nursing* (3rd ed.). Pub. No.15-2367. New York: National League for Nursing.
- Torrance, E.P. (1979). *The Search for Satori and Creativity*. New York: Creative Education Foundation.
- Wichitwechkarn, S. (2017). *Comparison of academic achievement advanced using office programs Between teacher-centered teaching and teaching by group process technique as a friend as a teacher of Diploma students 1st year Retail Business Management Program Panyapiwat Technological College*. Classroom Action Research. Mueang Nonthaburi: Panyapiwat Technological College.

แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

The Guideline for Development of Network Cooperation for Schools under the Office of Secondary Educational Service Area 24

กริช อีรางสุ¹ และ อำนาจ ชนวงษ์²

Krich Theerangsu¹ and Amnaj Chanawongse²

Received : 24 ก.พ. 2563

Revised : 30 เม.ย. 2563

Accepted : 5 พ.ค. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษา 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 398 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 76 คน และครู 322 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบชั้นภูมิ และการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของเครือข่ายความร่วมมือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ และแบบประเมินความเหมาะสมแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) องค์ประกอบเครือข่ายความร่วมมือ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และด้านการบริหารจัดการเครือข่าย ซึ่งทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 2) สภาพปัจจุบันโดยรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : เครือข่ายความร่วมมือ, ความร่วมมือ, แนวทางการพัฒนา

Abstract

The objectives of the research were 1) to study elements and indicators of a network of cooperation for schools, 2) to study the present condition and desirable condition of a network of cooperation for schools, and 3) to develop the guideline of a network of cooperation for schools. The samples of this research were school administrators and teachers under the Office of Secondary Educational Service Area 24, academic year 2017. There were 398 persons included 76 school administrators and 322 teachers. The sample size determined using the tables of Krejcie and Morgan and selected by random sampling techniques and simple random methods. Tools used for this research included an assessment form for the suitability of the components and indicators of the cooperative network, a questionnaire for current conditions and desirable conditions of cooperation networks, an interview form for guidelines for the development of cooperation networks and an evaluation form for the guidelines for the development

¹ นิสิตการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อีเมล: Nammatoom@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master Student, Program in Educational Administration and Development, Faculty of Education, Mahasarakham University, Email: Nammatoom@hotmail.com

² Assistant Professor, Faculty of Education, Mahasarakham University

of cooperation networks. The statistics used were mean and standard deviation. The results as follows;

1) the elements of a network of cooperation was at the most suitable level and consisted of 4 components, common vision, participation, exchange interaction, and network management. All of them were at the most suitable level. 2) The present condition of all components overall was at the medium level and the desirable condition of all components was at high level. 3) The guideline for development of network cooperation for schools was suitable and possible as a whole at the high level.

Keyword : Network of Cooperation, Cooperation, Guideline for Development

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้คนมีความรู้และคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ช่วยให้คนนั้นอยู่รอดในโลกได้ เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมส่วนรวม (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2545 : 1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้ให้ความสำคัญกับการมีเครือข่ายความร่วมมือของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศ โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารจัดการ และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่มุ่งหวังให้มีการใช้ทรัพยากร ทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรได้อย่างคุ้มค่า โดยไม่เกิดการสูญเปล่า และมีความคล่องตัว ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านประสิทธิภาพ และให้ความสำคัญกับการสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อเป็นกลไกหลักของการพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของทุนมนุษย์ รองรับการศึกษาการเรียนรู้และความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 (ปรเมธี วิมลศิริ, 2560 : ออนไลน์) การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในรูปแบบของความร่วมมือในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา โดยการจัดการศึกษาและสร้างเครือข่ายทางการศึกษาระหว่างสถานศึกษา เพื่อก่อให้เกิดคุณภาพแก่เด็กและเยาวชนของชาติ ดังนั้นแนวทางการพัฒนาในรูปแบบใหม่จึงจำเป็นต้องแสวงหาวิธีการที่จะทำให้คนพัฒนาปรับเปลี่ยนแนวคิด และบทบาทของตนในการเป็นผู้กระตุ้น และดึงศักยภาพของประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาให้มากขึ้น ด้วยประสิทธิภาพของการพัฒนาที่ผ่านมาเป็นส่วนช่วยทำให้มองเห็นการนำแนวคิดการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของประชาชน มาเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาที่สำคัญ ทำให้มองเห็นได้ชัดเจนว่าความหมายของการพัฒนาไม่ว่าจะกว้างขวางครอบคลุมเพียงใด จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาในทุกเรื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 171-210) จึงเกิดความเห็นชอบให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาจัดตั้งเครือข่ายกลุ่มสถานศึกษา หรือศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อส่งเสริมให้ระบบเครือข่ายทางการศึกษา ให้เป็นกลไกสำคัญในการช่วยเหลือ ขับเคลื่อนนโยบายตามภารกิจของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวม ของศูนย์เครือข่ายให้สูงขึ้น 3) เพื่อส่งเสริมและประสานการดำเนินงานด้านวิชาการในระดับสถานศึกษา และการใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ 4) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของสถานศึกษาในสังกัดให้มีความพร้อมรองรับการกระจายอำนาจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 : 31)

จากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบที่ 3 ปี พ.ศ. 2557 พบว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3,606 แห่ง หรือร้อยละ 46.28 ยังไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน เนื่องจากส่วนใหญ่ไม่ผ่านการประเมิน ตัวบ่งชี้ที่ 5 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ที่เป็นผลมาจากการจัดการศึกษาที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2557 : 15-16) จากการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ที่ผ่านมามีปัญหาที่สำคัญที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน นั่นคือปัญหาคุณภาพผู้เรียน รองลงมาเป็นปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับรายงานข้างต้นที่การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาระดับชาติ (O-Net) พบว่าระดับคะแนนเฉลี่ยโดยภาพรวมของเขตพื้นที่การศึกษาในรายวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ ยังคงต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จากสถานการณ์ดังกล่าวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ได้กำหนดแนวทางพัฒนาการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 โดยกำหนดเป็นเป้าประสงค์ เน้นการทำงานแบบบูรณาการ มีเครือข่ายการบริหารจัดการ บริหารแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ส่งเสริมเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

ในการบริหารจัดการ โดยได้จัดตั้งความร่วมมือเครือข่ายสหวิทยาเขต ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในการบริหารจัดการ ศึกษาร่วมกัน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24, 2560 : 12)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอน และทำงานเป็นคณะกรรมการของเครือข่ายสหวิทยาเขต ได้เล็งเห็น ปัญหาในการทำงานของเครือข่ายดังกล่าว ที่ยังไม่มีแนวทางในการร่วมมือกันทำงานแก้ไขปัญหา หรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จึงมีความสนใจในการศึกษา และพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขการบริหาร จัดการเครือข่าย และความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษา สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24 ให้ดียิ่งขึ้น โดยเป็นการทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา และเป็นเครื่องมือเพื่อการพัฒนา ผู้บริหารและครู ในการดำเนินงานบริหารจัดการเครือข่าย นำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

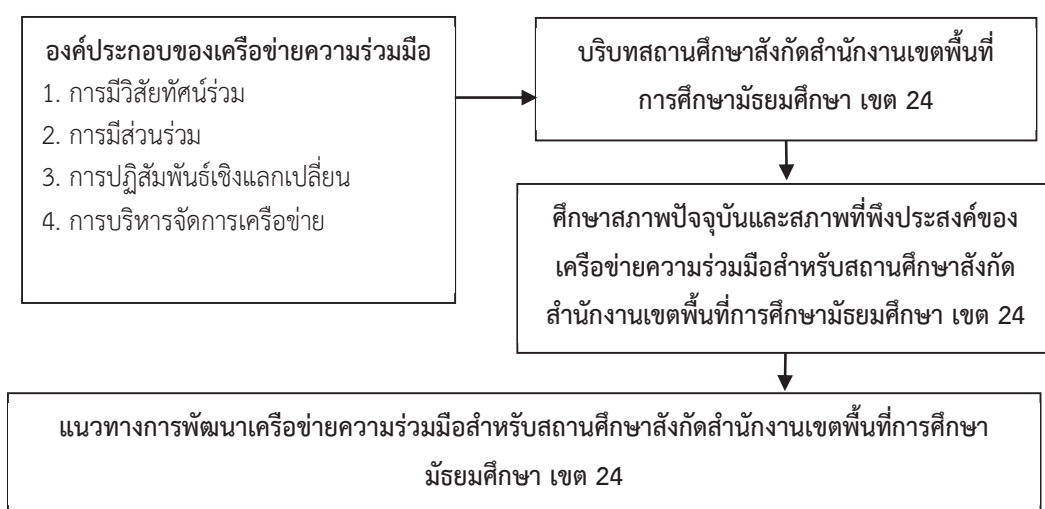
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบตัวชี้วัดของเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

กรอบแนวคิด

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วม 2) การมีส่วนร่วม 3) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน 4) การบริหารจัดการเครือข่าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554; ธนา ประมุขกุล, 2547; สนธยา พลศรี, 2550 ; ธนากร สังเขป, 2555 ; พระมหาสุทิตย์ อาภากร, 2547 ; วิสิทธิ์ศักดิ์ ชัยเกิด, 2558 ; ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ, 2551 ; ภัทรวรรณ นิลแก้วบรรวิชัย, 2559) กรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ กลุ่มเป้าหมาย หรือผู้ให้ข้อมูลในการตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีเกณฑ์คุณสมบัติ คือ นักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน ผู้มีความรู้ในเรื่องของเครือข่ายความร่วมมือ ทำงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จำนวน 1 คน และผู้มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับของเครือข่ายความร่วมมือของสถานศึกษา หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา หรือหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 2 คน

1.2 ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ

1.2.1 ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จากทั้ง 55 โรงเรียน ปีการศึกษา 2560 ผู้บริหารสถานศึกษา 95 คน ครู 2,023 คน รวม 2,118 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ปีการศึกษา 2560 โดยการพิจารณาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนประชากรได้ ซึ่งเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 43) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 76 คน และกลุ่มครูจำนวน 322 จากนั้นใช้เทคนิคการสุ่มแบบชั้นภูมิ และวิธีการสุ่มอย่างง่าย

1.2.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสอบถาม โดยเชี่ยวชาญจำนวน 7 คน มีเกณฑ์คุณสมบัติ คือ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท/ปริญญาเอก ด้านการศึกษา 3 คน ด้านหลักสูตรและการสอน 2 คน และด้านการวิจัยการศึกษา 2 คน

1.3 ระยะที่ 3 แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ

1.3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากสถานศึกษาที่เป็นแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) จำนวน 2 โรงเรียน

1.3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 5 คน ที่มีคุณสมบัติ ตามเกณฑ์ดังนี้ คือ จบการศึกษาระดับปริญญาโท/ปริญญาเอก ด้านการบริหารการศึกษา 1 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญในการจัดการศึกษา 1 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ และตัวชี้วัดการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ เป็นแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดเครือข่ายความร่วมมือ ตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมขององค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.57 และ S.D. = 0.22) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.58 และ S.D. = 0.13) องค์ประกอบด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.47 และ S.D. = 0.14) และองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการเครือข่าย ($\bar{X}$ = 4.47 และ S.D. = 0.16) โดยที่รวมทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52 และ S.D. = 0.07)

2.2 ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค IOC โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสอบถามนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ตามวิธี Item Total Correlation (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 90) ผลการวิเคราะห์ทุกข้อคำถาม มีค่ามากกว่า 0.20 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.831 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.826

2.3 ระยะที่ 3 แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ

2.3.1 แบบสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาที่เป็นแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) แล้วนำไปใช้สร้างร่างแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 พบว่าร่างแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทุกองค์ประกอบและตัวชี้วัด มีความสอดคล้อง คล้ายคลึงกัน และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ด้านการมีส่วนร่วม เพิ่ม 1 ชีววัด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเครือข่าย ของทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคน และด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม เพิ่ม 1 ชีววัด คือ ควรส่งเสริมเรื่องการประสานงานขอความร่วมมือจากบุคคล/กลุ่มบุคคล/องค์กร/หน่วยงาน ตรงตามความต้องการเฉพาะด้าน ของโรงเรียน ให้เป็นสมาชิกเครือข่ายในการพัฒนาการจัดการศึกษา

2.3.2 แบบประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 คือ แบบสอบถามประเภทประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อประเมินความเหมาะสม ของแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ความเหมาะสมโดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความเหมาะสมด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) และด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

3.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษา โดยผู้วิจัยดำเนินการ ศึกษาเอกสาร สรุปลิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบ และตัวชี้วัดเครือข่ายความร่วมมือโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาองค์ประกอบหลัก ที่มีความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป จึงได้องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ

3.1.2 ประเมินตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

3.2 ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

3.2.1 นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้จากระยะที่ 1 นำมาสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพ ที่พึงประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแนวทางการพัฒนาเครือข่าย

3.2.2 ตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน

3.2.3 ดำเนินการขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เสนอผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 พร้อมทั้งประสานขอความร่วมมือ จากสถานศึกษาในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 398 คน

3.2.4 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง และประสานขออนุญาตหมาย วันในการรับแบบสอบถามกลับคืนมายังผู้วิจัย หลังจากนั้นได้จัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.3 ระยะที่ 3 แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

3.3.1 นำผลที่ได้จากระยะที่ 2 สร้างแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ โดยการศึกษา Best Practices จากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ 1) เป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอก รอบที่ 3 ในระดับดีขึ้นไป 3) เป็นโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่นด้านวิชาการระดับประเทศ 3) ได้รับรางวัลในด้านต่าง ๆ ไม่ต่ำกว่า ระดับภาค ในด้านการบริหารจัดการเครือข่าย หรือด้านการสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษา

3.3.2 นำแนวทางที่ได้มาสังเคราะห์และยกร่างแนวทาง ดำเนินการตรวจสอบเชิงยืนยัน และประเมิน ความเหมาะสมของแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ นำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของเครือข่ายความร่วมมือ มาประมวลผลทางสถิติ โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลความหมาย โดยใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2553 : 103) ดังนี้ 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ระดับมากที่สุด 3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ระดับมาก 2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ระดับปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ระดับน้อย 1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ระดับน้อยที่สุด

4.2 ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

4.2.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อคำถาม โดยใช้เทคนิค IOC โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป และใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ +1 หมายถึง สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ -1 หมายถึง ไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ผลการประเมินทุกข้อมีความสอดคล้องของข้อคำถาม

4.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเทียบเกณฑ์ Midpoint อาศัยแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2553 : 111) แปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 4.51-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติในปัจจุบัน/ที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด 3.51-4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในปัจจุบัน/ที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก 2.51-3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในปัจจุบัน/ที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในปัจจุบัน/ที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย และ 1.00-1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในปัจจุบัน/ที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 ระยะที่ 3 แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ

4.3.1 การวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index : PNI_{modified}) ของแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษา เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น แปลผลคือ ค่าเฉลี่ยจากสูงสุดมีความต้องการแก้ไขมากที่สุดเรียงลำดับไปหาน้อยที่สุด

4.3.2 การวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยอาศัยแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2553 : 103) ซึ่งมีรายละเอียดคือ 4.51-5.00 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด 3.51-4.50 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับมาก 2.51-3.50 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับปานกลาง 1.51-2.50 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับน้อย และ 1.00-1.50 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับน้อยที่สุด

ผลการศึกษา

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ การมีส่วนร่วม การมีวิสัยทัศน์ร่วม การมีส่วนร่วม การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และการบริหารจัดการเครือข่าย โดยรวมทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในมากที่สุด
2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการศึกษารูป ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมทั้งผลการศึกษาความต้องการจำเป็นพร้อมนำไปสร้างแบบสัมภาษณ์และแนวทางที่ใช้ในการพัฒนาเครือข่าย ได้ผลดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

เครือข่ายความร่วมมือ ตามองค์ประกอบ 4 ด้าน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	3.39	0.25	ปานกลาง	4.53	0.26	มากที่สุด
2. ด้านการมีส่วนร่วม	3.27	0.21	ปานกลาง	4.70	0.28	มากที่สุด
3. ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน	3.30	0.22	ปานกลาง	4.58	0.20	มากที่สุด
4. ด้านการบริหารจัดการเครือข่าย	3.51	0.19	มาก	4.46	0.37	มาก
โดยรวมทุกองค์ประกอบ	3.37	0.11	ปานกลาง	4.57	0.15	มากที่สุด

โดยรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการเครือข่าย ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และด้านการมีส่วนร่วม ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการบริหารจัดการเครือข่ายอยู่ในระดับมาก

ตาราง 2 ผลการศึกษาความต้องการความจำเป็นของเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

เครือข่ายความร่วมมือ	D	I	$PNI_{Modified}$	ลำดับ
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	3.39	4.53	0.33	3
2. ด้านการมีส่วนร่วม	3.27	4.70	0.43	1
3. ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน	3.30	4.58	0.38	2
4. ด้านการบริหารจัดการเครือข่าย	3.51	4.46	0.27	4

ความต้องการความจำเป็นของเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ค่า $PNI_{Modified}$ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วม ($PNI_{Modified}=0.43$) ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน ($PNI_{Modified}=0.38$) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ($PNI_{Modified}=0.33$) และด้านการบริหารจัดการเครือข่าย ($PNI_{Modified}=0.27$)

3. แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 นำผลการศึกษาข้อมูลจากสถานศึกษาที่เป็นเลิศโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และประเมินความเหมาะสมแนวทางที่ได้มา ผลการประเมินได้ผลดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสม ของแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ	ความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.59	0.13	มากที่สุด
2. การมีส่วนร่วม	4.44	0.16	มาก
3. การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน	4.47	0.13	มาก
4. การบริหารจัดการเครือข่าย	4.25	0.27	มาก
โดยรวมทั้งหมด	4.43	0.10	มาก

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเห็นว่า แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ความเหมาะสมโดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.43) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความเหมาะสมด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการบริหารจัดการเครือข่ายตามลำดับ

สรุปผล

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดเครือข่ายความร่วมมือ มี 4 องค์ประกอบ 34 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม มี 5 ตัวชี้วัด ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.54) 2) ด้านการมีส่วนร่วม มี 11 ตัวชี้วัด ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.58) 3) ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน มี 10 ตัวชี้วัด ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.47) และ 4) ด้านการบริหารจัดการเครือข่าย มี 8 ตัวชี้วัด ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.48) ซึ่งทุกองค์ประกอบ และตัวชี้วัดมีโดยรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52)

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมทุกองค์ประกอบ และแต่ละองค์ประกอบ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.37) โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการเครือข่าย ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และด้านการมีส่วนร่วม สำหรับสภาพที่พึงประสงค์โดยรวม ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 3.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการบริหารจัดการเครือข่ายอยู่ในระดับมาก และระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม และด้านการบริหารจัดการเครือข่าย ความต้องการความจำเป็นของเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ค่า $PNI_{Modified}$ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วม ($PNI_{Modified}$ = 0.43) ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน ($PNI_{Modified}$ = 0.38) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ($PNI_{Modified}$ = 0.33) และด้านการบริหารจัดการเครือข่าย ($PNI_{Modified}$ = 0.27)

3. แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มี 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วม 2) การมีส่วนร่วม 3) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และ 4) การบริหารจัดการเครือข่าย รวมทั้งหมด 36 ตัวชี้วัด จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ความเหมาะสมโดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.43) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความเหมาะสมด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59) ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.47) ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.44) และด้านการบริหารจัดการเครือข่ายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.25) มีรายละเอียดการดำเนินงานดังนี้

3.1 การมีวิสัยทัศน์ร่วม มีวิธีการดำเนินงาน คือ 1) ประชุมชี้แจงบุคลากรหลักและผู้เกี่ยวข้องหลักของโรงเรียน ในการศึกษาจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ ในการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือ 2) สร้างความตระหนัก

ร่วมกันในการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) สนับสนุนให้สมาชิกเครือข่าย มีความเข้าใจในการรวมตัวกันเป็นเครือข่าย 4) สนับสนุนให้สมาชิกมีการยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สร้างข้อตกลง ในการร่วมมือเป็นเครือข่าย เพื่อให้เกิดแนวทางการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน 5) มีการนำเป้าหมายวัตถุประสงค์ เป็นตัวกำหนดแนวทางการดำเนินและกิจกรรมของเครือข่าย 6) ประสานงานขอความร่วมมือจากบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรที่มีความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือ ให้เป็นสมาชิกเครือข่าย

3.2 การมีส่วนร่วม วิธีการดำเนินงาน คือ 1) สมาชิกของเครือข่ายมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ และการดำเนินงานของเครือข่าย 2) จัดประชุมสมาชิกบุคลากรหลัก ผู้เกี่ยวข้องหลัก ตัวแทนโรงเรียน กลุ่มแกนนำของเครือข่าย ประชุมปรึกษาหารือ เพื่อร่วมกันวางแผนในการดำเนินงานของเครือข่าย 3) ดำเนินการตามแผนการปฏิบัติงาน ร่วมกันปฏิบัติ และแบ่งงานกันรับผิดชอบ เพื่อเป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่วางไว้ 4) สมาชิกร่วมกันกำหนดประเด็นปัญหาหารือกัน หาแนวทางในการแก้ไขปัญหา 5) จัดกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ระหว่างสมาชิกของเครือข่าย เพื่อส่งเสริมพัฒนา ความสามารถสมาชิกของเครือข่าย ครู และผู้บริหาร 6) สนับสนุนให้เครือข่ายมีการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้เป็นไปตามเป้าหมายของเครือข่าย 7) รับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของสมาชิกเครือข่ายเพื่อร่วมกันพัฒนา แก้ไขข้อบกพร่อง ในการดำเนินงานของเครือข่าย 8) สมาชิกของเครือข่ายร่วมกันสร้างสรรค์ในการค้นหาวิถีทางใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน หรือเรียนรู้นวัตกรรมจากเพื่อนสมาชิกเครือข่าย เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา 9) จัดการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกเครือข่าย ทั้งในรูปแบบการประชุม ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน อบรมสัมมนาหรือการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง 10) สมาชิกเครือข่ายร่วม ในการนิเทศ กำกับติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานของเครือข่าย 11) สมาชิกร่วมกันทบทวนแผนการดำเนินงานและข้อตกลง ร่วมกัน เพื่อพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานของเครือข่าย 12) จัดให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคน

3.3 การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน วิธีการดำเนินงาน คือ 1) ส่งเสริมให้สมาชิกเครือข่าย มีการช่วยเหลือเกื้อกูล สนับสนุนซึ่งกันและกัน ทั้งในด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน สถานที่ในการดำเนินงานของเครือข่าย 2) มีการสนับสนุนเสริมสร้าง ขวัญและกำลังใจให้กับสมาชิกของเครือข่าย 3) พัฒนาความรู้ความสามารถสมาชิกเครือข่าย ให้มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ 4) สนับสนุนให้สมาชิกมีการร่วมมือร่วมใจ ของสมาชิกเครือข่ายในการดำเนินงานต่าง ๆ 5) การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอผลงาน ความรู้ ข้อมูล รวมถึงการถ่ายทอดความรู้ ชักถามระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของเครือข่าย 6) สนับสนุนส่งเสริมซึ่งกันและกัน ในการดำเนินงานของสมาชิกเครือข่าย 7) เปิดเผยข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของเครือข่าย เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความไว้วางใจให้กับสมาชิกเครือข่าย 8) สนับสนุนการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้กับสมาชิก ของเครือข่าย เช่น รางวัล ชื่อเสียง เกียรติยศ 9) เครือข่ายมีความยุติธรรม ในเรื่องการตัดสินใจ ๆ และการดำเนินงานของเครือข่าย 10) สนับสนุนการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนความรู้ของสมาชิกเครือข่าย ครูทุกคนสามารถใช้ช่องทางติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย อาทิ Internet, Facebook และ Line

3.4 การบริหารจัดการเครือข่าย วิธีการดำเนินงาน คือ 1) จัดทำแผนการดำเนินงานของเครือข่ายตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ 2) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือสมาชิกแกนหลัก ในบริหารจัดการ ดำเนินงานและสนับสนุนการดำเนินงาน ต่าง ๆ ของเครือข่าย 3) จัดระบบบริหารจัดการเครือข่ายที่ดี ประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) จัดโครงสร้างการบริหาร เครือข่าย ความร่วมมือในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะของผู้เรียน ส่งเสริมให้เครือข่ายมีความยั่งยืน สามารถแก้ไขปัญหา ของเครือข่าย 5) ผู้นำเครือข่ายหรือกลุ่มแกนนำเครือข่ายมีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการเครือข่าย 6) จัดให้มีการนำเสนอผลงานของเครือข่าย ในรูปแบบการจัดนิทรรศการ หรือการแข่งขันประกวด เพื่อขยายเครือข่าย และสร้างความเชื่อมั่นแก่สมาชิก 7) การสร้างพันธมิตรโดยผู้อำนวยการโรงเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา หรือสถาบันอื่น ๆ ร่วมกันทำข้อตกลง หรือพันธะสัญญา (MOU) เพื่อก่อให้เกิดความจริงจังต่อภาระงานที่รับผิดชอบ 8) มีระเบียบ กฎกติกา หรือข้อบังคับในการดำเนินงานร่วมกันของเครือข่าย

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24 ได้ออกแบบกรอบแนวคิดจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็น 3 ระยะตามขั้นตอนดำเนินงาน คือ

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24 พบว่ามี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

ด้านการบริหารจัดการเครือข่าย ซึ่งทุกองค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก การที่ผลปรากฏเช่นนี้ เพราะผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดเครือข่ายความร่วมมือจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎีที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งมีลักษณะสอดคล้องกับแนวคิดของ อุดมสิน คันธภูมิ (2558 : 193) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญของเครือข่าย ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ สมาชิกของเครือข่าย วัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายร่วมกัน ผู้ประสานงานเครือข่าย กิจกรรม การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ระบบความสัมพันธ์ของเครือข่าย และระบบบริหารจัดการเครือข่าย จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบมีความสอดคล้องกับผู้วิจัยข้างต้น โดยเน้นในเป้าหมายวิสัยทัศน์ร่วมกันให้มีแนวคิดการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นหลักการสำคัญที่จะช่วยแก้ไขปัญหาของเครือข่าย รวมถึงระบบการบริหารจัดการของเครือข่ายที่จะทำให้เกิดโครงสร้างของเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดของ วิสิทธิ์ศักดิ์ ชัยเกิด (2558 : 327) คือองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา 8 องค์ประกอบ คือ การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน การมีวิสัยทัศน์ร่วม การมีส่วนร่วม ความไว้วางใจ การสร้างความตระหนักร่วม การสร้างพันธกรณี การปฏิบัติกิจกรรมร่วม และการตัดสินใจร่วม โดยองค์ประกอบที่กล่าวมา สอดคล้องกับการสังเคราะห์ข้างต้นของผู้วิจัย คือ การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน ให้สมาชิกในเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน แก้ไขปัญหาของเครือข่าย และการมีวิสัยทัศน์ร่วม เพื่อให้สมาชิกของเครือข่ายมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ในแนวทางเดียวกัน ในการร่วมมือกันดำเนินกิจกรรม หรือแก้ไขปัญหา

2. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมทุกองค์ประกอบ และแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด คือ ด้านการบริหารจัดการเครือข่าย ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และด้านการมีส่วนร่วม สำหรับสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ วิสิทธิ์ศักดิ์ ชัยเกิด (2558 : 326) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ควรเร่งแก้ไขการตัดสินใจและด้านความตระหนัก และสอดคล้องกับ พัทรินทร์ จันทาพูน (2555 : 204) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ที่กล่าวว่าสภาพปัจจุบันที่เร่งแก้ไขปัญหาคือ ด้านการบริหารจัดการเครือข่าย สอดคล้องกับผู้วิจัย คือ บริหารจัดการเครือข่ายยังไม่มีโครงสร้างการทำงานการบริหารจัดการ หรือหน้าที่ของสมาชิกที่ชัดเจน มีเพียงการรวมกลุ่มเครือข่ายเพื่อร่วมกันทำงานเท่านั้น รองลงมา คือ ด้านการบริหารทรัพยากรร่วมกัน ที่สอดคล้องกับปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน คือ การแลกเปลี่ยนทรัพยากรทั้งในด้านความรู้ บุคคล หรือการสนับสนุนต่าง ๆ ไม่เกิดอย่างเป็นระบบ มีเพียงการพูดคุยหรือจัดกิจกรรมของเครือข่ายเท่านั้น ไม่เกิดการบริหารหรือแลกเปลี่ยนที่ทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาได้

3. แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ร่วม การมีส่วนร่วม การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และการบริหารจัดการเครือข่าย ถือเป็นกระบวนการแนวทางที่จะพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่ายความร่วมมือให้เกิดประสิทธิภาพ โดยกระบวนการที่ได้ศึกษาข้างต้นมีหลักการที่คล้ายกับ PDCA คือ การมีวิสัยทัศน์ร่วม (การตั้งเป้าหมายและวางแผน) การมีส่วนร่วม และการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (ทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน) และการบริหารจัดการเครือข่าย (ตรวจสอบการทำงานและปรับปรุงพัฒนา) ซึ่งได้จากการศึกษาสถานศึกษาที่เป็นเลิศในด้านการจัดการบริหารเครือข่าย และสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษานั้น พบว่ากระบวนการพัฒนาเครือข่ายมีแนวทางที่สอดคล้องกับองค์ประกอบที่ผู้วิจัยได้ศึกษาทั้ง 4 องค์ประกอบ 34 ตัวชี้วัด และรับคำแนะนำเพิ่มเติมอีก 2 ตัวชี้วัด รวมเป็น 36 ตัวชี้วัด คือ ด้านการมีส่วนร่วม เพิ่ม 1 ตัวชี้วัด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเครือข่ายทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม เพิ่ม 1 ตัวชี้วัด คือ ควรส่งเสริมเรื่องการประสานงานขอความร่วมมือจากบุคคล/กลุ่มบุคคล/องค์กร/หน่วยงาน ตรงตามความต้องการเฉพาะด้านของโรงเรียน รวมทั้งหมด 4 องค์ประกอบ 36 ตัวชี้วัด จากการศึกษาดังกล่าว มีลักษณะสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสิทธิ์ศักดิ์ ชัยเกิด (2558 : 327) การพัฒนารูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบไปด้วย 4 กระบวนการ คือ การสร้างข้อตกลงและร่วมวางแผน การปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้น การทบทวนผลการดำเนินงาน และการประเมินผลการดำเนินงาน จะให้ได้วงหลักการพื้นฐานใกล้เคียงกับผู้วิจัยได้กล่าวมา

คือ แนวคิด PDCA และในขั้นตอนการสร้างข้อตกลงและร่วมวางแผน มีลักษณะใกล้เคียงกับการมีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วม คือการมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผนและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และสอดคล้องกับ พิสิฐ เทพไกรวัล (2554 : 287-290) ได้ศึกษาพบว่ารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วยกระบวนการสร้างเครือข่าย 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนแรกถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย ขั้นประสานหน่วยงาน/องค์กร เครือข่าย ขั้นสร้างพันธมิตรสัญญาร่วมกัน ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์และขั้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่าขั้นตอนถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย มีแนวคิดใกล้เคียงกับด้านการมีส่วนร่วม คือ สมาชิกจะต้องตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้มีเป้าหมายที่จะร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา และขั้นบริหารจัดการเครือข่าย สอดคล้องกับด้านการบริหารจัดการเครือข่าย ซึ่งถือเป็นสิ่งที่จำเป็น เพื่อให้สมาชิกของเครือข่ายทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีแนวทางการทำงานของเครือข่าย ที่ชัดเจนและรู้หน้าที่ของตน เคารพกฎกติกา หรือข้อบังคับในการดำเนินงานร่วมกัน ของเครือข่าย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24 ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า ประเด็นที่น่าสนใจที่จะทำให้การดำเนินงานของเครือข่ายความร่วมมือมีประสิทธิภาพมากขึ้น คือ ด้านการมีส่วนร่วม ควรมีการตั้งเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และมีความเป็นไปได้ร่วมกัน เพราะจะทำให้สมาชิกมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน และเป็นตัวกำหนดแนวทางการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของเครือข่ายในด้าน การปฏิสัมพันธ์ ควรสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ให้สมาชิกของเครือข่ายได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญของกระบวนการในการให้สมาชิกเครือข่าย พุดคุยแลกเปลี่ยนในการแก้ไขปัญหาพัฒนาเครือข่าย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการจัดกิจกรรมในลักษณะการรวมตัวหรือรวมกลุ่ม ที่เริ่มจากบริบทขนาดเล็กในระดับผู้ปฏิบัติงาน ก่อนจึงขยายไปสู่ระดับสถานศึกษา เช่น เครือข่ายครูผู้สอน เครือข่ายกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นต้น ค่อยขยายผลออกสู่ภายนอก สถานศึกษา จะทำให้ทราบถึงปัญหาจากตัวผู้ปฏิบัติงานจริง

2.2 ควรศึกษาการให้ความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานภายนอกที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา นำไปสู่การสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชนในลำดับต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ธนา ประมุขกุล. (2547). เครือข่าย. *วารสารการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม*, 2(3), 25-30.
- ธนากร สังเขป. (2555). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: วิ.พรินท์ (1991).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุริยวิทยาสาน.
- ปรเมธี วิมลศิริ. (2560). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี อนาคตประเทศไทย เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน*. สืบค้นเมื่อ 2 มกราคม 2561, จาก <http://www.plan.vru.ac.th/wp-content>
- พัชรินทร์ จันทาพูน. (2555). *การพัฒนากลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก*. ดุษฎีนิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระมหาสุทนต์ อาภากร. (2547). *เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ*. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข.
- พิสิฐ เทพไกรวัล. (2554). *การพัฒนาแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก*. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2551). *รูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ทางการบริหารการศึกษาสำหรับผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. *วารสารวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*, 10(2), 17-29.

- ภัทรวรรณ นิลแก้ววรวิชัย. (2559). รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิสิทธิ์ศักดิ์ ชัยเกิด. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สนธยา พลศรี. (2550). เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2545). การพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2562, จาก http://www.psproject.org/projects/child/child_web/index.html
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. (2560). แผนปฏิบัติการประจำปี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560. กาลสินธุ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). คู่มือการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาและการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2557). สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม ระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2554-2557. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- อุดมสิน คันธภูมิ. (2558). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน ศึกษาธิการภาค 11

A Model for Developing Integrative Leadership of Teachers in the Primary Schools Under the Office of Education Region 11

อนุสรา พิพิตรภรณ์¹, ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์² และ สุรัตน์ ดวงชาทม³
Anusara Pipittapun¹, Sikan Pienthunyakorn² and Surat Duangchatom³

Received : 27 เม.ย. 2563

Revised : 11 มิ.ย. 2563

Accepted : 11 มิ.ย. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู 2) สร้างและพัฒนา
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครูโรงเรียนประถมศึกษา และ 3) หาประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ
เชิงบูรณาการของครูโรงเรียนประถมศึกษา เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยใช้วิธีแบบผสม (Mix Method) ดำเนินการวิจัย
เป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน 393 คน
ยืนยันองค์ประกอบโดยวิธี Factor Analysis และวิธีวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น (SEM) ระยะที่ 2 สร้างและพัฒนา
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน
ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า

- ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครูโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วยทักษะการบูรณาการ 5 ด้าน ดังนี้
1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการใช้เทคโนโลยี 4) ด้านการสร้างความสัมพันธ์และมีส่วนร่วม
และ 5) ด้านการวัดและประเมินผล การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่าค่า KMO = 0.949 Bartlett's test
of sphericity มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างสอดคล้องกับข้อมูล
เชิงประจักษ์ มีค่าดัชนีสอดคล้องกลมกลืน ดังนี้ $\chi^2=1956.161$, $P\text{-value}=0.001$, CFI=0.987, RMSEA=0.016, NFI=0.877,
TLI=0.984 แสดงว่าตัวแปรสังเกตได้สามารถวัดตัวแปรแฝงภายนอกของภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครูได้เป็นอย่างดี
- รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครูโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์
3) กระบวนการพัฒนา 4) เนื้อหา และ 5) การวัดและประเมินผล มีกระบวนการพัฒนา 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ
2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ 3) การปฏิบัติจริง 4) ติดตามและประเมินผล
- ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครูโรงเรียนประถมศึกษา
หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X}=4.56$) สูงกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{X}=2.91$) และผลการประเมินพัฒนาการของภาวะผู้นำ
เชิงบูรณาการของครูระยะติดตาม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.66$) สูงกว่าหลังการทดลอง ($\bar{X}=4.56$) คิดเป็นร้อยละความก้าวหน้า 2.19

คำสำคัญ : การวิเคราะห์องค์ประกอบ, รูปแบบการพัฒนา, ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการ

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the components of integrative leadership of teachers,
2) create and develop an integrative leadership development model for teachers in primary schools,

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
อีเมล: anusara.pip@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ อาจารย์ ดร., สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹ Doctoral Student, Program in Educational Administration and Leadership, Sakon Nakhon Rajabhat University,
Email: anusara.pip@gmail.com

² Associate Professor, Ph.D., Lecturer in Educational Administration and Leadership, Sakon Nakhon Rajabhat University

³ Ph.D., Lecturer in Educational Administration and Leadership, Sakon Nakhon Rajabhat University

and 3) find the effectiveness of the integrative leadership development model for teachers in primary schools. This research was a research and development by using mix method. There are 3 phases of research. Phase 1 studied the components of integrative leadership of teachers. Samples were 393 teachers. Compositions were confirmed by Factor analysis and Structural Equation Modeling Analysis (SEM). Phase 2 created and developed a model for developing integrative leadership of teachers and approved the validity of the model by 10 experts. Phase 3 experiment using the model for developing integrative leadership of teachers. The samples were 30 teachers. The findings were as follows:

1. The integrative leadership of primary school teachers consisted of 5 components as follows, 1) curriculum development, 2) learning management, 3) technology integration skills, 4) relation building and participation and 5) measurement and evaluation. The suitability of all 5 components were KMO = 0.949. Bartlett's test of sphericity was statistically significant at 0.05 level. The results of data analysis were $\chi^2 = 1956.161$, P -value = 0.001, CFI = 0.987, RMSEA = 0.016, NFI = 0.877, and TLI = 0.984. That showed the observed variables were able to measure the external variables of the integrative leadership of teachers.

2. The model of integrative leadership development of primary school teachers consisted of 1) principles, 2) objectives, 3) processes, 4) content, and 5) measurement and evaluation. There were 4 stages of the model development process as 1) training workshop, 2) professional learning community, 3) practice in actual setting, and 4) supervision, monitoring and evaluation.

3. The results of effectiveness of the integrative leadership development model of primary school teachers can be examined as follow, after the intervention, the teachers' leadership behaviors ($\bar{X}$ = 4.56) was higher than pre-intervention behaviors ($\bar{X}$ = 2.91). And development assessment results of the integrative leadership of teachers ($\bar{X}$ = 4.66), compared with post-intervention behaviors, were higher ($\bar{X}$ = 4.56) and the percentage of progression was 2.19%.

Keywords : Factor analysis, Developing model, Integrative leadership

บทนำ

ยุคโลกาภิวัตน์ในศตวรรษที่ 21 ที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทสำคัญทำให้โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทั้งด้านวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ และการเมือง ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของประชาชนไทยและประชากรทั่วโลก จากสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป จนปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการแข่งขัน ทำให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต้องการพัฒนาประเทศโดยการสร้างประเทศให้เป็นสังคมแห่งความรู้ (Knowledge Based Society) ซึ่งสังคมแห่งความรู้สามารถที่จะพัฒนาคน หรือประชากรให้มีคุณภาพและมีศักยภาพที่สูงขึ้นจนสามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 11) การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญของการพัฒนาคน พัฒนาสังคม และพัฒนาประเทศ ซึ่งประเทศไทยมีนโยบายของการพัฒนาสังคมและประเทศให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนที่เรียกกันว่าไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเป็นยุคของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ดังนั้น การพัฒนาการศึกษาจึงเป็นภารกิจหลักในการพัฒนาคน อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศในทุกระบบ เพื่อนำพาประเทศก้าวไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเป็นยุคสังคมนวัตกรรม และจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมให้กับประชากรของประเทศ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาในระดับที่มีความสำคัญต่อการวางรากฐานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และจิตใจให้พร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณธรรม มีความรู้ มีความสามารถต่อการพัฒนาตนเอง สังคมและประเทศชาติในอนาคต (เทพรังสรรค์ จันทรังษี, 2556 : 2)

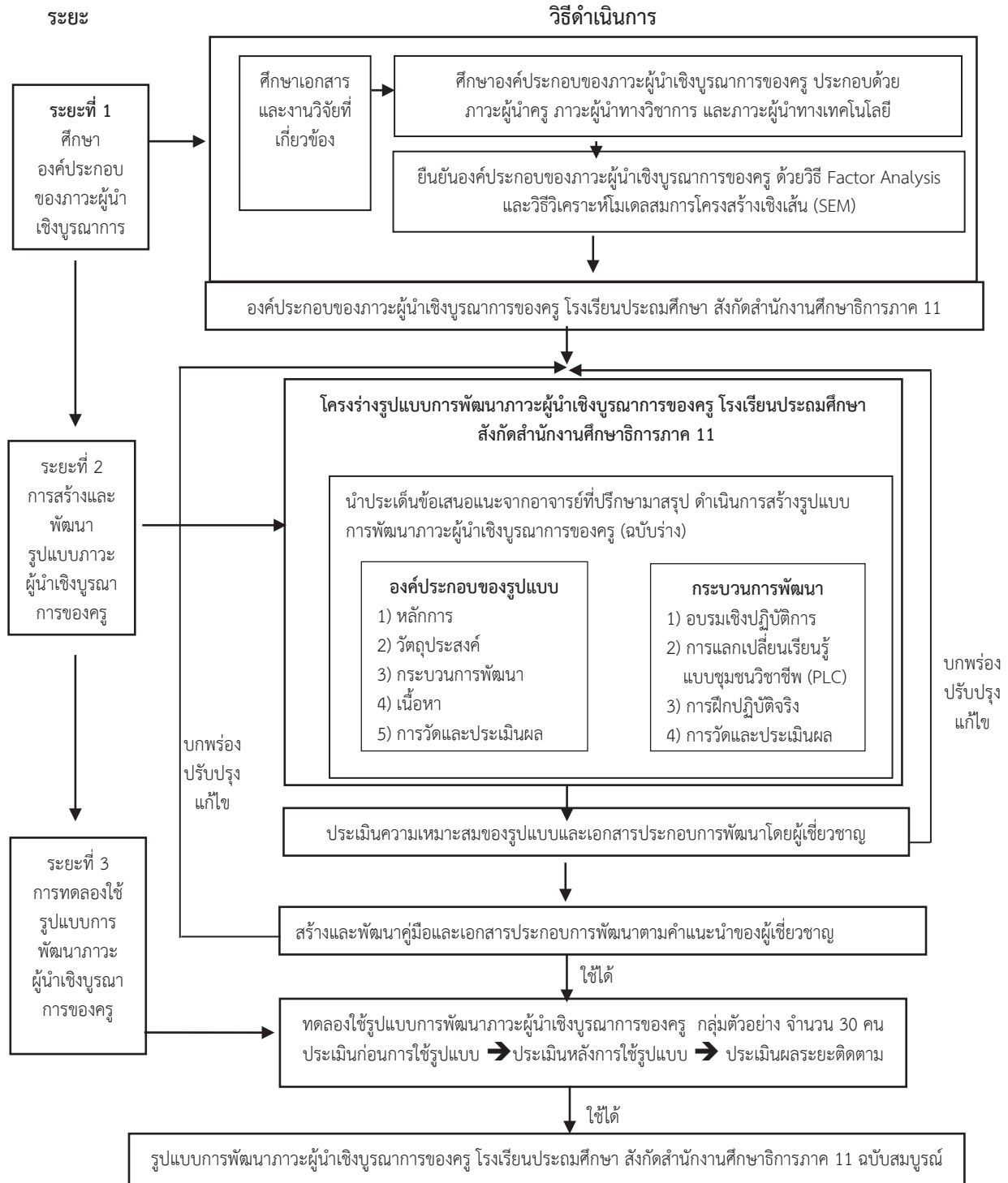
ดังนั้น ครูจึงเป็นบุคคลหลักของการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนและเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) โดยมุ่งหวังสร้างผู้เรียนให้มี

คุณภาพ คือเป็นผู้เรียนอย่างมีคุณธรรม มีความสามารถแสวงหาความรู้ ใฝ่เรียนรู้ เป็นเด็กไทยที่มีภาวะผู้นำและเป็นเด็กผู้สร้างนวัตกรรม ครูจึงต้องเป็นผู้ที่มีทักษะเรียกว่า “ทักษะสำหรับครูมืออาชีพ” (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข, 2560 : 8) และมีภาวะผู้นำ วิโรจน์ สารรัตน์ (2557 : 22) กล่าวว่าทฤษฎีภาวะผู้นำเริ่มเปลี่ยนสู่ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการ ซึ่งเป็นการรวมทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ พฤติกรรม และตามสถานการณ์เข้าด้วยกัน สอดคล้องกับ Yukl (2010 : 491-498) และ Angalet (2000 : 55-57) ที่ศึกษากระบวนการทัศน์ใหม่ในเรื่องภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 พบว่าภาวะผู้นำเชิงบูรณาการเป็นกระบวนการที่ช่วยทำให้ผู้นำมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยภาวะผู้นำเชิงบูรณาการเป็นการผสมผสานทฤษฎี ภาวะผู้นำร่วมสมัยเข้าด้วยกัน ซึ่งแต่ละทฤษฎีมีเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงในแต่ละประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน สอดคล้องกับ Hatala and Hatala (2005 : 7) และ Printy, Marks and Bowers (2009 : 1-15) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการ พัฒนามาจากแนวคิดที่หลากหลายที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ จากที่กล่าวมาข้างต้น ภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับครูในยุคปัจจุบัน คือ ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการ ซึ่งหมายถึง การบูรณาการผสมผสานแนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำด้านต่าง ๆ ซึ่งภาวะผู้นำที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา ได้แก่ ภาวะผู้นำครู ภาวะผู้นำทางวิชาการ และภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู โดยเฉพาะการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 คือ โรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร ซึ่งมีบริบทใกล้เคียงกัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม รวมทั้งด้านการศึกษา (สำนักงานศึกษาธิการภาค 11, 2562 : 19) ซึ่งครูเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาด้านการศึกษาและเป็นปัจจัยสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 เพื่อวิจัยและพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการ สามารถพัฒนาตนเองจนเกิดทักษะครูมืออาชีพนำไปสู่การพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณภาพ ทั้งด้านการเรียนและการดำรงชีพในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11
3. เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11

กรอบแนวคิด

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยใช้วิธีแบบผสม (Mix Method) แบ่งเป็น 3 ระยะ 7 ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครูจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงสำรวจ ดำเนินการดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1,305 โรงเรียน ครูผู้สอน จำนวน 14,953 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ปีการศึกษา 2561 ดังนี้ จำนวน 100 โรงเรียน ครูผู้สอน จำนวน 393 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงสำรวจ คือ แบบสอบถามองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยสร้างข้อคำถาม แบ่งเป็น 8 ตอน

ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน เพื่อประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่าค่าความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.88–1.00

ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริง จำนวน 54 คน ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's α -coefficient) พบว่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีความเชื่อมั่น (α) อยู่ที่ 0.986 หมายความว่า มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับดีมาก และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.549–0.922

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ

ขั้นตอนที่ 3 ยืนยันองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู โดยวิธี Factor Analysis และวิธีวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น (SEM) โดยใช้สถิติขั้นสูงในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น (SEM) โดยวิเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลด้วยค่าสถิติไค-สแควร์ และค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ น้อยกว่า 3.00 ค่า P-Value ต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$), RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) < 0.05 , CFI (Comparative Fit Index) > 0.90 , GFI (Goodness of Fit Index) > 0.90 , TLI (Tucker-Lewis Index), TLI (Tucker-Lewis Index) > 0.90 (Diamantopoulos and Siguaw, 2000 : 83-85) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป AMOS

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการพัฒนา 4) เนื้อหา 5) การวัดและประเมินผล และกระบวนการพัฒนา แบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้ 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) 3) การฝึกปฏิบัติจริง และ 4) การกำกับ ติดตาม และประเมินผล

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ และเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ ครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินพฤติกรรมการภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบ t-test โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

ขั้นตอนที่ 2 สรุปประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11

สรุปผล

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู

1.1 องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ประกอบด้วยทักษะการบูรณาการ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการใช้เทคโนโลยี 4) ด้านการสร้างความสัมพันธ์และมีส่วนร่วม และ 5) ด้านการวัดและประเมินผล

1.2 ผลการวิจัยเชิงสำรวจกับกลุ่มตัวอย่าง 393 คน พบว่า สภาพความต้องการขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) ทุกด้าน และผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้สถิติ KMO เท่ากับ 0.949 และการทดสอบสมมติฐาน Bartlett's test of sphericity มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ ตัวแปรแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กัน จึงสามารถใช้เทคนิค Factor Analysis ได้ โดยมีค่า Eigen มากกว่า 1 ทุกองค์ประกอบ และทั้ง 5 องค์ประกอบมีความแปรปรวนสะสมได้ร้อยละ 49.490 ของความแปรปรวนทั้งหมด ดังตาราง 1 และ ตาราง 2

ตาราง 1 การตรวจสอบความเหมาะสมของภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู

แบบสอบถาม	จำนวน ข้อคำถาม (ตัวแปร)	KMO	Bartlett's Test of Sphericity		
			Chi-square χ^2	Df	Sig.
ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครูโรงเรียน ประถมศึกษา	65	0.949	14999.624	2080	0.000*

* P- value < 0.05

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู

องค์ประกอบที่	ชื่อองค์ประกอบ	ค่าความผันแปร (Eigen value)	ค่าร้อยละ ของความแปรปรวน	ค่าร้อยละ ความแปรปรวนสะสม
1	การพัฒนาหลักสูตร	21.453	33.004	33.004
2	การจัดการเรียนรู้	3.329	5.122	38.126
3	การใช้เทคโนโลยี	2.924	4.499	42.625
4	การสร้างความสัมพันธ์และมีส่วนร่วม	2.459	3.783	46.408
5	การวัดและประเมินผล	2.003	3.082	49.490

การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) เปรียบเทียบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่าง 393 ตัวอย่าง และใช้โปรแกรม AMOS version 18 ในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Model : SEM) ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น (SEM) โดยใช้โปรแกรม Amos version 18 ดำเนินการวิเคราะห์ทั้งหมด 3 ครั้ง ดังตาราง 3

ตาราง 3 สรุปผลการปรับโมเดลสมการโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้ง 3 ครั้ง

	เกณฑ์	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
χ^2		4154.204	2706.019	1956.161
df		2005	1876	1771
P-value		.000	.000	.001
χ^2/df	<2.00	2.072	1.442	1.105

ตาราง 3 (ต่อ)

	เกณฑ์	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
Goodness of Fit Index (GFI)	>0.95	.745	.828	.873
Comparative Fit Index (CFI)	>0.95	.845	.940	.987
Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)	<0.05	.052	.034	.016
Normed Fit Index (NFI)	>0.80	.739	.830	.877
Tucker-Lewis Index (TLI)	>0.95	.839	.933	.984
χ^2		4154.204	2706.019	1956.161

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ครั้งที่ 3 พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดล มีค่า ดังนี้ ไค-สแควร์ (χ^2) = 1956.161, χ^2/df = 1.105, df = 1771, P -value = 0.001, Goodness of Fit Index (GFI) = 0.873, Comparative Fit Index (CFI) = 0.987, Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.016, Normed Fit Index (NFI) = 0.877, Tucker-Lewis Index (TLI) = 0.984 สรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในสำนักงานศึกษาธิการภาค 11

ระยะที่ 2 ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู

การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนา และเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 ท่าน สรุปได้ดังนี้

1. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.70) พิจารณารายการตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ คือ เนื้อหา ($\bar{X}$ = 4.90) กระบวนการพัฒนา ($\bar{X}$ = 4.70) การวัดและประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.70) หลักการ ($\bar{X}$ = 4.60) และวัตถุประสงค์ ($\bar{X}$ = 4.60) ตามลำดับ

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.54) พิจารณารายการตามเล่มเอกสารโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ เล่มที่ 2 ทักษะการบูรณาการด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.63) รองลงมา คือ เล่มที่ 5 ทักษะการบูรณาการด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.60) เล่มที่ 3 ทักษะการบูรณาการด้านการใช้เทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55) เล่มที่ 1 ทักษะการบูรณาการด้านการพัฒนาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.51) และเล่มที่ 4 ทักษะการบูรณาการด้านการสร้างความสัมพันธ์และมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.43)

ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู

ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู ตรวจสอบได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู พบว่า ผลการประเมินภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครูหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.56) ซึ่งสูงกว่าผลการประเมินก่อนการทดลอง ที่มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.91) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผลการประเมินหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองทุกด้าน ซึ่งหมายความว่า ครูที่เข้าร่วมการทดลอง มีการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครูที่เพิ่มขึ้น โดยมีค่าความต่างโดยรวมเพิ่มขึ้น 1.65 คิดเป็นร้อยละความก้าวหน้า 56.70 สรุปได้ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสม ของแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ	ความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.59	0.13	มากที่สุด
2. การมีส่วนร่วม	4.44	0.16	มาก
3. การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน	4.47	0.13	มาก
4. การบริหารจัดการเครือข่าย	4.25	0.27	มาก
โดยรวมทั้งหมด	4.43	0.10	มาก

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเห็นว่า แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ความเหมาะสมโดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.43) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความเหมาะสมด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการบริหารจัดการเครือข่ายตามลำดับ

สรุปผล

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดเครือข่ายความร่วมมือ มี 4 องค์ประกอบ 34 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม มี 5 ตัวชี้วัด ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.54) 2) ด้านการมีส่วนร่วม มี 11 ตัวชี้วัด ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.58) 3) ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน มี 10 ตัวชี้วัด ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.47) และ 4) ด้านการบริหารจัดการเครือข่าย มี 8 ตัวชี้วัด ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.48) ซึ่งทุกองค์ประกอบ และตัวชี้วัดมีโดยรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52)

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมทุกองค์ประกอบ และแต่ละองค์ประกอบ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.37) โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการเครือข่าย ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และด้านการมีส่วนร่วม สำหรับสภาพที่พึงประสงค์โดยรวม ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 3.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการบริหารจัดการเครือข่ายอยู่ในระดับมาก และระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม และด้านการบริหารจัดการเครือข่าย ความต้องการความจำเป็นของเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ค่า $PNI_{Modified}$ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วม ($PNI_{Modified}$ = 0.43) ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน ($PNI_{Modified}$ = 0.38) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ($PNI_{Modified}$ = 0.33) และด้านการบริหารจัดการเครือข่าย ($PNI_{Modified}$ = 0.27)

3. แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มี 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วม 2) การมีส่วนร่วม 3) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และ 4) การบริหารจัดการเครือข่าย รวมทั้งหมด 36 ตัวชี้วัด จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ความเหมาะสมโดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.43) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความเหมาะสมด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59) ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.47) ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.44) และด้านการบริหารจัดการเครือข่ายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.25) มีรายละเอียดการดำเนินงานดังนี้

3.1 การมีวิสัยทัศน์ร่วม มีวิธีการดำเนินงาน คือ 1) ประชุมชี้แจงบุคลากรหลักและผู้เกี่ยวข้องหลักของโรงเรียน ในการศึกษาจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ ในการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือ 2) สร้างความตระหนัก

ร่วมกันในการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) สนับสนุนให้สมาชิกเครือข่าย มีความเข้าใจในการรวมตัวกันเป็นเครือข่าย 4) สนับสนุนให้สมาชิกมีการยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สร้างข้อตกลง ในการร่วมมือเป็นเครือข่าย เพื่อให้เกิดแนวทางการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน 5) มีการนำเป้าหมายวัตถุประสงค์ เป็นตัวกำหนดแนวทางการดำเนินและกิจกรรมของเครือข่าย 6) ประสานงานขอความร่วมมือจากบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรที่มีความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือ ให้เป็นสมาชิกเครือข่าย

3.2 การมีส่วนร่วม วิธีการดำเนินงาน คือ 1) สมาชิกของเครือข่ายมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ และการดำเนินงานของเครือข่าย 2) จัดประชุมสมาชิกบุคลากรหลัก ผู้เกี่ยวข้องหลัก ตัวแทนโรงเรียน กลุ่มแกนนำของเครือข่าย ประชุมปรึกษาหารือ เพื่อร่วมกันวางแผนในการดำเนินงานของเครือข่าย 3) ดำเนินการตามแผนการปฏิบัติงาน ร่วมกันปฏิบัติ และแบ่งงานกันรับผิดชอบ เพื่อเป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่วางไว้ 4) สมาชิกร่วมกันกำหนดประเด็นปัญหาหารือกัน หาแนวทางในการแก้ไขปัญหา 5) จัดกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ระหว่างสมาชิกของเครือข่าย เพื่อส่งเสริมพัฒนา ความสามารถสมาชิกของเครือข่าย ครู และผู้บริหาร 6) สนับสนุนให้เครือข่ายมีการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้เป็นไปตามเป้าหมายของเครือข่าย 7) รับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของสมาชิกเครือข่ายเพื่อร่วมกันพัฒนา แก้ไขข้อบกพร่อง ในการดำเนินงานของเครือข่าย 8) สมาชิกของเครือข่ายร่วมกันสร้างสรรค์ในการค้นหาวิถีทางใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน หรือเรียนรู้นวัตกรรมจากเพื่อนสมาชิกเครือข่าย เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา 9) จัดการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกเครือข่าย ทั้งในรูปแบบการประชุม ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน อบรมสัมมนาหรือการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง 10) สมาชิกเครือข่ายร่วม ในการนิเทศ กำกับติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานของเครือข่าย 11) สมาชิกร่วมกันทบทวนแผนการดำเนินงานและข้อตกลง ร่วมกัน เพื่อพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานของเครือข่าย 12) จัดให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคน

3.3 การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน วิธีการดำเนินงาน คือ 1) ส่งเสริมให้สมาชิกเครือข่าย มีการช่วยเหลือเกื้อกูล สนับสนุนซึ่งกันและกัน ทั้งในด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน สถานที่ในการดำเนินงานของเครือข่าย 2) มีการสนับสนุนเสริมสร้าง ขวัญและกำลังใจให้กับสมาชิกของเครือข่าย 3) พัฒนาความรู้ความสามารถสมาชิกเครือข่าย ให้มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ 4) สนับสนุนให้สมาชิกมีการร่วมมือร่วมใจ ของสมาชิกเครือข่ายในการดำเนินงานต่าง ๆ 5) การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอผลงาน ความรู้ ข้อมูล รวมถึงการถ่ายทอดความรู้ ชักถามระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของเครือข่าย 6) สนับสนุนส่งเสริมซึ่งกันและกัน ในการดำเนินงานของสมาชิกเครือข่าย 7) เปิดเผยข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของเครือข่าย เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความไว้วางใจให้กับสมาชิกเครือข่าย 8) สนับสนุนการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้กับสมาชิก ของเครือข่าย เช่น รางวัล ชี้อเสียง เกียรติยศ 9) เครือข่ายมีความยุติธรรม ในเรื่องการตัดสินใจ ๆ และการดำเนินงานของเครือข่าย 10) สนับสนุนการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนความรู้ของสมาชิกเครือข่าย ครูทุกคนสามารถใช้ช่องทางติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย อาทิ Internet, Facebook และ Line

3.4 การบริหารจัดการเครือข่าย วิธีการดำเนินงาน คือ 1) จัดทำแผนการดำเนินงานของเครือข่ายตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ 2) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือสมาชิกแกนหลัก ในบริหารจัดการ ดำเนินงานและสนับสนุนการดำเนินงาน ต่าง ๆ ของเครือข่าย 3) จัดระบบบริหารจัดการเครือข่ายที่ดี ประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) จัดโครงสร้างการบริหาร เครือข่าย ความร่วมมือในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะของผู้เรียน ส่งเสริมให้เครือข่ายมีความยั่งยืน สามารถแก้ไขปัญหา ของเครือข่าย 5) ผู้นำเครือข่ายหรือกลุ่มแกนนำเครือข่ายมีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการเครือข่าย 6) จัดให้มีการนำเสนอผลงานของเครือข่าย ในรูปแบบการจัดนิทรรศการ หรือการแข่งขันประกวด เพื่อขยายเครือข่าย และสร้างความเชื่อมั่นแก่สมาชิก 7) การสร้างพันธมิตรโดยผู้อำนวยการโรงเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา หรือสถาบันอื่น ๆ ร่วมกันทำข้อตกลง หรือพันธะสัญญา (MOU) เพื่อก่อให้เกิดความจริงจังต่อภาระงานที่รับผิดชอบ 8) มีระเบียบ กฎกติกา หรือข้อบังคับในการดำเนินงานร่วมกันของเครือข่าย

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24 ได้ออกแบบกรอบแนวคิดจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็น 3 ระยะตามขั้นตอนดำเนินงาน คือ

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24 พบว่ามี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

ตาราง 4 ผลการประเมินภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง

ที่	พฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงบูรณาการ ของครู	ระดับปฏิบัติการ (n = 30)				t-test	Sig.
		ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง			
		$\bar{X}$	(S.D.)	$\bar{X}$	(S.D.)		
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตร	2.94	.54	4.47	.23	14.136**	.000
2	ด้านการจัดการเรียนรู้	2.99	.61	4.61	.21	12.813**	.000
3	ด้านการใช้เทคโนโลยี	2.87	.61	4.62	.28	13.849**	.000
4	ด้านการสร้างความสัมพันธ์และมีส่วนร่วม	2.88	.52	4.57	.28	15.464**	.000
5	ด้านการวัดและประเมินผล	2.89	.55	4.53	.21	17.070**	.000
รวมทั้งฉบับ		2.91	.53	4.56	.15	17.078**	.000

** P- value < 0.05

2. ผลการประเมินพัฒนาการของภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู พบว่า ผลการประเมินพัฒนาการของภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครูระยะติดตาม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) ซึ่งสูงกว่าการประเมินหลังการทดลอง ($\bar{x} = 4.56$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผลการประเมินระยะติดตาม มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าหลังการทดลองทุกด้าน ซึ่งหมายความว่า ครูที่เข้าร่วมการทดลองมีพัฒนาการของการมีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครูสูงขึ้นกว่าเดิม โดยมีค่าความต่างโดยรวมเพิ่มขึ้น 0.10 คิดเป็นร้อยละความก้าวหน้า 2.19 สรุปได้ดังตาราง 4

ตาราง 5 ผลการประเมินภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู หลังการทดลองกับระยะติดตาม

ที่	พฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู	ระดับปฏิบัติการ (n = 30)				t-test	Sig.
		หลังการทดลอง		ระยะติดตาม			
		$\bar{X}$	(S.D.)	$\bar{X}$	(S.D.)		
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.47	.23	4.63	.15	4.934**	.000
2	ด้านการจัดการเรียนรู้	4.61	.21	4.67	.21	1.660	.108
3	ด้านการใช้เทคโนโลยี	4.62	.28	4.74	.11	2.621**	.014
4	ด้านการสร้างความสัมพันธ์และมีส่วนร่วม	4.57	.28	4.63	.25	1.419	.167
5	ด้านการวัดและประเมินผล	4.53	.21	4.63	.24	1.992	.056
รวมทั้งฉบับ		4.56	.15	4.66	.12	5.655**	.000

** P- value < 0.05

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู เป็นการผสมผสานแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ได้แก่ ภาวะผู้นำครู ภาวะผู้นำทางวิชาการ และภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี ประกอบด้วยทักษะการบูรณาการ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการใช้เทคโนโลยี 4) ด้านการสร้างความสัมพันธ์และมีส่วนร่วม และ 5) ด้านการวัดและประเมินผล ที่เป็นเช่นนี้สืบเนื่องมาจากครูเป็นบุคคลหลักของการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอน และเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น ครูจึงต้องเป็นครูมืออาชีพ และจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำหลากหลายด้าน เพื่อให้เหมาะสมและครอบคลุมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ Yukl (2010 : 491-498) กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงบูรณาการเป็นกระบวนการที่ช่วยทำให้ผู้นำมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น โดยภาวะผู้นำเชิงบูรณาการเป็นการผสมผสานทฤษฎีภาวะผู้นำร่วมสมัย และแก้ปัญหาในแต่ละประเด็นที่เกิดขึ้นในปัจจุบันอย่างครอบคลุม และสอดคล้องกับ Hatala and Hatala (2005 : 7) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการพัฒนามาจาก

แนวคิดที่หลากหลายที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างสรรค์ ปรับปรุง และยืดหยุ่นในการนำไปสู่ความสำเร็จ

2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการพัฒนา 4) เนื้อหา และ 5) การวัดและประเมินผล และกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) 3) การฝึกปฏิบัติจริง และ 4) การกำกับ ติดตามและประเมินผล ที่เป็นเช่นนี้สืบเนื่องมาจากรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู จะต้องผ่านการศึกษา วิเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้รูปแบบและประสบผลสำเร็จในการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติมา ไชยมหา (2556 : บทคัดย่อ) สุกะหวาน ไชยสมบัติ (2556 : บทคัดย่อ) และกษมน มังคละศิริ (2557 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู ซึ่งประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ ความมุ่งหมาย เนื้อหาของรูปแบบ กระบวนการของรูปแบบ การวัดและประเมินผล สื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยกระบวนการพัฒนา แบ่งเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาดูงาน ระยะที่ 2 อบรมเชิงปฏิบัติการแบบเข้ม ระยะที่ 3 ระยะฝึกปฏิบัติจริง ระยะที่ 4 ระยะติดตามผล

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู พบว่า

3.1 ผลการประเมินภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครูหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทุกองค์ประกอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 56.70 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้สืบเนื่องจากผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการมีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดทักษะภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครูส่งผลให้การประเมินหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิติมา ไชยมหา (2556) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) โดยมีร้อยละความก้าวหน้าโดยรวม 92.86 และสอดคล้องกับ กษมน มังคละศิริ (2557 : บทคัดย่อ) ศึกษากระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และหลังการทดลองใช้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นค่าร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 81.87

3.2 ผลการประเมินพัฒนาการของภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู พบว่าระยะติดตามสูงกว่าหลังการทดลองทุกองค์ประกอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 2.19 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้สืบเนื่องจากผู้เข้ารับการทดลองได้นำความรู้ และทักษะภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู ไปใช้ฝึกปฏิบัติจริงในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้พัฒนาการของภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าหลังการทดลอง สอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติมา ไชยมหา (2556 : บทคัดย่อ) พบว่าการเปรียบเทียบระยะติดตามกับหลังการทดลอง โดยมีค่าร้อยละความก้าวหน้า 50.00 และสอดคล้องกับ กษมน มังคละศิริ (2557 : บทคัดย่อ) พบว่าหลังปฏิบัติการพัฒนากิจกรรมภาวะผู้นำครู ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ครูมีภาวะผู้นำครูเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 63.64

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของครู ที่ได้รับการตรวจสอบด้วยกระบวนการทางวิจัยและการยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้น จึงสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาข้าราชการครู และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้สร้างหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาครู ตามบริบทและสถานการณ์ที่เหมาะสม โดยงานวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 หากจะนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้จะต้องดูบริบทของโรงเรียนในสังกัดที่จะนำไปปรับใช้ด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

การศึกษานี้เป็นการศึกษาอยู่ในแต่เฉพาะกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ซึ่งอาจจะนำกระบวนการนี้ไปศึกษาวิจัยกับกลุ่มสังกัดอื่น ๆ ควรมีการวิจัยเพิ่มเติม ซึ่งยังมีตัวแปรอื่นที่อาจจะมีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้น หากผู้สนใจในเรื่องนี้ควรดำเนินการวิจัยต่อยอด หรือหาปัจจัยเพิ่มเติมเพื่อการศึกษาที่จะมีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกษม มังคละศิริ. (2557). รูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าครูเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 11. ดุษฎีนิพนธ์ ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จิตติมา ไชยมหา. (2556). รูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าครูด้านการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ดุษฎีนิพนธ์ ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เทพรังสรรค์ จันทังษี. (2556). การพัฒนาก้าวหน้าครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. ดุษฎีนิพนธ์ ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2560). ทักษะ 7C ของครู 4.0. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2557). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สำนักงานศึกษาธิการภาค 11. (2562). ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ประจำปีการศึกษา 2562. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุกสะหวิน ไชยสมบัติ. (2556). ความต้องการในการศึกษาต่อสายอาชีวศึกษา ตามความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในแขวงสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. ดุษฎีนิพนธ์ ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Angalet, G.W. (2000). *A new leadership paradigm for the twenty-first century*. Doctoral dissertation, University of Delaware.
- Diamantopoulos, A. and Sigauw, A.D. (2000). *Introducing LISREL: A guide for the uninitiated*. London: Sage Publications.
- Hatala, R.J. and Hatala, L.M. (2005). *Integrative Leadership*. Canada: Friesens Corporation.
- Printy, S.M., Marks, H.M. and Bowers, A.J. (2009). Integrated leadership: How principals and teachers share transformational and instructional influence. *Journal of School Leadership*, 19(5), 504-532.
- Yukl, G. (2010). *Leadership in organizations* (7th ed.). New Jersey: Pearson.

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับการแก้ปัญหาแบบโพลยา (Polya) เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

The Development 4MAT Learning Management Plan Integrated with the Polya Problem Solving Approach to Develop Problem Solving Skills in Mathematics

กรกฎ กล้าพร้อม¹ และ ปาริชาติ ประเสริฐสังข์²

Gorakod Glaprom¹ and Parichart Prasertsang²

Received : 25 ก.พ. 2563

Revised : 8 มิ.ย. 2563

Accepted : 9 มิ.ย. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับการแก้ปัญหาแบบโพลยา (Polya) เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับการแก้ปัญหาแบบโพลยา (Polya) 2) พัฒนาแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3) พัฒนาแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน จำนวน 2 ท่าน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนคณิตศาสตร์ จำนวน 2 ท่าน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการแก้ปัญหาแบบโพลยา (Polya) จำนวน 1 ท่าน โดยการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับการแก้ปัญหาแบบโพลยา (Polya) 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ 3) แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าดัชนีความสอดคล้อง ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับการแก้ปัญหาแบบโพลยา (Polya) จำนวน 12 แผน ได้รับการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ อยู่ระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.52$) แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญระหว่าง 0.80–1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์และสามารถนำไปใช้ในการทดลองต่อไปได้

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับการแก้ปัญหาแบบโพลยา, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์, ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

Abstract

This research on development of 4MAT learning activities integrated with the Polya problem solving approach to develop problem solving skills in mathematics had objectives to 1) develop learning management plans using 4MAT learning activities integrated with the Polya problem solving concept, 2) develop a problem-solving skills test for Grade 8 students students and 3) develop a mathematic learning achievement test for Grade 8 students students. The target group used in this study were 5 experts included 1) two experts in curriculum and teaching, 2) two experts in mathematics teaching, and 3) one expert in Polya's problem solving. Those target groups were obtained using the purposive sampling technique. Tools used in this research consisted of 1) 4 MAT learning management plans

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อีเมล: mimimaxzy@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

¹ Master Student, Program in Curriculum and Instruction, Roi Et Rajabhat University
Email: mimimaxzy@gmail.com

² Assistant Professor, Ph.D., Lecturer in Curriculum and Instruction, Roi Et Rajabhat University

integrated with Polya problem solving 2) The mathematics learning achievement test 3) The mathematical problem-solving skill test. The statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation and index of congruence. The research found that 4 MAT learning management plans integrated with Polya problem solving concept total of 12 plans evaluated by experts were at a very good level ($\bar{X} = 4.52$), the mathematics problem solving skills test and the mathematics learning achievement test showed the expert consistency index between 0.80-1.00, which passed the criteria and can be used in next experiments.

Keywords : 4 MAT learning management plan with Polya problem solving,
Mathematics learning achievement, Mathematics problem solving skills

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาศาสตร์อื่น ๆ คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (ฟาฏินา วงศ์เลขา, 2552 : 9-13)

ในปัจจุบันคุณภาพการศึกษาของประเทศ อยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ ดังจะเห็นได้จากผลการทดสอบระดับชาติ O-Net เมื่อปี 2560 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้คะแนนเฉลี่ยเพียงร้อยละ 29.31 ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบระดับนานาชาติ พบว่าเด็กไทยได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของทั่วประเทศในโครงการประเมิน Pisa การจัดการเรียนรู้จะบรรลุเป้าหมายเพียงใด ขึ้นอยู่กับครูผู้สอน บทบาทของครูคณิตศาสตร์ซึ่งเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงควรต้องมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีความหมาย แต่ในการจัดการศึกษาที่ผ่านมา ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากครูให้ความสนใจและความสำคัญด้านความต้องการของผู้เรียนค่อนข้างน้อย โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงควรศึกษาวิเคราะห์ให้ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเป็นสิ่งสำคัญ แล้วนำข้อมูลมาใช้ ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้ และทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการและความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ออกแบบการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี ที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม กับธรรมชาติของวิชา และระดับพัฒนาการของผู้เรียน และวิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริม และพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 15-19)

บรรยากาศการเรียนการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนที่ครูผู้สอนต้องสอนเนื้อหาให้ทันตามหลักสูตรซึ่งเต็มไปด้วยเนื้อหา มากมาย เนื้อหาบางส่วนเป็นเนื้อหาที่ไม่มีความจำเป็นหรือสัมพันธ์ต่อชีวิตของนักเรียน แต่ด้วยหน้าที่ทำให้ครูหลาย ๆ ท่าน ต้องพยายามสอนเนื้อหาให้ทัน จากปัญหานี้ทำให้ครูต้องรีบเร่งจนไม่มีเวลาที่จะเปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำให้ขาดโอกาสในการรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น และยังขาดความเคารพตนเองและคนอื่น ผลจึงปรากฏว่า คนไทยส่วนใหญ่ ทำงานร่วมกันไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ชอบวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งมีหลายสาเหตุ นักเรียนบางคนไม่ชอบ เพราะไม่ถนัด เนื้อหาของวิชาคณิตศาสตร์ยากเกินไป นักเรียนกลุ่มนี้ไม่ค่อยจะประสบผลสำเร็จในการทำแบบฝึกหัด มักทำ แบบฝึกหัดไม่ได้ หรือทำผิดบ่อย ๆ นักเรียนบางคนไม่ชอบวิชาคณิตศาสตร์เพราะครูสอนไม่เข้าใจ การปลูกฝังในเรื่องของ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการที่เป็นเหตุเป็นผล โดยการฝึกนักเรียนให้เป็นคนช่างสังเกต และนำเอาหลักการ ทางคณิตศาสตร์มาอธิบายการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ในด้านของการแก้ปัญหา ควรฝึกให้นักเรียนรู้จักการแก้ปัญหาอย่าง ตรงไปตรงมาและค่อย ๆ ซับซ้อนขึ้นตามลำดับ โดยการแก้ปัญหานั้นไม่จำเป็นต้องเน้นเฉพาะปัญหาทางคณิตศาสตร์อย่างเดียว อาจเป็นปัญหาทั่วไป หรือปัญหาในการให้เหตุผล ปัญหาทางด้านตรรกศาสตร์ เหตุผลในการแก้ปัญหาของนักเรียนแต่ละคน อาจจะตัดสินใจไม่ได้ว่าใครถูกหรือผิด แต่ควรพิจารณาถึงเหตุผลที่ใช้ในการสนับสนุน นอกจากนี้แล้วควรฝึกให้นักเรียน มองปัญหาในเชิงที่เป็นระบบมากขึ้น รู้ว่าเมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นแล้ว ควรจะดำเนินการอย่างไร ควรปลูกฝังให้นักเรียนมีความคิด

ในเชิงตรรกศาสตร์ เพื่อให้ให้นักเรียนมีเหตุผลในเชิงของการแก้ปัญหาทางด้านการเรียนรู้ คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับนามธรรมค่อนข้างมาก ผู้สอนควรหารูปแบบ (Model) ที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น จากปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในปัจจุบัน ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ค่อนข้างต่ำ ดังจะเห็นได้จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมของโรงเรียนมุกดาหาร ปีการศึกษา 2560 นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์หรือต้องปรับปรุง ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงเห็นว่าครูเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระดับชั้น วัย ความสามารถ และความสนใจของนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรู้จักบูรณาการเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ในกลุ่มต่าง ๆ ให้เข้ากัน และใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและปฏิบัติจริง ค้นพบข้อความรู้และวิธีการปฏิบัติด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ คือ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง, 2545 : 10) ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนมีความตื่นตัวในบทเรียนที่จะสอน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จูงใจให้นักเรียนสนใจกระบวนการเรียนรู้อย่างหนึ่งของผู้ศึกษาค้นคว้าเห็นว่าเมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น มีทักษะในการคิดตัดสินใจเกิดการรับรู้และเข้าใจ สร้างองค์ความรู้และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ หรือ 4 MAT ร่วมการแก้ปัญหาแบบโพลยาเป็นรูปแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอีกรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล

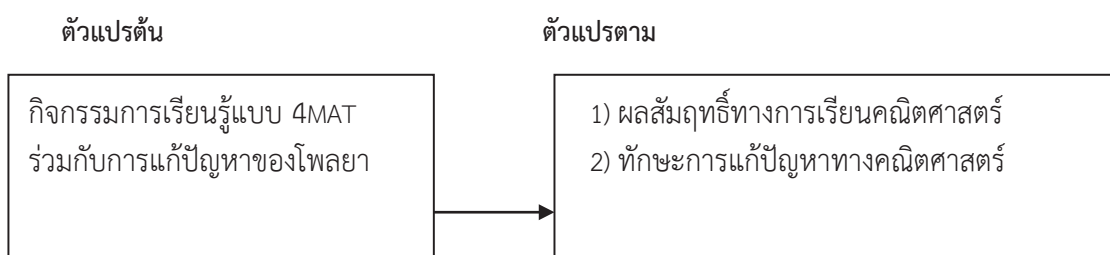
จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าวรวมทั้งจากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผู้วิจัยสนใจที่จะนำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนววัฏจักรการเรียนรู้แบบ 4 MAT และการแก้ปัญหาแบบโพลยา มาใช้ในการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องจำนวนจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามที่ตนถนัด โดยใช้สมองซีกซ้ายและสมองซีกขวาสอดคล้องกัน พร้อมทั้งพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาไปพร้อมกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับการแก้ปัญหาแบบโพลยา (Polya)
2. เพื่อพัฒนาแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อพัฒนาแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT (McCarthy, 1997: 47) และแนวคิดของโพลยา (Polya, 1957 : 5-6) มาประยุกต์ใช้ ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับการแก้ปัญหาของโพลยา และตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง ซึ่งกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาหรือนักวิชาการที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ดังนี้

- 1.1 มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในหน้าที่ต่อเนื่องกันไม่น้อยกว่า 5 ปี
- 1.2 ยินดีให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล ซึ่งกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม จำนวน 5 ท่าน ได้แก่
 - 1) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนคณิตศาสตร์ จำนวน 2 ท่าน
 - 2) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการเรียนสอน จำนวน 2 ท่าน
 - 3) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการเรียนรู้แบบโพลยา จำนวน 1 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือจัดเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

- 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับการแก้ปัญหาแบบโพลยา
- 2.2 แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้
- 2.3 แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์
- 2.4 แบบประเมินความเที่ยงตรงของแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์
- 2.5 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์
- 2.6 แบบวัดความเที่ยงตรงของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการ ดังนี้

3.1 การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับการแก้ปัญหาแบบโพลยา เรื่อง จำนวนจริง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 12 แผน ได้ดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ตามกรอบเนื้อหาและกิจกรรมที่กำหนดไว้ ตามองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ ให้ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง โดยปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ และนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์ เนื้อหาและวิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ นำคะแนนจากการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์ เนื้อหา และวิธีการจัดการเรียนรู้ไปแปลความหมายค่าเฉลี่ย ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง คุณภาพในระดับดีมาก
- 4 หมายถึง คุณภาพในระดับดี
- 3 หมายถึง คุณภาพในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง คุณภาพในระดับพอใช้
- 1 หมายถึง คุณภาพในระดับควรปรับปรุง

นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญหาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ แปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538 : 8-11) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก
- ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ มีคุณภาพอยู่ในระดับดี
- ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ มีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ มีคุณภาพอยู่ในระดับปรับปรุง

จากนั้นนำผลจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญไปวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย เพื่อเปรียบเทียบเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยต่อไป

3.2 แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องจำนวนจริง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดำเนินการสร้างแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นแบบอัตนัยจำนวน 5 ข้อ ซึ่งจะใช้จริงจำนวน 10 ข้อ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และประเมินค่าความสอดคล้องกับจุดประสงค์

โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อพิจารณาแล้วนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ 0.5 ขึ้นไป จึงสรุปได้ว่าข้อสอบข้อนั้น สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการวัดและนำไปใช้ได้

3.3 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนจริง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดำเนินการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์จำนวน 50 ข้อ ซึ่งจะใช้จริง จำนวน 30 ข้อ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและประเมินค่าความสอดคล้องกับจุดประสงค์ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อพิจารณาแล้วนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเหมาะสม คือ 0.5 ขึ้นไป สรุปได้ว่าข้อสอบข้อนั้น สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการวัดและนำไปใช้ได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์หาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (รวิวรรณ ชินะตระกูล, 2543 : 93)

4.2 วิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบวัดทักษะทางคณิตศาสตร์ โดยใช้สูตรดัชนีความเที่ยงตรงของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) (สมนึก ภัททิยธนี, 2547 : 166-167)

4.3 วิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยใช้สูตรดัชนีความเที่ยงตรงของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) (สมนึก ภัททิยธนี, 2547 : 166-167)

ผลการวิจัย

จากผลการพัฒนาแผนการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับการแก้ปัญหาแบบโพลยา (Polya) เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการประเมินคุณภาพของแผนการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับการแก้ปัญหาแบบโพลยา (Polya) เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผู้วิจัยได้พัฒนาแผนการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับการแก้ปัญหาแบบโพลยา (Polya) เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 12 แผน โดยผู้วิจัยได้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมินปรากฏดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 สรุปผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ

แผนที่	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ						หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	เฉลี่ย	
1	4.50	4.80	4.65	4.85	4.50	4.66	ดีมาก
2	4.35	4.85	4.50	4.20	4.65	4.51	ดีมาก
3	4.65	4.20	4.50	4.25	4.35	4.39	ดี
4	4.50	4.25	4.80	4.50	4.65	4.54	ดีมาก
5	4.80	4.50	4.80	4.50	4.50	4.62	ดีมาก
6	4.80	4.50	4.35	4.65	4.25	4.51	ดีมาก

ตาราง 1 (ต่อ)

แผนที่	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ						หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	เฉลี่ย	
7	4.20	4.25	4.25	4.50	4.80	4.40	ดี
8	4.35	4.65	4.20	4.85	4.35	4.48	ดีมาก
9	4.85	4.50	4.80	4.25	4.25	4.53	ดีมาก
10	4.25	4.35	4.25	4.50	4.85	4.44	ดี
11	4.65	4.80	4.50	4.65	4.50	4.62	ดีมาก
12	4.85	4.50	4.80	4.35	4.20	4.54	ดีมาก
เฉลี่ย	4.56	4.51	4.53	4.50	4.48	4.52	ดีมาก

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับการแก้ปัญหาแบบโพลยา (Polya) เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) สรุปได้ว่าแผนการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถนำไปใช้ในการทดลองต่อไปได้

2. ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบ และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ของแบบทดสอบวัดทักษะทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 ข้อ โดยผู้วิจัยได้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เพื่อหาค่าความสอดคล้องของผลประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สามารถนำไปใช้ได้ จำนวน 7 ข้อ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 สรุปผลการประเมินการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

ข้อสอบ ข้อที่	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ						หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	IOC	
1	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
2	1	1	0	1	1	0.8	ใช้ได้
3	1	0	0	0	0	0.2	ใช้ไม่ได้
4	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อสอบ ข้อที่	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ						หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	IOC	
5	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
6	0	1	0	0	1	0.4	ใช้ไม่ได้
7	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
8	1	0	0	1	0	0.4	ใช้ไม่ได้
9	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
10	0	1	1	1	1	0.8	ใช้ได้

จากตาราง 2 พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าการประเมินหาความสอดคล้องที่ระดับ 0.80–1.00 สรุปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นว่าเป็นว่าแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีความสอดคล้องกันสามารถนำไปใช้ทดลองต่อไปได้

3. ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบและจุดประสงค์ ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผู้วิจัยสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 50 ข้อ ซึ่งจะใช้จริงจำนวน 30 ข้อ ผู้วิจัยได้เสนอแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้อง พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์มีค่าอยู่ระหว่าง 0.6–1.00 จำนวน 37 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 74.00 สรุปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นว่าเป็นว่าแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีดัชนีความสอดคล้องกันจำนวน 37 ข้อ สามารถนำไปใช้ในการทดลองต่อไปได้

สรุปผล

การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการพัฒนาแผนการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับการแก้ปัญหาแบบโพลยา (Polya) เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ มีผลดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ มีผลการประเมินความเหมาะสมในการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52
2. แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดการแก้ปัญหาของโพลยา ซึ่งมีผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80–1.00 จำนวน 7 ข้อ
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60–1.00 จำนวน 37 ข้อ

อภิปรายผล

1. แผนการจัดการเรียนรู้ มีผลการประเมินความเหมาะสมในการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ที่กำหนดถือว่าเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิยา พรหมทา (2559 : 59) ที่ได้พัฒนาแผนการจัดเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้แบบ 4MAT ผลการวิจัยพบว่า

เมื่อผู้วิจัยได้นำแผนไปใช้กับกลุ่มทดลองโดยใช้เกณฑ์ 75/75 ซึ่งผลการทดลอง คือ ประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จึงถือได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งมีผลการประเมินของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวารี ศรีอำไพวัฒน์ (2559 : 42) ที่ได้พัฒนาแผนการจัดเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิคแบบทีจีที (TGT) ที่ได้พัฒนาทักษะแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งผลที่ได้จากการใช้แผนทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ดีขึ้น

2. แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวความคิดการแก้ปัญหาของโพลยา ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การทำความเข้าใจปัญหา นักเรียนต้องทำความเข้าใจโจทย์ ขั้นนี้เป็นการช่วยให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์โจทย์ที่พบว่าโจทย์กำหนดอะไรให้บ้าง และสิ่งที่โจทย์กำหนดให้มีความสัมพันธ์กันอย่างไร มีเงื่อนไขอะไรบ้างที่จะช่วยหาสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบ ขั้นที่ 2 การวางแผนการแก้ปัญหา นักเรียนต้องรู้จักวางแผนการแก้ปัญหาโดยจะคิดหาวิธีการวางแผนการแก้ปัญหาว่าจะใช้วิธีการหรือหลักการใดมาคิดแก้ปัญหานั้น ๆ ขั้นที่ 3 การดำเนินการตามแผน นักเรียนจะต้องดำเนินการคำนวณตามแผนที่วางไว้นั้น ขั้นที่ 4 การตรวจสอบ เมื่อนักเรียนแก้ปัญหาสำเร็จก็จะตรวจสอบว่าผลที่ได้นั้นถูกต้องมีความเป็นไปได้สำหรับโจทย์นั้นหรือไม่ ซึ่งได้รับผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60–1.00 จำนวน 7 ข้อ ซึ่งได้นำมาเทียบเคียงโดยใช้สูตรดัชนีความเที่ยงตรงของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) (สมนึก ภัททิยธนี, 2547 : 166-167) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่าแบบวัดทักษะที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปมีประสิทธิภาพนำไปใช้ทดลองได้

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) จำนวน 50 ข้อ ซึ่งจะใช้จริงจำนวน 30 ข้อ ผู้วิจัยได้เสนอแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ต่อผู้เชี่ยวชาญ พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60–1.00 จำนวน 37 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 74.00 สรุปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นว่าแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีดัชนีความสอดคล้องกันจำนวน 37 ข้อ สามารถนำไปใช้ในการทดลองต่อไปได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

แผนการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับการแก้ปัญหาแบบโพลยา (Polya) เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น ๆ เพราะเป็นแผนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการแก้ปัญหาของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ ด้วย

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก เช่น สภาพแวดล้อม สติปัญญา สื่อการเรียนการสอน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง. (2545). *ผู้เรียนเป็นสำคัญและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊ค.

นันทิยา พรหมทา. (2559). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามของบลูม เรื่องทศนิยมและเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกล.

ฟาฏินา วงศ์เลขา. (2552). *คณิตศาสตร์ความจำเป็นที่ไม่ควรมองข้าม*. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2562, จาก

https://mcpswis.mcp.ac.th/html_edu/cgi-bin/main_php/print_informed.php?id_count_inform=9528

วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). ค่าเฉลี่ยและการแปลความหมาย. *ข่าวสารวิจัยทางการศึกษา*, 18(3), 8-11.

สุวารี ศรีอำไพวัฒน์. (2559). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิคทีจีที ที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สมนึก ภัททิยธนี. (2547). *การวัดผลการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- รวีวรรณ ชินะตระกูล. (2543). *การวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- McCarthy, S. (1997). *A Tale of Four Learner: 4 MAT's Learning Styles*. Retrieved February 10, 2020, From <https://www.semanticscholar.org/paper/A-Tale-of-Four-Learners%3A-4MAT's-Learning-Styles-McCarthy/3e276ab6e3dfd897cba5521d6922d7b6019ac168#paper-head>
- Polya, G. (1957). *How To Solve It: A New Aspect of Mathematical Method* (2nd ed.). New York: Doubleday and Company.

การลดความสูญเสียของวัสดุก่อสร้าง ด้วยเครื่องมือคุณภาพ 7 ชนิด กรณีศึกษา: บริษัทลิวดล บริหารสินค้า จำกัด จังหวัดขอนแก่น

The Loss Reduction of Construction Materials with 7 Quality Control Tools: A Case Study of Siwadon Product Management Company, Khon Kaen Province

นราธิป สุพัฒน์ธนานนท์¹, พลอยพิมพ์ มั่นคง², ปณิตา ศรีอ่อน³ และ ชลวิทย์ ประวันโต⁴
Naratip Supattananon¹, Ploypim Munkhong², Panita Srion³ and Chonlawit Prawanto⁴

Received : 12 พ.ค. 2563

Revised : 19 มิ.ย. 2563

Accepted : 19 มิ.ย. 2563

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาที่มีผลกระทบต่อกระบวนการเคลื่อนย้ายและหาแนวทางลดความสูญเสียสำหรับบริษัทกรณีศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลบันทึกรายงานความเสียหายของปูน 3 เดือน ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ถึงตุลาคม 2562 และนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแผนภูมิพาเรโต เพื่อหาชนิดสินค้าที่แตกมากที่สุด พบว่า ปูน IP+ เสียหายมากที่สุด จำนวน 144 ถุง ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาทฤษฎีเครื่องมือคุณภาพ 7 ชนิด แผนผังก้างปลาและการระดมสมองเข้ามาช่วยวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เกิดปูน IP+แตก และแนวทางแก้ไขปัญหาคement IP+ แตก พบว่าปัญหาเกิดจากสายพีสลิงกดรัดถุงปูนมากเกินไป ทำให้ถุงปูนแตก ผลจากการวิจัยพบว่าสามารถลดจำนวนของปูนแตกได้ก่อนปรับปรุงค่าเฉลี่ย 35 ถุง และหลังปรับปรุง 28 ถุง ลดลง 60 เปอร์เซ็นต์ จากกระบวนการเคลื่อนย้ายในการจัดส่งสินค้าไม่เหมาะสม ทำให้สินค้าเสียหายจากขั้นตอนการทำงานของพนักงาน การควบคุมการทำงานสม่ำเสมอและจัดอบรมให้ความรู้แก่พนักงานแผนกขนส่ง สามารถลดความเสียหายของสินค้าได้

คำสำคัญ : เครื่องมือคุณภาพ 7 ชนิด, ความสูญเสีย, การเคลื่อนย้ายสินค้า

Abstract

The purposes of this research were to study the problems affecting the handling process and to identify the guidelines for loss reduction: a case study of a company. Data were collected from three-month record of cement damage report from August to October 2019. Data collected were then analyzed using Pareto Diagram in order to determine the most severe damaged cement type. The results showed that the most severe damaged cement type was IP + cement with 144 damaged bags. In this regard, the researchers studied and applied 7 quality control tools, fish diagram, and brainstorming as analytic tools to identify the causes of IP + damage as well as to find the solutions. It was found that the said problem resulted from over tightening cement bags by sling strap, causing broken bags. The results showed that before the improvement, an average number of damaged cement bags was 35, meanwhile after the improvement, the value was reduced to 28 bags. This implied the loss reduction of 60%. The process

¹ ดร., อาจารย์ประจำวิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น อีเมล: naratip.su@spu.ac.th

² นักศึกษาปริญญาตรี วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

³ นักศึกษาปริญญาตรี วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

⁴ นักศึกษาปริญญาตรี วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

1 Ph.D., Lecturer in College of Logisitics and Supply Chain, Sripatum Khon Kaen University, Khon Kaen, Email: naratip.su@spu.ac.th

2 Bachelor Student, College of Logisitics and Supply Chain, Sripatum Khon Kaen University, Khon Kaen

3 Bachelor Student, College of Logisitics and Supply Chain, Sripatum Khon Kaen University, Khon Kaen

4 Bachelor Student, College of Logisitics and Supply Chain, Sripatum Khon Kaen University, Khon Kaen

of unsuitable product handling and delivery resulted in product damage from staff's working. Therefore, regular working control and training to educate staff at Transportation Department could reduce loss.

Keywords : 7 Quality control tools, Loss, Product handling

บทนำ

ปัจจุบันการจัดการโลจิสติกส์ที่ดี คือ เป้าหมายสำคัญที่แสดงถึงความสามารถในการแข่งขัน ทั้งในระดับธุรกิจและระดับประเทศ ซึ่งกระแสการหยุดชะงักหรือที่เรียกว่า “Disruption” ทำให้มีการแข่งขันทางธุรกิจที่รุนแรงมากขึ้น ภาคธุรกิจจึงต้องยกระดับความสามารถในการดำเนินธุรกิจในทุกวิถีทาง ทั้งการลดต้นทุนธุรกิจและสร้างมูลค่าเพิ่มซึ่งในการประกอบธุรกิจทั่วไป หลายบริษัทจึงต้องมีการบริหารจัดการที่ดี โดยคำนึงถึงคุณภาพของงานและการบริการที่รวดเร็ว แต่สิ่งสำคัญที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทที่ประกอบกิจการด้านการขนส่งสินค้า คือ สถานการณ์การแข่งขันที่สูงขึ้น จึงต้องทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจทั้งภายในและนอกประเทศ ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการกระจายสินค้าจากกลุ่มผู้ผลิตไปยังกลุ่มผู้บริโภค ซึ่งการขนส่งนี้มีหลายรูปแบบ เช่น การขนส่งทางถนน การขนส่งทางราง การขนส่งทางน้ำ และการขนส่งทางอากาศ เป็นต้น เนื่องจากกิจกรรมการขนส่งทำหน้าที่เคลื่อนย้ายสินค้า เชื่อมโยงและสนับสนุนกิจกรรมอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการจัดซื้อ การผลิต การจัดการคลังสินค้า รวมถึงการจัดส่งสินค้าไปยังผู้บริโภค และรูปแบบการขนส่งภายในประเทศที่มีความนิยมมากที่สุด คือ การขนส่งทางถนน เพราะมีความสะดวก รวดเร็วในการให้บริการ และมีความปลอดภัยของตัวสินค้าที่ทำการจัดส่ง สร้างความน่าเชื่อถือ มีความยืดหยุ่นสูง สามารถนำส่งสินค้าได้ทุกสถานที่ตามระยะเวลาที่กำหนด แต่ปัญหาที่พบบ่อยครั้ง คือ สินค้ามีความเสียหายก่อนการส่งมอบให้กับลูกค้า ซึ่งผู้ประกอบการไม่สามารถค้นหว่าเกิดขึ้นในกระบวนการขนส่ง หรือเกิดขึ้นระหว่างการเคลื่อนย้ายในกระบวนการใดกระบวนการหนึ่ง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องประยุกต์ใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อลดความสูญเสียนั้น

บริษัทสืพลบริหารคลังสินค้าจำกัด สาขาขอนแก่น เป็นบริษัทที่มีสาขามากตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย ดำเนินการเป็นศูนย์กระจายสินค้าเพื่อขนส่งสินค้า เช่น วัสดุก่อสร้างจำพวกปูน เครื่องใช้ไฟฟ้า ยา และยางรถยนต์ ไปยังอำเภอต่าง ๆ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบทั่วจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดอื่น ๆ โดยสินค้าที่มีการขนส่งอย่างสม่ำเสมอคือปูนก่อสร้าง เนื่องจากมีความต้องการของลูกค้าสูงและต่อเนื่อง แต่การขนส่งปูนเพื่อส่งมอบให้กับลูกค้าเกิดความสูญเสียเกินความจำเป็น ทำให้คณะผู้บริหารให้ความสำคัญ และมีความต้องการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเร่งด่วน จึงมีความเหมาะสมที่จะเป็นบริษัทกรณีศึกษา

ผู้เขียน ในฐานะนักศึกษาฝึกปฏิบัติการจริง จึงเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการนำเครื่องมือคุณภาพ 7 ชนิด มาใช้หาชนิดของปูนที่มีจำนวนความสูญเสียมากที่สุด การระบุปัญหาที่ทำให้ปูนเกิดความเสียหาย และหาแนวทางแก้ไข โดยใช้วิธีการระดมสมองเพื่อลดความสูญเสียให้กับบริษัทกรณีศึกษา (บริษัทสืพลบริหารคลังสินค้า จำกัด สาขาขอนแก่น)

วัตถุประสงค์

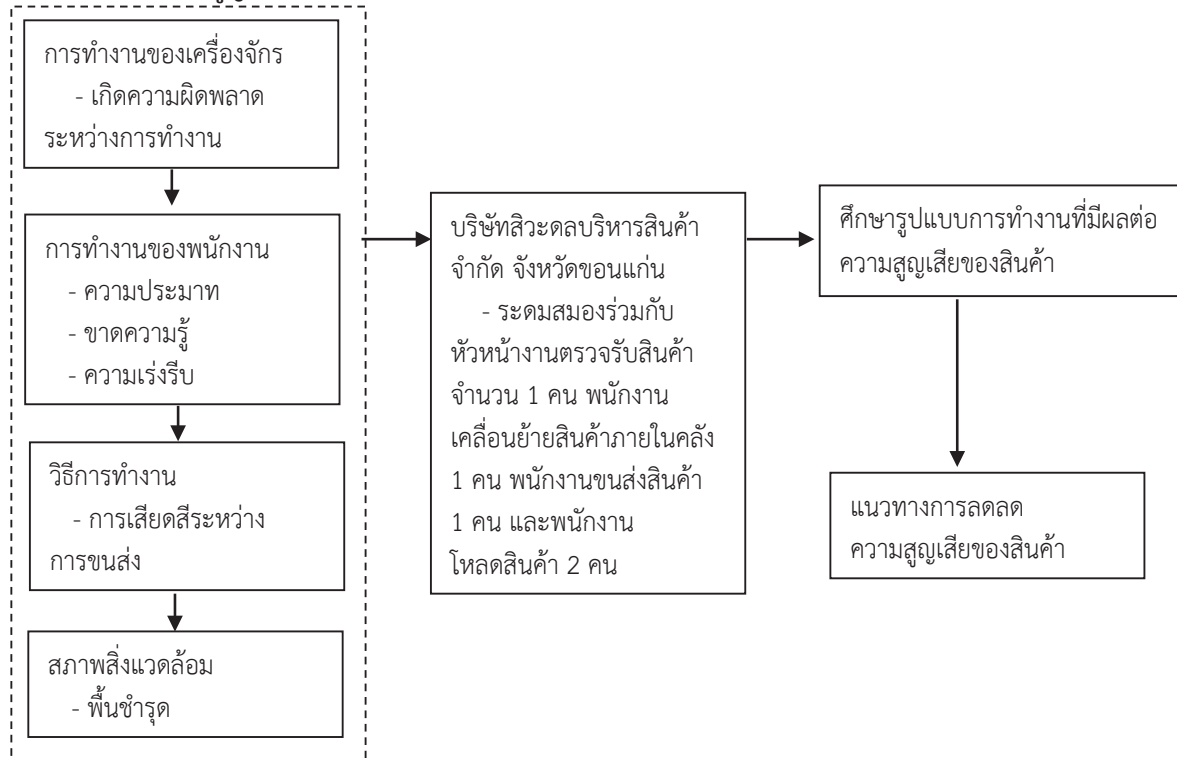
1. เพื่อศึกษาปัญหาที่มีผลกระทบต่อกระบวนการเคลื่อนย้าย
2. เพื่อหาแนวทางและลดความสูญเสียของสินค้าให้บริษัทสืพลบริหารคลังสินค้าจำกัด สาขาขอนแก่น

กรอบแนวคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เครื่องมือคุณภาพ 7 ชนิด โดยเฉพาะแผนภูมิพาเรโตและแผนภาพก้างปลา ถูกประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาการลดจำนวนของเสียในสายการผลิต (จิรวัฒน์ วรวิชัย, ทวีศักดิ์ มโนสืบ, จำเนียร แดงถิ่น และพุทธสายน นราพิณ, 2559 : 43 และเพ็ญจันทร์ จริ่งจิตร, 2556 : 1) และส่งมอบสินค้าให้กับลูกค้า (ยุทธณรงค์ จงจันทร์, 2557 : 49) อีกทั้งยังสามารถสร้างคุณภาพให้กับสินค้าจนลูกค้าเกิดความพึงพอใจ ซึ่งการลดลงของความสูญเสียเปล่าทำให้บริษัทธุรกิจ หรือผู้ประกอบการมีต้นทุนรวมต่ำลง บริษัทจึงสามารถสร้างกำไรได้เพิ่มขึ้น (วิรัชพัชร พรหมจรรย์, ยุติ ฉัตรวรานนท์, นฐิตา หวังไชยะ และภูซังค์ จันทรจิระ, 2562 : 81) ดังนั้นเครื่องมือคุณภาพทั้ง 7 ชนิด จึงมีความเหมาะสมในการแก้ไขปัญหา ดังกล่าว

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้เขียนจะแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีถังปลาของ Harel et al. (2016 : 902) มาประยุกต์ใช้เป็นตัวแปรต้น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการทำงานของเครื่องจักร 2) ด้านการทำงานของพนักงาน 3) ด้านวิธีการทำงาน และ 4) ด้านสภาพแวดล้อม เป็นต้น และตัวแปรตาม คือ รูปแบบการทำงานที่มีผลต่อความสูญเสียของสินค้าที่สามารถลดความสูญเสียของสินค้าของบริษัทกรณีศึกษาได้ โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

ปัจจัยที่มีผลต่อความสูญเสียของสินค้า

ภาพประกอบ 1 การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้มีขั้นตอนหรือวิธีดำเนินการวิจัย เพื่อค้นหาชนิดของสินค้าที่เกิดความสูญเสียมากที่สุดในกระบวนการเคลื่อนย้ายสินค้า ซึ่งเริ่มจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ศึกษา สํารวจ และเก็บข้อมูล ศึกษาขั้นตอนการดำเนินการเคลื่อนย้ายสินค้า ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดความสูญเสียด้วยเครื่องมือคุณภาพ 7 ชนิด (7 Qc tools) ระบุปัญหาที่เกิดความสูญเสียมากที่สุด จากนั้นหาแนวทางแก้ไขปัญหโดยระดมสมองและคัดเลือกแนวทางแก้ไขที่เป็นไปได้ แก้ไขปัญหาตามแนวทางที่ได้คัดเลือกไว้จากการระดมสมอง เปรียบเทียบผลก่อนและหลังปรับปรุงโดยเปรียบเทียบค่าสัดส่วนของความสูญเสียที่เกิดขึ้น จนกระทั่งได้ผลการศึกษาวิจัย และสรุปผลการวิจัยตามลำดับ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการชักตัวอย่างด้วยวิธีการนับ โดยตรวจนับสินค้าทั้งหมดที่ผ่านกระบวนการเคลื่อนย้าย (ตรวจสอบ 100 เปอร์เซ็นต์) และระบุให้สินค้าสูญเสียคือสินค้าที่มีจุดบกพร่องจุดใดจุดหนึ่งจนตัวสินค้านั้น

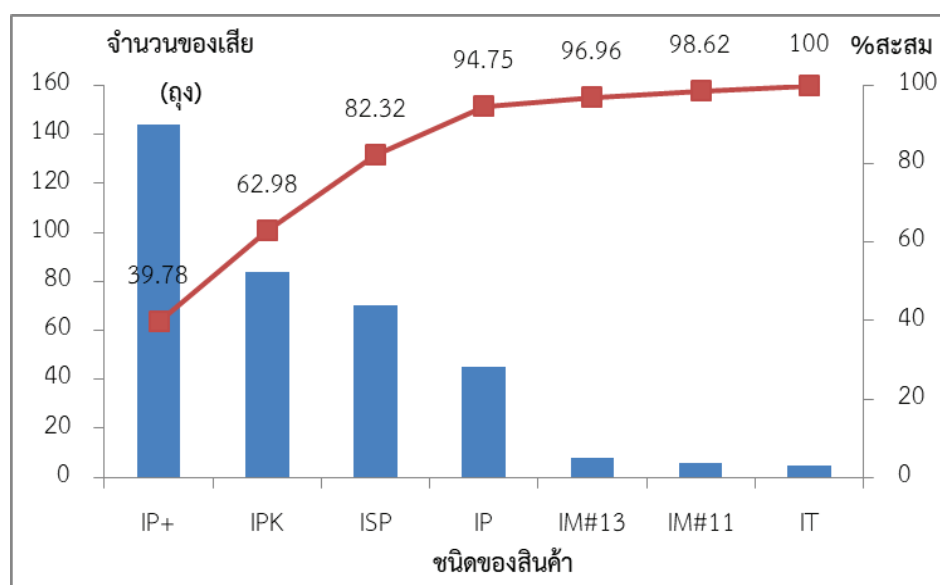
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

สํารวจ เก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลความเสียหายของสินค้าประเภทปูนในระยะเวลา 3 เดือน (ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ถึง ตุลาคม 2562) เพื่อค้นหาชนิดของสินค้าที่เกิดความสูญเสียมากที่สุดในกระบวนการเคลื่อนย้ายสินค้า ผู้เขียนพิจารณาสินค้าทั้งหมดของบริษัทกรณีศึกษาจำนวน 7 รายการ ได้แก่ IP, IP+, IPK, ISP, IT, IM#11 และ IM#13 เป็นต้น โดยกำหนดให้สินค้าสูญเสียคือ สินค้าที่มีความเสียหายเกี่ยวกับการแตกของถุงปูนจนทำให้ไม่สามารถส่งมอบให้กับลูกค้าได้ ซึ่งข้อมูลสินค้าที่มีความสูญเสียแสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 สินค้าประเภทปูนที่เกิดความสูญเสีย

รายการ สินค้า	จำนวนความสูญเสียในเดือน (ถุง)			ความสูญเสีย รวม (ถุง)	% ความสูญเสีย (เปอร์เซ็นต์)	% สะสมความ สูญเสีย (เปอร์เซ็นต์)
	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม			
IP+	44	47	53	144	39.78	39.78
IPK	27	30	27	84	23.20	62.98
ISP	27	19	24	70	19.34	82.32
IP	16	17	12	45	12.43	94.75
IM#13	5	1	2	8	2.21	96.96
IM#11	2	1	3	6	1.66	98.62
IT	2	1	2	5	1.38	100
รวม	123	116	123	362	100	-

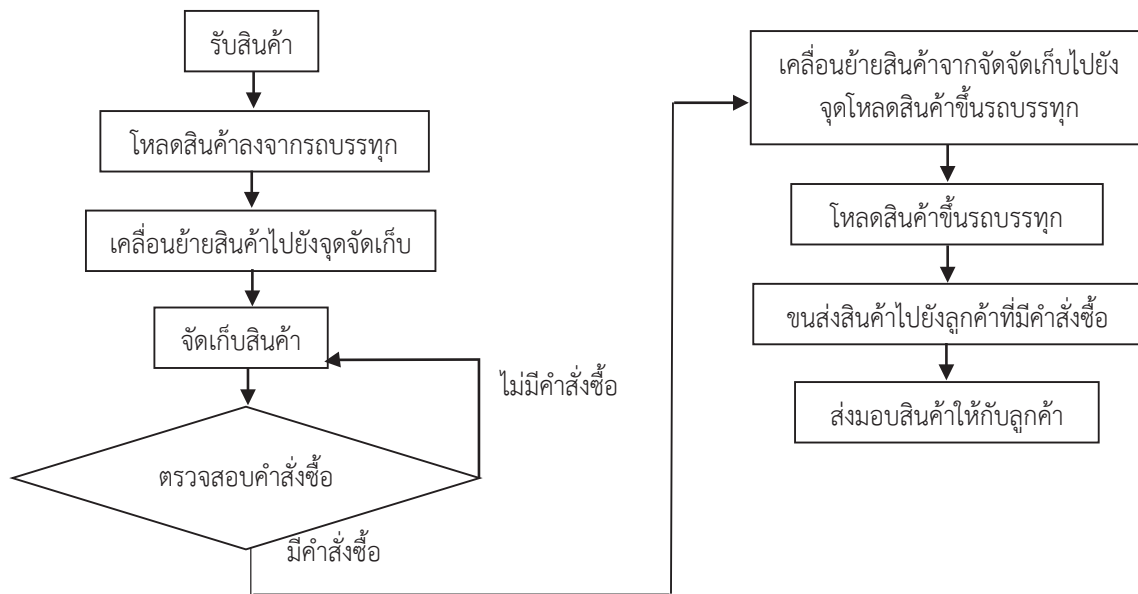
เพื่อพิจารณาคัดเลือกชนิดของสินค้าที่จะนำมาวิเคราะห์และศึกษารูปแบบของความสูญเสีย ผู้เขียนนำข้อมูลจากตาราง 1 มาสร้างแผนภูมิพาเรโต ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิพาเรโตข้อมูลสินค้าที่สูญเสีย

จากภาพประกอบ 2 พบว่า ปูนชนิด IP+ ควรได้รับการพิจารณาแก้ไขเป็นอันดับแรกเนื่องจากมีความสูญเสียมากที่สุดที่ 39.78 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาเป็นปูนชนิด IPK และ ISP ตามลำดับ ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้เขียนเลือกสินค้าที่จะดำเนินการวิเคราะห์ความเสียหาย คือ ปูนชนิด IP+

2. ศึกษาขั้นตอนการดำเนินการเคลื่อนย้ายสินค้าประเภทปูน IP+ ของบริษัทกรณีศึกษา โดยเขียนเป็นแผนภาพขั้นตอนการดำเนินงาน ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนการเคลื่อนย้ายปูน IP+

จากภาพประกอบ 3 ผู้เขียนเก็บข้อมูลจำนวนความสูญเสียของปูน IP+ ที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอน ตลอดระยะเวลา 3 เดือน และรวมขั้นตอนที่มีรูปแบบการทำงานที่เหมือนกันเข้าด้วยกัน เพื่อหารูปแบบการทำงานที่ทำให้เกิดความสูญเสียมากที่สุด ซึ่งสามารถแบ่งรูปแบบการทำงานออกเป็น 5 รูปแบบ ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนความสูญเสียในแต่ละรูปแบบการทำงาน

รูปแบบการทำงานที่ก่อให้เกิดความสูญเสีย	จำนวนสินค้าที่สูญเสีย (ถุง)	%ความสูญเสียของปูน IP+ (เปอร์เซ็นต์)
1. โหลดสินค้าขึ้นและลง	105	72.92
2. เคลื่อนย้ายสินค้าระหว่างจุดจัดเก็บกับจุดโหลดสินค้า	2	1.39
3. จัดเก็บสินค้า	0	0
4. ขนส่งสินค้าไปยังลูกค้าที่มีคำสั่งซื้อ (สินค้าอยู่บนรถขณะขนส่ง)	34	23.61
5. ส่งมอบสินค้าให้กับลูกค้า	3	2.08

จากตาราง 2 พบว่า รูปแบบการทำงานที่ทำให้เกิดความสูญเสียของสินค้ามากที่สุดที่ 72.92 เปอร์เซ็นต์ คือ การโหลดสินค้าขึ้นและลงรถบรรทุก ซึ่งควรได้รับการแก้ไขมากที่สุด

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดของเสียด้วยเครื่องมือคุณภาพ 7 ชนิด (7 QC Tools) ถูกดำเนินการเพื่อหาแนวทางและแก้ไขปัญหาสินค้าเกิดความสูญเสีย ซึ่งผู้เขียนได้ใช้เครื่องมือต่าง ๆ ตามความเหมาะสมดังนี้

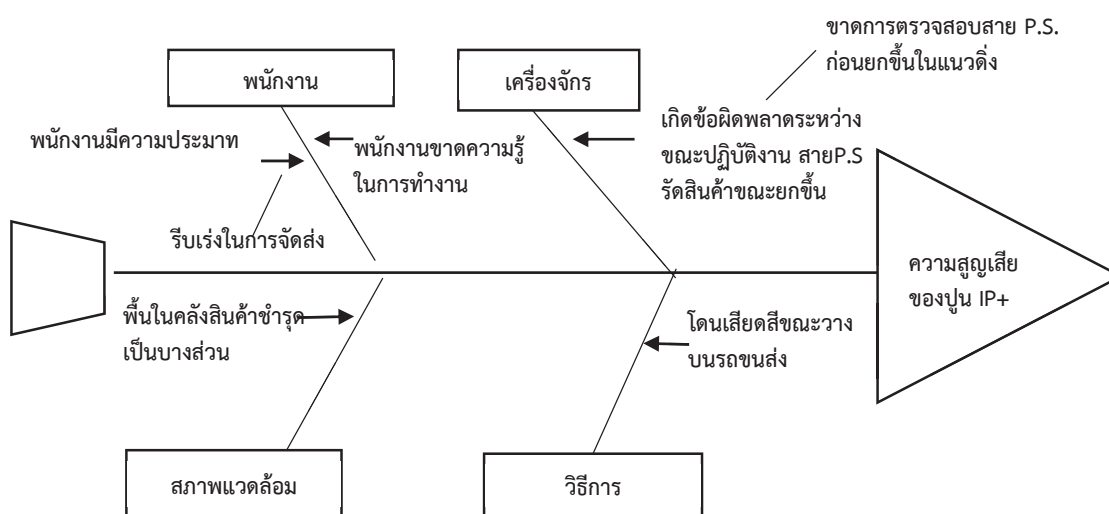
3.1 ใช้แผนภูมิพาเรโต เพื่อวิเคราะห์หาชนิดสินค้าที่ควรได้รับการพิจารณาก่อนและค้นหารูปแบบการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดความสูญเสีย ที่กล่าวไว้ในข้อที่ 1

3.2 ใช้แผนภาพก้างปลาหรือแผนภาพเหตุและผล เพื่อหาสาเหตุของปัญหา โดยในขั้นตอนนี้ผู้เขียนขอความร่วมมือกับพนักงานในบริษัทกรณีศึกษาทั้งหมด 5 คน ได้แก่ หัวหน้างานตรวจรับสินค้าจำนวน 1 คน พนักงาน

เคลื่อนย้ายสินค้าภายในคลัง 1 คน พนักงานขนส่งสินค้า 1 คน และพนักงานโหลดสินค้า 2 คน เป็นต้น ภายหลังจากกลุ่มพนักงานดังกล่าวถูกตั้งชื่อทีมว่า “ทีมปฏิบัติการ”

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การหาสาเหตุของปัญหาด้วยแผนภาพกังพลากับ 3 เอ็ม 1 อี ได้แก่ Man (คนหรือพนักงาน) Method (วิธีการ) Machine (เครื่องจักร) และ Environment (สิ่งแวดล้อมหรือสภาพแวดล้อม) ซึ่งเบื้องต้นพิจารณาจาก 4 เอ็ม ได้แก่ Man, Method, Machine และ Material (อรรถพรณ วิชัยเดช และนิวิท เจริญใจ, 2554 : 82) โดยผู้เขียนไม่พิจารณาวัตถุดิบในการห่อหุ้มหรือถุงปูน เนื่องจากถุงปูนถูกผลิตจากบริษัทผู้ผลิตปูนและบริษัทกรณีศึกษาไม่สามารถเปลี่ยนถุงปูนได้ ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 แผนภาพกังปลาของปัญหาความสูญเสีย

จากภาพประกอบ 4 แนวทางแก้ไขปัญา โดยระดมสมองและคัดเลือกแนวทางการแก้ไขที่เป็นไปได้ ซึ่งจะใช้บุคลากรชุดเดียวกันกับการหาสาเหตุของปัญหาด้วยแผนภาพกังปลา นั่นคือ จากภาพประกอบ 4 จึงสามารถหาแนวทางการแก้ไขปัญหาดังตาราง 3

ตาราง 3 แนวทางแก้ปัญหา

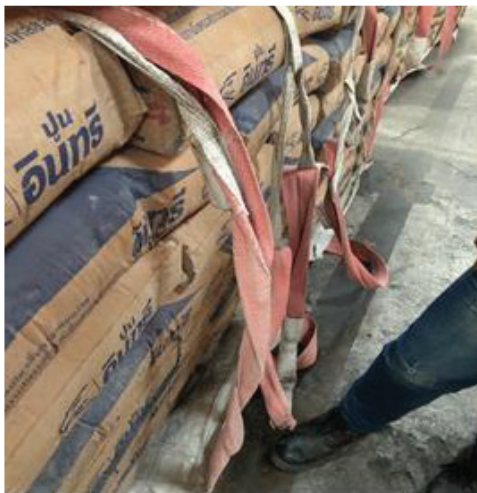
ปัญหาด้าน	สาเหตุ	แนวทางแก้ปัญหา
พนักงาน	- พนักงานขาดความรู้ในการทำงาน - พนักงานประมาท เพราะเร่งรีบในการจัดส่งสินค้า	- จัดอบรมให้ความรู้แก่พนักงานประจำเดือน - ควบคุมการทำงานอยู่สม่ำเสมอ
วิธีการ	- โดนเสียดสีขณะวางบนรถขนส่ง	- ตรวจสอบการวางสินค้าประเภทปูนก่อนออกจากคลังให้มีระยะห่างในการวางอย่างเหมาะสม ไม่วางติดกันมากเกินไปและมีการควบคุมการทำงานของพนักงานสม่ำเสมอ

ตาราง 3 (ต่อ)

ปัญหาด้าน	สาเหตุ	แนวทางแก้ไขปัญหา
เครื่องจักร	- เกิดข้อผิดพลาดระหว่างขณะปฏิบัติงาน สาย P.S. รัทเส้นค้ำขณะยกขึ้น เพราะขาดการตรวจสอบสาย P.S. และการเรียงตัวของสินค้าก่อนยกขึ้นในแนวตั้ง	- คลายสาย P.S. ให้เป็นปกติก่อนเคลื่อนย้ายและตรวจสอบการเรียงของปูนในสาย P.S.
สภาพแวดล้อม	- พื้นในคลังสินค้าชำรุดเป็นบางส่วน	- ทำการปรับปรุงหรือซ่อมแซมคลังสินค้า

จากตาราง 3 ปัญหาด้านเครื่องจักรถูกนำเสนอให้แก้ไขเป็นลำดับแรกโดยทีมปฏิบัติการของบริษัทธนศึกษา เนื่องจากแนวทางในการแก้ไขดังกล่าวมีความสอดคล้องกับปัญหาความสูญเสียของรูปแบบการโหลดสินค้าขึ้นและลงมากที่สุด อีกทั้ง แนวทางนี้ไม่ต้องมีการลงทุนเพิ่ม ดังนั้น จึงดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวและประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินการแก้ไขด้วยการวัดสัดส่วนของสินค้าที่สูญเสียต่อไป

การแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามแนวทางที่ได้คัดเลือกไว้จากการระดมสมอง ซึ่งพนักงานโหลดสินค้าขึ้นและลงจากรถบรรทุกต้องตรวจสอบสาย P.S. ก่อนยกสินค้าขึ้นในแนวตั้งอย่างสม่ำเสมอ เมื่อพบว่าสาย P.S. ไม่อยู่ในลักษณะที่ถูกต้องและเหมาะสมให้พนักงานโหลดสินค้าจัด (ปรับ) สาย P.S. ให้อยู่ในลักษณะที่เหมาะสมก่อนยกสินค้า ดังภาพประกอบ 5

(ก) ลักษณะการจัดสาย P.S. ที่ไม่เหมาะสม

(ข) ลักษณะการจัดสาย P.S. ที่เหมาะสม

ภาพประกอบ 5 ลักษณะการจัดสาย P.S.

จากภาพประกอบ 5 แสดงถึงลักษณะของการจัดสาย P.S. ก่อนโหลด หรือยกสินค้าขึ้นในแนวตั้ง ซึ่งพนักงานโหลดสินค้าต้องตรวจสอบและจัดสาย P.S. ให้มีลักษณะดังภาพประกอบ 5 (ข) เพื่อไม่ให้สาย P.S. รัทถุงปูนมากเกินไป และมีการกระจายการยึดเกาะถุงปูนอย่างเหมาะสม แทนการกดรัทถุงปูนเหมือนในอดีต

ผลการวิจัย

การแก้ไขปัญหาถูกดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อเก็บรวบรวมผลการวิจัยตลอดเดือนพฤศจิกายน 2562 ซึ่งผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานบันทึกประจำวันของรายการปูน IP+ ที่มีความสูญเสียแสดงดังตาราง 4

ตาราง 4 การเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน

รายการ	ก่อนการปรับปรุง				หลังการปรับปรุง: เดือนพฤศจิกายน	ผลต่าง
	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	ค่าเฉลี่ยต่อเดือน		
จำนวนปูน IP+ ที่มีการไหลตื้นและลงรถบรรทุกทั้งหมด (ถุง)	26,120	31,600	38,000	31,906.67	38,520	6,613
จำนวนปูน IP+ ที่สูญเสียที่เกิดจากการไหลตื้นและลงรถบรรทุก (ถุง)	41	20	44	35	17	18
%ความสูญเสีย (เปอร์เซ็นต์)	0.157	0.063	0.116	0.110	0.044	0.066

สรุปผล

จากวัตถุประสงค์การศึกษาและผลการศึกษสามารถอภิปรายผลการศึกษาวิจัยได้ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลความเสียหายของสินค้าประเภทปูนเป็นเวลา 3 เดือน จากการพิจารณาสินค้าที่มีความเสียหายเกี่ยวกับปูนแตก จำนวน 7 รายการ ได้แก่ IP, IP+, IPK, ISP, IT, IM#11 และ IM#13 พบว่าปูนชนิด IP+ ควรได้รับการพิจารณาแก้ไขเป็นอันดับแรก เนื่องจากมีความสูญเสียมากที่สุดเท่ากับ 39.78 เปอร์เซ็นต์ และศึกษาขั้นตอนการเคลื่อนย้ายสินค้าประเภทปูน IP+ เพื่อหารูปแบบการทำงานที่ทำให้เกิดความสูญเสียมากที่สุด พบว่ารูปแบบการทำงานที่ทำให้เกิดความสูญเสียมากที่สุด 72.92 เปอร์เซ็นต์ คือ การไหลตื้นสินค้าขึ้นและลงรถบรรทุก

2. วิเคราะห์สาเหตุและหาแนวทางลดความสูญเสียให้กับบริษัทสวีสตลบริหารสินค้าจำกัด จังหวัดขอนแก่น โดยได้นำเครื่องมือคุณภาพ 7 ชนิด มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ 1) แผนภูมิพาเรโต ใช้เพื่อค้นหาชนิดของสินค้าที่เกิดความสูญเสียมากที่สุด 2) แผนผังแสดงเหตุและผล ใช้เพื่อหาสาเหตุของปัญหา และ 3) การระดมสมอง ใช้เพื่อหาสาเหตุที่ทำให้เกิดความสูญเสียและหาแนวทางแก้ไข ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข ในระยะเวลา 30 วัน โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1-30 พฤศจิกายน 2562 พบว่าปริมาณของความสูญเสียของสินค้าประเภทปูน IP+ ลดลง $(0.066/0.110) \times 100$ หรือเท่ากับ 60 เปอร์เซ็นต์

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยแสดงว่าการแก้ไขปัญหาด้านเครื่องจักรมีความถูกต้องและเหมาะสม เนื่องจากสาย P.S. ที่พันเป็นปมเมื่อเกิดการเสียดสีกับถุงปูนจะก่อให้เกิดความเสียหายในรูปแบบการตัดฉีกได้ คล้ายคลึงกับการดึงซักรเยอร์ ถ้าเชือกที่ใช้ดึงมีขนาดเล็กจะทำให้เกิดรอยแผลบนมือได้ง่ายกว่าเชือกที่มีขนาดใหญ่ การคลายปมหรือคลี่สาย P.S. ออกทำให้หน้าสัมผัสระหว่างถุงปูนกับสาย P.S. มากขึ้น จึงสามารถลดความสูญเสียจากสาเหตุดังกล่าวได้ ซึ่งผลการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์เป้าหมายที่วางไว้ และเครื่องมือคุณภาพทั้ง 7 ชนิด สามารถแก้ไขปัญหาได้ (จุไรรัตน์ ลาธุลี, 2559)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการศึกษาปัญหาที่มีผลกระทบต่อกระบวนการเคลื่อนย้ายสินค้าโดยใช้เครื่องมือควบคุมคุณภาพ 7 ชนิดของบริษัทสวีสตลบริหารสินค้าจำกัด จังหวัดขอนแก่น ซึ่งงานวิจัยนี้ได้นำปัญหาด้านเครื่องจักรมาดำเนินการแก้ไขเป็นลำดับแรก เนื่องจากมีผลกระทบโดยตรงกับกระบวนการเคลื่อนย้ายสินค้าและสามารถดำเนินการได้ทันที (ไม่มีค่าใช้จ่าย) โดยมีวิธีปฏิบัติคือ พนักงานไหลตื้นสินค้าขึ้นและลงจากรถบรรทุกต้องตรวจสอบสาย P.S. ก่อนยกสินค้าขึ้นในแนวตั้งทุกครั้ง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ปัญหาที่ต้องแก้ไขเป็นลำดับถัดไป คือ ปัญหาด้านพนักงาน กล่าวคือ บริษัทกรณีศึกษาควรจัดอบรมให้ความรู้แก่พนักงานอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงควบคุมการทำงานของพนักงาน เพื่อให้พนักงานมีความระมัดระวังในการทำงานและไม่ทำให้เกิดความสูญเสียอื่น ๆ ทั้งนี้ ควรนำวิธีการที่นำเสนอไปปรับใช้กับสินค้าอื่น ๆ ของบริษัทกรณีศึกษา โดยเรียงลำดับจากปัญหาด้านเครื่องจักร พนักงาน วิธีการ และสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ เพื่อลดความสูญเสียอย่างยั่งยืน และป้องกันการส่งสินค้าที่ไม่มีคุณภาพให้กับลูกค้า

เอกสารอ้างอิง

- จิรวัดณ์ วรวิชัย, ทวีศักดิ์ มโนสืบ, จำเนียร แดงเถิน และพุทธสาयน์ นราพินิจ. (2559). การลดของเสียในกระบวนการผลิตกรณีศึกษา โรงงานดาเตียร์เซรามิกในจังหวัดลำปาง. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร*, 10(2), 43-53.
- จุไรรัตน์ ลาธุลี. (2559). การลดของเสียในกระบวนการผลิตสวิตช์ควบคุมกระจกมองข้างไฟฟ้า ด้วยกิจกรรมกลุ่มคิซซี. วิทยานิพนธ์ วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เพียงจันทร์ จรุงจิต. (2556). การลดของเสียในกระบวนการขึ้นรูปชิ้นส่วนรถยนต์: กรณีศึกษาชิ้นส่วน Flange B. *วารสารวิศวกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยรังสิต*, 16(1), 1-9.
- ยุทธณรงค์ จงจันทร์. (2557). การลดของเสียในกระบวนการนึ่งยางรถยนต์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 8(15), 49-57.
- วิรัตน์พร พรหมจรรย์, ยุติ ฉัตรวรานนท์, นฐิตา หวังโซ๊ะ และภูษงค์ จันทรจิระ. (2562). การประยุกต์ใช้เครื่องมือทางคุณภาพสำหรับกระบวนการผลิตอิฐ. *วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา*, 13(1), 81-92.
- อรพรรณ วิชัยเดช และนิวิท เจริญใจ. (2554). การปรับปรุงงานเพื่อลดของเสียในการผลิตห้องสะอาด. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 1(2), 77-92.
- Harel, Z., Silver, S.A., McQuillan, R.F., Weizman, A.V., Thomas, A., Chertow, G.M., Nesrallah, G., Chan, C.T. and Bell, C.M. (2016). How to Diagnose Solutions to a Quality of Care Problem. *Clin J Am Soc Nephrol*, 11(5), 901-907.

การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

The Factor Analysis of Teacher's Competencies on Curriculum Development under The Secondary Educational Service Area Office 2

นาริรัตน์ เสมสุข¹, ปริญญาพร ตังคณานันต์² และ อัครพงศ์ สุขมาตย์³
Narirat Semsuk¹, Pariyaporn Tungkunanant² and Aukkapong Sukkamart³

Received : 29 เม.ย. 2563
Revised : 19 มิ.ย. 2563
Accepted : 19 มิ.ย. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตรกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 385 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.80-1.00 และค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัย พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยองค์ประกอบสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเรียงลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านทักษะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร และด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.95 0.91 และ 0.84 ตามลำดับ ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) = 337.36 ค่าองศาแห่งความเป็นอิสระ(df) = 406 ค่า p-value = 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) = 0.96 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) = 0.95

คำสำคัญ : สมรรถนะครู, องค์ประกอบสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตร, การพัฒนาหลักสูตร

Abstract

This study aimed to analyze the constructive validity of the elements of teachers' competencies on curriculum development and empirical data. The research samples were 385 government teachers under the Secondary Educational Service Area Office 2, who were randomly selected using a multi-stage sampling method. The instrument was a 5-point rating scale questionnaire, which obtains the IOC value between 0.80–1.00 and the validity of 0.88. The data was analyzed by a confirmatory factor analysis (CFA) method.

The results showed that the model was compatible with the empirical data. The curriculum development competencies of the teachers under the Secondary Educational Service Area Office 2 consist

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
อีเมล: nufonsemsuk@gmail.com

² รศ.ดร. อาจารย์ประจำคณะครุศาสตรบัณฑิตและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

³ รศ.ดร. อาจารย์ประจำคณะครุศาสตรบัณฑิตและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

¹ Master Student of Science in Industrial Education, Program in Education Administration, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Email: nufonsemsuk@gmail.com

² Associate Professor, Ph.D., Lecture in Faculty of Industrial Education and Technology, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

³ Associate Professor, Ph.D., Lecture in Faculty of Industrial Education and Technology, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

of three elements, which are curriculum development skills, curriculum development knowledge, and curriculum development attributes. The standardized factor loadings for each element were 0.95, 0.91, and 0.84 in order. The result yielded from the Chi-Square test was 337.36, with 406 degrees of freedom (df). The p-value was equal to 0.99, the goodness of fit index (GFI) 0.96, and the adjusted goodness of fit index (AGFI) 0.95

Keywords : Teacher's Competencies, Elements of Teacher's Competencies on Curriculum Development, Curriculum Development

บทนำ

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งให้คนไทยทุกคนเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ บณวิสัยทัศน์ที่ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 76-80) รวมทั้งในอนาคตจะต้องมีความพร้อมและมีพัฒนาการที่รอบด้าน มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง มีสัมมาชีพ ตามความถนัดของตนเองเพื่อนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีทิศทางการปฏิบัติงานเพื่อสร้างคุณภาพทุนมนุษย์สู่สังคมอนาคตที่ยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 : 2-15) โดยสังคมในอนาคตนั้นจะถูกกำหนดด้วยการจัดการศึกษา และในขณะเดียวกันหัวใจของการจัดการศึกษา คือ หลักสูตร ซึ่งหลักสูตรจะถูกกำหนดโดยคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจะกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสนองต่อการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 : 4) โดยให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ ข้างต้น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ ความต้องการและความถนัดของผู้เรียน จุดเน้นของสถานศึกษา สภาพปัญหาในชุมชน และสังคม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่าง ๆ เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553 : 12) ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานั้นมีความสำคัญอย่างมาก เพราะเป็นแผนการดำเนินงานของผู้บริหารในการดูแลอำนวยความสะดวกให้เป็นไปตามนโยบายการศึกษา เป็นแผนปฏิบัติงานของครูในการจัดการเรียนการสอน เป็นเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาและเป็นตัวกำหนดลักษณะของสังคมในอนาคต (สำลี อ่อนบัวขาว, 2555 : 28) โดยต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของบุคคลภายในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนในการวางแผนและออกแบบหลักสูตร ที่ครอบคลุมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุก ๆ ด้าน และในขั้นนี้ผู้ที่มิบทบาทโดยตรงในการร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ ครู ที่จะต้องรู้และเข้าใจหลักสูตรสถานศึกษา สามารถวิเคราะห์หลักสูตรรวมทั้งดำเนินการพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2548 : 9) ซึ่งต้องดำเนินการบนพื้นฐานของข้อมูลที่ต้องการและเชื่อถือได้ มีผู้นำที่เชี่ยวชาญ และมีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรเป็นอย่างดี มีการดำเนินงานที่เป็นระเบียบแบบแผน ต่อเนื่องและประสานงานกันอย่างทั่วถึง มีการจัดสภาพแวดล้อมการทำงานให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งจะต้องรับการพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (ปราโมทย์ จันทร์เรือง, 2552 : 85-86)

จากการที่ผู้วิจัยได้ไปดำเนินการสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 22 คน พบว่าการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นสมรรถนะประจำสายงานที่สำคัญอีกสมรรถนะหนึ่งของครู (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 : 25) ซึ่งยังคงประสบปัญหาและข้อจำกัดต่างๆ ที่ส่งผลให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์เท่าที่ควร สามารถจำแนกได้เป็น 3 ด้านคือ ด้านความรู้ โดยครูยังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนเองดำเนินการจัดการเรียนรู้ ด้านทักษะ ซึ่งครูยังไม่ประสบความสำเร็จด้านการทำงานเป็นร่วมกันเท่าที่ควรรวมทั้งยังไม่สามารถสื่อสารเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ตรงกันและด้านคุณลักษณะที่ยังไม่สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้และขาดความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

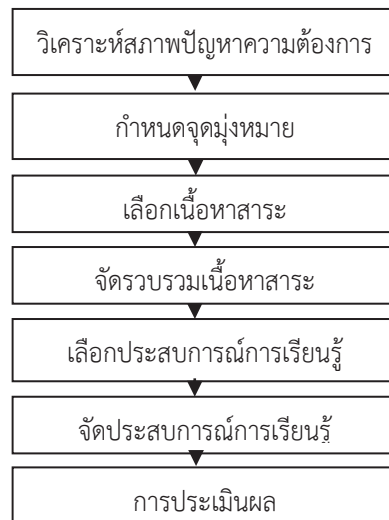
ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตร เพราะเป็นบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา โดยในการดำเนินการศึกษาและวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรมาจาก Tabá (1962 : 454) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรหมายถึงการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงให้ได้ผลขึ้นทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมายการจัดเนื้อหาวิชาการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลอื่นๆ เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายอันใหม่ที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบหรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมดตั้งแต่จุดมุ่งหมายและวิธีการและการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้จะมีผลกระทบทางด้านความคิดและความรู้สึกของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และกรอบความคิดเกี่ยวกับสมรรถนะครูมาจากแนวคิดของ David (1973 : 9-11) นักจิตวิทยาของมหาวิทยาลัย Harvard ที่อธิบายไว้ว่า สมรรถนะเป็นคุณลักษณะของบุคคลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) ความสามารถ (Ability) และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน (Other Characteristics) และเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ทำให้บุคลากรในองค์กรปฏิบัติงานได้ผลงานที่โดดเด่นกว่าคนอื่น ๆ ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารทรัพยากรบุคคลแนวใหม่ภาครัฐ ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ส่วนราชการบริหารทรัพยากรบุคคลตามกรอบมาตรฐานความสำเร็จด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล (Standard for Success) เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อความสำเร็จของส่วนราชการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 : 24) โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการกำหนดสมรรถนะที่จำเป็น ในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารหลักสูตรไว้ว่า ครูต้องสามารถสร้าง/พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรท้องถิ่นรวมทั้งสามารถประเมินการใช้หลักสูตร และนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรได้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2553 : 31) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ครูจะต้องมีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบ สมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่จะใช้เป็นแนวทางให้แก่ครูในการประเมินและพัฒนาตนเอง ให้สามารถดำเนินการพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นแนวทางให้ผู้บริหารและหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการพัฒนาศักยภาพให้มีสมรรถนะในการพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อการศึกษาให้มีคุณภาพและประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

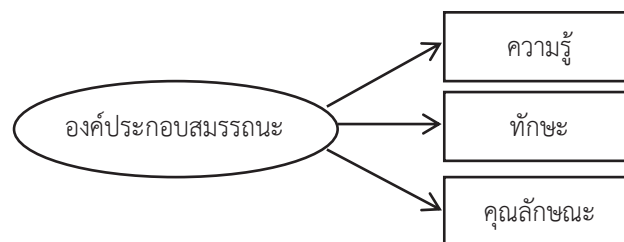
กรอบแนวคิด

การดำเนินการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ซึ่งสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตรนั้น เป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะประจำสายงานที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจของสถานศึกษา รวมทั้งเป็นส่วนหนึ่งของแผนการสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสร้างครูที่มีคุณภาพ เป็นครูที่ดีมีคุณธรรมและมีวิสัยทัศน์สูงส่ง โดยสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตรนั้นเป็นความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องและเป็นระบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีและการวัดประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรของวิชฌ วงษ์ใหญ่ (2521 : 10) ซึ่งให้แนวคิดไว้ว่าการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชาการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลอื่น ๆ โดยแสดงความเชื่อมโยงได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับข้อสมรรถนะ ของ David (1973 : 9-11) ซึ่งให้แนวคิดว่าสมรรถนะ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะ โดยแสดงความเชื่อมโยงได้ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดสมรรถนะ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งสิ้น 5,414 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 385 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบตามแนวคิดของ Hair, Black, Babin and Anderson (2010 : 117) ที่เสนอไว้ว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าที่ 0.40 และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sample) โดยขั้นตอนที่ 1 คือ การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ออกเป็นเขตพื้นที่บริการและใช้เทคนิค 50% ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นการลดจำนวนของสถานศึกษาที่จะแจกแบบสอบถามในการเก็บข้อมูล ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียนประกอบด้วยโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขั้นตอนที่ 3 สุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling) เพื่อแจกแบบสอบถามในการเก็บข้อมูล แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนโรงเรียนที่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

ขนาดโรงเรียน	จำนวนประชากร (N)		จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n)	
	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู
เล็ก	1	26	1	10
กลาง	3	123	1	26
ใหญ่	4	210	2	44
ใหญ่พิเศษ	44	5,055	22	305
รวม	52	5,414	26	385

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สังกัด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 8 ข้อคำถาม ด้านทักษะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 7 ข้อคำถาม และด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 13 ข้อคำถาม รวม 28 ข้อคำถาม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.88

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือและขอความอนุเคราะห์พร้อมแนบแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 385 ฉบับโดยการติดต่อประสานงานกับสถานศึกษา และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และทำการนัดหมายกำหนดเวลา ซึ่งกรอบเวลาการรับแบบสอบถามกลับคืนในช่วงวันที่ 1 ถึง 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ซึ่งผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 385 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100.00

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis : CFA) โดยใช้สถิติ KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measures of Sampling Adequacy) ในการเตรียมข้อมูลและตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรข้อมูล ที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบและวิธี Bartlett's Test of Sphericity ในการทดสอบค่าไค-สแควร์ของดีเทอร์มิแนนท์ของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ ซึ่งค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา คือ ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square Statistics) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness-of Fit Index) ค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness-of Fit Index) ดัชนีวัดความกลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index) ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Squared Error of Approximation) ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือ (Root Mean Square Residual Standardized)

สรุปผล

สรุปผลการวิจัย ตามลำดับต่อไปนี้

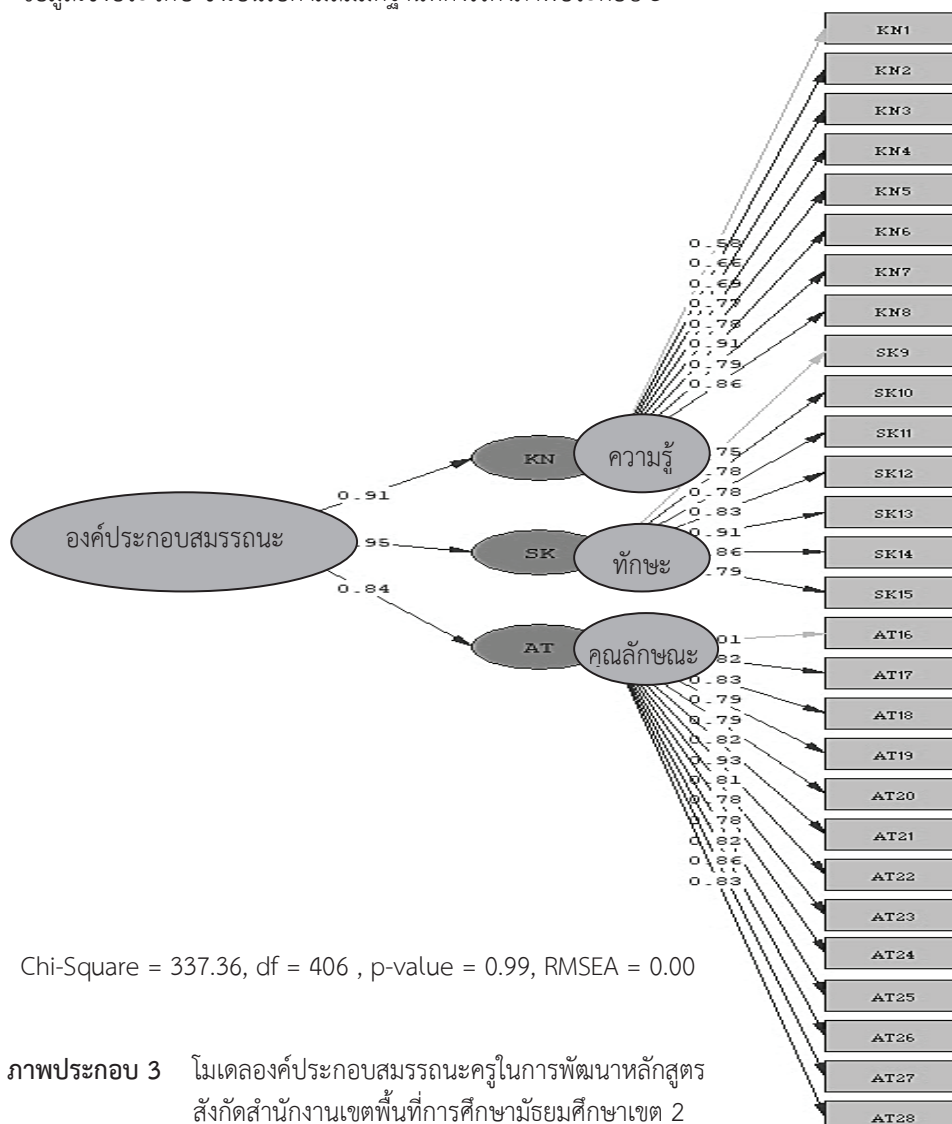
1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่งขององค์ประกอบสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ จำนวน 28 ตัวแปร คือ ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 8 ตัวแปร ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 7 ตัวแปร และคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 13 ตัวแปร ผลวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.1 องค์ประกอบสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.61 ถึง 0.91 แสดงให้เห็นว่าทุกตัวแปรมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบผ่านเกณฑ์ ถือว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญขององค์ประกอบด้านความรู้

1.2 องค์ประกอบสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านทักษะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.75 ถึง 0.91 แสดงให้เห็นว่าทุกตัวแปรมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบผ่านเกณฑ์ ถือว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญขององค์ประกอบด้านทักษะ

1.3 องค์ประกอบสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.78 ถึง 0.95 แสดงให้เห็นว่าทุกตัวแปรมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบผ่านเกณฑ์ ถือว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญขององค์ประกอบด้านคุณลักษณะ

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ของโมเดลองค์ประกอบสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่าโมเดลองค์ประกอบสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 0.83 ค่ารากเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.00 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.03 ค่าดัชนีความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 ที่องศาอิสระเท่ากับ 406 สรุปได้ว่า โมเดลองค์ประกอบสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 โมเดลองค์ประกอบสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัย พบว่าสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 วัดได้จากองค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบ เรียงลำดับความสำคัญโดยพิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านทักษะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร 2) องค์ประกอบด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร และ 3) องค์ประกอบด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเป็นไปตามกรอบแนวคิดของผู้วิจัยที่ได้ศึกษาไว้ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1.1 องค์ประกอบสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านทักษะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตรให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์นั้น ต้องอาศัยทักษะต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานอย่างหลากหลาย เพราะในปัจจุบันครูมีภาระงานจำนวนมาก ในขณะที่หน้าที่หลักของครู คือ การสอน แต่ยังมีภาระหน้าที่อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอนเพิ่มขึ้นมาอีก เช่น งานการเงิน งานธุรการ งานโครงการต่าง ๆ และกิจกรรมอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายตามแต่บริบทของโรงเรียน ซึ่งภาระหน้าที่ต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัตินั้นต้องอาศัยทักษะต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ทั้งต่อตนเองและส่วนที่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์กับบุคคลอื่น เพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งเมื่อพิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบและค่าสัมประสิทธิ์การถ่วงน้ำหนัก พบว่าตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด ได้แก่ เข้าใจบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการปฏิบัติงานในแต่ละบทบาทที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุก ๆ ฝ่าย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552ก : 37) ดังที่ Steers (1977 : 113) กล่าวว่า ความชัดเจนของบทบาทและการยอมรับ (Role Clarity and Acceptance) คือ ความมากน้อยของความเข้าใจของบุคคล เกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งความชัดเจนและการเข้าใจบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบและข้อกำหนดเฉพาะอย่างของงานนั้น มีความสัมพันธ์ต่อเป้าหมายของงาน ซึ่งการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญต่อประสิทธิผลขององค์การ การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้อย่างเต็มใจจะทำให้งานหรือกิจกรรมนั้นบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับธานินทร์ เลิศพันธ์ (2552 : 41-19) ที่ว่า การเข้าใจบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบและยอมรับในงานที่ถูกมอบหมายในด้านต่าง ๆ ที่รวมทั้งเป้าหมายของโรงเรียนอย่างชัดเจนเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งการรับรู้ขอบข่ายและเข้าใจงานที่ต้องปฏิบัติ ยอมรับด้วยความเต็มใจ ย่อมช่วยให้การทำงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด ได้แก่ สามารถเสนอวิธีคิด วิธีแก้ไขปัญหอย่างมีวิจญาณด้วยวิธีการของตนเอง ดังที่ คัทลิสธีร์ สีสงษ์ (2558 : 40) กล่าวว่า การก่อความคิดริเริ่ม การนำเสนอความคิดของตนเองกับกลุ่ม เป็นการปลูกฝังทักษะการทำงานร่วมกันที่ดี สอดคล้องกับ มยุลา เนตรพนา (2556 : 32) ที่กล่าวว่า การเสนอความคิดที่เป็นระบบและการเสนอวิธีการแก้ปัญหาในขั้นตอนต่าง ๆ ของการทำงาน เป็นการปฏิบัติที่ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสอดคล้องกับเมฆ มีศิริ (2551 : 21-22) ที่กล่าวว่า การเสนอความคิดและตัดสินใจร่วมกัน รวมทั้งเสนอวิธีการแก้ไขปัญหอย่างมีวิจญาณจะทำให้สมาชิกแต่ละคนรู้เข้าใจ และตั้งใจในสถานการณ์ของตนเอง เพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 องค์ประกอบสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับสอง เพราะในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรนั้น ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ทั้งร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการสร้างหลักสูตร รวมไปถึงการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้นครูจำเป็นต้องมีความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยเมื่อพิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบและค่าสัมประสิทธิ์การถ่วงน้ำหนัก พบว่าตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตรของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนเองปฏิบัติงาน ดังที่ธีระ รุญเจริญ (2550 : 304) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งกระบวนการจัดทำหลักสูตรนั้นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรของรายวิชา ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งการวางแผนบริหารจัดการให้เป็นไปตามหลักสูตรที่สร้างขึ้นและฉันทนา บุญมาก (2555 : 122) ที่กล่าวว่า ในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรนั้น ควรศึกษาให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับขอบข่ายของโครงสร้างหลักสูตร สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องให้ละเอียดและชัดเจน รวมทั้งให้มีความเหมาะสมกับความสามารถหรือพื้นฐานของผู้เรียน และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด ได้แก่ มีความรู้เกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งมีความเชื่อมต่อ

กับภาพอนาคตประเทศไทยและเป็นการวางรากฐานในการพัฒนาประเทศและรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอย่างเหมาะสม ทั้งด้านการพัฒนาศักยภาพของทุนมนุษย์ ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งสิ้น ดังนั้นครูจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 นี้ เพื่อนำไปเป็นความรู้พื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ดังที่ Tyler (1957 : 429-483) กล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตรต้องใช้สังคมปัจจุบันเป็นฐาน และการจัดการศึกษาของเรา ต้องทำการวิเคราะห์สังคมจนสรุปออกมาเป็นแนวคิดในการจัดการศึกษา ว่าเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนานั้น และทำประโยชน์ให้กับสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ สาลี อ่อนบัวขาว (2555 : 53) ที่กล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตรเป็นการพัฒนาการศึกษาของชาติ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เพื่อให้การศึกษาของชาติเป็นการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับความจริงของงานของสังคมและของโลก รวมทั้งก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก

1.3 องค์ประกอบสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับสุดท้าย จะเห็นว่าในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสังคมส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูเป็นอย่างมากทั้งภาระหน้าที่ทางด้านการสอนและอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งครูจะต้องเป็นผู้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสม บนพื้นฐานของวิชาชีพจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน หมายรวมถึงการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งถือเป็นภารกิจหนึ่งที่สำคัญของวิชาชีพครูด้วย โดยเมื่อพิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบและค่าสัมประสิทธิ์การทำนายพบว่าตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ ดังที่มานิตย์ นาคเมือง (2556 : 18-19) กล่าวว่าครูจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงบนพื้นฐานความรู้รอบรู้อย่างเท่าทัน มีความพร้อมในทุกด้าน เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของหน่วยงาน และความต้องการของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับมะหัด มะดีราแว (2556 : 23) กล่าวว่า ครูในยุคปัจจุบันต้องปรับตัวให้เข้ากับบทบาทและสถานการณ์รวมทั้งสภาพสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไป ต้องปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้ทันกับยุคสมัย ทันต่อวิทยาการต่าง ๆ อยู่เสมอ และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด ได้แก่ แสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ดังที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548 : 19) กล่าวว่า ครูต้องพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลง และสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548 : 23) กล่าวว่า ครูต้องมีความพร้อม มีความใฝ่รู้ที่จะพัฒนาตนเองและวิชาชีพของตนเองอยู่เสมอ ให้เป็นผู้มีความรู้ สมรรถนะที่ดีเป็นผู้นำเคารพนับถือและเป็นแบบอย่างที่ดี สอดคล้องกับมะหัด มะดีราแว (2556 : 3) ที่กล่าวว่า ครูจะต้องหาความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะของตนเองอยู่เสมอ เพราะวิทยาการต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หากครูไม่พัฒนา ก็จะกลายเป็นครูที่ด้อยคุณภาพ ซึ่งจะเกิดผลเสียกับนักเรียน รวมทั้งต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อความก้าวหน้าทั้งทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง อยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผลการศึกษาค้นคว้าขององค์ประกอบสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ควรเปิดโอกาสให้ครูทุกคนในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตนเองอย่างครอบคลุม

1.2 ควรมีการจัดอบรม สัมมนา และพัฒนาบุคลากรให้แก่ครูทุกคนด้านสมรรถนะในการพัฒนาหลักสูตรของครู เพื่อให้การปฏิบัติงานสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

1.3 ผู้บริหารควรวางแผน ควบคุม และติดตามครูในดำเนินการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตรแสดงให้เห็นความสำคัญของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อสมรรถนะในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรของครู ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะในบางประเด็นเพื่อเป็นตัวอย่างในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการพัฒนาหลักสูตรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 2

2.2 ควรศึกษาวิจัยปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาสมรรถนะครู ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 เพื่อเข้าสู่สมรรถนะครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูตามข้อกำหนดองค์การวิชาชีพ
ครูสภา

2.3 ควรศึกษาวิจัยคุณลักษณะของครูที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู ด้านสมรรถนะการพัฒนา
หลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552)ก. *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ฉันทนา บุญมาก. (2555). *การศึกษาสมรรถนะครูของครูโรงเรียนอนุบาลชลบุรีตามความรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธานินทร์ เลิศพันธ์. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. เลย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่2)*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ปราโมทย์ จันทร์เรือง. (2552). *หลักการและแนวทางการพัฒนาหลักสูตร*. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- มยุลา เนตรพนา. (2556). *การศึกษาการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- มะหดี มะดีอราแว. (2556). *สมรรถนะครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- มานิตย์ นาคเมือง. (2556). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เมฆ มีศิริ. (2551). *การศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้หน้าที่พลเมืองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยใช้เทคนิคจิกซอร์*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2521. *พัฒนาหลักสูตรและการสอน*. กรุงเทพฯ: ธเนศวรการพิมพ์.
- ศักดิ์สิทธิ์ สีสังข์. (2558). *แนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีม ของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร*. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการภาครัฐ. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2553). *คู่มือการกำหนดความรู้ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะสำหรับตำแหน่ง*. กรุงเทพฯ: ประชุมช่าง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). *มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2563, จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th>
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- สำลี อ่อนบัวขาว. (2555). การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- David, C.M. (1973). Retrospective Commentary. *Harvard Business Review*. January-February, 138-139.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., and Anderson, R.E. (2010). *Multivariate data Analysis : A global perspective* (7th ed.). New Jersey: Pearson Education Inc.
- Steers, R.M. (1977). *Organizational Effectiveness : A Behavioral View*. Santa Monica, CA: Goodyear.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development : Theory and practice*. New York: Harcourt Brace, and world.
- Tyler, M.C. (1957). *The Literary History of the American Revoltion 1763-1783*. New York: Friedrich Ungar.

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11

A Model for Developing Teacher Leadership on Instructional Management in Secondary Schools under the Regional Education Office No.11

สร้อยสุตา กรีน¹, เพลินพิศ ธรรมรัตน์² และ ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์³
Soisuda Green¹, Ploenpit Thummarat² and Sikarn Pianthanyakarn³

Received : 16 เม.ย. 2563
Revised : 23 มิ.ย. 2563
Accepted : 24 มิ.ย. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 3) ตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ดำเนินการ 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย 2) การศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ และ 3) การยืนยันองค์ประกอบและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้จากครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 จำนวน 360 คน ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การสร้างรูปแบบ และ 2) การยืนยันรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน และระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การทดลองใช้รูปแบบ และ 2) สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบ ทดลองใช้กับครูจำนวน 32 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ด้านการเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตร และ 3) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ 2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย หลักการ จุดประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล และมีกระบวนการพัฒนา แบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ 1) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การฝึกปฏิบัติจริง 3) ชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นมืออาชีพ (PLC) และ 4) การนิเทศ กำกับ ติดตาม 3. ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ พบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และความคงทนของภาวะผู้นำครูมีค่าร้อยละความก้าวหน้า 13.92

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำครู, การจัดการเรียนรู้, รูปแบบ

Abstract

The purposes of this research were 1) To study the components of teacher leadership in learning management in secondary schools 2) To develop the teacher leadership development model in secondary school learning management, and 3) To evaluate the effectiveness of the teacher leadership development model in secondary school learning management. This research is a research and development.

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
อีเมล: yjc1905@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำสาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ รองศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำสาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹ Doctoral Student, Program in Educational Administration, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University,
Email: yjc1905@hotmail.com

² Assistant Professor, Lecturer in Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

³ Associate Professor, Lecturer in Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

There are 3 phases of research, Phase I study the components of teacher leadership in learning management consisting of 3 stages: Stage I construction of Conceptual Framework, Stage II model Investigation, and Stage III confirmation of components and approaches for developing teacher leadership on instructional management. The survey was administered to the samples of 360 teachers secondary schools under the Regional Education Office No.11. Phase II developing a model for developing teacher leadership on instructional management consisting of two stages: Stage I construction of Conceptual Framework, Stage II model Investigation, and Stage III confirmation and approved the validity of the model by 10 professors. Phase III the experiment using the model consisting of two stages: Stage I concerned model implementation and, Stage II conclusion the sample group were 360 teachers in secondary schools under the Regional Education Office No.11 in phase I and 32 secondary school teachers in the phase III. The findings were as follows:

1. The teacher Leadership on Instructional Management in Secondary School teachers consist 3 components as follows, 1) transformational teacher leadership 2) curriculum development, and 3) learning management.
2. The teacher Leadership on Instructional Management model of teacher Leadership on Instructional Management in Secondary School teachers consist principles, objectives, contents, processes, media and learning resources, and measurement and evaluation. There were 4 stages of the model development process as 1) Training workshop, 2) practice in actual setting, 3) Professional learning community, and 4) supervision, monitoring and evaluation.
3. The effectiveness of the developed model can be examined as follow after the intervention, the development of teacher leadership was at a high level and had the percentage progress of 13.92.

Keywords : Teacher Leadership, Instructional Management, Model

บทนำ

โลกแห่งเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และรวดเร็วทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากการมีช่องทางแห่งการรับรู้ข่าวสารมากมายหลายทาง ตามสภาพการณ์แห่งความเป็นเทคโนโลยีดังกล่าว ดังนั้นผู้เรียนจึงต้องมีการพัฒนาศักยภาพทางการรับรู้ และการเรียนรู้ในลักษณะทันเหตุการณ์ คือ มีการศึกษาหาความรู้ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นในระบบ หรือนอกระบบ หรือด้วยตนเอง เพื่อให้อยู่ในโลกสมัยใหม่ที่ได้อธิบายว่าเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge Based Society) (ศศิธร เวียงวะลัย, 2556 : 1) ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการเตรียมคนและสังคมให้พร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง ให้สามารถรับและปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลง เพื่อที่จะดำรงตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

ครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ที่ต้องได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งและมีความพร้อม มีภาวะผู้นำ นอกจากนี้ Dimmock and Walker (2005 : 98) ได้สรุปไว้ว่า ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ บทบาทที่เกี่ยวข้องกับภาระหน้าที่แบบเดิม เช่น กำหนดเป้าหมายได้ชัดเจน การจัดสรรทรัพยากรให้กับ การสอน การบริหารจัดการหลักสูตร การกำกับติดตามแผนการสอนและประเมินครู ในปัจจุบันนี้มีภาระหน้าที่เพิ่มเติมซึ่งรวมไปถึง การเน้นวิธีการหลักที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เน้นการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ และให้ความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพครูมากขึ้น โดยครูที่มีภาวะผู้นำจึงมีความสำคัญต่อองค์กร โดยครูจะต้องแสดงบทบาท และต้องแสดงออกพฤติกรรมการทำงานให้สามารถมีภาวะผู้นำครู โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับงานด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับนักเรียน ซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญที่นำไปใช้ในการวางแผนเชิงนโยบายในการจัดการเรียนรู้ต่อไป ดังนั้นครูจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนหลักสูตรสู่ห้องเรียน และผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรมทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ มาตรการ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาทั้งหมดต้องพิจารณาในลักษณะองค์รวมตั้งแต่สถานภาพครู

ทิศทางการผลิตครูในอนาคต รวมถึงการประกันคุณภาพของครู เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าครูจะมีศักยภาพอย่างเพียงพอ ในการขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ไปสู่เยาวชนของชาติตามเป้าหมายของรัฐบาลได้อย่างแท้จริง (ไกรศิษฐ์ เพลรินทร์, 2552 : 3)

จากการรายงานผลการติดตามประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 จนถึงปัจจุบัน พบว่าจำเป็นต้องมีการต่อยอด เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา หลายประเด็น เช่น คุณภาพนักเรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ที่ต่ำ คุณภาพของครูยังขาดแคลนทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยที่ได้เสนอ แนวทางการแก้ปัญหาที่จำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษารอบที่สอง คือ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2552-2561 มีจุดเน้นใน 3 เรื่อง คือ 1) คุณภาพ ได้แก่ คุณภาพของครู คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ คุณภาพของสถานศึกษาและคุณภาพของการบริหารจัดการ 2) โอกาส เน้นให้คนไทยทุกคนมีโอกาสต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ และ 3) เน้นการมีส่วนร่วม ให้ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 : 1) และจากผลการประเมินคุณภาพ จากสำนักงานทดสอบทางการศึกษา (องค์การมหาชน) ยังพบว่า ภาพรวมของผลคะแนนของการทดสอบเฉลี่ยทั้งประเทศ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าร้อยละ 50 ในปีการศึกษา 2559 และมีแนวโน้มที่จะต่ำลงเรื่อย ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 : ออนไลน์) จะเห็นได้ว่าข้อมูลดังกล่าวได้สะท้อนคุณภาพในการบริหารจัดการ การศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษาส่วนหนึ่ง จึงเป็นหน้าที่โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และกำกับติดตาม นิเทศการจัดการเรียนรู้ และการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

สำหรับผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 พบว่าภาพรวมของผลคะแนนของการทดสอบ จากสำนักงานทดสอบทางการศึกษา (องค์การมหาชน) ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกวิชา ในปีการศึกษา 2558 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23, 2561 : ออนไลน์) จากเหตุผลที่กล่าวมานี้ ครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้าง ความเข้มแข็งและเพื่อให้มีความพร้อมในกระบวนการพัฒนาทางด้านภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดคุณภาพมากยิ่งขึ้น

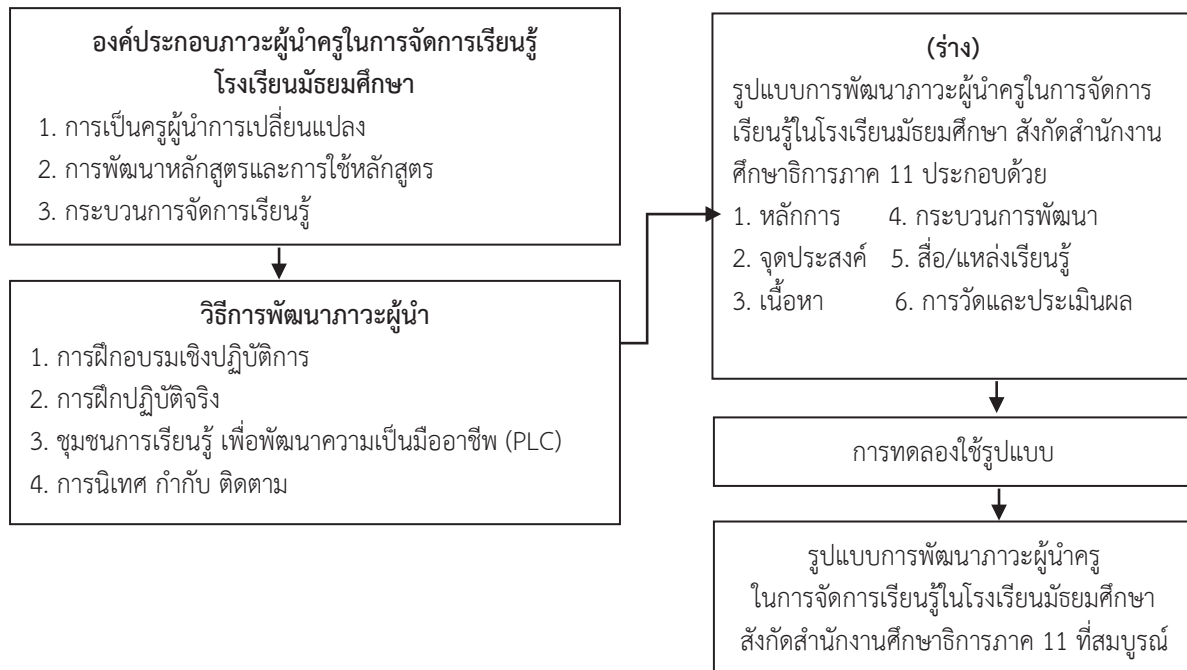
จากสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจและต้องการศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการ เรียนรู้โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 และมีความต้องการพัฒนาภาวะผู้นำครู ว่าทางเลือกที่เหมาะสม ในการพัฒนา เพื่อจะได้นำผลจากการศึกษาวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง ในการจัดกิจกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ ของครู เพื่อให้สอดคล้องกับประชาคมอาเซียนและเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาศักยภาพของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 11
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 11
3. เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 โดยผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีเพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบ แนวคิดของการวิจัย ดังนี้ 1) องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ 2) พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ และ 3) ตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ จากการศึกษาแนวคิดจากนักการศึกษา นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอและแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีที่มีขอบข่ายครอบคลุมองค์ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำครู ในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 โดยมีเนื้อหาทั้งในประเทศและต่างประเทศในการศึกษาเอกสารและงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้

โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน โดยการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างตายตัว (Unstructured Interview) กล่าวคือ ผู้วิจัยกำหนดประเด็นคำถามหลักไว้ส่วนหนึ่ง และผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง สามารถตั้งคำถามขึ้นในระหว่างการดำเนินการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ประเด็นคำถามหลักได้ผ่านการตรวจสอบและเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนการสัมภาษณ์จริงในภาคสนาม

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนที่ 1 และประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในขั้นตอนที่ 2 ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และหาความสอดคล้องของข้อมูลเพื่อสรุปองค์ประกอบ และวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 เป็นข้อมูลในการร่างแบบสอบถามต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาเชิงสำรวจ

ผู้วิจัยนำเอาข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับองค์ประกอบและพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม ความต้องการในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้โรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อทราบความต้องการพัฒนาจากครู โดยหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index) เป็นรายข้อแล้วพิจารณาเลือกข้อคำถามเป็นรายข้อแล้วพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง จำนวน 50 คน วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยวิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อ

กับคะแนนรวมในแต่ละด้าน (Item total Correlation Coefficient) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 โดยแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.55-0.84 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.99 ซึ่งประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 2 เขต โรงเรียน 125 แห่ง และครู 4,801 และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นตอนของการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อสำรวจองค์ประกอบภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 จำนวน 2 เขต โดยกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970, อ้างถึงใน วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2548 : 191) จำนวน 356 คน แต่ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน เพื่อเพิ่มอัตราการตอบกลับ ชดเชยตารางขั้นต่ำของ Krejcie and Morgan รวมถึงเพื่อง่ายต่อการเก็บรวบรวมข้อมูล จาก 45 โรงเรียน เพื่อให้ได้ตัวอย่างละ 8 คนจากในแต่ละโรงเรียน โดยสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) โดยผลที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้

ในการสร้างรูปแบบการพัฒนานั้น ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษา และวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้โรงเรียนมัธยมศึกษา ในระยะที่ 1 เราจะศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครู สิ่งที่ต้องพัฒนาจากครู แนวทางการพัฒนามาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบรูปแบบภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11

ขั้นตอนที่ 2 การยืนยันรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ นำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มาปรับปรุงแก้ไขและนำไปทำการตรวจสอบความเหมาะสมและสอดคล้องโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน

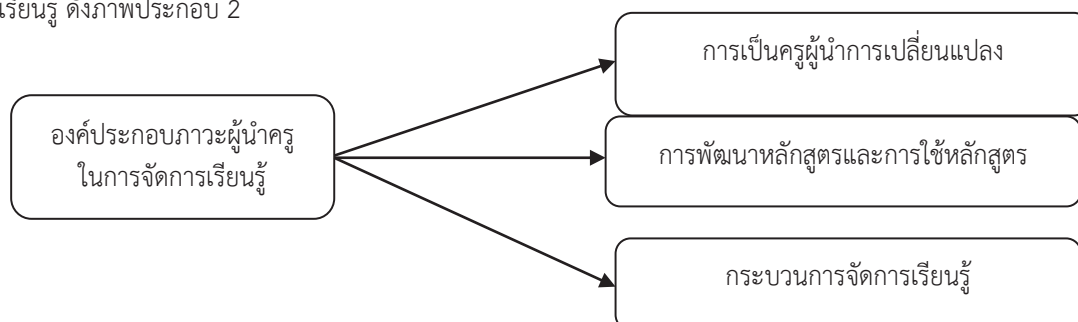
ระยะที่ 3 การทดลองการใช้รูปแบบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 1 การทดลองการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ทำการทดลองการใช้รูปแบบ โดยนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ไปทดลองใช้กับครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีครูเข้ารับการพัฒนา จำนวน 34 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อทดลองรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วสรุปรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11

สรุปผล

1. องค์ประกอบ ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มี 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตร 3) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้จากการวิเคราะห์เอกสาร

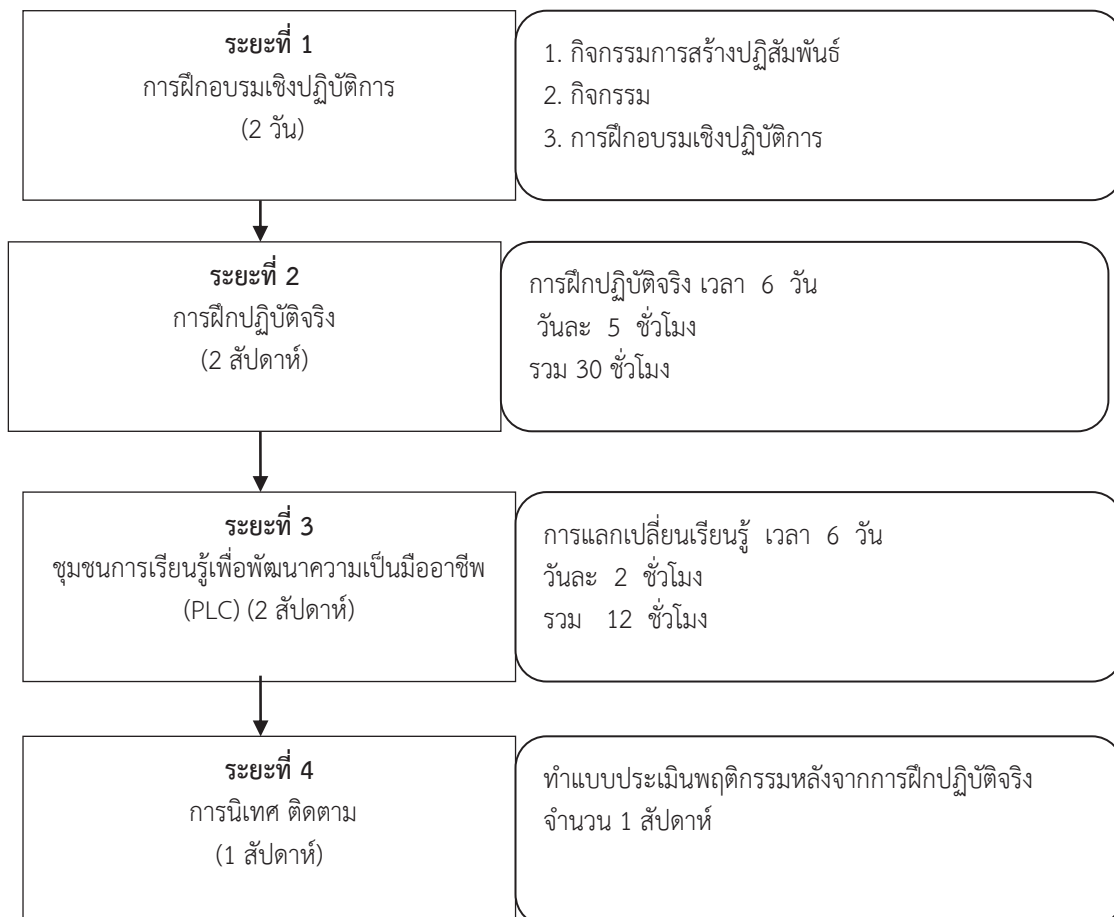
2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ เป็นข้อกำหนดเพื่อการปฏิบัติ เพื่อนำไปใช้และเป็นแบบแผน ที่เชื่อมโยงต่อพฤติกรรมของครูที่แสดงความสามารถในการนำ ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางบวกในระดับบุคคล กลุ่มบุคคล และโรงเรียน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำครู โดยมีส่วนประกอบดังนี้

2.1 หลักการ เป็นแนวคิดที่ใช้เป็นหลักในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และรูปแบบที่ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม

2.2 จุดประสงค์ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาภาวะผู้นำครู ในการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ เพื่อพัฒนาพฤติกรรม ทักษะ และเพื่อสร้างความตระหนัก และเจตคติที่ดีในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษา

2.3 เนื้อหา เป็นสาระที่เป็นองค์ความรู้ของการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตร 2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ 3) การเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง

2.4 กระบวนการพัฒนา เป็นวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ ระยะที่ 2 การฝึกปฏิบัติจริง ระยะที่ 3 ชุมชนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความเป็นมืออาชีพ (PLC) และระยะที่ 4 การติดตามและประเมินผล ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 กระบวนการพัฒนา เป็นวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษา

2.5 การวัดและประเมินผล เป็นวิธีการวัดผลเพื่อประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษา

3. ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ตรวจสอบได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 พฤติกรรมภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ที่เปลี่ยนมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ โดยมีค่าร้อยละความก้าวหน้าโดยรวม 60.70

3.2 พัฒนาการของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบระหว่างพฤติกรรมระยะติดต่อกับพฤติกรรมหลังการทดลอง โดยมีค่าร้อยละความก้าวหน้า 13.92

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 พบว่า

1. องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ได้ข้อค้นพบว่ามี 3 องค์ประกอบ ดังนี้ คือ 1) การเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) การพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตร และ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ เป็นพฤติกรรมของครูที่สามารถนํานักเรียนในห้องเรียนจัดการสอนหรือการทํากิจกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ โดยครูใช้กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน โดยอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้สอนและนำความรู้เทคนิค หรือวิธีการทำให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยมุ่งเน้นความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ครูยังต้องมีความเป็นภาวะผู้นำครูในยุคศตวรรษที่ 21 ในการพัฒนาและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร บุคลากร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์กรนั้น ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนา ตระหนักรู้ในหน้าที่ความรับผิดชอบ ยึดธรรมาภิบาลบริหารจัดการให้บรรลุเป้าหมาย การจัดการเรียนรู้เป็นลักษณะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนโดยปราศจากการใช้อิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษา ก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ สำนักงานพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : ออนไลน์) และสอดคล้องกับ Harris, A. & Muijs, D. (2005 : 13-27) ที่ได้ให้แนวคิดไว้ว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึงความสามารถ และพฤติกรรมของครูในการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงการทำงานโดยปราศจากการขึ้นใจจากผู้นำ โดยแต่ละองค์ประกอบมีประเด็นน่าสนใจดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญประการแรก เนื่องจากภาวะผู้นำการเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงของครู จะต้องมิตพฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง เพื่อนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ การเป็นผู้ได้รับการยอมรับนับถือ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการพัฒนา ทั้งการพัฒนาตนเองและรวมไปถึงเพื่อนครู ดังนั้นครูจึงมีความจำเป็นต้องสร้างความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน และให้โอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันให้มากขึ้น โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของวิศิษฐ์ มุ่งนากกลาง (2556 : 226) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 1) มีความรู้ในวิชาชีพและเหตุการณ์ปัจจุบัน 2) คิดริเริ่มการปฏิบัติสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น 3) กล้าตัดสินใจเพื่อประโยชน์ส่วนรวม 4) มีความอดทนอดกลั้นต่อสถานการณ์ต่าง ๆ 5) มีการวางแผนอย่างมีวิสัยทัศน์ 6) เป็นที่รักและศรัทธาของผู้ร่วมงาน

องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตร เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเช่นกัน เนื่องจากภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องของการพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตรเป็นอย่างดี ถ่องแท้ ชัดเจน และสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้จริง จึงพอสรุปได้ว่า ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีพฤติกรรมต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการวิเคราะห์หลักสูตร การนำเอาหลักสูตรสถานศึกษานำไปจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และเน้นให้นักเรียนนำไปปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับศิริพร กุลสานต์ (2557 : 79) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย 1) การวางแผนการพัฒนาหลักสูตร 2) การนำหลักสูตรไปใช้ และ 3) การประเมินผลหลักสูตร

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งครูต้องมีพฤติกรรมต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากว่าภาวะผู้นำครู คือ ลักษณะพฤติกรรมที่ครูได้แสดงออกในการปฏิบัติงานอย่างเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้มีอิทธิพลเป็นที่ยอมรับของครูคนอื่นส่งเสริมให้เพื่อนร่วมงานได้มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเองและพัฒนางาน จึงพอสรุปได้ว่า ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีพฤติกรรมในการจัดกิจกรรมด้วยการผสมผสานบูรณาการ โดยให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงออก โดยการใช้ภาษา ท่าทาง ตลอดจนการใช้สำนวนภาษาในการสื่อสาร ฝึกการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ มีกระบวนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ และเน้นให้นักเรียนนำไปปฏิบัติจริง เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของอาภรณ์ ใจเที่ยง (2554 : 84) ได้อธิบายถึงบทบาทครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) เกม เพลง นำมาใช้ 2) ให้เล่านิทานสนุก 3) ปลุกใจให้หมั่นคิด 4) ไม่เกาะติดในห้องเรียน 5) ผลัดเปลี่ยนเวียนรายงาน 6) บูรณาการทุกวิชา 7) สรรหาสื่อหลากหลาย 8) เลิกบรรยายให้ปฏิบัติ 9) จัดตามหลัก Child Centered

2. จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยในข้อที่ 2 ที่ต้องการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา 5) การวัดและประเมินผล ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษา จะต้องผ่านการศึกษาวิเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้ รูปแบบและประสบผลสำเร็จในการทดลองสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yukl (1998 : 465-490) กล่าวถึงวิธีการพัฒนา ส่วนใหญ่จะจำแนกเป็น 3 วิธี คือ 1) การสร้างโปรแกรมการฝึกอบรม (Training Program) 2) การพัฒนากิจกรรม (Developmental Activity) และ 3) การพัฒนาตนเอง (Self Developmental Activity)

3. ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ รายละเอียดดังต่อไปนี้

กลุ่มทดลองมีภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ก่อนการพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ องค์ประกอบด้านการเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตร และด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลางทุกองค์ประกอบ หลังการทดลอง ปรากฏว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$) โดยมีค่าร้อยละความก้าวหน้าโดยเฉลี่ย 60.70

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษา และรูปแบบมีกระบวนการพัฒนาที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดทักษะภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ จึงส่งผลให้การประเมินหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลอง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ อาภรณ์ ราชพัฒน์ (2554 : 22) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษสามารถคัดสรรองค์ประกอบของภาวะผู้นำของครูได้ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบหลักด้านมีการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู 2) องค์ประกอบหลักด้านเป็นแบบอย่างทางการสอน 3) องค์ประกอบหลักด้านมีส่วนร่วมในการพัฒนา และ 4) องค์ประกอบหลักด้านเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ได้รับการตรวจสอบด้วยกระบวนการทางทฤษฎีและการยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญ รวมไปถึงจากครูกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมการพัฒนาภาวะผู้นำครูนั้น แสดงให้เห็นว่ามีภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้สูงขึ้น โดยงานวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 และหากจะนำไปประยุกต์ใช้ก็ต้องดูบริบทของโรงเรียนในสังกัดนั้น และควรนำรูปแบบการพัฒนานี้ไปใช้พัฒนากับข้าราชการครู เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ เกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและเป็นการเปลี่ยนจุดเน้น

เรื่องกระบวนการสอนของครูไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยขึ้นอยู่กับบริบทของโรงเรียนในสังกัดนั้นด้วยที่จะนำไปปรับใช้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรดำเนินการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในภูมิภาคอื่น ระดับประเทศ หรือในบริบทอื่น ๆ และควรทำการวิจัยเปรียบเทียบในประเด็นเดียวกัน ระหว่างโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 กับสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาคอื่น ๆ ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ เพราะเหตุใด

เอกสารอ้างอิง

- ไกรศิษฐ์ เปลรินทร์. (2552). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*.
ดุสิตนิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2548). *วิทยาการวิจัย*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิศิษฐ์ มุ่งนากลาง. (2556). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 11*. ดุสิตนิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศศิธร เวียงวะลัย. (2556). *การจัดการเรียนรู้ Learning Management*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- ศิริพร กุลสานต์. (2557). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. ดุสิตนิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. (2561). *ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561*. สืบค้นเมื่อ วันที่ 1 กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.sesarea23.go.th/home/index.php>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553)*. สืบค้นเมื่อ วันที่ 1 กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.kroobannok.com/2763>
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือประเมินสมรรถนะครู*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- อารัตน์ ราชพัฒน์. (2554). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุสิตนิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อารณณ์ ใจเที่ยง. (2554). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Harris, A. and Muijs, D. (2005). *Improving school through teacher leadership*. Cornwall: MPG books.
- Dimmock, C. and Walker, A. (2005). The Leadership Behavior of Principals and Their Effect on Scholl improvement in Effective Urban High School. *School Effectiveness and School Improvement*, 23(4), 1-9.
- Yukl, G.A. (1998). *Leadership in organizations*. Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice-Hall.

การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธีการแบบเปิด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

The Development of Mathematical Problem Solving Ability Through Open Approach for Grade 10 Students

ทานตะวัน สีด้า¹ และ ปาริชาติ ประเสริฐสังข์²

Tantawan Seeda¹ and Parichart Prasertsang²

Received : 12 มี.ค. 2563

Revised : 24 มิ.ย. 2563

Accepted : 25 มิ.ย. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 โรงเรียนมุกดาหาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 36 คน รูปแบบการวิจัย คือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งประกอบด้วย 3 วงจรปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด จำนวน 9 แผน 2) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นแบบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ 3) แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน 4) แบบสัมภาษณ์นักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละและค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า

ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด เรื่องหลักการนับเบื้องต้น โดยมีกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดจำนวน 36 คน ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนที่มีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ผ่านเกณฑ์มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 91.67 ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนที่มีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ผ่านเกณฑ์มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 97.22 และในวงจรปฏิบัติการที่ 3 นักเรียนที่มีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผ่านเกณฑ์มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

คำสำคัญ : วิธีการแบบเปิด, ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์, คณิตศาสตร์

Abstract

The purpose of this research was to develop Grade 10 students mathematical problem-solving ability by using Open Approach at level not less than 70 percent. The target group was 36 students of Grade 10 students sec 5 in academic year 2019 from Mukdahan School, Muang District, Mukdahan Province. The research methodology was classroom action research which composed of three cycles. The research tools consisted of 1) 9 learning management plans using Open Approach, 2) mathematics problem solving ability test, 3) the observation form, 4) the interview. The data was analyzed by using percentage and mean.

The result was found that Mathematics problem solving ability of Grade 10 Students after learning with lesson plans to enhance mathematics problem solving ability of Basic counting principles.

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อีเมล: tantawan.aum@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

¹ Master Student, Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University,
Email: tantawan.aum@gmail.com

² Assistant Professor, Ph.D., Lecturer in Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

The 33 students or 91.67% in the first cycle passed the standard criterion, 35 students or 97.22 % in the second cycle and all students or 100% in the third cycle respectively.

Keywords : Open Approach, Mathematical Problem Solving Ability, Mathematics

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ และถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 1) ปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์จำเป็นต้องเน้นในเรื่องความรู้ ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เนื่องจากโจทย์คณิตศาสตร์ส่วนใหญ่จะเป็นโจทย์ปัญหา การที่นักเรียนมีเพียงความรู้จะไม่สามารถแก้ปัญหาได้ การใช้ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เช่น การให้เหตุผล การเชื่อมโยง การสื่อสาร โดยเฉพาะทักษะการแก้ปัญหาจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเรียนคณิตศาสตร์ให้ประสบความสำเร็จ (วันดี เกษมสุขพิทักษ์, 2554 : 53) เนื่องจากไม่มีวิธีสอนใดดีที่สุดที่จะช่วยให้นักเรียนแก้ปัญหาได้ นอกจากให้นักเรียนลงมือแก้ปัญหาด้วยตนเอง ดังนั้นนักเรียนควรได้เรียนรู้ได้คิด อธิบาย และเปรียบเทียบแนวคิดที่หลากหลายจนเกิดเป็นกระบวนการแก้ปัญหาของตนเอง (ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์, 2558 : 17)

การแก้ปัญหาเป็นหัวใจของคณิตศาสตร์ และเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาสภาพการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในปัจจุบันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร มีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เป็นอย่างมาก นักเรียนไม่สามารถเรียงความคิดหรือบรรยายขั้นตอนวิธีการทางคณิตศาสตร์และแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ ทั้งนี้อาจเกิดจากหลายสาเหตุ ซึ่งสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งคือนักเรียนบกพร่องในการอ่านและทำความเข้าใจโจทย์ปัญหา ไม่สามารถคิดคำนวณได้ถูกต้องแม่นยำ และนักเรียนขาดความเข้าใจกระบวนการหรือวิธีการแก้โจทย์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555 : 6-11) จากปัญหาที่เกิดขึ้นผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา โดยการศึกษาจากรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในปีการศึกษา 2560 -2561 วิชาคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 69.24, 67.35 และ 65.43 ตามลำดับ (โรงเรียนมุกดาหาร, 2561 : 16) พบว่า ในส่วนของการแสดงวิธีการแก้โจทย์ปัญหา นักเรียนส่วนมากไม่สามารถเขียนแสดงวิธีทำหรือวิธีคิดแก้ปัญหาได้ และจากการสอบถามครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ในโรงเรียน พบว่าสาเหตุประการหนึ่งที่พบ นักเรียนส่วนมากไม่สามารถทำแบบฝึกหัดหรือโจทย์ปัญหาได้ เพราะนักเรียนไม่รู้ว่าจะต้องทำอะไรก่อน จะเริ่มต้นอย่างไร จึงส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถแสดงวิธีการแก้โจทย์ปัญหาได้ รวมไปถึงเนื้อหาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นเนื้อหาที่ยากและเป็นนามธรรม สูตรต่าง ๆ เยอะจึงทำให้นักเรียนเกิดความสับสนไม่เข้าใจอย่างแท้จริง ขาดทักษะในการแก้ปัญหา เนื่องจากไม่ได้รับการฝึกทักษะในกระบวนการเรียนที่เป็นระบบ ซึ่งผู้เรียนนั้นขาดการฝึกฝนที่จะสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ที่ทำให้เกิดกระบวนการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง อีกทั้งยังขาดการทำกิจกรรมกลุ่มย่อย และทักษะการทำงานร่วมกัน ผู้เรียนขาดความรับผิดชอบและมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ จากปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นักเรียนยังขาดความสามารถในการแก้ปัญหาซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหาได้ ซึ่งเป็นจุดประสงค์หลักของการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และการแก้ปัญหาเป็นทักษะกระบวนการที่เป็นหัวใจของการเรียนการสอนคณิตศาสตร์

ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการสอนต่าง ๆ ในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหามathematics พบว่าการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการแบบเปิด (Open Approach) เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ส่วนบุคคลของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถในการหาแนวทางการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน และสามารถนำแนวทางดังกล่าวไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ โดยครูต้องเรียนรู้แนวคิดของนักเรียนอย่างละเอียด และหาวิธีการสนับสนุนให้นักเรียนพัฒนาตนเองตามกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง โดยใช้สถานการณ์ปัญหาปลายเปิด (Open-Ended Problem) เป็นตัวช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ ทำให้นักเรียนได้เปิดความคิดของตนเอง ทั้งคิดกว้าง คิดหลากหลายและคิดแก้ปัญหา ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ (2558 : 14) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดแบ่งเป็น

4 ขั้นตอน ตามแนวคิดของ Inprasitha (2010 : 195) ดังนี้ 1) การนำเสนอปัญหาปลายเปิด 2) การเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน 3) การอภิปรายทั้งชั้นและการเปรียบเทียบ และ 4) การสรุปโดยการเชื่อมโยงแนวคิดของนักเรียนในชั้นเรียนที่เกิดขึ้น ซึ่งมีแนวคิดที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การเปิดใจของนักเรียน การเปิดและชนิดของปัญหาปลายเปิด และแนวทางในการพัฒนาปัญหาปลายเปิด ทั้งนี้การจัดการกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวจะช่วยให้ให้นักเรียนได้แสดงความสามารถในการแก้ปัญหาได้อย่างเต็มศักยภาพ (Nohda, 2000 : 23) ดังนั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด จึงเป็นนวัตกรรมที่ช่วยในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชยากร บุสสุยา (2559 : 77) ที่ศึกษาเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาในเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นกระบวนการวิจัยที่กระทำโดยครูผู้สอน (สุวิมล ว่องวานิช, 2560 : 5) เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนของตนเอง และนำผลการวิจัยมาปรับปรุงการเรียนรู้อีกเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลการสะท้อนผลการปฏิบัติงานของตนเองจากนักเรียน เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหาวิธีการใหม่ที่เหมาะสม กับสภาพปัญหาในขณะที่กำลังดำเนินการวิจัย จนกระทั่งผลการปฏิบัติงานนั้นบรรลุจุดประสงค์ หรือแก้ไขปัญหาที่ประสบอยู่ได้สำเร็จ (ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2548 : 4)

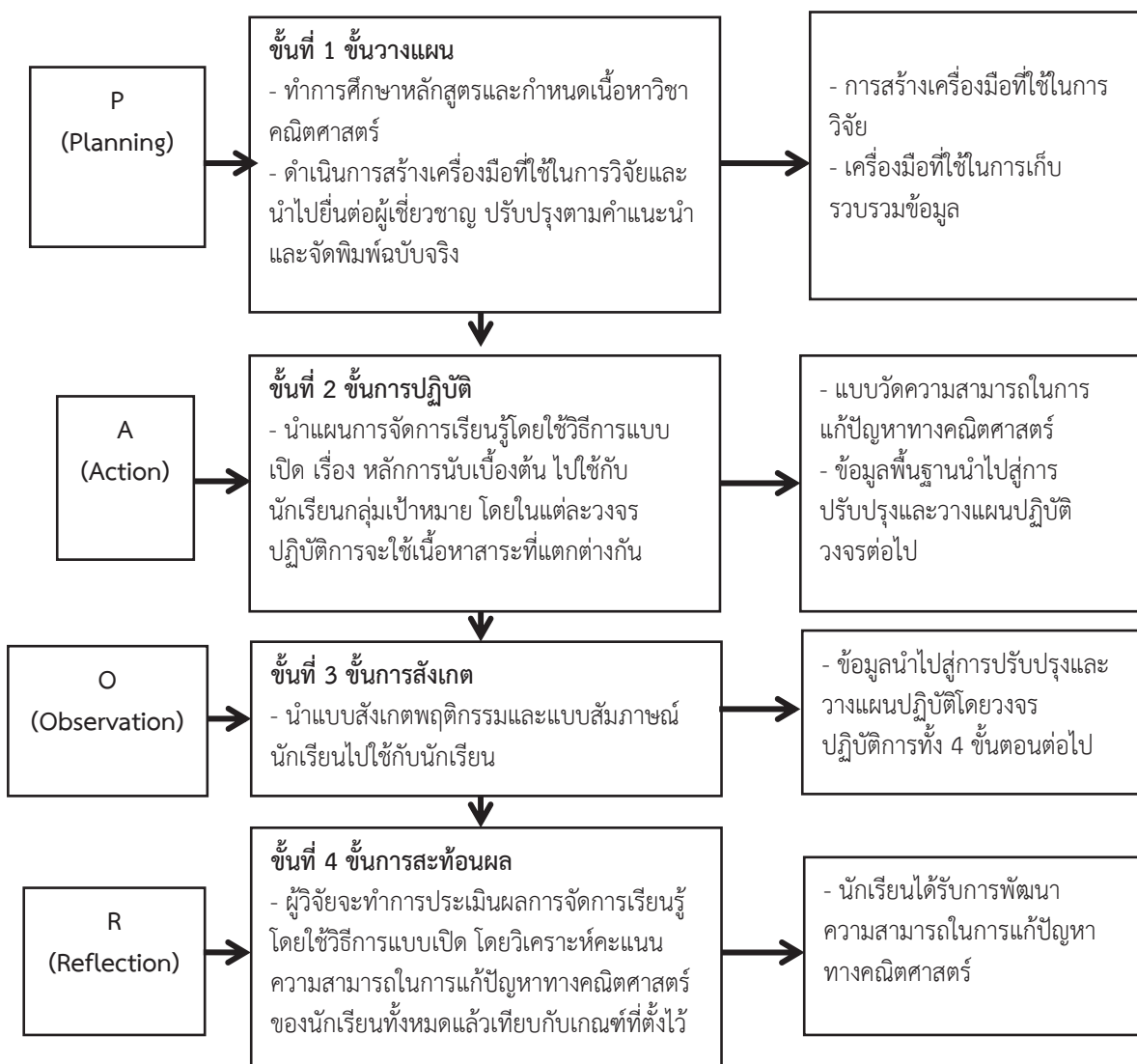
จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงหาแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน และในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาความสามารถ ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้วิธีการแบบเปิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ให้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

กรอบแนวคิด

การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธีการแบบเปิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีกรอบแนวคิด ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 โรงเรียนมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 36 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 9 แผน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ตามกรอบเนื้อหาและกิจกรรมที่กำหนดไว้ ตามองค์ประกอบของแผน การจัดการเรียนรู้ จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ ให้ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง โดยปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณา ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้ ผลจากการให้คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน พบว่า

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดมีคะแนนเฉลี่ยรวม 4.58 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะให้เพิ่มการคาดการณ์แนวคิดของนักเรียนให้หลากหลายยิ่งขึ้น และปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับระยะเวลา

2.2 แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ วงจรปฏิบัติการที่ 1 เรื่อง แผนภาพต้นไม้ แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ วงจรปฏิบัติการที่ 2 เรื่อง หลักการคูณ และแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ วงจรปฏิบัติการที่ 3 เรื่อง หลักการบวก ดำเนินการสร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นแบบวัดต้นฉบับจำนวน 10 ข้อ ใช้จริงจำนวน 5 ข้อ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมและประเมินค่าความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.40-1.00 จากนั้นทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.6 ถึง 1.00 สรุปได้ว่าข้อสอบที่ได้นั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ 50 คะแนน

2.3 แบบสังเกตพฤติกรรมการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และแบบสัมภาษณ์นักเรียน การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนจะมีลักษณะเหมือนกับการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ซึ่งมีตัวชี้วัดพฤติกรรมที่สังเกต ซึ่งแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนจะใช้ในการสังเกตนักเรียนในการทำแบบวัดความสามารถ ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ส่วนแบบสัมภาษณ์นักเรียน ขอบข่ายของข้อคำถามจะเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ว่านักเรียนทำความเข้าใจหรือวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาได้หรือไม่ ปัญหาและอุปสรรค สามารถแก้โจทย์ปัญหาได้หรือไม่ จะพัฒนาด้านใด เพื่อให้ดำเนินการแก้สถานการณ์ปัญหาได้ ซึ่งแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนและแบบสัมภาษณ์นักเรียนเป็นเครื่องมือที่ได้มาจากการวิจัยของอภิสิทธิ์ ทองกิ่งแดง (2560 : 184)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ ดังตาราง 1

ตาราง 1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

วงจร ปฏิบัติการที่	แผนการจัดการเรียนรู้	ข้อมูลเชิงคุณภาพ	ข้อมูลเชิงปริมาณ
1	แผนที่ 1-3 แผนภาพต้นไม้	แบบสังเกต/แบบสัมภาษณ์	คำสั่งกิจกรรม/แบบวัดความสามารถ ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ วงจรปฏิบัติการที่ 1
ทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ทำวงจรปฏิบัติการที่ 1			
2	แผนที่ 4-6 หลักการคูณ	แบบสังเกต/แบบสัมภาษณ์	คำสั่งกิจกรรม/แบบวัดความสามารถ ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ วงจรปฏิบัติการที่ 2
ทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ทำวงจรปฏิบัติการที่ 2			
3	แผนที่ 7-9 หลักการบวก	แบบสังเกต/แบบสัมภาษณ์	คำสั่งกิจกรรม/แบบวัดความสามารถ ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ วงจรปฏิบัติการที่ 3
ทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ทำวงจรปฏิบัติการที่ 3			

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ การวิเคราะห์หาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การหาค่าเฉลี่ยจากผลรวมของคะแนนทั้งหมด จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน และการนำคะแนนแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่นักเรียนได้ทำหลังเรียนจบทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ มาหาค่าเฉลี่ย ร้อยละเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดตั้งไว้ คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และนำมาสะท้อนผลการปฏิบัติการเพื่อปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการเรียนการสอน และเป็นแนวทางในการดำเนินการในวงจรต่อไป

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data) เป็นการแจกแจงข้อค้นพบที่สำคัญในเชิงอธิบายความที่ได้จากการบันทึกสังเกตพฤติกรรมและการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์การสัมภาษณ์ผู้เรียน สถานการณ์ปัญหาและแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ทำวงจรปฏิบัติการที่ 1, 2 และ 3 นำผลสะท้อนผลการปฏิบัติมาร่วมวิเคราะห์เนื้อหา โดยสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (inductive) จากนั้นเขียนรายงานวิจัยแบบพรรณนา (description) และอภิปรายผล สรุปเป็นผลงานวิจัย เพื่อแสดงให้เห็นแนวทางหรือรูปแบบการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ นำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ของครูมาวิเคราะห์ ตีความสรุปความ และนำมาสะท้อนผลการปฏิบัติการกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติการวิจัยหรือดำเนินการในครั้งต่อไป

สรุปผล

หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการจัดการเรียนรู้แล้ว ได้ทำการทดสอบทำวงจรทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ โดยใช้แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัยจำนวน 5 ข้อ ได้ผลการทดสอบดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด

วงจร ปฏิบัติ การที่	จำนวน นักเรียน ทั้งหมด (คน)	คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ผ่านเกณฑ์ 70% (คะแนน)	คะแนน ของนักเรียน		จำนวนนักเรียน ที่ผ่านเกณฑ์ 70% (คน)	ร้อยละนักเรียน ที่ผ่านเกณฑ์ 70% ร้อยละ
				เฉลี่ย	ร้อยละ		
1	36	50	35	39.14	78.28	33	91.67
2	36	50	35	40.00	80.00	35	97.22
3	36	50	35	41.47	82.94	36	100.00

จากตาราง 2 พบว่า จำนวนนักเรียนที่มีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ผ่านเกณฑ์ ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 91.67 ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 97.22 และในวงจรปฏิบัติการที่ 3 มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธีการแบบเปิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยเป็นวงจรปฏิบัติการดังต่อไปนี้

วงจรปฏิบัติการที่ 1 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด แผนที่ 1-3 เรื่อง แผนภาพต้นไม้ ผู้วิจัยใช้วิธีการแบบเปิดซึ่งเป็นการนำเสนอปัญหาปลายเปิด มีสถานการณ์ปัญหา การเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน อภิปราย และเปรียบเทียบร่วมกันทั้งชั้น และมีการสรุปเชื่อมโยงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ นักเรียนตอบได้ถูกต้องและมีความสนใจ ตั้งใจเรียนเป็นอย่างดี นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่ม จากการทำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ทำวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 91.67

วงจรปฏิบัติการที่ 2 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด แผนที่ 4-6 เรื่อง หลักการคูณ ได้ทำการปรับกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเวลามากขึ้น ทำให้นักเรียนมีเวลาในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ได้จากการทำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ทำวงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 97.22

วงจรปฏิบัติการที่ 3 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด แผนที่ 7-9 เรื่อง หลักการบวก ได้ทำการปรับกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอภิปรายผล การเชื่อมโยงความคิดทางคณิตศาสตร์ ทำให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ดี จากการทำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ทำวงจรปฏิบัติการที่ 3 นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งผ่านวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธีการแบบเปิด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยแบ่งออกเป็น 3 วงจรปฏิบัติการ โดยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

วงจรปฏิบัติการที่ 1 แผนภาพต้นไม้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการแบบเปิด เป็นแนวทางการสอน ที่เน้นการแก้ปัญหาโดยใช้ปัญหาปลายเปิด โดยมีลำดับขั้นตอน 4 ขั้นตอน (Inprasitha, 2010 : 195) ดังนี้ 1) ขั้นการนำเสนอ ปัญหาปลายเปิด 2) ขั้นการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน 3) ขั้นการอภิปรายและเปรียบเทียบร่วมกันทั้งชั้นเรียน และ 4) ขั้นการสรุปโดยเชื่อมโยงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ปรากฏในชั้นเรียน ซึ่งสามารถช่วยให้นักเรียนเกิดกระบวนการ คิดอย่างเป็นระบบมากขึ้น ฝึกการเขียนอธิบายในลักษณะต่าง ๆ ตามขั้นตอนของวิธีการแบบเปิด ซึ่งหลังจากได้ใช้กิจกรรม การเรียนการสอนดังกล่าว พบว่าคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ได้จากแบบวัดความสามารถ ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน หลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเปิด เรื่องแผนภาพต้นไม้ ในวงจร ปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 39.14 คะแนน และเมื่อนำร้อยละของคะแนนนักเรียนแต่ละคนไปเทียบกับเกณฑ์ เพื่อแสดงระดับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พบว่าระดับของความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

ระดับดีมาก มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ระดับดี มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 ระดับพอใช้ มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.78 และระดับผ่าน มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.56 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 91.67 ซึ่งผ่านวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และจะเห็นได้ว่าจำนวนของนักเรียนส่วนมาก อยู่ในระดับดีมาก แต่ก็ยังมีนักเรียนบางส่วนที่ยังไม่สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งนักเรียนส่วนที่อยู่ในระดับดี และพอใช้ อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนยังไม่เคยผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้มาก่อน สามารถอธิบายได้ในแต่ละขั้นตอนว่าขั้นที่ 1 ขั้นการนำเสนอปัญหาปลายเปิด เป็นขั้นการจัดกิจกรรมที่ผู้วิจัยเน้นการนำเข้าสู่บทเรียนโดยการซักถามและใช้คำถามปลายเปิด โดยผู้วิจัยได้ทำการแก้ไขปัญหาคือ ใช้คำถามปลายเปิดพร้อมยกตัวอย่างสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนสามารถเห็นภาพในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น โดยกัญญา โพธิ์วัฒน์ (2542 : 45) กล่าวว่า การใช้สถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่น่าสนใจสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนมากขึ้น ขั้นที่ 2 ขั้นการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนแต่ละคนได้ใช้ความคิดทางคณิตศาสตร์อย่างอิสระในการแก้ปัญหา เน้นให้นักเรียนได้คิดหาแนวทางการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ขั้นที่ 3 ขั้นการอภิปรายและเปรียบเทียบแนวคิดในชั้นเรียน เป็นขั้นที่นักเรียนจะต้องอภิปรายแนวคิดการแก้ปัญหาของตนเองในชั้นเรียน สิ่งที่สำคัญคือ การบันทึกแนวความคิดการแก้ปัญหาของนักเรียนในใบกิจกรรม ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปโดยเชื่อมโยงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ปรากฏในชั้นเรียน เป็นขั้นที่ครู หรือผู้เรียนควรเขียนแนวคิดของแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มบนกระดาน เพื่อให้ทุกคนได้เห็นถึงแนวคิดที่หลากหลายนั้น แล้วครูทำการเปรียบเทียบแนวคิดของนักเรียนถึงความเหมือนและความต่างของแนวคิดนั้น ๆ ผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ไปออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 2

วงจรปฏิบัติการที่ 2 หลักการคูณ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการแบบเปิด เป็นแนวทางการสอนที่เน้นการแก้ปัญหาโดยใช้ปัญหาปลายเปิด โดยมีลำดับขั้นตอน 4 ขั้นตอน (Inprasitha, 2010 : 195) ดังนี้ 1) ขั้นการนำเสนอปัญหาปลายเปิด 2) ขั้นการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน 3) ขั้นการอภิปรายและเปรียบเทียบร่วมกันทั้งชั้นเรียน และ 4) ขั้นการสรุปโดยเชื่อมโยงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ปรากฏในชั้นเรียน ซึ่งสามารถช่วยให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบมากขึ้น ฝึกการเขียนอธิบายในลักษณะต่าง ๆ ตามขั้นตอนของวิธีการแบบเปิด และได้มีการปรับปรุงขั้นตอนการสอนจากวงจรปฏิบัติการที่ 1 โดยมีการกระตุ้นนักเรียนมากขึ้นโดยใช้สถานการณ์ปัญหา และให้เวลาในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 40.00 คะแนน และเมื่อนำร้อยละของคะแนนนักเรียนแต่ละคนไปเทียบกับเกณฑ์ เพื่อแสดงระดับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พบว่าคณิตศาสตร์ ระดับดีมาก มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 ระดับดี มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 52.78 และระดับพอใช้ มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.78 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 97.22 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน และแบบสัมภาษณ์นักเรียน สามารถบอกได้ว่า เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด เรื่องหลักการคูณ ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 ซึ่งอาจจะมีนักเรียนส่วนหนึ่งไม่เข้าใจในรูปแบบของแบบวัดในลักษณะที่ให้เขียนอธิบายเป็นขั้นตอน และนักเรียนไม่มีทักษะการคิดวิเคราะห์โจทย์ และนักเรียนไม่จำสูตรที่จะใช้ยังไม่ได้ สอดคล้องสติกเลอร์และฮีบอร์ต Stigler and Hieber (1999, อ้างถึงใน เจนสมุทร แสงพันธ์, 2550 : 25) กล่าวว่า บางครั้งครูก็อาจนำเสนอวิธีการของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนกับนักเรียนบ้าง เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงวิธีการของครูที่ต้องการสอน และเมื่อนักเรียนออกมานำเสนอวิธีการเสร็จแล้วนั้น ครูจะทำการสรุปและให้รายละเอียดในตอนท้าย ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง ผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ไปออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 3

วงจรปฏิบัติการที่ 3 หลักการบวก ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการแบบเปิด เป็นแนวทางการสอนที่เน้นการแก้ปัญหาโดยใช้ปัญหาปลายเปิด โดยมีลำดับขั้นตอน 4 ขั้นตอน (Inprasitha, 2010 : 195) ดังนี้ 1) ขั้นการนำเสนอปัญหาปลายเปิด 2) ขั้นการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน 3) ขั้นการอภิปรายและเปรียบเทียบร่วมกันทั้งชั้นเรียน และ 4) ขั้นการสรุปโดยเชื่อมโยงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ปรากฏในชั้นเรียน ซึ่งสามารถช่วยให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบมากขึ้น ฝึกการเขียนอธิบายในลักษณะต่างๆ ตามขั้นตอนของวิธีการแบบเปิดซึ่งหลังจากได้ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าว พบว่าคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ที่ได้จากแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 เรื่องหลักการบวก ของนักเรียนหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเปิด มีคะแนนเฉลี่ย 41.47 คะแนน และเมื่อนำร้อยละของคะแนนนักเรียนแต่ละคนไปเทียบกับเกณฑ์ เพื่อแสดงระดับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พบว่าระดับดีมาก มีจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 80.56 และระดับดี มีจำนวน 7 คน

คิดเป็นร้อยละ 19.44 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน และแบบสัมภาษณ์นักเรียนสามารถบอกได้ว่าเมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีการแบบเปิด ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 ผ่านวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยผู้วิจัยแยกประเด็นการอภิปรายผลดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเสนอปัญหาปลายเปิด ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการพูดคุยเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่กำลังได้รับความสนใจในเวลานั้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและดึงความสนใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมอื่น ให้สนใจต่อสิ่งที่ครูกำลังนำเสนอ และสร้างสมาธิแก่นักเรียนให้พร้อมที่จะเปิดรับสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นในคาบเรียนนั้น ๆ สอดคล้องกับ (สมหมาย อุ่นทะยา, 2553 : 35) ที่กล่าวว่า เทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียน เป็นกิจกรรมที่ครูจัดขึ้นก่อนเข้าสู่เนื้อหา เพื่อเป็นการเตรียมนักเรียน ถ้าครูเริ่มการสอนได้น่าสนใจจะเป็นแรงจูงใจ หรือกระตุ้นนักเรียนให้สนใจร่วมกิจกรรมมากขึ้น

ขั้นที่ 2 ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้ มี 4 ขั้น ดังนี้

1) ขั้นการนำเสนอปัญหาปลายเปิด ผู้วิจัยนำปัญหาปลายเปิดที่พิมพ์ด้วยอักษรที่มีขนาดใหญ่ นักเรียนสามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน นำไปติดบนกระดาน ผู้วิจัยแจกใบกิจกรรมที่มีข้อความปัญหาดังกล่าวและพื้นที่ว่างให้นักเรียนได้นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา และแจกสื่อให้นักเรียนใช้สำหรับประกอบการแก้ปัญหา ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นสถานการณ์ที่นักเรียนมีโอกาสพบเจอได้ มีความเกี่ยวข้องกับประสบการณ์การใช้ชีวิตของนักเรียน มีความน่าสนใจ ท้าทาย ความสามารถของนักเรียนทุกกลุ่ม และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยสังเกตว่านักเรียนให้ความสนใจสนใจ สนุกสนาน และมองว่าเป็นการเข้าร่วมเล่นเกม สอดคล้องกับไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ (2549 : 15) กล่าวว่า ครูต้องอธิบายปัญหานั้นให้นักเรียนได้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ กฎ และเงื่อนไขของปัญหานั้น ๆ เพราะนักเรียนบางคนอาจไม่เข้าใจปัญหา เนื่องจากเป็นปัญหาที่ไม่คุ้นเคยและไม่เคยพบเจอมาก่อน โดยกระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของปัญหา อาจใช้สื่อการสอนเพื่อให้นักเรียนเข้าใจยิ่งขึ้น และให้ข้อมูลทั่วไปเพิ่มเติมเพื่อให้เห็นปัญหาที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น รวมถึงยกตัวอย่างแนวทางการคิดที่หลากหลายเกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ

2) ขั้นการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ผู้วิจัยให้นักเรียนตีความปัญหาที่เกิดขึ้น จึงเปิดโอกาสให้นักเรียนทำความเข้าใจต่อปัญหาปลายเปิดนั้น ๆ ให้นักเรียนได้แก้ปัญหาจากคำสั่งของกิจกรรม ซึ่งขั้นนี้ต้องใช้เวลามากที่สุด เพราะจะเกิดพฤติกรรมการแก้ปัญหาของนักเรียนมากที่สุด ให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ (Inprasit, 2010 : 200) กล่าวว่า ให้นักเรียนแต่ละคนได้ใช้ความคิดทางคณิตศาสตร์อย่างอิสระในการแก้ปัญหา ครูไม่ควรกำหนดแนวทางการคิดของนักเรียนเพราะเน้นให้นักเรียนได้คิดหาแนวทางการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ซึ่งรูปแบบการสอนนี้ เป็นการรวมกันของสองสิ่ง คือ การทำงานของแต่ละบุคคลและการอภิปรายในชั้นเรียน

3) ขั้นการอภิปรายและเปรียบเทียบร่วมกันทั้งชั้นเรียน ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยเป็นผู้เลือกลำดับการนำเสนอจากการสังเกตแนวคิดวิธีแก้ปัญหาของนักเรียนแต่ละกลุ่ม โดยให้กลุ่มที่มีแนวคิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการพื้นฐาน เป็นรูปธรรม ไม่ซับซ้อน เป็นผู้นำเสนอก่อน และกลุ่มที่มีแนวคิดวิธีการแก้ปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อน หรือเป็นนามธรรม เป็นผู้นำเสนอ ในลำดับต่อไป ผู้วิจัยได้ร่วมกำหนดรูปแบบของการอภิปรายแตกต่างกันออกไปดังนี้ ในช่วงที่ 1-2 ของการเรียนการสอน มีการอภิปรายโดยการตีผลงานกลุ่มบนกระดาน แล้วให้ตัวแทนกลุ่มยืนที่กลุ่มตนเอง เพื่อนำเสนอแนวคิดของกลุ่ม และจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนที่คิดว่าสามารถนำเสนอได้ดีที่สุดออกมานำเสนอ ตัวแทนเหล่านั้นเป็นนักเรียนที่มีความกล้าแสดงออกทำให้มีความพร้อมในการนำเสนอ ไม่ค่อยมีอาการประหม่าหรือเขินอาย สามารถนำเสนอแนวคิดของกลุ่มตนเองได้ค่อนข้างดี การให้นักเรียนยืนที่กลุ่มตัวเองในการนำเสนอทำให้นักเรียนมีความมั่นใจมากขึ้น เพราะมีเพื่อนในกลุ่มที่สามารถให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติม ขยายความแนวคิดต่าง ๆ ที่ต้องการสื่อให้คนอื่นเข้าใจ สอดคล้องกับไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ (2558 : 18) กล่าวว่ากิจกรรมในขั้นการอภิปรายทั้งชั้นเรียน และเปรียบเทียบเป็นสิ่งที่สำคัญมากต่อการพัฒนาบทเรียนในอนาคต ครูควรพยายามจำแนกนักเรียนว่าใครยังไม่เข้าใจปัญหา และให้ตัวอย่างเพิ่มขึ้นหรือเสนอแนะเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคิดในแนวทางที่เกี่ยวข้องกับปัญหา

4) ขั้นการสรุปโดยเชื่อมโยงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ปรากฏในชั้นเรียน ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยเป็นผู้เลือกถามคำถามให้นักเรียนเกิดการวิเคราะห์ เชื่อมโยง และจัดเรียงแนวคิดต่าง ๆ ที่แต่ละกลุ่มนำเสนอมาให้เป็นระบบ มีการสรุปข้อดี และข้อจำกัดของแต่ละแนวคิด ทำให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์และประเมินวิธีการแก้ปัญหาแต่ละวิธีในทุกมิติ จนสามารถนำไปประกอบการตัดสินใจในการเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาในรูปแบบต่าง ๆ และนำไปสู่การสรุปผลการเรียนรู้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับพิเชาวน์ องค์กรุรักษ์ (2552 : 23) ที่กล่าวว่า การที่มีการประเมินการคิดของนักเรียนทำให้นักเรียนได้มองเห็น

คุณค่าของการคิดของตนเอง และการสรุปทบทวนร่วมกันของครูและนักเรียน ทำให้นักเรียนได้สะท้อนถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกันอีกครั้ง

จากเหตุผลดังกล่าวพบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการแบบเปิดเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาปลายเปิดในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการค้นหาวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนได้ค้นหาแนวคิดวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างอิสระ สามารถนำความรู้และประสบการณ์เดิมของตนเองไปใช้ในการแก้ปัญหาแต่ละครั้ง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่มตนเอง ทำให้เกิดการเปิดมุมมองใหม่ในการแก้ปัญหาในแต่ละครั้ง การอภิปรายทั้งชั้นเรียนยังทำให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาวิธีอื่น ๆ เพิ่มเติมและเกิดการวิเคราะห์เชื่อมโยงวิธีการต่าง ๆ เพื่อคัดเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับแต่ละปัญหา จึงส่งผลให้ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการแบบเปิด ทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ พบว่าวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 39.14 คะแนน นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 91.67 วงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 40.00 คะแนน นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 97.22 และวงจรปฏิบัติการที่ 3 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 41.47 คะแนน นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 100.00 และเมื่อนำร้อยละของคะแนนนักเรียนแต่ละคนไปเทียบกับเกณฑ์เพื่อแสดงระดับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งผ่านวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจริยา สุนทรหาญ (2561 : 133) ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีการแบบเปิด ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีการแบบเปิดสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาปลายเปิด เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดแก้ปัญหาในแนวทางของตนเอง และเกิดแนวทางการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของชูศักดิ์ อุดอินแก้ว (2559 : 212) ศึกษาเรื่อง การออกแบบงานทางคณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในชั้นเรียนที่สอนด้วยวิธีการแบบเปิด พบว่าการวิจัยครั้งนี้ได้พัฒนาการคิดทางคณิตศาสตร์ที่เกิดจากการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ที่ครูได้ออกแบบสถานการณ์ปัญหาและงานทางคณิตศาสตร์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของตติมา ทิพย์จินดาชัยกุล (2557 : 87-88) ศึกษาเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open approach) ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการแบบเปิดสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75.37 นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการแบบเปิดจะทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือในระยะแรกนักเรียนอาจจะต้องได้รับคำถามกระตุ้นความคิดจากครู จึงจะสามารถทำความเข้าใจและแก้ปัญหาปลายเปิดที่ครูนำเสนอได้ดี แต่เมื่อได้รับประสบการณ์จากการแก้ปัญหาปลายเปิดอย่างต่อเนื่อง นักเรียนจะสามารถค้นหาวิธีการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาใหม่ ๆ ที่อาจจะเจอในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพัทธยากร บุษสยา (2559 : 122) ศึกษาเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริพันธุ์ จันทราศรี (2557 : 198) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในชั้นเรียนที่สอนด้วยวิธีการแบบเปิด พบว่าในการวิจัยครั้งนี้ได้พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ผ่านการจัดการเรียนการสอน ด้วยวิธีการแบบเปิดของครูผู้สอน นักเรียนได้แสดงกลุ่มพฤติกรรมทั้ง 6 กลุ่มพฤติกรรมออกมา โดยค่อย ๆ เพิ่มระดับในการใช้ชั้นในแต่ละคาบเรียนตามลำดับ จนกระทั่งความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนได้ถูกใช้เป็นประจำและเกิดการพัฒนาขึ้นจากเดิม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ปัญหาปลายเปิดที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสำคัญมากที่จะเปิดความคิดของนักเรียนให้สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ ครูจึงควรสร้างปัญหาปลายเปิดให้เหมาะสมกับบริบทและความสนใจของผู้เรียน สามารถแก้ปัญหาได้หลายวิธี ซึ่งครูควรคาดการณ์แนวคิดวิธีการแก้ปัญหาที่จะนำไปใช้กับนักเรียน

1.2 บรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความเป็นอิสระ ในบางครั้งทำให้นักเรียนใช้เวลาไปกับการเล่น ครูจึงต้องศึกษาเทคนิควิธีการกระตุ้นความสนใจของนักเรียนด้วย

1.3 ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดอย่างต่อเนื่องในเนื้อหาอื่น ๆ และควรให้เวลาในการระดมสมองให้มาก เพราะการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์จะค่อย ๆ พัฒนาไปอย่างช้า ๆ

1.4 ควรฝึกให้นักเรียนแก้ปัญหาบ่อย ๆ และให้นักเรียนรู้จักการอธิบายและให้เหตุผลควบคู่ไปด้วย

1.5 ควรปลูกฝังและสร้างเจตคติที่ดีให้กับนักเรียนในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้วิธีการแบบเปิด

1.6 นักเรียนบางคนไม่ชอบการเขียนตอบจึงจะทำให้ไม่ชอบวิธีการเรียนแบบนี้จึงควรสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญ นอกจากนี้ควรเสริมด้วยกระบวนการกลุ่มและเทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

2.1 ผลการวิจัยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง ครูควรศึกษาบริบทของโรงเรียน นักเรียนและครูและบริบทอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบกัน

2.2 ควรติดตามและประเมินผลในระยะยาว หลังจากเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อที่จะได้ทราบว่าจัดการเรียนรู้ดังกล่าว สามารถนำไปใช้ได้ผลดีในทุกระดับชั้นหรือไม่

2.3 ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ นอกจากความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ความสามารถในการให้เหตุผล ความสามารถในการเชื่อมโยง และความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กัญญา โพธิ์วัฒน. (2542). *พฤติกรรมการสอนคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา*. สุรินทร์: สถาบันราชภัฏสุรินทร์.
- จริยา สุนทรหาญ. (2561). *ผลของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้วิธีการแบบเปิดที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การสอนคณิตศาสตร์. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เจนสมุทร แสงพันธ์. (2550). *การศึกษาการให้เหตุผลทางเรขาคณิต ในการแก้ปัญหาปลายเปิด: เน้นการแก้ปัญหาในกลุ่มย่อย*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชูศักดิ์ อุดอันแก้ว. (2559). *การออกแบบงานทางคณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในชั้นเรียนที่สอนด้วยวิธีการแบบเปิด*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ตติมา ทิพย์จินดาชัยกุล. (2557). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่องทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีรภูมิ เอกะกุล. (2548). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

- พัทธยากร บุสสุยา. (2559). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิเชาวน์ องค์กรุณย์. (2552). บทบาทของครูที่ใช้วิธีการแบบเปิดในการส่งเสริมการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2558). การพัฒนาวิชาชีพครูคณิตศาสตร์ด้วยนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และวิธีการแบบเปิด (Open Approach). เอกสารประกอบการอบรมเรื่อง การพัฒนาวิชาชีพครูคณิตศาสตร์ ด้วยนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และวิธีการแบบเปิด (Open Approach) ในเขตพื้นที่จังหวัด นครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2549). รายงานการวิจัย โครงการการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาด้วยยุทธวิธีปัญหาปลายเปิด. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โรงเรียนมุกดาหาร. (2561). รายงานผลการทดสอบการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติ (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2561. มุกดาหาร: โรงเรียนมุกดาหาร.
- วันดี เกษมสุขพิพัฒน์. (2554). การใช้คำถามปลายเปิดเพื่อการประเมินทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์. วารสารคณิตศาสตร์, 56(635-637), 51-62.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). การวัดผลประเมินผลคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สิริพันธุ์ จันทราศรี. (2557). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในชั้นเรียนที่สอนด้วยวิธีการแบบเปิด. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมหมาย อุ่นทะยา. (2553). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2560). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิสิทธิ์ ทองกิ่งแดง. (2560). การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Inprasitha, M. (2010). One Feature of Adaptive Lesson Study in Thailand-Designing Unit. Proceeding of the 45th Korean National Meeting of Mathematics Education. Gyeongju: Dongkook University.
- Nohda, N. (2000). A Study of "Open-Approach" method in school Mathematics Teaching: focusing on Mathematics Problem Solving Activities. Ibaraki: University of Tsukuba.

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

Ethical Leadership of School's Administrators Affecting Organizational Climate of Schools under the Office of Roi Et Primary Educational Service Area 3

ศิริประภา ชูปาวา¹, หทัย น้อยสมบัติ², ภัทรวรรณ คำแปล³ และ ชัยยนต์ เพาพาน⁴

Siraprapa Choopawa¹, Hatai Noisombut², Pattarawan Kamplae³ and Chaiyon Paophan⁴

Received : 10 มิ.ย. 2563

Revised : 30 มิ.ย. 2563

Accepted : 30 มิ.ย. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาบรรยากาศองค์การสถานศึกษา และ 3) สร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปีการศึกษา 2561 รวมทั้งสิ้น 323 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.910 และ 0.850 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และสร้างสมการเพื่อพยากรณ์ตัวแปรตาม โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) บรรยากาศองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน 3) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านความเป็นพลเมืองดี (X₆) ด้านความเคารพต่อปัจเจกบุคคล (X₅) ด้านความไว้วางใจ (X₄) และด้านความซื่อสัตย์ (X₃) ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้งสี่ร่วมกันสมการพยากรณ์พยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้ร้อยละ 72.50 เขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์พยากรณ์ โดยใช้คะแนนดิบ

$$Y' = .556 + .407X_6 + .202X_5 + .162X_4 + .081X_3$$

สมการพยากรณ์พยากรณ์ โดยใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z'_y = .448Z_{X_6} + .240Z_{X_5} + .184Z_{X_4} + .102Z_{X_3}$$

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม, บรรยากาศองค์การ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อีเมล: queenbsirapapa@gmail.com

² อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

³ อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

¹ Master Student Program in Educational Administration, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University,
Email: queenbsirapapa@gmail.com

² Lecturer in Educational Administration Program, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

³ Lecturer in Educational Administration Program, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

⁴ Assistant Professor, Ph.D., Lecturer in Educational Administration Program, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study ethical leadership of school's administrators; 2) study organizational climate of schools, and 3) create the prediction equations of ethical leadership of school's administrators affecting organizational climate of schools under the office of Roi Et primary educational service area 3. The samples were 323 administrators and teachers in schools under the office of Roi Et primary educational service area 3 in 2018 academic year. The research instrument used for data collection was a five rating scales questionnaire with reliabilities of Cronbach's alpha coefficient were 0.910 and 0.850. The statistical techniques employed in data analysis were percentage, mean, standard deviation and Pearson Product Moment Correlation Coefficient. Regression equations were created for predicting dependent variables through Stepwise Multiple Regression analysis.

The research findings were as follows: 1) the level of ethical leadership of school's administrators of schools under the office of Roi Et primary educational service area 3 in overall was at a high level. Individual aspects were at high level for all aspects. 2) The organizational climate of schools under the office of Roi Et primary educational service area 3 in overall was at a high level. Individual aspects were at high level for all aspects. 3) Ethical leadership of school's administrators affecting organizational climate of schools under the office of Roi Et primary educational service area 3, there were 4 aspects: good citizen(X_6), respect to individual (X_5), reliability (X_4), and honesty (X_3) respectively. The four variables predicted the variance of ethical leadership affecting organizational climate. It could predict 72.50%. The prediction equations could be written as follow:

The regressive equation in the form of raw score (Unstandardized Score)

$$Y' = .556 + .407X_6 + .202X_5 + .162X_4 + .081X_3$$

The regressive equation in the form of standard score (Standardized Score)

$$Z'_y = .448Z_{X_6} + .240Z_{X_5} + .184Z_{X_4} + .102Z_{X_3}$$

Keywords : Leadership, Ethical leadership, Organizational climate

บทนำ

ในยุคปัจจุบันโลกของเราได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงเกิดการแข่งขันในระดับโลกมากขึ้น ในส่วนของด้านเศรษฐกิจการค้า การบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ความสามารถในการสื่อสาร จะส่งผลกระทบต่อกระจายไปได้อย่างรวดเร็ว ความถดถอยด้านคุณธรรมของสังคมอาจมาจากการยึดปัจจัยอื่นมากกว่าความดีงาม การแข่งขันเพื่อเอาความชนะ ประเทศไทยของเรานั้น ได้ประสบพบเจอกับปัญหาอย่างมากมาย การซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง ทั้งระดับประเทศและระดับชุมชน การหลีกเลี่ยงการชำระภาษีอากรตามกฎหมาย การมองหาช่องทางให้ได้มาซึ่งตำแหน่งที่สูงขึ้น สิ่งเหล่านี้กลายเป็นเรื่องธรรมดาในชาติไทย อาจจะกล่าวได้ว่าประเทศไทยมีค่านิยมที่ตามใจทุกคนที่มีความนับถือยอมรับ ไม่ว่าจะเป็นความชั่วหรือความดี โดยเหตุการณ์ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความเดือดร้อน ความยุ่งยากไปทุกภาคส่วนในสังคม เป็นปัญหายาวนาน (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, 2550 : 1)

ผู้นำถือเป็นหนึ่งในกุญแจสำคัญที่จะทำให้องค์กรดำเนินการไปอย่างมีจริยธรรมหรือไม่จริยธรรม โดยเฉพาะผู้นำ จะมีหน้าที่ในการตัดสินใจ โอกาสจะมากกว่าบุคคลอื่นที่จะสามารถสร้างแนวคิดทางด้านจริยธรรมให้เกิดขึ้นในองค์กร คุณค่า และเหตุผลด้านจริยธรรมของผู้นำหรือผู้นำระดับสูง จะเป็นต้นแบบที่ดีให้บุคคลกรอื่น ๆ ในองค์กรได้ยึดถือปฏิบัติ เป็นแนวเดียวกัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2558) ได้กำหนดนโยบายที่ 8 การบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี โดยเป้าประสงค์เชิงนโยบาย คือ ระบบการบริหารงานภาครัฐมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ และมีธรรมาภิบาล ได้รับความเชื่อมั่น ความเชื่อมั่นศรัทธาจากประชาชน บุคลากรภาครัฐมีขีดความสามารถสูงขึ้น มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีอาชีพ ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติราชการ อีกทั้งยังมีการกำหนดนโยบายในการเสริมสร้าง มาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีอาชีพ ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติราชการ อีกทั้งยังมี

การกำหนดนโยบาย

ในการเสริมสร้างมาตรฐาน ด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลให้แก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และพัฒนาความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ พร้อมทั้งป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐอย่างจริงจัง เพื่อให้ข้าราชการเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายแผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายสถานศึกษา 3 ดี ให้สถานศึกษา ด้านคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นไทย มีคุณธรรม จริยธรรม ความดีงาม และเกิดปัญหาทางวิกฤตการณ์ด้านคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย แต่การที่จะอบรมสั่งสอนศิษย์นั้นให้เป็นคนที่มีคุณธรรมจริยธรรม ครู โดยเฉพาะผู้บริหารต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 2-7)

ผู้บริหารสถานศึกษาผู้ซึ่งมีพฤติกรรมการปฏิบัติที่สอดคล้องอย่างถูกต้องทำนองคลองธรรม จะเป็นผู้เห็นคุณค่าและความยุติธรรมในสังคม แต่ถ้าผู้บริหารคนใดมีพฤติกรรมตามอำเภอใจจะไม่ได้รับความไว้วางใจจากทีมงาน สุดท้ายก็จะเกิดความขัดแย้งจากการตัดสินใจในการทำงาน ผู้บริหารโรงเรียนผู้ซึ่งไม่มีความยุติธรรม ไม่ซื่อสัตย์ ขาดความเมตตาปราณี มีจิตใจที่ไม่แน่นอน ไม่ไว้วางใจเกิดความขัดแย้งกับผู้ร่วมงาน ชุมชน และสังคม ดังนั้นในการบริหารจัดการองค์กรให้ประสบความสำเร็จดังกล่าว เงื่อนไขที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จดังกล่าว คือ แบบของผู้บริหาร แต่แบบของผู้บริหารที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้พนักงานเกิดความพึงพอใจในการทำงานมากที่สุด คือ ผู้บริหารที่มีคุณธรรม จริยธรรม หรือที่นักบริหาร เรียกว่ามีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (Ethical Leadership) จะเป็นแบบอย่างของผู้บริหารหรือผู้นำที่สามารถโน้มน้าวจิตใจคนในองค์กรให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจะทำให้เกิดผล คุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารการศึกษา การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ควบคู่ไปกับความรู้ความสามารถ และความฉลาดทางปัญญา ผู้บริหารมีอาชีพต้องมีความฉลาดทางศีลธรรม หรือจริยธรรม และความฉลาดทางอารมณ์ จึงจะสามารถยืนหยัดในโลกของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นความหวังของการเป็นแบบอย่างที่ดี เพราะผู้บริหารเป็นทั้งหัวและหน้าตาของโรงเรียนที่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา พฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร ย่อมส่งผลต่อคุณภาพของครูและคุณภาพของผู้เรียนเป็นอย่างดี แน่นแท้ (สุรัตน์ ไชยชมภู, 2557 : 1-2)

องค์การที่มีบรรยากาศในการบริหารแบบใช้อำนาจ คือ อำนาจในการตัดสินใจอยู่กับส่วนกลาง บุคลากรในองค์กรต้องปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด บรรยากาศแบบนี้จะทำให้ผลผลิตต่ำ บุคลากรในองค์กรมีความรู้สึกไม่พึงพอใจในงาน ไม่เกิดความคิดริเริ่ม และมีทัศนคติที่ไม่พึงประสงค์ต่อกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน องค์การที่มีบรรยากาศร่วมประสานสัมพันธ์ และเน้นความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในหมู่สมาชิกขององค์กร จะมีผลทำให้บุคลากรในองค์กรเกิดความพึงพอใจในงาน มีทัศนคติที่ดีต่อบุคลากรในองค์กรเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แต่ผลงานยังอยู่ในระดับต่ำ และในองค์กรที่มีบรรยากาศในองค์กรแบบนี้ จึงมีผลทำให้บุคลากรขององค์กรเกิดความพึงพอใจในงาน ทำให้บรรลุผลสำเร็จ นอกจากนั้น สเตียร์ และพอร์เตอร์ ยังได้กล่าวอ้างถึงแนวคิดของนักวิชาการอีกหลายคนที่กล่าวว่า บรรยากาศขององค์กร มุ่งเน้นคนซึ่งประกอบด้วย การติดต่อสื่อสารชนิดเปิดการให้ความสนับสนุนร่วมกันและกระจายอำนาจการตัดสินใจ นำไปสู่การปฏิบัติงานที่ดีของบุคลากร ลดการออกจากงาน ลดต้นทุนการผลิต และลดเวลาในการฝึกอบรม (Steers and Porter, 1983 : 317)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้นำทางด้านการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องเปลี่ยนตนเองในการบริหารจัดการ จะต้องเป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม มีการปฏิบัติเชิงจริยธรรมที่เข้มแข็งและเกิดความสมบูรณ์ จึงจะถือได้ว่าเป็นผู้มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม อีกทั้งบรรยากาศขององค์กรจะมีความสำคัญด้านการบริหารจัดการ ทั้งต่อผู้บริหารและบุคคลอื่น ๆ ในองค์กรเป็นอย่างมากแล้ว ยังมีผลต่อการจูงใจในการปฏิบัติงานและความพึงพอใจในงานที่ได้รับมอบหมายด้วย หากองค์กรใดคำนึงถึงความสำคัญในเรื่องนี้ แล้วนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการที่มีการปรับเปลี่ยนให้ทันยุคทันสมัยแบบผสมผสานกลมกลืนตลอดเวลา ก็จะทำให้องค์กรนั้นมีความยืดหยุ่น ทำให้เกิดผลดีต่อผู้ปฏิบัติงานกับผู้บริหารที่ทำงานร่วมกัน โดยต่างฝ่ายต่างรู้ถึงความต้องการ และความพึงพอใจต่อกัน ท้ายสุดย่อมทำให้เป้าหมายขององค์กรสัมฤทธิ์ผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาจึงให้ความสนใจและเลือกทำการศึกษา ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อบรรยากาศขององค์กรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เพื่อสารสนเทศในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร ซึ่งย่อมส่งผลให้บรรยากาศขององค์กรมีคุณภาพสูงสุดในโอกาสต่อไป

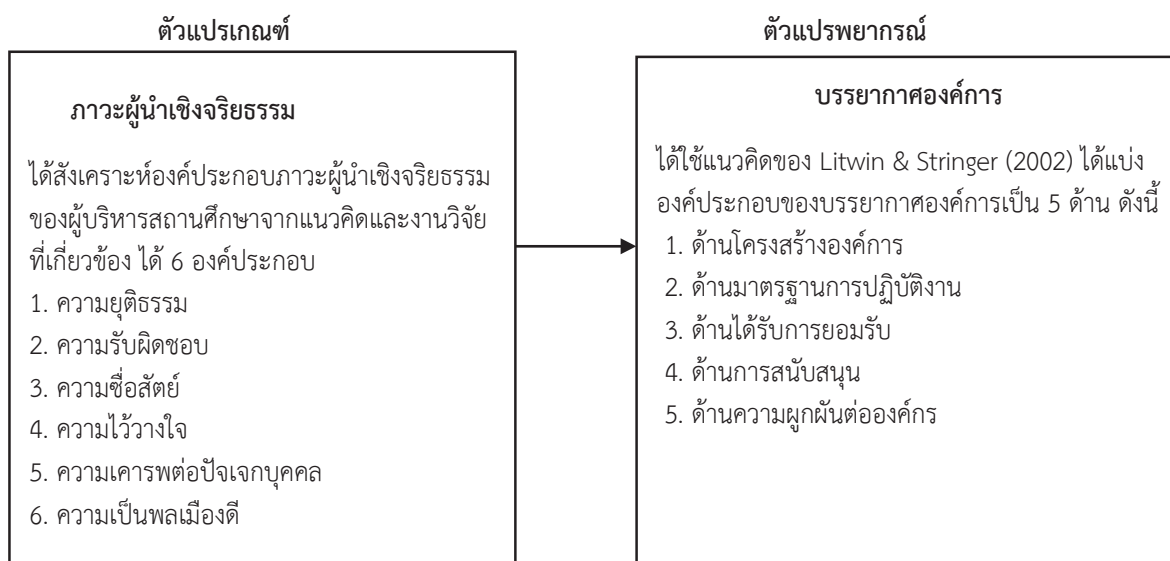
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3
2. เพื่อศึกษาบรรยากาศองค์การสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและได้สังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ 6 องค์ประกอบเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย ได้แก่ 1) ด้านความยุติธรรม 2) ด้านความรับผิดชอบ 3) ด้านความซื่อสัตย์ 4) ด้านความไว้วางใจ 5) ด้านความเคารพ และ 5) ด้านความเป็นพลเมืองดี

ผู้วิจัยได้เลือกใช้แนวคิดบรรยากาศองค์การของ Litwin & Stringer (2002 : 123) ได้แบ่งองค์ประกอบบรรยากาศออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านโครงสร้างองค์การ 2) ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน 3) ด้านได้รับการยอมรับ 4) ด้านการสนับสนุน และ 5) ด้านความผูกพันต่อองค์กร ผู้วิจัยจึงสรุปกรอบแนวคิดในการศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2561 จำนวน 2,065 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561 : ออนไลน์)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2561 โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970, อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 34-35) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 323 คน แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified

Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นในการสุ่ม จากนั้นจึงทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .910 และ .850

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 และผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากโรงเรียนที่มีผู้บริหารและครูเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างโดยการนำแบบสอบถามและซองเปล่าติดแสตมป์ จำนวนของถึงผู้วิจัย ใส่ในซองรับเอกสารที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 323 คน

3.3 เก็บแบบสอบถามคืนโดยการให้กลุ่มตัวอย่างส่งกลับทางไปรษณีย์ภายใน 14 วัน โดยโทรนัดหมายล่วงหน้า โดยผู้วิจัยได้แบบสอบถามกลับมา จำนวน 285 ฉบับ สำหรับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 38 คน ที่ไม่ตอบแบบสอบถามกลับมา ผู้วิจัยได้เดินทางไปพบด้วยตัวเองและนำแบบสอบถามให้ตอบใหม่

3.4 รวมแบบสอบถามที่ส่งกลับทางไปรษณีย์ จำนวน 258 ฉบับ และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้เดินทางไปพบด้วยตัวเอง 38 ฉบับ รวมทั้งหมด 323 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.5 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และระดับบรรยากาศองค์การในสถานศึกษา โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รายด้านและโดยรวม กำหนดการแปลผลเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย

4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม กับบรรยากาศองค์การในโรงเรียน ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คำนวณด้วยสูตรของเพียร์สัน มีเกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

4.4 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ใช้การสถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผล

จากการวิจัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านความยุติธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเป็นพลเมืองดี ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความไว้วางใจ และด้านความเคารพ ตามลำดับ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความยุติธรรม	3.96	.514	มาก
2. ด้านความรับผิดชอบ	3.95	.543	มาก
3. ด้านความซื่อสัตย์	3.74	.609	มาก
4. ด้านความไว้วางใจ	3.72	.548	มาก
5. ด้านความเคารพต่อปัจเจกบุคคล	3.71	.574	มาก
6. ด้านความเป็นพลเมืองดี	3.77	.532	มาก
โดยรวม	3.80	.553	มาก

2. บรรยาการองค์การสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความผูกพันต่อองค์กร ด้านการสนับสนุน ด้านโครงสร้างองค์กร และด้านการยอมรับ ตามลำดับ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บรรยาการองค์การสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวม

บรรยาการองค์การสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านโครงสร้างองค์กร	3.69	.531	มาก
2. ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน	3.83	.636	มาก
3. ด้านการยอมรับ	3.66	.594	มาก
4. ด้านการสนับสนุน	3.77	.541	มาก
5. ด้านความผูกพันต่อองค์กร	3.78	.634	มาก
โดยรวม	3.75	.587	มาก

3. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยาการองค์การสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านความเป็นพลเมืองดี (X_6) ด้านความเคารพ (X_5) ด้านความไว้วางใจ (X_4) และด้านความซื่อสัตย์ (X_3) ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้งสี่ร่วมกันสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อบรรยาการองค์การในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยใช้คะแนนมาตรฐาน ได้ร้อยละ 72.50 ดังตาราง 3

ตาราง 3 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ตัวแปรพยากรณ์	ประสิทธิผลของโรงเรียน				
	B	SE _b	β	t	p-value
1. ด้านความเป็นพลเมืองดี (X6)	.730	.030	.804	24.232	.000
2. ด้านความเคารพต่อบุคคล (X5)	.269	.031	.320	7.310	.000
3. ด้านความไว้วางใจ (X4)	.185	.037	.210	5.058	.000
4. ด้านความซื่อสัตย์ (X3)	.081	.037	.102	2.592	.010
R = .852, R ² = .725, a = .556					

เขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยใช้คะแนนดิบ

$$Y' = .556 + .407X_6 + .202X_5 + .162X_4 + .081X_3$$

สมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z'_y = .448Z_{X6} + .240Z_{X5} + .184Z_{X4} + .102Z_{X3}$$

อภิปรายผล

ผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีประเด็นที่สำคัญสามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านความยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงการไม่สนับสนุนยกย่องบุคคลที่ไม่ปฏิบัติไปในทางที่ผิด และแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้รักความยุติธรรม รวมถึงการแสดงออกถึงความเป็นธรรมอย่างเสมอภาคต่อผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรันดร์ เนตรภักดี (2553 : 78-83) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นประถมในประเทศไทย : ในทัศนคติของครู พบว่าจริยธรรมของผู้นำหมายถึง จะต้องมีความซื่อสัตย์ เชื่อถือได้ ยุติธรรม คิดและตัดสินใจโดยมีหลักการ มีความใส่ใจคน และสังคมรอบข้าง และมีพฤติกรรมโดยรวมที่เป็นแบบอย่างที่ดี ประเด็นที่ 1 จริยธรรมด้านการสื่อสาร (communicative ethics) หมายถึง การที่ผู้นำมีการยอมรับข้อผิดพลาด ไม่มีนิสัยเห็นแก่ตัว มีความยุติธรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชา มีวาทศิลป์ ในการเจรจาความ มีความสุขุมอดทน ถ่อมตน ให้ความเที่ยงธรรมต่อทุกฝ่าย โอบอ้อมอารี เห็นอกเห็นใจ เคารพบุคคลอื่น มีความจริงใจ ไม่ตัดสินคนที่หน้าตา และสำนึกในบุญคุณของผู้อื่น ประเด็นที่ 2 บรรยากาศเชิงจริยธรรม (climatic ethics) นั้น นิรันดร์ เนตรภักดี ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง ผู้นำทั่วไปที่มีทักษะที่จะสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีความพยายามที่จะเผยแพร่ความคิดของเขานบนพื้นฐานของความรัก กำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน สำหรับอนาคต สนใจใฝ่รู้ ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่น ตอบแทนผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างยุติธรรม กำหนดกฎระเบียบ ของโรงเรียนที่ชัดเจน สร้างสภาพแวดล้อม หรือเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายได้ พยายามสร้างประสิทธิภาพให้แก่ผู้ร่วมงาน ทำหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ และสร้างสรรค์ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความคิดสร้างสรรค์ ประเด็นที่ 3 คือ จริยธรรมด้านการตัดสินใจ (ethics in decision making) ของผู้นำนั้น นิรันดร์ เนตรภักดี กล่าวว่ามืองค์ประกอบดังนี้ คือ ต้องเป็นผู้ที่แก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ ไม่เอาเปรียบจากประเด็นการเมืองหรือการศาสนา รวมถึงไม่หาประโยชน์จากเรื่องการเงินหรืองบประมาณทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ นำการตัดสินใจแบบสามัญชนมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่มีพฤติกรรมเชิงลบ และรู้ข้อจำกัดในหน้าที่ของตน ประเด็นที่ 4 คือ ผู้นำเชิงจริยธรรมจะต้องมีจริยธรรมด้านพฤติกรรมด้วย จริยธรรม ด้านพฤติกรรมนั้นประกอบไปด้วย ผู้นำจะต้องประเมินตนเองได้ มีความซื่อสัตย์ มีพฤติกรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีพฤติกรรมที่กล้าหาญ นำเสนอข้อเท็จจริงในทุกสถานการณ์

มีความรู้ บริหารงาน บนหลักของข้อเท็จจริง ปกป้องสิทธิส่วนบุคคล และเคารพคุณค่าทางสังคม

รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีความสำนึกและยอมรับเมื่อได้กระทำการใด ๆ ให้เกิดข้อผิดพลาดมีการปฏิบัติของตนเอง ผู้บริหารปฏิบัติตามตำแหน่งหน้าที่การงาน ตามสถานภาพของตน ให้สอดคล้องกันและจะลงมือปฏิบัติจนประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุธาสนี แม้นญาติ (2554 : 268) ได้ศึกษาเรื่องโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างปัจจัย ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พบว่าผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายตัวแปรสังเกต พบว่ามีเพียงตัวแปรสังเกตความผูกพันต่อองค์กร ความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ที่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

จากการวิจัยพบว่า ด้านความเคารพ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาอาจมีการอบรม ว่ากล่าว หรือตักเตือนบุคลากรโดยใช้เหตุผลผู้บังคับบัญชา หรือผู้บริหารอาจจะแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบของสถานศึกษา หรือเกี่ยวกับหลักสิทธิเสรีภาพตามที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจทำให้ผู้บังคับบัญชามีความรู้สึกลดต่ำและแสดงความเป็นเคารพผู้บริหารได้

2. ผลการศึกษาระบบการปกครองสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่าบรรยากาศองค์การสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเฉพาะด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างถูกต้อง ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมพัฒนา โดยคำนึงถึงความเหมาะสม และผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติงานด้วยความละเอียดรอบคอบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุกัญญา จันทะศรี (2556 : 77-90) ได้ศึกษาระดับของบรรยากาศองค์การ พฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู และความสัมพันธระหว่างบรรยากาศองค์การกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี พบว่าการศึกษาระบบการปกครองโดยรวมขององค์การอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านนโยบายการบริหารจัดการ ผลการศึกษาระดับของพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะพฤติกรรมด้านการพัฒนาตนเอง ส่วนผลการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

จากการวิจัยพบว่า ด้านการยอมรับ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจผู้บริหารหรือครูบางท่านอาจมีความรู้สึกภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษาน้อย มีการยอมรับความเชื่อและค่านิยมของบุคลากรแต่ละบุคคลน้อย หรือยอมรับความประพฤติปฏิบัติของผู้อื่นน้อย ซึ่งเป็นสาเหตุให้การยอมรับมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

3. จากผลการวิจัย พบว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร กับบรรยากาศองค์การสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม จะส่งเสริมให้สถานศึกษามีบรรยากาศองค์การที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูริษฐ์ มาให้ (2553 : 241-248) ได้ศึกษาเรื่องจริยธรรมในองค์กร ความพึงพอใจในงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน ผลการศึกษาพบว่า จริยธรรมในองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จริยธรรมในองค์กร ประกอบด้วย มาตรฐานทางจริยธรรมส่วนบุคคล พฤติกรรมผู้บังคับบัญชา นโยบายขององค์กร บรรยากาศจริยธรรมในองค์กร และพฤติกรรมของเพื่อนร่วมงาน มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประไพพร สิงหเดช (2539 : 185) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะบุคลากรที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร : ศึกษากรณีข้าราชการกรมคุมประพฤติ พบว่าข้าราชการกรมคุมประพฤติ มีระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรโดยรวม อยู่ในระดับสูง ในประเด็นลักษณะส่วนบุคคล พบว่าผลประโยชน์ที่ตนได้รับเพื่อตอบแทนความก้าวหน้า ความมีปฏิสัมพันธ์กับพนักงานภายในองค์กร การบริหารที่มีความเป็นธรรม โปร่งใส และเสมอภาค มีความสมดุลของเวลาในการทำงานและช่วงเวลาพักผ่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร

4. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มี 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความเป็นพลเมืองดี ด้านความเคารพ ด้านความไว้วางใจ และด้านความซื่อสัตย์ ซึ่งจะได้อภิปรายแยกประเด็นดังนี้

4.1 เนื่องจากในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงตนในฐานะพลเมืองดี เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครู นักเรียนและบุคคลทั่วไปในสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้ที่พัฒนาตนเองสู่ความเป็นผู้รอบรู้หรือผู้เชี่ยวชาญ เป็นเพื่อนร่วมงานที่ดีในทุกโอกาส ศึกษาวิจัยกฎหมาย เคารพกฎหมาย และปฏิบัติตามกฎหมาย ศึกษาประเพณีแต่สิ่งที่ดี ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีจิตอาสาหรือมีการให้บริการที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับคนรุ่นหลัง เช่น การรักษา สภาพแวดล้อม ให้ความยุติธรรมและจะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม ปกป้องสถาบัน ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และผู้บริหารสถานศึกษามีความเอาใจใส่ เอาใจจดจ่อ เป็นห่วงและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรสรณ์ สารคำ และหทัย น้อยสมบัติ (2563 : 135) ได้ศึกษา เรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่าผู้นำที่ประพฤติดน เป็นแบบอย่าง ทำให้เกิดอิทธิพลต่อผู้ตามในการผูกพันต่อวิสัยทัศน์ โดยที่ผู้นำแสดงตัวอย่างของพฤติกรรมให้ผู้ตามเห็นในการ ปฏิบัติงานประจำวัน หากผู้นำปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และระเบียบต่าง ๆ การเป็นแบบอย่างของผู้บริหารที่มีความสม่ำเสมอเป็นไปตาม ธรรมชาติ และเกิดจากความจริงใจแล้ว ผู้ตามจะเกิดความเลื่อมใสศรัทธาและไว้วางใจต่อผู้นำ ทำให้เกิดความเชื่อฟัง อยากรับปฏิบัติตามและเลียนแบบอย่างผู้บริหาร การผูกพันต่อเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่ผู้บริหารต้องการก็จะเกิดขึ้น

4.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีการแสดงออกถึงการเคารพปัจเจกบุคคล โดยมีความตระหนักขบซึ่งรู้ถึงคุณค่าที่ดี ที่มีอยู่จริงของบุคคลอื่น ยอมรับนับถือความดีของเขาด้วยใจจริง แล้วแสดงความนับถือต่อผู้นั้นด้วยการแสดงความอ่อนน้อม อ่อนโยน อย่างเหมาะสมทั้งต่อหน้าและลับหลัง จะทำให้ครู นักเรียน หรือบุคคลในสังคมเกิดความเคารพ นับถือ และศรัทธา ในตัวผู้บริหาร โดยผู้บริหารอาจมีการกล่าวหรือตักเตือนบุคลากรโดยใช้เหตุผล ทำความเข้าใจกับครูเกี่ยวกับหลักสิทธิเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษารู้จักใช้สิทธิเสรีภาพในการแสวงหาความสุขส่วนตัวแต่ต้องอยู่ในขอบเขต ใช้สิทธิของตนเองและแนะนำให้ผู้อื่นรู้จักใช้สิทธิของตนเอง สนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรให้ได้รับการพัฒนาตนเอง ผู้บริหาร สถานศึกษาไม่ทำกิจการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือสร้างปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการ พิจารณาผลงานของหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาและผู้อื่น ผู้บริหาร สถานศึกษาจะต้องไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของชาวไทยตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรเสนอความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิตร ชูศรีवास และหทัย น้อยสมบัติ (2562 : 59) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการคำนึงถึง ความเป็นปัจเจกบุคคลในการมอบหมายงานให้ครูและบุคลากรรับผิดชอบอย่างทั่วถึง โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ และความเหมาะสมของแต่ละบุคคล สร้างบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ระหว่างครูด้วยกัน มีการติดตามผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรเป็นรายบุคคล มีการนิเทศและสอนงานอย่างมีส่วนร่วม ที่มุ่งเน้นการพัฒนาช่วยเหลือ และสนับสนุนครูสู่การเป็นครูมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานที่มีความสามารถ พิเศษได้มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานและเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นอย่างยุติธรรม สร้างแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนเทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้สำหรับครู

4.3 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงออกถึงความรู้สึกรักและการกระทำของบุคคลที่แสดงถึงความมั่นใจ ความเชื่อมั่น และการสนับสนุนต่อบุคคลและองค์กร เป็นการแสดงความไว้วางใจโดยผู้บริหารสถานศึกษา สามารถเป็นที่พึ่งพา และปรึกษา ปัญหาต่าง ๆ ได้ ผู้บริหารสถานศึกษามีความมั่นใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีความเชื่อตรง ความมั่นคง และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ผู้บริหารสถานศึกษา รักษาข้อมูลที่เป็นความลับได้ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความ ไว้วางใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาให้โอกาสแก่บุคลากรในการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร ผู้บริหารสถานศึกษามีความผูกพันและมีความเต็มใจที่จะปกป้องบุคลากรทั้งกายและจิตใจ ผู้บริหารสถานศึกษา เชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของบุคลากร และการบริหารที่มีความโปร่งใส ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการพยากรณ์ และมีวิจารณ์ญาณในการแก้ไขปัญหาได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาวัลย์ ชูศรีवास และหทัย น้อยสมบัติ (2562 : 49) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีเทคนิคในการสร้างแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานให้เกิดแก่ครูโดยการพูด กระตุ้นจูงใจให้ครูมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ทำให้การปฏิบัติงานของครูสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงผู้บริหารมีการยกย่องชมเชยอย่างเปิดเผยและจัดสรรรางวัลให้กับครูอย่างเหมาะสม ทำให้ครูยินดีและเต็มใจที่จะทุ่มเท

ร่างกายแรงใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ มีความภาคภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานในโรงเรียน และมีความตั้งใจที่จะทำงานในโรงเรียนต่อไป

4.4 สถานศึกษาจะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นั้น ผู้บริหารต้องแสดงออกถึงการมีความซื่อตรง มั่นคงอยู่ในศีลธรรม มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความสุจริตทางกาย ทางวาจา และทางใจ ซึ่งความซื่อสัตย์นี้จะไม่ทำให้บุคคลรอบข้างของเราเดือดร้อน และแล้วความซื่อสัตย์นั้นก็จะเป็นพยานถึงความก้าวหน้าขององค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความจริงใจกับผู้อื่นปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องทางศีลธรรม ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างตรงไปตรงมา ไม่เป็นคนคดโกงหลอกลวง มีการแสดงออกที่สื่อถึงความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น มีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน เปิดเผยข้อมูลที่เป็นจริง ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติในสิ่งที่ตัวอย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย แสดงถึงความซื่อสัตย์ของผู้บริหาร ซึ่งเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาคม มากมีทรัพย์ (2557 : 135) ได้ศึกษา เรื่องจริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าผู้บริหารต้องประพฤติปฏิบัติให้เกิดคุณงามความดี ละเว้นการทำความชั่วทั้งปวง เปี่ยมด้วยความเมตตา กรุณา ยุติธรรม ขยันหมั่นเพียร รับผิดชอบ รักษาเกียรติ ศักดิ์ศรี ของความเป็นครูไม่ให้เสื่อมเสีย เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครู และศิษย์ ซึ่งคุณสมบัตินี้ เหล่านี้ ควรที่ผู้บริหารจะเสริมสร้างให้มีขึ้นในตนเอง เพื่อการทำงานให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านความเคารพปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ แต่กลับเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการเคารพปัจเจกบุคคล โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาในทุกแห่งมีโอกาสพัฒนาตนเอง หรือเพิ่มเติมองค์ความรู้ด้านเคารพปัจเจกบุคคล โดยสามารถสอดแทรกเป็นองค์ความรู้ไว้ในกรอบและจัดหลักสูตรการอบรมก่อนการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา

1.2 จากการวิจัยพบว่าบรรยากาศองค์การสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญ บรรยากาศองค์การสถานศึกษาด้านการยอมรับ เนื่องจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจากมีบุคลากรในสถานศึกษาเพียงบางคนที่สามารถทำงานได้สำเร็จจนเป็นที่ยอมรับ เชื่อถือ ไว้วางใจ ได้รับการยกย่อง ชมเชยจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน จนได้รับมอบหมายให้ทำงานที่สำคัญ ๆ จากผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานขอคำแนะนำในการปฏิบัติงาน แต่ยังมีอีกหลายคนที่ยังไม่ได้รับการยอมรับ จึงควรส่งเสริมให้ครูได้รับผิดชอบงานที่หลากหลายขึ้น ผู้บริหารควรมองเห็นความสามารถของครูและมอบหมายงานตามความสามารถ

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ควรจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อยุทธศาสตร์การอบรม เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ทั้ง 4 ด้าน ที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การสถานศึกษา ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มกำลังความรู้ ความสามารถ และร่วมกันทำงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย เห็นผลเป็นรูปธรรมชัดเจน และมีการพัฒนามากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงถึงพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ได้รับการยอมรับจากชุมชน สามารถพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริงโดยศึกษาในรูปของกรณีศึกษา หรือวิจัยแบบผสมผสาน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่น

2.3 ควรทำการศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถาน โดยศึกษาตัวแปรด้านอื่นที่ไม่ได้นำมาพิจารณา เช่น ด้านด้านความยุติธรรม และด้านความรับผิดชอบต่อเป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *2552 ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ธีรสรรค์ สารคำ และหทัย น้อยสมบัติ. (2563). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 16(2), 122-140.
- นิรันดร์ เนตรภักดี. (2553). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นประถมในประเทศไทย: ในทัศนคติของครู. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 6(1), 78-83.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประไพพร สิงหเดช. (2539). *การศึกษาคุณลักษณะบุคลากรที่มีต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน และพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร: ศึกษากรณีข้าราชการกรมคุมประพฤติ*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภูริษฐ์ มาให้. (2553). *จริยธรรมในองค์การความพึงพอใจในงาน กับความผูกพันต่อองค์การของพนักงาน: กรณีศึกษาบริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- วิลาวลัย ชูศรีवास และหทัย น้อยสมบัติ. (2562). พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 9(3), 44-52.
- สมจิตร ชูศรีवास และหทัย น้อยสมบัติ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 9(3), 53-61.
- สุกัญญา จันทะศรี. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับพฤติกรรมปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุธาสินี แม้นญาติ. (2554). *โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น*. ดุษฎีนิพนธ์ ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุรัตน์ ไชยชมภู. (2557). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษา. *วารสารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*, 8(2), 1-15.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหาร*. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2561, จาก <http://www.obec.go.th>
- อาคม มากมีทรัพย์. (2557). จริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษา. *สุทธิปริทัศน์*, 28(87), 304-322.
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. (2550). *คุณธรรมนำความรู้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ คุณค่าของความเป็นมนุษย์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Litwin, G.H. and Stringer, R.A. (2002). *Motivation and organization climate*. Massachusetts: Harvard University Press.
- Steers, R.M. and Porter, L.W. (1983). *Motivation and Work Behavior*. (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

Innovative Leadership of School's Administrators Affecting Innovative Organization of
Schools under the Office of Roi Et Primary Educational Service Area 3

อำภา ไชยพะ¹, หทัย น้อยสมบัติ², ภัทรวรรณ คำแปล³ และ ชัยยนต์ เพาพาน⁴
Ampa Chaitha¹, Hatai Noisombut², Pattarawan Kamplae³ and Chaiyon Paophan⁴

Received : 10 มิ.ย. 2563

Revised : 30 มิ.ย. 2563

Accepted : 30 มิ.ย. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาความเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา และ 3) สร้างสมการพยากรณ์ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปีการศึกษา 2561 รวมทั้งสิ้น 323 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .840 และ .820 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. องค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_1) ด้านการบริหารความเสี่ยง (X_5) ด้านการทำงานเป็นทีม (X_3) ด้านความยืดหยุ่น (X_4) และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ (X_2) ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้งห้า รวมกันพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้ร้อยละ 85.10 เขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์พยากรณ์ โดยใช้คะแนนดิบ } Y' = .240 + .237X_1 + .192X_5 + .176X_3 + .175X_4 + .164X_2$$

$$\text{สมการพยากรณ์ ใช้คะแนนมาตรฐาน } Z'_{y'} = .247Z_{X1} + .199Z_{X5} + .218Z_{X3} + .194Z_{X4} + .172Z_{X2}$$

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, ความเป็นองค์การนวัตกรรม

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study innovative leadership of school's administrators; 2) study innovative organization of schools, and 3) create the prediction equations of innovative

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อีเมล: queenbsirapapa@gmail.com

² อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

³ อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

¹ Master Student, Program in Educational Administration, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University,
Email: queenbsirapapa@gmail.com

² Lecturer in Educational Administration Program, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

³ Lecturer in Educational Administration Program, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

⁴ Assistant Professor, Ph.D., Lecturer in Educational Administration Program, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

leadership of school's administrators affecting innovative organization of schools under the office of Roi Et primary educational service area 3. The samples were 323 administrators and teachers in schools under the office of Roi Et primary educational service area 3 in 2018 academic year. The research instrument used for data collection was a five rating scales questionnaire with reliabilities of Cronbach's alpha coefficient were 0.901 and 0.820. The statistical techniques employed in data analysis were percentage, mean, standard deviation and Pearson Product Moment Correlation Coefficient. Regression equations were created for predicting dependent variables through Stepwise Multiple Regression analysis. The research findings were as follows:

1. The level of innovative leadership of school's administrators of schools in the office of Roi Et primary educational service area 3 in overall and individual aspect were at a high level.
2. The level of innovative organization of schools in the office of Roi Et primary educational service area 3 in overall and individual aspect were at a high level.
3. Innovative leadership of school's administrators affecting innovative organization of schools under the office of Roi Et primary educational service area 3, there were 5 aspects: vision (X_1), risk management (X_5), team working (X_3), flexibility (X_4) and creativity (X_2). It could predict 85.10%. The prediction equations could be written as follow:

The regressive equation in the form of raw score (Unstandardized Score)

$$Y' = .240 + .237X_1 + .192X_5 + .176X_3 + .175X_4 + .164X_2$$

The regressive equation in the form of standard score (Standardized Score)

$$Z'_y = .247Z_{X1} + .199Z_{X5} + .218Z_{X3} + .194Z_{X4} + .172Z_{X2}$$

Keywords : Leadership, Innovative leadership, Innovative organization

บทนำ

ความท้าทายที่ทุกองค์กรจะต้องเผชิญทั้งในปัจจุบันและอนาคตนั้น เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน การพัฒนาองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสารโทรคมนาคม จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ส่งผลไปสู่การปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงขององค์กร ทำให้องค์กรต้องมีการวางแผนและเตรียมความพร้อมเป็นอย่างดีที่จะรับมือกับความท้าทายที่เกิดขึ้น และต้องพัฒนาองค์การอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และเพื่อการดำรงอยู่ขององค์กร ซึ่งตั้งแต่ปี ค.ศ.1950 เป็นต้นมา องค์กรส่วนใหญ่ได้นำกลยุทธ์ที่หลากหลายมาใช้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับองค์กร ทั้งด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) คุณภาพ (Quality) ความยืดหยุ่น (Flexibility) และในปัจจุบันองค์กรได้นำกลยุทธ์เกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรม (Innovation) ในสินค้าและบริการ รวมทั้งกระบวนการต่าง ๆ ในการบริหารจัดการทั้งภายในและภายนอกองค์กรมาใช้อย่างแพร่หลาย (Merx-Chermin and Nijhof, 2005 : 136) แนวคิดเรื่องนวัตกรรมจึงถือเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่องค์กรนำเข้ามาใช้ในการแข่งขัน เพื่อให้การดำเนินกิจการต่าง ๆ สามารถสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ หรือวิธีการใหม่ ๆ ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าและสร้างแรงจูงใจให้กับลูกค้า โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อความมั่นคงในการดำเนินกิจการ (Drucker, 2002 : ออนไลน์) ดังนั้นนวัตกรรมจึงมีความสำคัญต่อการแข่งขันทางธุรกิจเป็นอย่างมาก เพราะไม่ใช่เป็นเพียงแค่สิ่งที่จะช่วยเสริมศักยภาพขององค์กรเท่านั้น แต่วัตถุประสงค์ถือเป็น “ความจำเป็นพื้นฐานขององค์กร” ถ้าหากองค์กรใดที่ไม่มีนวัตกรรม องค์กรนั้นก็ขาดความสามารถในการแข่งขัน ทำให้ต้องสูญหายไปจากกลุ่มธุรกิจ

Palmisano ผู้บริหารระดับสูง (CEO) ของ IBM กล่าวว่า นวัตกรรมเป็นสิ่งที่ธุรกิจ และสถาบันทุกประเภทกำลังแสวงหา เพื่อรับมือกับโลกที่กำลังแบนลง และการแข่งขันเข้มข้นมากขึ้น การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่าง ๆ ให้มีความแตกต่างเป็นเอกลักษณ์ของธุรกิจ จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อนำไปใช้สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ขององค์กร ซึ่งปัจจัยหนึ่งในการสร้างความแตกต่างที่ล้ำสมัยไม่เหมือนใครทำให้ความสามารถด้านนวัตกรรม (Innovation) กลายเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive Advantage) ของทุกองค์กร (น้ำค้าง ไชยพุม, 2549 : 94-111) สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นแรงผลักดันให้ผู้ประกอบการ เห็นความสำคัญกับการสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในองค์กร

แนวคิดเรื่องนวัตกรรมจึงเป็นอาวุธสำคัญในการบริหารจัดการ เพราะนวัตกรรมทำให้องค์การประสบความสำเร็จ และดำรงอยู่ได้ในการแข่งขันทางธุรกิจ

โรงเรียนก็เป็นหน่วยงานที่เปรียบได้กับองค์กร ๆ หนึ่ง เป็นการบริหารราชการอยู่ในระดับภาคปฏิบัติของการบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษา คือ มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการดำเนินการตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ ของทางหน่วยงานต้นสังกัดในแนวเดียวกัน ผลสำเร็จจากการจัดการศึกษาไม่เท่ากัน โดยมีตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษา จากผลการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา (LAS) ผลทดสอบระดับประเทศ (O-net) และระดับสากล ได้แก่ PISA โดยมีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสถานศึกษา หรือเป็นผู้นำครูในการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา จากการศึกษาสภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและสถานการณ์ศึกษาไทยในเวทีโลก ซึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการศึกษาไทยโดยรวม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมีนวัตกรรมทางการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

การบริหารงานในองค์กรให้มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับผู้นำหรือหัวหน้า จากการที่ผู้นำถือเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กรต่อผู้บังคับบัญชา และต่อผลงานในองค์กร ลักษณะของผู้นำที่มีผลต่อการปฏิบัติและผลงานต่อองค์กร และเป็นปัจจัยที่ช่วยผลักดันองค์กรให้เกิดความเจริญขึ้นต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนนำพาองค์กรให้บรรลุจุดประสงค์และเป้าหมายได้ ดังนั้นผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญ ที่ก่อให้เกิดผลผลิตหรือผลงานขององค์กร ถ้าผู้นำมีความรู้ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่เหมาะสมก้าวทันต่อเทคโนโลยี จะผลักดันให้งานในองค์กรก้าวหน้าไปด้วยกันก็จะสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าแก่องค์กรได้ โรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนให้มีประสิทธิผล ภาวะผู้นำเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าผู้นำนั้น ๆ มีคุณสมบัติ มีความสามารถ และมีภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับตำแหน่งเพียงใด ในการบริหารงานจำเป็นต้องแสดงภาวะผู้นำที่เหมาะสมต่อผู้ร่วมงาน เพราะภาวะผู้นำมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงาน ฉะนั้น ผู้บริหารจะต้องแสดงภาวะผู้นำให้ผู้บังคับบัญชาเกิดความศรัทธา ความเชื่อมั่น และความเลื่อมใสในตัวผู้บริหาร เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยบทบาทและหน้าที่แล้วผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้นำ ในขณะที่ผู้นำอาจไม่ใช่ผู้บริหาร เพราะฉะนั้นผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จสูงสุดจะต้องเป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ ทำนองเดียวกันกับผู้บริหารที่ขาดภาวะผู้นำจะเกิดผู้นำแทรกซ้อนในองค์กร ผู้บริหารคนนั้นจะมีความยุ่งยากในการบริหารงานและล้มเหลวในที่สุด ส่วนหนึ่งที่ชี้ชัดถึงความแตกต่างของผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ กับผู้บริหารขาดภาวะผู้นำ คือ ผู้บริหารที่ขาดภาวะผู้นำจะบริหารงานโดยอาศัยอำนาจตามขอบเขตหน้าที่ที่ระบุไว้ตามกฎหมายหรือข้อจำกัดเท่านั้น ส่วนผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำนั้นจะพยายามหลีกเลี่ยงอำนาจที่มีอยู่ แต่จะสร้างศรัทธาบรรมีโน้มน้าวให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย (สุพล ธรณี, 2539 : 1)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าผู้นำควรมีภาวะผู้นำในเชิงนวัตกรรม ซึ่งเป็นความสามารถที่ผู้นำจะนำไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาให้คุณภาพทัดเทียมกับอาณานิคมประเทศ ดังนั้นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อความเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3
2. เพื่อศึกษาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3

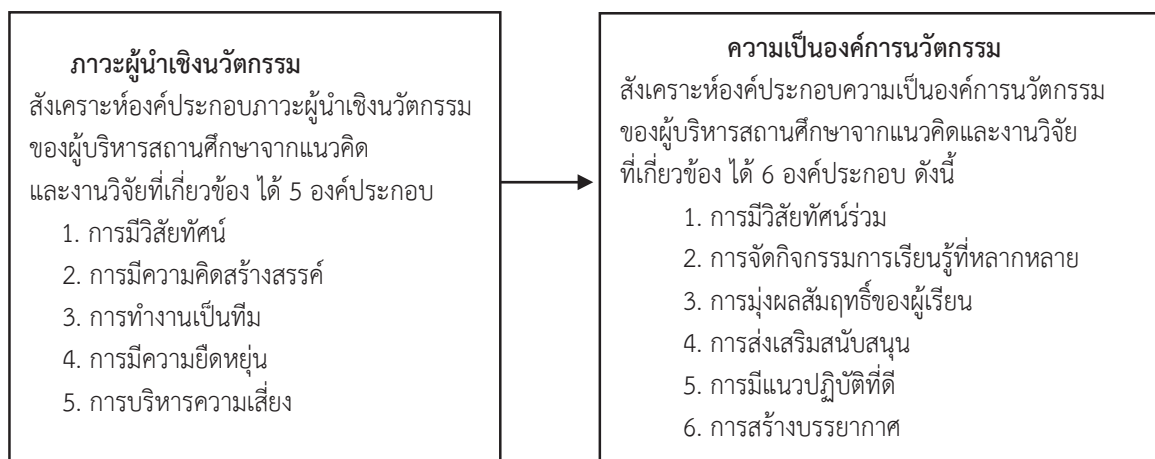
กรอบแนวคิด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจากแนวคิดและงานวิจัยของ George (2012 : 23), Miller, Sumner and Deane (2009 : 105-113), Pollock (2001 : 203-205), Roscorla (2010 : online), ขวัญชนก โตนาค (2556 : 134-135), เวียงวิวรรณ์ ทำทูล และวัลลภา อาริรัตน์ (2557 : 31-38), อรรธิกา พังงา (2555 : ออนไลน์) และอรอนงค์ โรจน์วัฒนบุลย์ (2553 : 82-86) ได้ 5 องค์ประกอบเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การมีความคิดสร้างสรรค์ 3) การทำงานเป็นทีม 4) การมีความยืดหยุ่น และ 5) การบริหารความเสี่ยง

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นองค์การนวัตกรรม จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ Quinn and Spreitzer (1991 : 115-142), Higgins (1995 : 105), Adair (1996: 100-113), Tidd, Bessant and Pavitt (2001 : 96-100), Microsoft Educator Network (2003 : online), Christiansen (2000 : 205), Fulton Schools (2014 : online), พสุ เดชะรินทร์ (2546 : 104), กิรติ ยศยิ่งยง (2552 : 45-50), โรงเรียนตรุณสิกขาลัย (2553 : ออนไลน์), ขวน ภารังกุล (2556 : 152) และ องค์การ ประจันเขตต์ (2557 : 1-3) ได้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วม 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย 3) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน 4) การส่งเสริมสนับสนุน 5) การมีแนวปฏิบัติที่ดี และ 6) การสร้างบรรยากาศ ผู้วิจัยจึงสรุปกรอบแนวคิดในการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรเกณฑ์

ตัวแปรพยากรณ์

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2561 จำนวน 2,065 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561 : ออนไลน์)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2561 โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน Krejcie & Morgan (1970, อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 34-35) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 323 คน แล้วทำการสุ่ม

แบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นในการสุ่ม จากนั้นจึงทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .840 และ .820

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 และผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากโรงเรียนที่มีผู้บริหารและครูเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างโดยการนำแบบสอบถามและซองเปล่าติดแสตมป์ จ่าหน้าของผู้วิจัย ใส่ในซองรับเอกสารที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 3 โดยมีจำนวนแบบสอบถาม 323 ฉบับ

3.3 เก็บแบบสอบถามคืนโดยการให้กลุ่มตัวอย่างส่งกลับทางไปรษณีย์ภายใน 14 วัน โดยโทรนัดหมายล่วงหน้า ผู้วิจัยได้แบบสอบถามกลับมา จำนวน 310 ฉบับ สำหรับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 13 คน ที่ไม่ตอบแบบสอบถามกลับมา ผู้วิจัยได้เดินทางไปพบด้วยตัวเองและนำแบบสอบถามให้ตอบใหม่

3.4 รวมแบบสอบถามที่ส่งกลับทางไปรษณีย์ จำนวน 310 ฉบับ และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้เดินทางไปพบด้วยตัวเอง 13 ฉบับ รวมทั้งหมด 323 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.5 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม และความเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รายด้านและโดยรวม กำหนดการแปลผลเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย

4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับความเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คำนวณด้วยสูตรของเพียร์สัน มีเกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

4.4 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ใช้การสถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผล

จากการวิจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านความยืดหยุ่น และด้านการทำงานเป็นทีม ตามลำดับ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.34	.414	มาก
2. ด้านการคิดสร้างสรรค์	4.33	.419	มาก
3. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.26	.495	มาก
4. ด้านความยืดหยุ่น	4.30	.440	มาก
5. ด้านการบริหารความเสี่ยง	4.33	.413	มาก
โดยรวม	4.31	.440	มาก

2. ความเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการสร้างบรรยากาศ ด้านการมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ด้านการส่งเสริมสนับสนุน และด้านการมีแนวปฏิบัติที่ดีตามลำดับ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยรวม

ความเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.33	.409	มาก
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.35	.459	มาก
3. ด้านการมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์	4.31	.438	มาก
4. ด้านการส่งเสริมสนับสนุน	4.31	.419	มาก
5. ด้านการมีแนวปฏิบัติที่ดี	4.25	.489	มาก
6. ด้านการสร้างบรรยากาศ	4.32	.462	มาก
โดยรวม	4.31	.446	มาก

3. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X1) ด้านการบริหารความเสี่ยง (X5) ด้านการทำงานเป็นทีม (X3) ด้านความยืดหยุ่น (X4) และด้านความคิดสร้างสรรค์ (X2) ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้งห้า ร่วมกันสมการพยากรณ์พยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยใช้คะแนนมาตรฐาน ได้ร้อยละ 85.10 ดังตาราง 3

ตาราง 3 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ตัวแปรพยากรณ์	องค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา				
	B	SE _b	β	t	p-value
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X1)	.817	.028	.849	28.886	.000
2. ด้านการบริหารความเสี่ยง (X5)	.432	.036	.449	12.047	.000
3. ด้านการทำงานเป็นทีม (X3)	.244	.031	.304	7.942	.000
4. ด้านความยืดหยุ่น (X4)	.179	.036	.198	4.995	.000
5. ด้านความคิดสร้างสรรค์ (X2)	.164	0.40	.172	4.096	.000
$R = .927, \quad R^2 = .859, \quad a = .240$					

เขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรม ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยใช้คะแนนดิบ

$$Y' = .240 + .237X_1 + .192X_5 + .176X_3 + .175X_4 + .164X_2$$

สมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรม ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z'_y = .247Z_{X1} + .199Z_{X5} + .218Z_{X3} + .194Z_{X4} + .172Z_{X2}$$

อภิปรายผล

ผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีประเด็นที่สำคัญสามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการมีวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่เป็นข้อความแสดงถึงความปรารถนาในการสร้างนวัตกรรม ผู้บริหารมีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมายและกลยุทธ์การทำงานด้านนวัตกรรม ผู้บริหารสามารถคิดนอกกรอบ สร้างวิสัยทัศน์ที่เน้นการสร้างนวัตกรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เวียงวิวรรณ ทำทูล และวัลลภา อารีรัตน์ (2557 : 31-38), สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และสรายุทธ กันหลง (2553 : 32), สมจิตร ชูศรีवास และหทัย น้อยสมบัติ (2562 : 53-61) และปวิวัฒน์ ยืนยิ่ง (2563 : 330-344) พบว่า วิสัยทัศน์ขององค์การมีความสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องทำให้บุคลากรทุกคน รู้ เข้าใจและมีส่วนร่วมในวิสัยทัศน์นั้น ทั้งนี้เพราะวิสัยทัศน์ร่วมเป็นสิ่งที่สร้างกำลังใจในการทำงานแก่สมาชิกในองค์การ เกิดความรู้สึกรักและสามัคคีกัน สมาชิกในองค์การมีความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์การ จึงเกิดความมุ่งมั่น จริงจังที่จะทุ่มเททำงานเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์นั้น โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรนำวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ เป้าหมายของสถานศึกษา ไปถ่ายทอดให้กับบุคลากรเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดผลลัพธ์ หรือบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การต่อไป

รองลงมา คือ ด้านการคิดสร้างสรรค์ และด้านการบริการความเสี่ยง ทั้งนี้ด้านการคิดสร้างสรรค์อาจเป็นเพราะผู้บริหารสามารถค้นหา หรือแสวงหาแนวทางหรือวิธีการที่แปลกใหม่ที่แตกต่างมาใช้แก้ปัญหา ผู้บริหารสามารถค้นหาหรือแสวงหาแนวทางหลาย ๆ แนวทางแก้ปัญหาในเวลาอันรวดเร็ว แล้วเลือกแนวทางที่ดีที่สุดมาใช้แก้ปัญหา นอกจากนี้ผู้บริหารสามารถจัดการควบคุมความเสี่ยง ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารสามารถกระจายความเสี่ยง ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิรติ ยศยิ่งยง (2552 : 45-50), สมจิตร ชูศรีवास และหทัย น้อยสมบัติ (2562 : 53-61) และปวิวัฒน์ ยืนยิ่ง (2563 : 330-344) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้บุคลากรประยุกต์ใช้วิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์ให้มีความสอดคล้องกับลักษณะงาน นอกจากนี้ผู้บริหารจะต้องมี

ความสามารถในการกำหนดทิศทางที่มีความทันสมัย และความสามารถในการใช้นวัตกรรมได้เป็นอย่างดี ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในการบริหาร มีความรอบรู้ สติปัญญา เฉลียวฉลาด ไวต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการบริหารสถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ เพื่อเพิ่มพูนทักษะการบริหาร เพื่อเตรียมพร้อมในการแข่งขัน ด้านการจัดการศึกษา มีความคิดริเริ่มที่จะพัฒนาโรงเรียน มีการกระตุ้นจุดประกายจินตนาการของครูในโรงเรียนให้ปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ ผู้บริหารมอบหมายงานที่ท้าทายและให้ความเป็นอิสระในความคิดมากขึ้น เพื่อให้ได้ตามเป้าที่ตั้งไว้ร่วมกันทำให้การพัฒนาสถานศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีการกระตุ้นความคิดของครูให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ในการวาดฝันให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาร่วมกัน

ส่วนด้านการบริการความเสี่ยงผู้บริหารมีความคิดรอบคอบ ไตร่ตรองก่อนตัดสินใจแก้ปัญหา ทำให้เกิดความผิดพลาดน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บริวัฒน์ ยืนยง (2563 : 330-344) พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงออกถึงความพร้อมที่จะร่วมรับผิดชอบต่อผลลัพธ์บนความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมวางแผนร่วมกับบุคลากรในการจัดทำระบบควบคุมภายใน เพื่อพิจารณาปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นด้าน ๆ ผู้บริหารจะต้องกล้าทำหรือปฏิบัติงานในรูปแบบใหม่ ๆ แปลกใหม่ ขอบความท้าทาย กล้าเสี่ยงบนหลักของเหตุและผล ผ่านกระบวนการพิจารณาไตร่ตรอง ประเมินสถานการณ์หรือผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในการตัดสินใจเพื่อให้เกิดนวัตกรรม

2. ผลการศึกษาความเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่าความเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับศักยภาพและบริบทของผู้เรียน ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้หลากหลาย โดยยึดเนื้อหาสาระของบทเรียนที่มีความหลากหลายซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ องค์กร ประจันเขตต์ (2557 : 45-51) พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศสถานศึกษาให้ครู อาจารย์มีแรงจูงใจที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยการลดขั้นตอนการทำงานที่ยุ่งยาก หรือแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น โดยการจัดสรรทรัพยากรทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเวลาอย่างเพียงพอ สรรหาแหล่งความรู้ที่จะเกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากภายนอก ทั้งด้านความรู้ทางวิชาการ วิทยาการใหม่ ๆ โดยเฉพาะด้านการเรียนการสอน ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพให้กับครู โดยคำนึงถึงความต้องการของครู อาจารย์เป็นหลัก

3. จากผลการวิจัย พบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร กับความเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม จึงมีความพยายามในการส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นองค์การนวัตกรรมไปด้วย แต่เนื่องจากสถานศึกษาประกอบด้วยหลายส่วน ครูและบุคลากรมีความแตกต่างกัน อาจเป็นสาเหตุให้สถานศึกษาเป็นองค์การนวัตกรรมได้ช้า ดังนั้นผู้บริหารสถานควรมีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียนเพื่อทราบจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคของโรงเรียน เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ แล้วจึงหาข้อยุติกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียนตั้งเป้าหมายร่วมกัน ผู้บริหารสถานศึกษาปรับเปลี่ยนแนวความคิดในการบริหารโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้ครูมีความยืดหยุ่นในการปรับแนวคิด และวิธีการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารคิดนอกกรอบและบูรณาการวิธีการทำงานได้หลากหลาย โดยไม่ตกอยู่ภายใต้สถานการณ์รูปแบบเดิมที่เคยคิดมาก่อน เปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่แตกต่าง จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีความคิดริเริ่มที่จะพัฒนาโรงเรียน มีอารมณ์ขัน ไม่ตึงเครียดกับงานจนเกินไป กระตุ้นความคิดของครูให้เกิดจินตนาการในการวาดฝันให้โรงเรียนเกิดการพัฒนาร่วมกัน อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนให้เกิดความเชื่อมั่น น่าเชื่อถือและได้รับความไว้วางใจ ยอมรับในกระบวนการทำงานของคณะครูทุกคนที่ทำงานร่วมกัน และรับผิดชอบต่อความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการมอบหมายงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ออรรวรงค์ จันทรเกษม, วรกุล วิเศษศรี และสุภัททา ปิณฑะแพทย์ (2558 : 138-144), ณัฐ ธาระสืบ, นิภา รุ่งเรืองวุฒิไกร, กฤติยา นงวนิชย์ และ ชัยฤทธิ์ ทองรอด (2562 : 546-559) และวิทยากร ยาสิงห์ทอง และกนกอร สมปราชญ์ (2562 : 234-244) พบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกหรือมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันกับการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ พฤติกรรมมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการทำงานและความสามารถในการแข่งขัน ทั้งนี้หมายถึงหากผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในภาพรวมสูงขึ้น จะทำให้บุคลากรเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีพฤติกรรมมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน และมีความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น

4. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มี 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านความยืดหยุ่น และด้านความคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ ซึ่งได้อภิปรายได้ดังนี้ ด้วยในยุคดิจิทัลผู้บริหารสถานศึกษาต้องการมีวิสัยทัศน์ในการบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรอบรู้ สติปัญญาเฉลียวฉลาด ไวต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการบริหารสถานศึกษา มีแหล่งเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนทักษะการบริหารโดยใช้นวัตกรรมในการศึกษา และในสถานศึกษา ในการกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมายและกลยุทธ์การทำงานด้านนวัตกรรม ผู้บริหารสามารถคิดนอกกรอบ สร้างวิสัยทัศน์ที่เน้นการสร้างนวัตกรรมได้ และผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์การสร้างนวัตกรรมของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เวียงวิวรรณ ทำทูล และวัลลภา อารีรัตน์ (2557 : 31-38) พบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียน 4 ด้าน คือ ด้านบรรยากาศองค์การนวัตกรรม ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านความมีจริยธรรมและตรวจสอบได้ และด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูง ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยากร ยาสิงห์ทอง และกนกอร สมปราษฎ์ (2562 : 234-244) พบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ของครูทุกด้าน ได้แก่ การทำงานเป็นทีม สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดการความรู้ การมีอิทธิพลและการโน้มน้าวการสอนงาน และการเป็นที่ปรึกษา ความคิดสร้างสรรค์ การสร้างวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และความเสี่ยง และสอดคล้องกับ ณัฐวุฒิ ศรีสนิท และไกรวัฒน์ เทศบุตร (2563 : 20-30) พบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา มี 4 ด้าน คือ ด้านการมีบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการมีคุณธรรม จริยธรรม และด้านการมีวิสัยทัศน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ แต่กลับเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารการศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการทำงานเป็นทีม

1.2 จากการวิจัยพบว่า ด้านการมีแนวปฏิบัติที่ดี มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนยังขาดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมความรู้ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมในสถานศึกษา ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ใช้ PLC เพื่อให้เกิดทักษะการทำงานเป็นทีมที่ดีให้แก่บุคลากรในโรงเรียนได้มีโอกาสนำตนเอง หรือเพิ่มเติมองค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ในการบริหารโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงถึงพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ได้รับการยอมรับจากชุมชน สามารถพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริงโดยศึกษาในรูปของกรณีศึกษา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาในระดับอื่น ๆ ในพื้นที่อื่น หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

2.3 ควรทำการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูและนักเรียนโดยศึกษาตัวแปรด้านอื่นที่ไม่ได้นำมาพิจารณา

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ ยศยิ่งยง. (2552). *องค์กรแห่งนวัตกรรม แนวคิดและกระบวนการ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขวัญชนก โตนาค. (2556). การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 16(4), 134-135.
- ชวน ภารังกุล. (2556). *การศึกษาความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดราชบุรี*. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

- ณัฐ ธาระสืบ, นิภา รุ่งเรืองวุฒิไกร, กฤติยา นงวนิชย์ และชัยฤทธิ์ ทองรอด. (2562). ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ประสิทธิภาพของผู้นำและความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในกรุงเทพมหานคร. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 9(2), 546-559.
- ณัฐวุฒิ ศรีสินทิ และโกวิทย์ เทศบุตร. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 11(1), 20-30.
- น้ำค้าง ไชยพุม. (2549). นิยามใหม่ของ “สามารถ”. *ผู้จัดการ*, 23(272), 94-101.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรีวัฒน์ ยืนยง. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 4(3), 330-344.
- พสุ เดชะรินทร์. (2546). *Balance Scorecard รู้ลึกในการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนตรุลสิกขาลัย. (2553). *โรงเรียนตรุลสิกขาลัย โรงเรียนนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้*. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2561, จาก <http://e-school.kmutt.ac.th/theory.php>
- วิทยากร ยาสิงห์ทอง และกนกพร สมปราชญ์. (2562). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 11(3), 234-244.
- เวียงวิวรรณ ทำมูล และวัลลภา อาธิรัตน์. (2557). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 37(3), 31-38.
- สมจิตร ชูศรีवास และหทัย น้อยสมบัติ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 9(3), 53-61.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และสรายุทธ กันหลง. (2553). *ภาวะผู้นำไฟบริการ แนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัย*. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.
- สุพล ธรณี. (2539). *การศึกษาการใช้ฐานแห่งอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหาร*. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.obec.go.th>
- องค์การประกันเขตต์. (2557). องค์การแห่งนวัตกรรมการศึกษา ทางเลือกใหม่ของการบริหารการศึกษา. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 15(1), 45-51.
- อรรธิกา พังงา. (2555). *เส้นทางสู่การสร้างองค์กรนวัตกรรม*. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2561, จาก <http://articles.citu.tu.ac.th/wpcontent/uploads/2013/04/Research10new.pdf>.
- อรรวรงค์ จันทร์เกษม, วรกุล วิเศษศรี และสุภัททา ปิ่นทะแพทย์. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของพนักงานและพฤติกรรมมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานในอุตสาหกรรมการผลิต. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์*, 8(1), 138-144.
- อรอนงค์ ไรจน์วัฒนบุลย์. (2553). *การพัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม*. วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Adair, J.E. (1996). *Effective Innovation: How to Stay Ahead of the Competition*. London: Pan Books.
- Christiansen, J.A. (2000). *Building The Innovative Organization: Management Systems that encourage Innovation*. Hampshire: Macmillan Press.
- Drucker, P. (2002). *Our Definition of Leadership*. (Online). Retrieved January 8, 2008, From <http://www.teal.org.uk/Leadership/definition.html>

- Fulton Schools. (2014). *Fulton County Schools Innovation Update: We are ready*. Retrieved July 10, 2018, From <http://www.pearsoned.com/education-blog/fulton-county-schools-innovation-update-we-are-ready/>
- George Asamoah. (2012). *Factors Which Influence the Buying Behaviours of Customers with Multiple Regular Customer Cards*. Degree Thesis (International Business): Arcada.
- Higgins, J.M. (1995). *Innovate or Evaporate: Test & Improve Your Organization's IQ-It's Innovation Quotient*. New York: New Management.
- Merx-Chermin, M., and Nijhof, W.J. 2005. Factors influencing knowledge creation and innovation in an organization. *Journal of European Industrial Training*, 29(2), 135-147.
- Microsoft Educator Network. (2003). *Microsoft Innovative Educator Programs*. Retrieved July 10, 2018, From <https://education.microsoft.com/GetTrained>
- Miller, W.J., Sumner, A.T. and Deane, R.H. (2009). Assessment of quality management practices within the healthcare industry. *American Journal of Economics and Business Administration*, 1(2), 105-113.
- Pollock, S.E. (2001). *Organization Behavior* (9th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Quinn, R.E., and Spreitzer, G.M. (1991). The Psychometrics of the Competing Value: Culture Instrument and an Analysis of the Impact of Organizational Culture on Quality of Life. *Research in organizational change and development*, 5(1), 115-142.
- Roscorla, T. (2010). The 7 steps to Innovative leadership. Retrieved July 10, 2018, From <http://www.convergemag.com/policy/the-7-Elements-of-InnovativeLeadership.html>
- Tidd, J., Bessant, J., and Pavitt, K. (2001). *Managing Innovation Integrating Technological Market and Organization Change*. Chichester: John Willey & Sons.

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการและการจัดการเรียนรู้วิธีการทางประวัติศาสตร์ Comparison of Learning Achievement and Analytical Thinking of Grade 10 Students between Learning Management Based on Yonisomanasikara and Historical Method

สุบรร พรหมทองแสน¹ และ สาคร อัฒจักร²

Suban Phonnongsang¹ and Sakorn Atthajakara²

Received : 24 มี.ค. 2563

Revised : 1 ก.ค. 2563

Accepted : 1 ก.ค. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการและการจัดการเรียนรู้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 3) เพื่อเปรียบเทียบ ระหว่างการจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 วิธี หลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการและการจัดการเรียนรู้วิธีการทางประวัติศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยการสุ่มแบบกลุ่มโดยใช้หน่วยการสุ่มเป็นห้องเรียน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพยุภุมวิทวิทยาคาร จำนวน 2 ห้องเรียน ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 จำนวน 33 คน จัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/6 จำนวน 32 คน จัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ 6 แผน และแบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ จำนวน 6 แผน 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ ($r_{tt} = 0.95$) 3) แบบวัดการคิดวิเคราะห์ จำนวน 3 ข้อ ($r_{tt} = 0.91$) และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานใช้ t- test แบบ Dependent Sample ผลการวิจัยพบว่า 1) ศึกษาประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ มีประสิทธิภาพ 87.63/89.70 และแบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ 86.67/88.23 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 65คน หลังเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ พบว่าไม่แตกต่างกัน 4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจในระดับมาก

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ, วิธีการทางประวัติศาสตร์, การคิดวิเคราะห์

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop learning activity management plans using Yonisomanasikarn and Historical Method, 2) to compare learning achievement and analytical thinking before and after learning of Grade 10 students, 3) to compare learning achievement and analytical thinking between Yonisomanasikarn and Historical Method, after learning of Grade 10 students, and 4) study the satisfaction of Grade 10 students toward to the learning management based on Yonisomanasikara and Historical Method. Samples of this research selected by cluster random sampling method, consisted of Grade 10 students from 2 classrooms at Phayakkaphum Wittayakarn school. 33 students from room Grade 10/5 students used the learning management based on Yonisomanasikara, and 32 students

¹ นักศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อีเมล: subana3455@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master Student, Program in Education Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University, Email: subana3455@gmail.com

² Assistant Professor, Ph.D., Lecturer in Faculty of Education, Mahasarakham University

from room Grade 10/6 students used the learning management based on History method. Research instruments included 1) 6 learning activity management plans based on Yonisomanasikarn method and 6 learning activity management plans based on History method, 2) learning achievement test consisted of 30 items ($r_{tt} = 0.95$), 3) measurement test for analytical thinking consisted of 3 items ($r_{tt} = 0.91$), and 4) a satisfaction assessment form. Statistics used for data analysis were mean, percentage, standard deviation, and t- test (Dependent Sample). The findings were as follows: 1) study the effectiveness of developing learning activity management plans using Yonisomanasikarn method indicated 87.63/89.70 while the 86.67/88.23 was found with Historical method. 2) Grade 10 students gained learning achievements and analytical thinking after learning were significantly higher than before learning. 3) 65 Grade 10 students had learning achievements and analytical thinking of students after learning were not different, And 4) the students were satisfied with the high level.

Keywords : Learning management, Yonisomanasikara method, Historical method, Analytical thinking

บทนำ

ทักษะการคิด ถือว่ายังคงเป็นทักษะที่สำคัญในสังคมโลกศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะเป็นทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creativity) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) และการคิดวิเคราะห์ (Analytical thinking) การมีความสามารถในการคิด เพราะจะเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา ด้วยความสำคัญดังกล่าว ระบบการศึกษาของประเทศไทยภายหลังการปฏิรูปการศึกษา จึงได้เริ่มให้ความสำคัญของการศึกษาเพื่อพัฒนาความคิด โดยได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยให้สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ คิดเป็นและทำเป็น (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2556 : 1) และกำหนดให้มีคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบช่วงชั้นว่า ผู้เรียนทุกคนต้องผ่านการประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 91) เพราะการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และทำให้ผู้เรียนสามารถขยายความรู้ ประสบการณ์และความคิดของตนเองอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง (นิรมล ศตวุฒิ, 2558 : 22) ดังนั้น การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาคนในยุคปัจจุบัน จึงควรเน้นการพัฒนาการคิดวิเคราะห์

การพัฒนาทักษะการคิดจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน เป็นทักษะที่ผู้เรียนสามารถนำไปปรับแก้ปัญหาดังกล่าว ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เนื่องจากผู้ที่สามารถคิดวิเคราะห์เป็น จะมีการปฏิบัติตามหลักการเป็นขั้นตอนอย่างมีระบบ ครูสามารถสอนได้เพราะเป็นเรื่องความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมทางสมองตามทฤษฎีของ Bloom ว่าด้วยการอธิบายขั้นตอนและการเริ่มจากความรู้ความเข้าใจ การนำไปใช้ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของการสอนให้เกิดพฤติกรรมระดับต่ำ ส่วนที่อยู่ในระดับสูง คือ การวิเคราะห์การสังเคราะห์ และการประเมินผลในส่วนของการวิเคราะห์ยังได้แยกแยะพฤติกรรมการเรียนรู้ คือ ความสามารถที่จะนำความคิดต่าง ๆ มารวมกันเพื่อเกิดมโนทัศน์ใหม่ ๆ เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ (อาร์ม โพธิ์พัฒน์, 2550 : 16) แม้จะมีการมุ่งเน้นความสำคัญของการคิดวิเคราะห์ แต่ที่ผ่านมาคุณภาพการศึกษา ยังไม่เป็นที่น่าพอใจของสังคม จากการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนประมาณ 17,256 โรงทั่วประเทศ โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ประจำปี พ.ศ. 2554-2558 พบว่าการศึกษาไทยยังมีปัญหาโดยแบ่งออกเป็น 10 ด้าน เช่น การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ ผู้เรียนขาดทักษะคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และความคิดสร้างสรรค์ ขาดทักษะแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง ซึ่งแสดงถึงคุณภาพของนักเรียนไทยที่ยังอ่อนด้อยในด้านการคิด (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2560 : 11-12) และยังพบว่า มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) ต่ำกว่าร้อยละ 50 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556 : 6) และข้อมูลดังกล่าวยังตรงกับโรงเรียนพยุภรณ์วิทยาคาร อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ปีการศึกษา 2561 ในรายวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนต่ำ โดยสาระประวัติศาสตร์ สาระที่ 4 มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัย

ทางประวัติศาสตร์ และมาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และอ้างความเป็นไทย มีค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียน 34.00 เมื่อเทียบกับคะแนนระดับสังกัด เฉลี่ย 35.48 และคะแนนระดับประเทศ เฉลี่ย 35.16 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2560 : ออนไลน์) อีกทั้งยังพบว่า ปัญหาการสอนในสาระประวัติศาสตร์ คือ ขาดความรู้เกี่ยวกับการสอนด้วยวิธีสอน โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ มักพบว่าครูสอนด้วยวิธีการบรรยาย การให้นักเรียนท่องจำการอ่านจากเอกสารที่ครูสอน ขาดการใช้สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย (โรงเรียนพยุภคภูมิวิทยาคาร, 2560 : 9-10) ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่เป็นรากฐานของวิชาการทุกสาขา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 : 2) เป็นวิชาที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และสังคมโลก โดยเฉพาะประวัติศาสตร์เป็นรายวิชาที่กล่าวถึงเรื่องราวหรือเหตุการณ์ของมนุษย์ที่เกิดขึ้นมาแล้วในอดีต ได้เรียนรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจสังคมและความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการ ช่วยพัฒนาคนในสังคมให้มีความรอบรู้ และก้าวหน้าการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 140)

การเสริมสร้างให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์นั้น จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยกระบวนการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการ เป็นอีกกระบวนการและวิธีการหนึ่งที่สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดของผู้เรียน และเมื่อทราบปัญหาแล้วก็สืบสาวไปให้ถึงด้านเหตุผลของปัญหาเพื่อจะได้แก้ไขได้ตรงประเด็น (สุมน อมรวิวัฒน์, 2531 : 84 ; สุคนธ์ สินธพานนท์, 2551 : 131) โดยหลักโยนิโสมนสิการหรือการคิดแบบแยกแยะนี้มีวิธีคิดแยกย่อยออกเป็น 10 วิธี โดยวิธีคิดแบบวิภาษวาทเป็นอีก 1 ใน 10 วิธี ที่มุ่งเน้นการคิดจำแนกแยกแยะ คิดเป็นเหตุและผล คิดตามลำดับขั้นตอน คิดเป็นประเด็น และช่วยในการตัดสินใจ วิเคราะห์มากยิ่งขึ้น วิธีคิดแบบวิภาษวาท ประกอบด้วย 5 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 การแยกแยะตามความจริง ขั้นที่ 2 การแยกแยะโดยส่วนประกอบ ขั้นที่ 3 การแยกแยะตามลำดับขั้นตอนของสิ่งที่เกิดขึ้น ขั้นที่ 4 การแยกแยะตามความสัมพันธ์ และขั้นที่ 5 การแยกแยะตามเงื่อนไข (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2542 : 85 ; อาลัย พรหมชนะ, 2541 : 114) วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการจะทำให้บุคคลรับรู้อารมณ์หรือประสบการณ์จากภายนอกได้อย่างถูกต้อง โดยใช้การคิดพิจารณาอารมณ์หรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องด้วยสติ จึงสามารถนำวิธีคิดนี้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้

ในวิธีการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็นอีกวิธีการและเครื่องมือในการศึกษาประวัติศาสตร์ เป็นกระบวนการในการแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเกิดจากวิธีวิจัยเอกสารและหลักฐานประกอบอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์ บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล และการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ได้กำหนดขั้นตอนในการสอนไว้ 5 ขั้นตอน (พรเพ็ญ อันตระกูล, 2554 : 64; วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2547 : 73-74; สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 : 160 และปิยนดา บุนนาค, 2553 : 15-21) ดังนี้ 1) กำหนดปัญหาหรือข้อสมมติฐาน 2) แสวงหาความรู้โดยการรวบรวมหลักฐาน 3) วิเคราะห์และประเมินคุณค่าข้อมูล 4) ตีความและสังเคราะห์ และ 5) นำเสนอข้อมูลการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมโดยการใช้ประโยชน์จากการศึกษาที่มีเหตุผล วิเคราะห์เรื่องราวต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ จึงน่าจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนให้สูงขึ้น

จากวิธีการจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 วิธี จึงถือได้ว่าเป็นวิธีการที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ จึงเกิดข้อสงสัยว่าวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใด ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จึงนำกระบวนการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการ และวิธีการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ มาเปรียบเทียบเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ให้แก่ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อีกทั้งตอบสนองต่อการพัฒนาด้วยสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ต่อไป

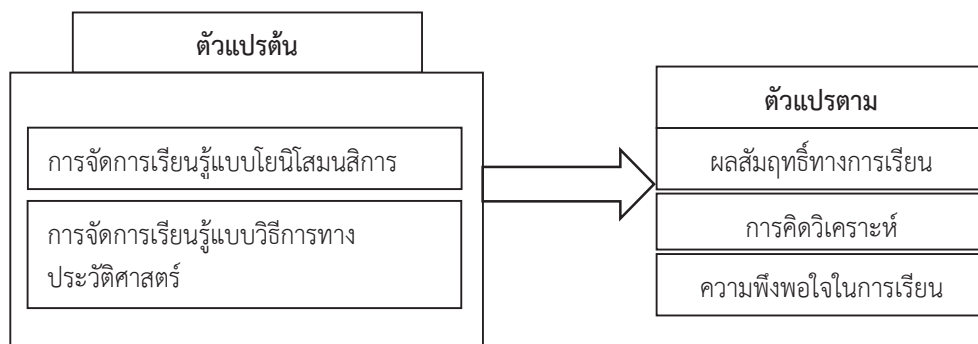
วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ และการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ และการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ และการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ และการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ โดยนำหลักโยนิโสมนสิการ ด้วยวิธีคิดแบบวิภาษวาทของ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2542 : 85, อาลัย พรหมชนะ, 2541 : 114 ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การแยกแยะตามความจริง ขั้นที่ 2 การแยกแยะโดยส่วนประกอบ ขั้นที่ 3 การแยกแยะตามลำดับขั้นตอนของสิ่งที่เกิดขึ้น ขั้นที่ 4 การแยกแยะตามความสัมพันธ์ ขั้นที่ 5 การแยกแยะตามเงื่อนไข และการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ มี 5 ขั้นตอน (พรเพ็ญ อันทระกุล, 2554 : 64 ; วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2547 : 73-74 ; สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 : 160 และปิยนดา บุนนาค, 2553 : 15-21) ดังนี้ 1) กำหนดปัญหาหรือข้อสมมติฐาน 2) แสวงหาความรู้โดยการรวบรวมหลักฐาน 3) วิเคราะห์และประเมินคุณค่าข้อมูล 4) ตีความและสังเคราะห์ และ 5) นำเสนอข้อมูล ทั้งสองแนวคิดได้กำหนดเป็นตัวแปรต้น ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจในการเรียน โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพัคฆภูมิวิทยาคาร อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 12 ห้อง รวมนักเรียนทั้งสิ้น 420 คน (ไม่รวมกับห้องโครงการพิเศษ Gifted ห้องโครงการ Gifted ซึ่งห้องดังกล่าวเป็นห้องเรียนที่คัดเลือกนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดในการเข้าเรียน)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพัคฆภูมิวิทยาคาร อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ห้องเรียน ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 จำนวน 33 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/6 จำนวน 32 คน ซึ่งการจัดห้องเรียนของโรงเรียน จัดโดยผลการเรียนของนักเรียน และห้องมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 และมัธยมศึกษาปีที่ 4/6 ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้หน่วยการสุ่มเป็นห้องเรียน (Cluster Random Sampling) และจับสลากห้องเรียน ได้นักเรียนห้องมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ และได้นักเรียนห้องมัธยมศึกษาปีที่ 4/6 จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ชนิดดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการและแบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยรูปแบบโยนิโสมนสิการ จำนวน 6 แผน รวม 12 ชั่วโมง และรูปแบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ จำนวน 6 แผน รวม 12 ชั่วโมง

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เป็นข้อสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีค่าความยาก 0.26-0.78 ค่าอำนาจจำแนก 0.41-0.88 ค่าเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.95

2.3 แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบอัตนัยทั้งหมด 3 ข้อ แบบอัตนัย จำนวน 3 ข้อ มีค่าความยาก 0.47-0.62 ค่าอำนาจจำแนก 0.50-0.70 ค่าเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.91

2.4 แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 ระยะเวลาในการทดลอง คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ใช้รูปแบบโยนิโสมนสิการ จำนวน 6 แผน รวม 12 ชั่วโมง และรูปแบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ จำนวน 6 แผน รวม 12 ชั่วโมง แต่ละรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาเรียน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

3.2 ขั้นตอนดำเนินการทดลอง

3.2.1 ทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.2.2 ดำเนินการทดลองสอนตามตารางเรียนของนักเรียน นักเรียนห้องมัธยมศึกษา 4/5 สอนโดยจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ และนักเรียนห้องมัธยมศึกษา 4/6 สอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์

3.3 ทดสอบหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ และแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจต่อวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ กับการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ และการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สถิติพื้นฐาน การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และใช้สูตร E1/E2 ในการหาของแผนการจัดการเรียนรู้

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจต่อวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ กับการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบ t-test แบบ Dependent Samples

สรุปผล

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ และการจัดการเรียนรู้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยสรุปผลได้ ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ สาระประวัติศาสตร์ เรื่อง เวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.63/89.70

และการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.67/88.23 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ และการจัดการเรียนรู้แบบวิธีทางประวัติศาสตร์ ดังตาราง 1 และตาราง 2

2.1 การจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ

ตาราง 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ

ตัวแปร	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (N=33)	ก่อนเรียน	15.06	3.22	15.14**	.0001
	หลังเรียน	26.12	3.43		
การคิดวิเคราะห์ (N=33)	ก่อนเรียน	25.94	3.98	18.95**	.0001
	หลังเรียน	36.67	2.27		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 การจัดการเรียนรู้แบบวิธีทางประวัติศาสตร์

ตาราง 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ไทย ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์

ตัวแปร	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (N=32)	ก่อนเรียน	13.69	2.25	18.09**	.000
	หลังเรียน	25.72	2.76		
การคิดวิเคราะห์ (N=32)	ก่อนเรียน	27.66	3.14	20.53**	.000
	หลังเรียน	36.75	2.09		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ และการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยใช้สถิติทดสอบ t-test แบบ Dependent Samples ดังผลปรากฏตามตาราง 3

ตาราง 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบวินิโยนิสมนสิการ และการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์

ตัวแปร	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	วินิโยนิสมนสิการ (N=33)	26.09	3.48	0.44	.666
	วิธีการทางประวัติศาสตร์ (N=32)	25.72	2.76		
การคิดวิเคราะห์	วินิโยนิสมนสิการ(N=33)	36.63	2.27	0.24	.815
	วิธีการทางประวัติศาสตร์(N=32)	36.75	2.10		

จากตาราง 3 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวินิโยนิสมนสิการและการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ หลังเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ พบว่าไม่แตกต่างกัน

4. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวินิโยนิสมนสิการ มีความพึงพอใจ คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 ซึ่งมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 ซึ่งมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

การวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบวินิโยนิสมนสิการกับการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ ผลการศึกษานำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ สาระประวัติศาสตร์ เรื่องเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบวินิโยนิสมนสิการ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.63/89.70 และการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.67/88.23 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 จึงกล่าวได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบวินิโยนิสมนสิการ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำไปสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แผนการจัดการเรียนรู้แบบวินิโยนิสมนสิการ และการจัดการเรียนรู้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามแผนที่วางไว้อย่างเป็นขั้นตอน และเป็นการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ที่เปิดให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง มีการร่วมมือช่วยเหลือกัน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาสาระต่าง ๆ ได้กว้างขึ้น และมีความลึกซึ้ง นอกจากนั้นยังสามารถช่วยพัฒนาทางด้านสังคม และอารมณ์ของนักเรียน รวมทั้งได้มีโอกาสฝึกฝนพัฒนาทักษะ กระบวนการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของลักขณา ศรีมาต (2555 : 76) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์และแรงจูงใจในสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผลปรากฏดังนี้ ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 83.59/82.73 และ 81.56/81.05 ตามลำดับ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของทับทิม ทัพพา (2555 : 94) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวินิโยนิสมนสิการ กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวินิโยนิสมนสิการ สาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.36/82.50 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ยังสอดคล้องกับภาสัย สินธนาพร (2556 : 74-75) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.87/86.30 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และยังสอดคล้องกับสวาท พิมพ์ลา (2556 : 133-138) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเหตุผลเชิงจริยธรรม ระหว่างการจัดการกิจกรรม

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และการสอนแบบปกติ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องมารยาทชาวพุทธ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการศึกษาพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการสอนปกติ เรื่องมารยาทชาวพุทธ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพ 85.89/83.53 และ 84.17/82.20 ตามลำดับ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ ทั้ง 2 รูปแบบ พบว่านักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการกับการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ ทำให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเหมือนกัน จะเห็นได้จากขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ได้ฝึกแก้ปัญหาและสร้างความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน และผู้วิจัยได้นำกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่ม เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ อีกทั้งวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการจะทำให้บุคคลรับรู้อารมณ์หรือประสบการณ์จากภายนอกได้อย่างถูกต้อง โดยใช้การคิดพิจารณาอารมณ์หรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องด้วยสติ จึงสามารถนำวิธีคิดนี้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ซึ่งเป็นวิธีคิดแบบวิภาษวาท 5 ชั้น ดังนี้ ชั้นที่ 1 การแยกแยะตามความจริง ชั้นที่ 2 การแยกแยะโดยส่วนประกอบ ชั้นที่ 3 การแยกแยะตามลำดับขั้นตอนของสิ่งที่เกิดขึ้น ชั้นที่ 4 การแยกแยะตามความสัมพันธ์ และชั้นที่ 5 การแยกแยะตามเงื่อนไข (พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตโต), 2542 : 85, อาลัย พรหมชนะ, 2541 : 114) ดังที่สมน อมรวิวัฒน์ และสุคนธ์ สินธพานนท์ (สมน อมรวิวัฒน์, 2531 : 84, สุคนธ์ สินธพานนท์, 2551 : 131) สอดคล้องกับงานวิจัยของทับทิม ทัพพวา (2555 : 94) ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดโยนิโสมนสิการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อการเรียนสูงกว่าการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของภาลย์ สินธนาพร (2556 : 74-75) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ และการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ หลังเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดวิเคราะห์ พบว่าไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ภายหลังการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ ทำให้ผู้เรียนมีทักษะการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมโดยใช้ประโยชน์จากการศึกษาที่มีเหตุผล และช่วยให้เด็กนักเรียนคิดโดยผ่านการอ่านได้ดียิ่งขึ้น และสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอ่านอย่างกระตือรือร้น เป็นการอ่านที่ฝึกการถามตนเอง และการใช้ความคิด และคิดในเรื่องที่อ่านเป็นสำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน อาทิ John Dewey, Piaget และ Vygotsky ที่มีแนวคิดทางการศึกษา คือ มุ่งเน้นการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ การการเรียนรู้แบบโครงงานจะช่วยฝึกทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ในด้านการคิดอย่างมีระบบ รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะการตั้งคำถามและรู้จักวิธีแสวงหาคำตอบมีทักษะ การฟัง พูด อ่าน และเขียน ตลอดจนรู้จักตัดสินใจในการสร้างทางเลือกอย่างมีเหตุผลดังที่ ทิศนา ขวมนมณี (2553 : 92) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญจะทำให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพของตนเอง รู้จักคิดวิเคราะห์ และกิจกรรมจริงคิดจริงมาใช้ในการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ล้วน สายยศ ที่กล่าวถึง การสอนที่เน้นให้นักเรียนทำกิจกรรม และใช้เหตุผลจะสามารถพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้ ทั้งนี้ นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้จากบทอ่านด้วยตนเอง กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัวในการเรียนรู้ สร้างความคิดรวบยอดได้ และการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ จะต้องใช้คำถามที่หลากหลายจากครู และคำถามที่หลากหลายจากตัวนักเรียนเอง ครูต้องคอยส่งเสริม กระตุ้นให้นักเรียนตั้งคำถามหรือความคิดรวบยอดที่ตนเองต้องการรู้ลึกหรือรู้คำตอบและคำอธิบาย โดยเน้นคำถามประเภท การคิดวิเคราะห์ สอดคล้องกับ นิรันดร์ ตั้งเมธิกุล (2546 : 7) พบว่า ในการกระตุ้นและส่งเสริมกระบวนการคิดระดับสูงให้กับนักเรียน จะต้องใช้คำถามระดับสูง ได้แก่ คำถามประเภทสรุปวิเคราะห์ ตีความ ทำนาย ประเมินค่า และพิสูจน์ ในอัตราส่วนที่มากกว่าคำถามประเภทความรู้ความจำและความเข้าใจ ดังนั้นในการอ่านเชิงวิเคราะห์ จึงจำเป็นต้องใช้คำถามประเภท การวิเคราะห์ จึงส่งผลให้นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่อ่าน เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการเรียนรู้ร่วมกัน มีการคิดตามกระบวนการขั้นตอน ผู้เรียนรู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าคิด กล้าแสดงออก เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม

4. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ มีความพึงพอใจ คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ซึ่งมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 ซึ่งมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้ง 2 รูปแบบ ได้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความสามารถในการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสได้ช่วยเหลือกัน มีส่วนช่วย ตอบสนองความต้องการความสามารถของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนกล้าซักถาม กล้าแสดงออก เกิดการเรียนรู้ เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลินต่อการปฏิบัติกิจกรรม สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kenson (2009 : 632-637) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ใช่แบบการบรรยาย ได้แก่ การเรียนรู้แบบปัญหา เป็นฐาน นักเรียนสนใจในการเรียน มีความเข้าใจเนื้อหาและมีความพึงพอใจในการเรียนมากกว่าการเรียนรู้แบบการบรรยาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ในการจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 วิธี ในช่วงแรก นักเรียนยังไม่เข้าใจ ไม่กล้าแสดงออกและนักเรียนเก๋ มักไม่ให้ความสำคัญกับเพื่อน และไม่ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น ดังนั้น ครูผู้สอนจึงควรเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนช่วยกัน ตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การหาคำตอบ และเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ และคอยชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อกระตุ้น ให้นักเรียนร่วมมือกันจัดข้อขัดแย้งในระหว่างทำกิจกรรม

1.2 การจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ ภายหลังจากครูผู้สอนได้ศึกษาหลักการ แนวคิด เป้าหมาย และขั้นตอนแล้ว ควรออกแบบและสร้างแผนจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน และบริบท ยืดหยุ่นเวลา ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรม รวมทั้งสื่ออุปกรณ์ ใบงาน ใบความรู้ ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างพอเพียง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

1.3 การนำแผนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ กับการจัดการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็นวิธีการที่สร้างแรงกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ อยากรู้ อยากลอง ดังนั้น ครูผู้สอนสามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ ไปประยุกต์ใช้สอนกับวิชาอื่น ๆ โดยต้องศึกษาข้อมูลให้ละเอียด และควรมีการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม กับเวลา สอดคล้องกับอาชีพในท้องถิ่นและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดวิเคราะห์กับนักเรียนในบทเรียนอื่น ๆ และชั้นอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวิธีการทางประวัติศาสตร์ ที่ส่งผลต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความพึงพอใจต่อการเรียน แรงจูงใจในการเรียนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ความคงทนในการเรียนรู้ เป็นต้น

2.3 ควรทำการวิจัยโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งอาจจะทำให้แนวทางทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (CLASSROOM ACTION RESEARCH : CAR) หรือการวิจัยเชิงพัฒนา (RESEARCH AND DEVELOPMENT : R&D) ให้มองการพัฒนาอย่างต่อเนื่องต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ทับทิม ท้าวขาว. (2555). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดโยนิโสมนสิการกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทิตนา แคมมณี. (2553). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: เทคนิควิธีคิด.

- ณัฐ ธาระสืบ, นิภา รุ่งเรืองวุฒิไกร, กฤติยา นงวนิชย์ และชัยฤทธิ์ ทองรอด. (2562). ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ประสิทธิภาพของผู้นำและความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในกรุงเทพมหานคร. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 9(2), 546-559.
- ณัฐวุฒิ ศรีสินทิ และโกวิทย์ เทศบุตร. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 11(1), 20-30.
- น้ำค้าง ไชยพุม. (2549). นิยามใหม่ของ “สามารถ”. *ผู้จัดการ*, 23(272), 94-101.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรีวัฒน์ ยืนยง. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 4(3), 330-344.
- พสุ เดชะรินทร์. (2546). *Balance Scorecard รู้ลึกในการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนตรุลสิกขาลัย. (2553). *โรงเรียนตรุลสิกขาลัย โรงเรียนนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้*. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2561, จาก <http://e-school.kmutt.ac.th/theory.php>
- วิทยากร ยาสิงห์ทอง และกนกอร สมปราชญ์. (2562). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 11(3), 234-244.
- เวียงวิวรรณ ทำมูล และวัลลภา อาธิรัตน์. (2557). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 37(3), 31-38.
- สมจิตร ชูศรีवास และหทัย น้อยสมบัติ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 9(3), 53-61.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และสรายุทธ กันหลง. (2553). *ภาวะผู้นำไฟบริการ แนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัย*. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.
- สุพล ธรณี. (2539). *การศึกษาการใช้ฐานแห่งอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหาร*. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.obec.go.th>
- องค์อร ประจันเขตต์. (2557). องค์การแห่งนวัตกรรมการศึกษา ทางเลือกใหม่ของการบริหารการศึกษา. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 15(1), 45-51.
- อรรธิกา พังงา. (2555). *เส้นทางสู่การสร้างองค์กรนวัตกรรม*. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2561, จาก <http://articles.citu.tu.ac.th/wpcontent/uploads/2013/04/Research10new.pdf>.
- อรรวรงค์ จันทร์เกษม, วรกมล วิเศษศรี และสุภัททา ปิณฑะแพทย์. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของพนักงานและพฤติกรรมมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานในอุตสาหกรรมการผลิต. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์*, 8(1), 138-144.
- อรอนงค์ ไรจน์วัฒนบุลย์. (2553). *การพัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม*. วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Adair, J.E. (1996). *Effective Innovation: How to Stay Ahead of the Competition*. London: Pan Books.
- Christiansen, J.A. (2000). *Building The Innovative Organization: Management Systems that encourage Innovation*. Hampshire: Macmillan Press.
- Drucker, P. (2002). *Our Definition of Leadership*. (Online). Retrieved January 8, 2008, From <http://www.teal.org.uk/Leadership/definition.html>

- Fulton Schools. (2014). *Fulton County Schools Innovation Update: We are ready*. Retrieved July 10, 2018, From <http://www.pearsoned.com/education-blog/fulton-county-schools-innovation-update-we-are-ready/>
- George Asamoah. (2012). *Factors Which Influence the Buying Behaviours of Customers with Multiple Regular Customer Cards*. Degree Thesis (International Business): Arcada.
- Higgins, J.M. (1995). *Innovate or Evaporate: Test & Improve Your Organization's IQ-It's Innovation Quotient*. New York: New Management.
- Merx-Chermin, M., and Nijhof, W.J. 2005. Factors influencing knowledge creation and innovation in an organization. *Journal of European Industrial Training*, 29(2), 135-147.
- Microsoft Educator Network. (2003). *Microsoft Innovative Educator Programs*. Retrieved July 10, 2018, From <https://education.microsoft.com/GetTrained>
- Miller, W.J., Sumner, A.T. and Deane, R.H. (2009). Assessment of quality management practices within the healthcare industry. *American Journal of Economics and Business Administration*, 1(2), 105-113.
- Pollock, S.E. (2001). *Organization Behavior* (9th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Quinn, R.E., and Spreitzer, G.M. (1991). The Psychometrics of the Competing Value: Culture Instrument and an Analysis of the Impact of Organizational Culture on Quality of Life. *Research in organizational change and development*, 5(1), 115-142.
- Roscorla, T. (2010). The 7 steps to Innovative leadership. Retrieved July 10, 2018, From <http://www.convergemag.com/policy/the-7-Elements-of-InnovativeLeadership.html>
- Tidd, J., Bessant, J., and Pavitt, K. (2001). *Managing Innovation Integrating Technological Market and Organization Change*. Chichester: John Willey & Sons.

- นภลัย สินธนาพร. (2556). การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน.
มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิรมล ศตวุฒิ. (2558). การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิรันดร์ ตั้งเมธิกุล. (2546). การสอนแบบ KWLH ด้วยการเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน
ภาษาอังกฤษ พฤติกรรมด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล และด้านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). การพัฒนาการคิด (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์.
- ปิยนดา บุณนาค. (2553). แนวคิดทฤษฎีและระเบียบวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์ในประเทศไทยศึกษาในบริบทแห่งความหลากหลาย.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรเพ็ญ อันตระกูล. (2554). ระเบียบวิธีการวิจัยทางประวัติศาสตร์. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2542). พุทธธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์.
- โรงเรียนพัยคณภูมิวิทยาการ. (2560). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report: SAR)
ประจำปีการศึกษา 2560. มหาสารคาม: โรงเรียนพัยคณภูมิวิทยาการ.
- ลักขณา ศรีมามาศ. (2555). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการคิดวิเคราะห์และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา
เป็นฐานกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร
และการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2547). วิธีการตรวจสอบหลักฐาน การค้นคว้าข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์.
วารสารวิชาการ, 7(2), 69-81.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2560). คู่มือการจัดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้น ป.6
และ ม.3 ปีการศึกษา 2555. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2562, จาก [https:// www.niets.or.th/upload-
files/uploadfile/16/93f09610cf6a88fca3effeb142dea42.pdf](https://www.niets.or.th/upload-files/uploadfile/16/93f09610cf6a88fca3effeb142dea42.pdf)
- สวาท พิมพ์ลา. (2556). การเปรียบเทียบความสามารถการคิดวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเหตุผลเชิงจริยธรรม
ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการสอนแบบปกติกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องมารยาทชาวพุทธ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2560). รายงานการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน
และบริหารความเสี่ยง รอบ 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ 2558 (1 ตุลาคม 2559–31 มีนาคม 2560).
กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). “สภาวะการศึกษาไทย ปี 2554/2555” ปัญหาความเสมอภาคและคุณภาพ
การศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุนทร สินธวานนท์. (2551). นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์.
- สุนม อมรวิวัฒน์. (2531). การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อาร์ม โพธิ์พัฒน์. (2550). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์และความสามารถวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมเขียนแผนผังโนมดิ. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชามัธยมศึกษา.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาลัย พรหมชนะ. (2541). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ในการเรียนวิชา 0411 พระพุทธศาสนา เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยวิธีสอนตามแนวโยนิโสมนสิการ.
วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Kenson, K. (2009). A Comparative Study of Problem-Based and Lecture-Based Learning in Junior Secondary. *School Science Research in Science Education*, 39(5), 632-637.

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการขายสมัยใหม่กับความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจร้านกาแฟระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The Relationship between Modern Sale Management and Operational Success of Premium Coffee Shop Businesses in the Northeastern of Thailand

ทศพร จันทร์เปล่ง¹, อีรพรรณ อึ้งภากรณ์² และกาญจนา หินเฝ้า³
Thasabhorn Chanpleng¹, Teerapan Ungphakorn² และ Kanjana Hinthaw³

Received : 29 เม.ย. 2563

Revised : 1 ก.ค. 2563

Accepted : 1 ก.ค. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการขายสมัยใหม่กับความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจร้านกาแฟระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจร้านกาแฟระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 107 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ การวิจัยพบว่าการบริหารการขายสมัยใหม่ ด้านการวางแผน ด้านการกำหนดงบประมาณ และด้านการสรรหาและคัดเลือก มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการดำเนินงานโดยรวม ดังนั้น ผู้บริหารธุรกิจร้านกาแฟระดับพรีเมียม ควรให้ความสำคัญกับการวางแผนกิจกรรมในการขาย โดยผู้บริหารจำเป็นต้องมีการบันทึกการบัญชีเพื่อการดำเนินงานของธุรกิจ รวมถึงการรับบุคคลเข้าทำงานให้ตรงกับลักษณะงานที่ต้องการสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ และดำเนินธุรกิจด้วยวิธีใหม่ ๆ ที่ดี และเหมาะสมตรงกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กร

คำสำคัญ : การบริหารการขายสมัยใหม่, ความสำเร็จในการดำเนินงาน, ธุรกิจร้านกาแฟระดับพรีเมียม

Abstract

This study aims to elaborate on the relationship between modern sale management and operational success of premium coffee shops businesses in the Northeastern of Thailand. The data were collected from 107 premium coffee shop owners in the Northeastern of Thailand Statistical methods used in this study are Multiple Correlation Analysis and Multiple Regression Analysis. The findings revealed that modern sale management in planning, budgeting and recruiting and selecting affected and positively correlated with overall operational success. Therefore, owners of the premium coffee shop should focus on sales planning, keeping accounting records and recruit staff to conform with job descriptions. In addition, they should operate their business efficiently to achieve their goal.

Keywords : Modern sale management, Operational success, Premium coffee shop businesses

¹ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อีเมล: mr.thasabhorn@outlook.co.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master Student, Master of Business Administration , Mahasarakham Business School, Mahasarakham University,
Email: mr.thasabhorn@outlook.co.th

² Assistant Professor, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

³ Lecturer in Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

บทนำ

ธุรกิจร้านกาแฟสดระดับพรีเมียม (Premium Coffee Shop Businesses) เป็นร้านจำหน่ายกาแฟสดที่มีวิธีการชงผ่านเครื่องชงกาแฟ อาจมีอาหารว่าง ขนมหวาน และอำนวยความสะดวกสบายด้านการบริการที่ทันสมัย ส่งมอบให้กับผู้ที่เข้ามาใช้บริการธุรกิจร้านกาแฟสดระดับพรีเมียม ถือเป็นหนึ่งธุรกิจที่มีความสำคัญในภาพรวมทางเศรษฐกิจของภาคอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม โดยปัจจุบันสถานการณ์การแข่งขันธุรกิจร้านกาแฟสดเพิ่มสูงขึ้น เมื่อกลุ่มนักลงทุนขนาดใหญ่ได้ขยายฐานลูกค้าจากการมุ่งจำหน่ายเครื่องดื่มกาแฟสดในตลาดร้านกาแฟสดพรีเมียม ที่ผู้บริโภคมีกำลังซื้อสูง มาสู่ลูกค้าตลาดร้านกาแฟที่เป็นกลุ่มผู้บริโภคเครื่องดื่มกาแฟสดในราคาที่เข้าถึงง่าย เช่น บริษัท เครือดาวเรืองกรุ๊ป จากประเทศลาวเข้ามาลงทุนในตลาดเครื่องดื่มกาแฟสดในประเทศไทยที่ปัจจุบันได้เปิดร้านกาแฟสดระดับพรีเมียมในไทย (ฐานเศรษฐกิจ, 2556 : ออนไลน์) โดยธุรกิจร้านกาแฟสดขยายตัวตามแหล่งสถานที่ท่องเที่ยว สถานศึกษา เขตชุมชน และสำนักงาน ในปี พ.ศ. 2560 พบว่ามูลค่าตลาดกาแฟในภาพรวมเติบโตประมาณ ร้อยละ 15-20 ซึ่งตลาดร้านกาแฟสดสามารถเติบโตได้อีกมาก ดังนั้นธุรกิจจึงได้มีการขยายช่องทางจัดจำหน่ายเพิ่มขึ้น และเร่งเดินหน้าขยายธุรกิจร้านกาแฟอย่างต่อเนื่อง (ประชาชาติธุรกิจ, 2561 : ออนไลน์) สำหรับการบริโภคกาแฟสดในไทย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยคาดการณ์ว่า 5 ปีจากนี้คนไทยจะบริโภคกาแฟมากขึ้น 3 เท่าตัวหรือกว่า 3 แสนตันต่อปี สอดคล้องกันกับความนิยมของการบริโภคกาแฟต่อคนต่อปีของคนไทย พบว่าอยู่ที่ 0.5-1 กิโลกรัม การบริโภคมียังเพิ่มขึ้นได้อีกมาก ดังนั้นธุรกิจกาแฟสดจึงมีการแข่งขันกันมากขึ้น (กรุงเทพธุรกิจ, 2561 : ออนไลน์) ด้วยมูลค่าตลาดกาแฟที่สูงถึงหมื่นล้านบาท อาจจะเป็นสาเหตุให้นักลงทุนหันมาจับธุรกิจนี้มากขึ้น ส่งผลให้แบรนด์กาแฟทั้งจากต่างประเทศและแบรนด์ภายในประเทศเข้ามาในตลาด และมีร้านกาแฟ หรือคาเฟ่กระจายตัวอยู่ทั่วทุกมุมของเมือง ทั้งในสถานบริการน้ำมัน ห้างสรรพสินค้า ร้านกาแฟรูปแบบ Stand alone หรือกระทั่งร้านกาแฟรถเข็น การบริโภคกาแฟสดในไทย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยมูลค่าธุรกิจร้านกาแฟในไทยนับตั้งแต่ปี 2560 มีมูลค่าสูงถึง 2.12 หมื่นล้านบาท และสูงขึ้นอีกในปี 2561 ที่ 2.34 หมื่นล้านบาท สำหรับปี 2562 มีการคาดการณ์ว่ามูลค่าธุรกิจร้านกาแฟอาจสูงถึง 2.58 หมื่นล้านบาท (ศูนย์วิจัยเพื่ออุตสาหกรรมอาหาร, 2562 : ออนไลน์) การเติบโตของธุรกิจร้านกาแฟสอดคล้องกันกับความนิยมของการบริโภคกาแฟของคนไทยประมาณการค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 300 แก้วต่อคนต่อปี ดังนั้นโอกาสของการเติบโตในตลาดกาแฟในปี 2563 จึงมีสูงมาก (มนตรีศรีวังษ์, 2563 : ออนไลน์) ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ภาคธุรกิจอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มเกิดการตื่นตัว และมีผู้ประกอบการรายย่อยในปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น ส่งผลทำให้มีการแข่งขันที่เข้มข้นมากขึ้นตาม และก่อให้เกิดการสร้างกลยุทธ์ในรูปแบบที่หลากหลาย การบริหารการขายสมัยใหม่จึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะนำไปสู่ความได้เปรียบทางการแข่งขันในธุรกิจ และสร้างประโยชน์ให้กับธุรกิจร้านกาแฟสดได้ในอนาคต ทั้งนี้คู่แข่งรายเดิมและรายใหม่จะต้องแสวงหากกลยุทธ์ใหม่ ๆ ในการเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ให้ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อขยายส่วนแบ่งทางการตลาด และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน เพื่อดึงดูดกลุ่มเป้าหมาย การบริหารการขายสมัยใหม่ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ถูกนำมาใช้ในการวางแผนการขาย และพัฒนาพนักงานขาย ที่ก่อให้เกิดความถูกต้อง รวดเร็ว แม่นยำ อีกทั้ง ช่วยลดต้นทุน และเพื่อสร้างความประทับใจ โดยสามารถทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ

การบริหารการขายสมัยใหม่ (Modern Sale Management) เป็นกระบวนการในการวางแผนการกำหนดกลยุทธ์ทางการขายขององค์กร โดยมุ่งการพัฒนาเทคโนโลยีในการบริหารการขายที่เหมาะสมอย่างเป็นระบบ จัดทำงบประมาณกิจกรรมทางการขาย ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่สำหรับผู้บริหารการขายในการตัดสินใจ (สุวิทย์ นามบุญเรือง, 2553 : 7) อีกทั้งช่วยสนับสนุนในการกำหนดเส้นทางการขาย หรือควบคุมการปฏิบัติงานของพนักงานขาย มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยี ช่วยในการบริหารการขายให้ทันต่อยุคสมัยใหม่ เพื่อลดต้นทุนในระยะยาว รวมไปถึงลดข้อผิดพลาดในการทำงาน สามารถพัฒนาซอฟต์แวร์ในการบริหารการขาย เก็บรวบรวมข้อมูลสินค้าได้อย่างมีระบบ ส่งผลให้องค์กรได้นำมาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารการขายสมัยใหม่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน (Planning) ด้านการกำหนดงบประมาณ (Budgeting) ด้านการสรรหาและคัดเลือก (Recruiting and Selecting) ด้านการอบรม (Training) และด้านการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม (Development of Technology)

ความสำเร็จในการดำเนินงาน (Operational Success) เป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการปฏิบัติงานโดยเข้าถึงเป้าหมายขององค์กร ตามแบบแผนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถบ่งชี้ถึงความสำเร็จในการดำเนินงาน หรือหลักการแนวทาง วิธีการในการดำเนินงานของธุรกิจที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ทั้งในรูปตัวเงินและไม่ตัวเงิน โดยส่งผลให้ธุรกิจเกิดผลกำไรสูงสุด และสร้างความมั่นคงให้กับองค์กรอย่างยั่งยืน สามารถแบ่งเกณฑ์หรือตัวชี้วัดผลของความสำเร็จในการดำเนินงาน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ (Goal Accomplishment) การจัดหาและใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า

(Procuring and Resource Using) กระบวนการปฏิบัติงาน (Process and Operations) ด้านความพึงพอใจของทุกฝ่าย (Participant Satisfaction) (สนใจ ลักษณะ, 2554 : 241) ซึ่งในแต่ละธุรกิจจะมีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมในการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานของทุกระดับ ให้มุ่งไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้ผู้ประกอบการของธุรกิจ รู้ว่าต้องทำอะไร เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ของธุรกิจตอบสนองวิสัยทัศน์ หากปราศจากปัจจัยแห่งความสำเร็จ วิสัยทัศน์ของธุรกิจจะไม่ได้รับการตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ความสำเร็จเป็นสิ่งที่ธุรกิจต้องให้ความสำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการยกระดับผลประกอบการให้สูงขึ้น

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการขยายสมัยใหม่ กับการสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจร้านค้าแฟสดระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่า การบริหารการขยายสมัยใหม่มีความสัมพันธ์กับการสำเร็จในการดำเนินงาน หรือไม่อย่างไร โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการของธุรกิจร้านค้าแฟสดระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการขยายสมัยใหม่ เพื่อให้ธุรกิจร้านค้าแฟสดระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสำเร็จในการดำเนินงานที่ดีในระยะยาว ให้ธุรกิจมีความได้เปรียบทางการแข่งขันเหนือคู่แข่ง อีกทั้งยังช่วยทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้ธุรกิจร้านค้าแฟสดระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถประสบความสำเร็จในการดำเนินงานได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการขยายสมัยใหม่ กับการสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจร้านค้าแฟสดระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อทดสอบผลกระทบการบริหารการขยายสมัยใหม่ ที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจร้านค้าแฟสดระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรอบแนวคิด

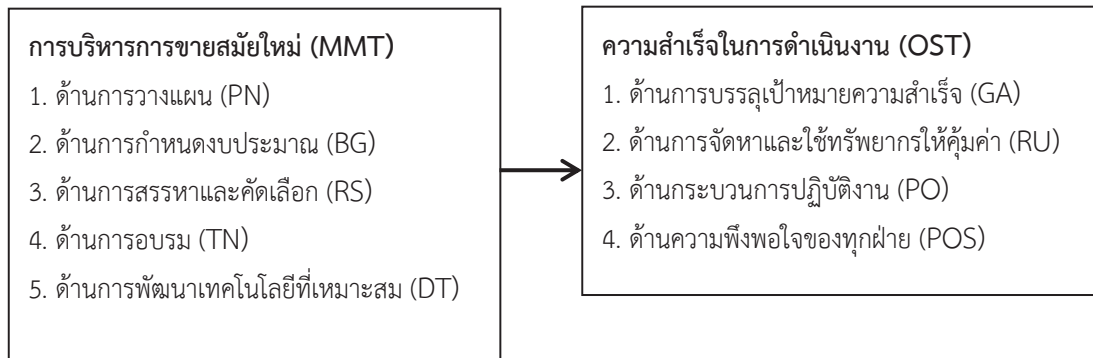
การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการขยายสมัยใหม่ กับการสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจร้านค้าแฟสดระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

1. การบริหารการขยายสมัยใหม่ (Modern Sale Management) โดยประยุกต์จากแนวคิดการบริหารการขยายของสุวิทย์ นามบุญเรือง (2553 : 6) และแนวคิดนวัตกรรมการตลาดสำหรับคนยุคใหม่ ของ วิรัชวิทย์ พฤตยานนท์ (2558 : 1-2) ประกอบด้วย

- 1.1 การวางแผน (Planning)
- 1.2 การกำหนดงบประมาณ (Budgeting)
- 1.3 การสรรหาและคัดเลือก (Recruiting and Selecting)
- 1.4 การอบรม (Training)
- 1.5 การพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม (Development of Technology)

2. ความสำเร็จในการดำเนินงาน (Operational Success) โดยประยุกต์มาจากความสำเร็จในการทำงานสนใจ ลักษณะ (2554 : 241) ประกอบด้วย

- 2.1 การบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ (Goal Accomplishment)
- 2.2 การจัดหาและใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า (Procuring and Resource Using)
- 2.3 กระบวนการปฏิบัติงาน (Process and Operations)
- 2.4 ด้านความพึงพอใจของทุกฝ่าย (Participant Satisfaction)

ภาพประกอบ 1 การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการขายสมัยใหม่กับความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจร้านค้าแฟสตรระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการของธุรกิจร้านค้าแฟสตรระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 20 จังหวัด ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากร

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการของธุรกิจร้านค้าแฟสตรระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้สูตรการหากลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากรของ Cochran (1953 : 124) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (กัลยา วาณิชยบัญชา, 2549 : 74) ซึ่งสูตรในการคำนวณที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{d^2}$$

เมื่อ n คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

P คือ สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยต้องการสุ่ม (กำหนดให้เป็น 50% หรือ 0.50)

Z คือ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เท่ากับ 1.96 (ความเชื่อมั่น 95%) โดย Z = 1.96

D คือ ที่ระดับความเชื่อมั่นเป็น 95% จะได้สัดส่วนความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05

จะได้ $n = 0.5(1-0.5) (1.96)^2 / 0.05^2$

$n = 384.16$ คน

ดังนั้น จึงควรใช้ขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 384 คน จึงจะสามารถประมาณค่าร้อยละ โดยมีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เพื่อความสะดวกในการประเมินผล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาจึงได้เลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 400 ตัวอย่าง ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ตามที่เงื่อนไขกำหนด คือไม่น้อยกว่า 384 ตัวอย่าง ประกอบด้วย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จำนวน 128 ร้าน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง จำนวน 72 ร้าน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จำนวน 200 ร้าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ข้างต้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการขายสมัยใหม่ของธุรกิจร้านค้าแฟสตรระดับพรีเมียม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 20 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยครอบคลุมเนื้อหาการบริหารการขายสมัยใหม่ ทั้ง 5 ด้านประกอบด้วย การวางแผน (Planning) 4 ข้อ การกำหนดงบประมาณ (Budgeting) 4 ข้อ การสรรหาและคัดเลือก (Recruiting and Selecting) 4 ข้อ การอบรม (Training) 4 ข้อ และการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม (Development of Technology) 4 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจร้านกาแฟสดระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 16 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยครอบคลุมเนื้อหาความสำเร็จในการดำเนินงาน ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย การบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ (Goal Accomplishment) 4 ข้อ การจัดหาและใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า (Procuring and Resource Using) 4 ข้อ กระบวนการปฏิบัติงาน (Process and Operations) 4 ข้อ และด้านความพึงพอใจของทุกฝ่าย (Participant Satisfaction) 4 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือแบบสอบถามที่แก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ประกอบการธุรกิจร้านกาแฟ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation ซึ่งการบริหารการขายสมัยใหม่ ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.462–0.731 และความสำเร็จในการดำเนินงาน ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.408–0.806 และการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability Test) ของแบบสอบถามเป็นรายด้าน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีครอนบาค (Cronbach) ซึ่งการบริหารการขายสมัยใหม่ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.715–0.903 และความสำเร็จในการดำเนินงาน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.618–0.913 ซึ่งสอดคล้องกับ Nunnally and Ira (1978 : 112)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

3.1 ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และความสมบูรณ์ของเอกสารเตรียมนำส่งทางไปรษณีย์ และขอหนังสือราชการจากคณะกรรมการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยแนบไปพร้อมกับแบบสอบถามส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการของธุรกิจร้านกาแฟสดระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามถึงผู้ประกอบการธุรกิจร้านกาแฟสดระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 400 ชุด โดยแนบซองจดหมายตอบกลับไปพร้อมกับแบบสอบถาม ซึ่งกำหนดให้ส่งแบบสอบถามกลับมาภายใน 15 วัน หลังจากที่ได้รับแบบสอบถาม

3.3 เมื่อครบกำหนด ได้รับแบบสอบถามตอบกลับมา จำนวน 82 ฉบับ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลอีกครั้งสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ได้ตอบ และได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาอีกจำนวน 37 ฉบับ รวมแบบสอบถามทั้งสิ้น 119 ฉบับ ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มตั้งแต่วันที่ 15 สิงหาคม–17 กันยายน 2562 เวลาการจัดเก็บข้อมูล 34 วัน ตรวจสอบแบบสอบถามที่ส่งกลับมา แล้วนำมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

3.4 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับมาทั้ง 119 ฉบับ ซึ่งมีแบบสอบถามที่ตอบสมบูรณ์จำนวน 107 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 26.75 เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker, Kumar and Day (2004 : 15) ได้เสนอว่าการส่งแบบสอบถาม ต้องมีอัตราตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงถือว่ายอมรับได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของการบริหารการขายสมัยใหม่ กับความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจร้านกาแฟสดระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Multiple Correlation Analysis) การวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ ดังนี้

$$OST = \beta_0 + \beta_1 PN + \beta_2 BG + \beta_3 RS + \beta_4 TN + \epsilon$$

เมื่อ	OST	แทน	ความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยรวม
	PN	แทน	การบริหารการขายสมัยใหม่ ด้านการวางแผน
	BG	แทน	การบริหารการขายสมัยใหม่ ด้านการกำหนดงบประมาณ
	RS	แทน	การบริหารการขายสมัยใหม่ ด้านการสรรหาและคัดเลือก
	TN	แทน	การบริหารการขายสมัยใหม่ ด้านการอบรม
	DT	แทน	การบริหารการขายสมัยใหม่ ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม

การวิเคราะห์การบริหารการขยายสมัยใหม่ที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจร้านกาแฟสดระดับพรีเมียม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบนำตัวแปรเข้าทั้งหมด (Enter Multiple Regression Analysis) โดยมีเกณฑ์การแปลผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553 : 316)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	แปลความหมาย
0.91-1.00	มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก
0.71-0.90	มีความสัมพันธ์ระดับสูง
0.31-0.70	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
0.01-0.30	มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ
0.00	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ปรากฏดังนี้

1. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการขยายสมัยใหม่ กับความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจร้านกาแฟสดระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของการบริหารการขยายสมัยใหม่ กับความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยรวมของธุรกิจร้านกาแฟสดระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตัวแปร	OST	PN	BG	RS	TN	DT	VIFs
$\bar{X}$	4.39	4.44	4.5	4.24	4.31	4.78	
S.D.	0.28	0.37	0.33	0.44	0.42	0.31	
OST	1	0.535*	0.472*	0.521*	0.373*	0.246*	
PN		1	0.349*	0.371*	0.323*	0.170*	1.279
BG			1	0.497*	0.264*	0.051*	1.409
RS				1	0.286*	0.148*	1.443
TN					1	0.298*	1.252
DT						1	1.115

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 1 ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งอาจเกิดเป็นปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัย จึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่า ค่า VIFs ของตัวแปรอิสระ การบริหารการขยายสมัยใหม่ มีค่าตั้งแต่ 1.115-1.443 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน ในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Black, 2006 : 585)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระการบริหารการขยายสมัยใหม่ในแต่ละด้าน พบว่าการบริหารการขยายสมัยใหม่ ด้านการวางแผน มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง กับความสำเร็จในการดำเนินงานโดยรวม ของธุรกิจร้านกาแฟสดระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($r=0.535$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การบริหารการขยายสมัยใหม่ ด้านการกำหนดงบประมาณ มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง กับความสำเร็จในการดำเนินงานโดยรวม ของธุรกิจร้านกาแฟสดระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($r=0.472$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การบริหารการขายสมัยใหม่ ด้านการสรรหาและคัดเลือก มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง กับการสำเร็จในการดำเนินงานโดยรวม ของธุรกิจร้านกาแฟสดระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($r=0.521$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การบริหารการขายสมัยใหม่ ด้านการอบรม มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง กับการสำเร็จในการดำเนินงานโดยรวม ของธุรกิจร้านกาแฟสดระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($r=0.373$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การบริหารการขายสมัยใหม่ ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำ กับการสำเร็จในการดำเนินงานโดยรวม ของธุรกิจร้านกาแฟสดระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($r=0.246$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ทดสอบผลกระทบการบริหารการขายสมัยใหม่ที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจร้านกาแฟสดระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยกับความสำเร็จในการดำเนินงานโดยรวมของธุรกิจร้านกาแฟสดระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การบริหารการขายสมัยใหม่	ความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยรวม		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	1.096	0.420	2.610	0.010*
ด้านการวางแผน (PN)	0.238	0.062	3.822	0.000*
ด้านการกำหนดงบประมาณ (BG)	0.168	0.073	2.307	0.023*
ด้านการสรรหาและคัดเลือก (RS)	0.163	0.055	2.942	0.004*
ด้านการอบรม (TN)	0.074	0.054	1.385	0.169
ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม (DT)	0.098	0.068	1.447	0.151
F = 17.598 p = < 0.0001 Adj R ² = 0.439				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 2 พบว่า การบริหารการขายสมัยใหม่ ด้านการวางแผน (PN) ด้านการกำหนดงบประมาณ (BG) และด้านการสรรหาและคัดเลือก (RS) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยรวม (OST) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับการบริหารการขายสมัยใหม่ ด้านการอบรม (TN) และด้านการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม (DT) ไม่มีผลกระทบกับความสำเร็จในการดำเนินงานโดยรวม (OST)

การวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์ความสำเร็จในการดำเนินงานโดยรวม (OST) ได้ดังนี้

$$OST = 1.096 + 0.238 PN + 0.168 BG + 0.163 RS + 0.074 TN + 0.098 DT$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ค่าความสำเร็จในการดำเนินงานโดยรวม (OST) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=17.598$; $p<0.0001$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R²) เท่ากับ 0.439

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการขายสมัยใหม่กับความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจร้านกาแฟสดระดับพรีเมียมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การบริหารการขายสมัยใหม่ ด้านการวางแผน (PN) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยรวม เนื่องจากการวางแผนในการทำงานเป็นการกำหนดกลยุทธ์ทางการขาย วัตถุประสงค์ แนวทางการ

ปฏิบัติซึ่งผลลัพธ์ขององค์กร ซึ่งเป็นการประเมินทางเลือกที่ดีที่สุด เพื่อลดความสูญเสียและความซ้ำซ้อนในการทำงาน ซึ่งอาศัยเครื่องมือเทคโนโลยีทางการตลาดมาประยุกต์ใช้ในการวางแผน สอดคล้องกับแนวคิดของ นิศากร สรรพเลิศ (2552 : 68) พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการทีมขาย ด้านการสรรหาคัดเลือกตัวแทนขาย มีความสัมพันธ์เชิงบวกและผลกระทบต่อผลการดำเนินงานโดยรวม ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการทีมขายด้านการอบรมตัวแทนขาย มีความสัมพันธ์เชิงบวกและผลกระทบต่อผลการดำเนินงานโดยรวม ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา และประสิทธิภาพการจัดการทีมขาย ด้านการประเมินผลตัวแทนขาย มีความสัมพันธ์เชิงบวกและผลกระทบต่อผลการดำเนินงานโดยรวม ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนาและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภลักษณ์ กันยะกาญจน์ (2556 : 73) พบว่า การดำเนินงานในกระบวนการได้ก็ตามจำเป็นต้องมีการกำหนดแผนงานที่ชัดเจนและมีการควบคุมให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนงานที่กำหนด ซึ่งในกระบวนการทางการตลาดแล้วการวางแผนทางการตลาดและการควบคุมทางการตลาดถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย รวมไปถึงเป้าหมายด้านศักยภาพการแข่งขันทั้งการกำหนดต้นทุน ซึ่งต้องมีการกำหนดแผนงานทางการผลิต หรือกระบวนการและควบคุมให้เป็นไปตามที่กำหนด ส่งผลถึงราคาและส่วนครองตลาดที่มีความเชื่อมโยงกันกับศักยภาพการแข่งขันขององค์กร ซึ่งการกำหนดแผนงานและการควบคุม ถือเป็นการบริหารจัดการด้านการตลาดที่ครอบคลุมกระบวนการวางแผนการตลาดให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

2. การบริหารการขายสมัยใหม่ด้านการกำหนดงบประมาณ (BG) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยรวม เนื่องจากการจัดสรรเงินให้ได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรจำเป็นต้องมีการจัดสรรเงินให้เป็นระบบ เพื่อเป็นการวัดผลการปฏิบัติงานของพนักงาน นอกจากนี้ยังเป็นการบ่งบอกถึงรายละเอียดต่าง ๆ ในการใช้จ่าย ซึ่งสามารถประเมินผลจากรายจ่ายต่าง ๆ ว่าบริษัทควรจะปรับปรุงแก้ไขรายการที่มีปัญหา ให้เข้ากับหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิฆัมพร โคตรทัศน์ (2553 : 63) พบว่าประสิทธิภาพการวางแผนทางการเงิน ด้านการจัดทำงบประมาณ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการดำเนินงาน ด้านการจัดหาและใช้ปัจจัยทรัพยากร เนื่องจากกิจการให้ความสำคัญกับวางแผนทางการเงินในทุกด้าน โดยการจัดทำงบประมาณ เพื่อกำหนดแผนออกมาเป็นตัวเลข ซึ่งอาจเป็นแผนระยะสั้นหรือแผนระยะยาว สะท้อนให้เห็นถึงขอบเขตตัดสินใจสำหรับการใช้เงินอย่างมีคุณค่าไม่เกิดการสูญเปล่า ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้ ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิศากร สรรพเลิศ (2552 : 69-72) พบว่าประสิทธิภาพการจัดการทีมขาย ด้านการอบรมตัวแทนขาย มีความสัมพันธ์เชิงบวกและผลกระทบต่อผลการดำเนินงานโดยรวม ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา และประสิทธิภาพการจัดการทีมขาย ด้านการประเมินผลตัวแทนขาย มีความสัมพันธ์เชิงบวกและผลกระทบต่อผลการดำเนินงานโดยรวม ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา

3. การบริหารการขายสมัยใหม่ ด้านการสรรหาและคัดเลือก (RS) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยรวม (OST) เนื่องจากในภาวะปัจจุบันธุรกิจมีหลายประเภทซึ่งแต่ละประเภทมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง ทำให้ผู้บริหารของธุรกิจจำเป็นต้องมีการวางแผนในการสรรหาบุคลากรที่มีคุณภาพ และตรงตามความถนัด เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและตระหนักถึงกระบวนการสรรหาและการพัฒนาศักยภาพการทำงานของพนักงานเป็นอันดับแรก เพราะช่วยให้กระบวนการผลิตหรือการปฏิบัติงานภายในองค์กรเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ทำให้สินค้าที่ผลิตออกมาได้มาตรฐานคุณภาพอย่างดียิ่งเยี่ยม สร้างมูลค่าทางการตลาด มีผลกำไรอย่างชัดเจน และทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจในสินค้าและบริการที่ได้รับและสินค้าทุกชิ้นมีความทันสมัย เพราะองค์กรมีการพัฒนาและการเพิ่มพูนความรู้ให้กับพนักงานภายในองค์กรอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ นามบุญเรือง, 2553 : 111) พบว่าการคัดเลือกพนักงานขายต้องอาศัยลำดับขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมโดยกระบวนการที่ใช้นั้นจะได้ผล ขึ้นอยู่กับความสามารถ ทักษะ ทรัพยากร องค์กรและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของผู้บริหารการขาย ประกอบด้วย 1) ความหมายของการสรรหาและคัดเลือก หมายถึง วิธีการรับบุคคลเข้ามาทำงานใหม่ในหน่วยงาน เพื่อให้ได้พนักงานที่มีความสามารถเหมาะสมมาปฏิบัติงานซึ่งมาจากความต้องการ และลักษณะงานของหน่วยงานที่กำหนดคุณสมบัติในการสรรหาและคัดเลือก 2) กระบวนการที่ควรนำมาพิจารณาในการสรรหา คือ การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ ความต้องการหรือการร้องขอของผู้จัดการ การกำหนดตำแหน่งใหม่ ในการกำหนดตำแหน่งงานใหม่ ขึ้นนี้เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการวางแผนทรัพยากรมนุษย์และความต้องการหรือร้องขอของผู้จัดการ การรวบรวมงานสารสนเทศที่ได้จากการวิเคราะห์งานซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้สรรหาพนักงาน ข้อคิดเห็นของผู้จัดการ สิ่งที่ผู้สรรหาจะต้องตระหนัก คือ การศึกษาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้จัดการ

เพื่อให้แนวทางให้เกิดความสมบูรณ์ของสารสนเทศ การกำหนดคุณสมบัติบุคลากรที่ตรงกับงาน การกำหนดวิธีการสรรหา และการเกิดศูนย์รวมของผู้สมัครที่องค์กรพึงพอใจ และ 3) ลำดับขั้นตอนในการคัดเลือกมาดำเนินการพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมเข้าทำงาน ในตำแหน่งที่องค์กรประกาศรับ ประกอบด้วย การสัมภาษณ์เบื้องต้น (Preliminary Interviews) การกรอกใบสมัคร (Application Blank) การทดสอบ (Tests) การสัมภาษณ์ (Interviews) การสอบประวัติ (Background Investigation) การตรวจร่างกาย (Medical Examination) และการจ้าง (Hire) เป็นขั้นตอนสุดท้ายขององค์กรเมื่อตรวจสอบคุณสมบัติต่าง ๆ ครบถ้วนก็จะมีการบรรจุให้เข้าทำงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิธิ คูตระกูล (2560 : 132) พบว่า ประสิทธิภาพการสื่อสารการตลาดสมัยใหม่ ด้านการออกแบบการสื่อสาร มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางการตลาดโดยรวม ด้านภาพลักษณ์องค์กร ด้านความพึงพอใจของลูกค้า และด้านส่วนแบ่งตลาด ในการส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสำเร็จและบรรลุในเป้าหมายขององค์กรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการสร้างความพึงพอใจของลูกค้าหรือผู้รับบริการ ว่ามีการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและบรรลุในผลที่คาดหวัง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารธุรกิจร้านค้าแฟสดระดับพรีเมียม ควรให้ความสำคัญกับการวางแผน โดยผู้บริหารจำเป็นต้องมีการติดตามผลการดำเนินงานของธุรกิจ รวมถึงประเมินการทำงานในแต่ละการทำงานของธุรกิจ เพื่อดูการทำงานที่ไม่เหมาะสมกับธุรกิจ และดำเนินธุรกิจด้วยวิธีใหม่ที่ ดี และเหมาะสมตรงกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กร

1.2 ผู้บริหารธุรกิจร้านค้าแฟสดระดับพรีเมียม ควรให้ความสำคัญกับการกำหนดงบประมาณ โดยผู้บริหารธุรกิจจำเป็นต้องมีการบันทึกรายการขายอย่างเป็นระบบที่สามารถตรวจสอบได้ และจัดทำบัญชีรายรับ-จ่าย นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องทำบัญชีต้นทุนให้เห็นเป็นรายหน่วย เพื่อให้สามารถกำหนดงบประมาณในการจัดการธุรกิจได้

1.3 ผู้บริหารธุรกิจร้านค้าแฟสดระดับพรีเมียม ควรให้ความสำคัญกับการสรรหาและคัดเลือก โดยผู้บริหารธุรกิจต้องเน้นการสรรหาบุคลากรที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า เพื่อสามารถนำเสนอการขายสินค้าและบริการให้กับลูกค้าได้อย่างประทับใจ นอกจากนี้ยังต้องมีการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกาแฟ เพื่อสามารถให้ข้อมูลในผลิตภัณฑ์และแนะนำสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริการอื่น ๆ เช่น ธุรกิจอาหาร ธุรกิจเครื่องดื่ม เป็นต้น เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

2.2 ควรศึกษาตัวแปรอื่นเพิ่มเติมนอกเหนือจากตัวแปรที่ศึกษาแล้ว เช่น นวัตกรรม พนักงาน เป็นต้น เพื่อจะทำให้ทราบถึงตัวแปรที่จะสามารถเพิ่มศักยภาพของธุรกิจ ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานและนำข้อมูลหรือความคิดเห็นที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ดังนั้น ผู้บริหารธุรกิจร้านค้าแฟสดระดับพรีเมียม ควรให้ความสำคัญกับการวางแผน การกำหนดงบประมาณ การสรรหาและคัดเลือก โดยผู้บริหารธุรกิจต้องเน้นการวางแผนการขายโดยการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กรให้ชัดเจน หมายถึงการกำหนดงบประมาณและบันทึกรายการทางบัญชี และการสรรหาบุคลากรที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า เพื่อสามารถนำเสนอการขายสินค้าและบริการให้กับลูกค้าได้อย่างประทับใจ

ผู้กำลังศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการขาย ควรศึกษาตัวแปรด้านอื่น ๆ ที่สามารถสร้างประโยชน์ให้กับธุรกิจ และสามารถประยุกต์กับยุคสมัยในปัจจุบันที่หลากหลาย เช่น นวัตกรรม พนักงาน เป็นต้น เพื่อเป็นข้อมูลและยกระดับธุรกิจที่ศึกษาในมิติอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (2561). *Big Data Analysis คนไทยเสพติดกาแฟดินตลาด “หมิ่นล้าน”*. สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2561, จาก <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/799859>
- กัลยา วาณิชยปัญญา. (2549). *สถิติสำหรับงานวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ฐานเศรษฐกิจ. (2556). *ดาวค็อฟฟี่ ขึ้นพรีเมียมประเดิมส่ง "เดอะทิวม" ขนสตาร์บัคส์*. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2561, จาก <https://www.thanonline.com>
- ทิฆัมพร โคตรทัศน์. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการวางแผนทางการเงินกับความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจยานยนต์อุปกรณ์ขนส่งและการบำรุงรักษาที่ได้รับการรับรอง ISO 9000 ในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิตการ สรรพเลิศ. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลการจัดการทีมขายกับผลการดำเนินงานของธุรกิจจำหน่ายอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการตลาด. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2561). *กาแฟ 3.8 หมื่นล้านโตสะพรั่ง ซีพีฟู้ดทะยาน “แตกแบรนด์” ยึดทุกตลาด*. สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม 2561, จาก <https://www.prachachat.net/marketing/news-205538>
- ปณิธิ คูตระกูล. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลช่องทางการตลาดกับผลการดำเนินงานของธุรกิจจำหน่ายวัสดุก่อสร้างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 12(2), 121-133.
- มนตรี ศรีวังษ์. (2563). *แนวโน้มธุรกิจกาแฟเมืองไทย ปี 2563*. สืบค้นเมื่อ 19 พฤษภาคม 2561, จาก <http://www.thaimescenter.com/แนวโน้มธุรกิจกาแฟเมืองไทย-ปี-2563/?fbclid=IwAR0DuyA3oXZ4vqhT6GbooyGFKvrJSYGKyj3KunsJzLkDWzOZRzHyToC-RSI>
- วิรัตน์ พุดผิวนนท์. (2558). *นวัตกรรมการตลาดสำหรับคนยุคใหม่*. เอกสารประกอบการสอน สาขาวิชาการตลาด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศุภลักษณ์ กันยะกาญจน์. (2556). *ผลกระทบของประสิทธิภาพการวางแผนการตลาดที่มีต่อศักยภาพการแข่งขันของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคเหนือ*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการตลาด. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศูนย์วิจัยเพื่ออุตสาหกรรมอาหาร (2562). *ธุรกิจร้านกาแฟในประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 19 พฤษภาคม 2561, จาก <http://fic.nfi.or.th/MarketOverviewDomesticDetail.php?id=207>
- สมใจ ลักษณะ. (2554). *การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุวิทย์ นามบุญเรือง. (2553). *การบริหารการขาย*. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- Aaker, D.A., Kumar, V. and Day, G.S. (2004). *Marketing research*. New York: John Wiley & Sons.
- Black, K. (2006). *Business statistics: for contemporary decision making*. New York: John Wiley & Sons.
- Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Sons. Inc.
- Nunnally, J.C. and Ira, H.B. (1978). *Psychometric theory*. New York: McGraw-Hill.

ปัญหาสถานะทางกฎหมายของเด็กที่เกิดจากเทคโนโลยีเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

Legal Problems on Status of Child Born of Reproductive Technologies

ติณณ์ ชัยสายัณห์¹
Tin Chaisayan¹

Received : 8 พ.ค. 2563
Revised : 29 มิ.ย. 2563
Accepted : 1 ก.ค. 2563

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาปัญหาสถานะทางกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย วัตถุประสงค์ของวิจัยนี้เป็นการนำหลักกฎหมายทั่วไปที่มีอยู่มาบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ วิธีดำเนินการวิจัยนี้เป็นการศึกษาในเชิงเอกสาร (Content analysis) วิเคราะห์จากเอกสาร โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น แนวคำพิพากษาของศาลทั้งของไทยและในต่างประเทศ ตำรา หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในปี 2558 ถึงปี 2561 โดยวิเคราะห์ข้อมูลประเด็นศึกษาหลัก ปัญหาสถานะในทางกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ประกอบกับประเด็นศึกษารอง ศึกษาสถานะความเป็นบิดาและมารดาของเด็ก และการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ตามตามมาตรา 19 มาตรา 20 มาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 23 และมาตรา 29 โดยการศึกษาค้นพบว่าควรกำหนดหลักการไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 เช่นเดียวกับกฎหมายในประเทศอังกฤษ ผลการศึกษา พบว่า ควรกำหนดว่าหากมีการฝ่าฝืนองค์ประกอบ หลักเกณฑ์ หรือฝ่าฝืนเงื่อนไขทางกฎหมาย หรือเงื่อนไขทางพันธุกรรมของพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้ว สถานะในทางกฎหมายของเด็กที่จะเกิดมานั้น จะต้องเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน ประกอบกับจะต้องบัญญัติถึงแนวทางที่เป็นข้อยกเว้นหลักการดังกล่าวมาด้วย ไม่ให้มีลักษณะที่เป็นการอุ้มบุญเพื่อเอื้อบาปอีกต่อไป

คำสำคัญ : เทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์, การตั้งครรภ์แทน, อุ้มบุญเถื่อน

Abstract

This research studied legal problems on status of child born of reproductive Technologies. The objective of this research was to introduce the existed general law principles to define in the Act. This research was a content analysis. The tools used in the research study were from the condition of the problems, guidelines of court judgments both in Thailand and abroad, textbooks, books, and related research from 2015 to 2018. By analyzing the main study issues, problems in the legal status of children born from illegitimate surrogacy. Regarding the secondary issues, study the children's parental status and children's protection born of reproductive technologies following Section 19, Section 20, Section 21, Section 22, Section 23, and Section 29. The study found that should clearly define the principles in the Child Protection Act born through medical assisted reproduction technology 2015, as Law in England. Study results found that should determine if there is a violation of the constituents, guidelines, legal conditions, or genetic conditions of this Act then the legal status of the child to be born must be the legal child of the surrogate pregnant woman. In addition, it must also impose guidelines that exempt such principles. Not to have the characteristics of carrying merit in favor of sin.

Keywords : Child Born by medically assisted reproductive technology, Surrogacy unlawful, Surrogacy

¹ อาจารย์ประจำ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: artkubnattawut@gmail.com

¹ Full-Time Lecturer Faculty of Law, Mahasarakham University, Email: artkubnattawut@gmail.com

บทนำ

ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 หรือที่เราเรียกสั้น ๆ ว่ากฎหมายอุ้มบุญ ได้มีผลบังคับใช้แล้วในปัจจุบัน ประกอบกับมีคู่สมรสมากมายที่อยู่ในภาวะของการมีบุตรยาก และมีความประสงค์ที่จะได้รับประโยชน์จากกฎหมายฉบับนี้ โดยเฉพาะหญิงที่มีอาจตั้งครรภ์ได้เองที่มีความประสงค์จะมีบุตร หรือที่ประสงค์จะให้บุคคลอื่นตั้งครรภ์แทนตนเอง แต่ถึงอย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ก็ได้หมายความว่าทุกคนที่ต้องการมีบุตรสามารถมีบุตรได้โดยวิทยาการทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ในลักษณะนี้ได้ในทุกกรณีไป เพราะในตัวบทกฎหมายเองก็ได้วางหลักเกณฑ์อันเป็นองค์ประกอบหลัก และกำหนดเงื่อนไขไว้อย่างเข้มงวด ถึงแนวทางในการที่จะนำเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ทางการแพทย์มาใช้ โดยเฉพาะในหมวด 3 มาตรา 21 และมาตรา 22 และมาตรา 23 ของกฎหมายฉบับนี้ โดยได้วางองค์ประกอบของหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทางกฎหมาย และเงื่อนไขทางพันธุกรรมของคู่สมรสที่มีความประสงค์จะใช้สิทธิดังกล่าว รวมถึงแพทย์ที่จะทำการรักษาด้วยองค์ประกอบและเงื่อนไขที่เข้มงวดของกฎหมายนี้เอง ส่งผลให้คู่สมรสที่ต้องการมีบุตรโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ หรือต้องการให้บุคคลอื่นตั้งครรภ์แทนตน หรือแม้ผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์บางกลุ่มก็ไม่สามารถใช้สิทธินี้ได้ เนื่องจากไม่เข้าองค์ประกอบ และไม่เข้าเงื่อนไขของกฎหมายดังกล่าว และเมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วจึงส่งผลให้กลุ่มบุคคลบางกลุ่มที่ไม่ครอบครองประกอบและเงื่อนไขเหล่านั้นพยายามใช้สิทธิของตนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเรียกอีกอย่างว่าการอุ้มบุญเถื่อน ส่งผลให้สถานะของเด็กที่เกิดมาไม่เป็นไปตามแนวทางที่พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 ได้วางไว้ แต่ในทางปฏิบัติก็อาจนำแนวทางในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ แต่วิธีนี้อาจไม่สอดคล้องกันกับวิธีการที่ตรงความประสงค์อันแท้จริงของพระราชบัญญัติฉบับนี้ และความประสงค์ของคู่สมรสที่ต้องการมีบุตร รวมถึงหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนอย่างแน่นอน อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมานี้ เป็นกฎหมายที่มีลักษณะเฉพาะ ดังนั้นจึงควรกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวให้ชัดเจน ถึงสถานะในทางกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ทางการแพทย์โดยมาใช้ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะสิ่งเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อเด็กที่เกิดขึ้นมาแล้วต้องมารับภาระในการกระทำที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนของผู้ใหญ่ก็เป็นได้ (ประสพสุข บุญเดช, 2561 : 65)

ข้อมูลของสถานการณ์ปัญหาหรือตัวอย่างที่เกิดขึ้นในประเทศไทย กรณีการทำธุรกิจอุ้มบุญเถื่อนข้ามชาติของนักธุรกิจชาวจีนที่เข้ามาจ้างหญิงไทยให้ตั้งครรภ์แทน โดยผู้ประสงค์จะมีบุตรได้ออกค่าใช้จ่ายในการอุ้มบุญเถื่อนและเมื่อเด็กถือกำเนิดแล้วก็จะนำกลับไปยังประเทศต้นทาง เช่นกรณีนี้ นายโหลว เสี่ยง หลง ชาวฮ่องกงที่มาเปิดบริษัทให้บริการอุ้มบุญในประเทศไทย ในครั้งนั้นมีการบริการผ่านเว็บไซต์ให้ชาวฮ่องกงที่มีลูกยากสามารถใช้บริการอุ้มบุญโดยเลือกใช้สเปิร์มของตัวเองหรือผู้อื่น ทั้งยังมีการให้เลือกใช้ไข่ของหญิงไทย เวียดนาม และกัมพูชาที่คัดหน้าตามาอย่างดีแล้วอีกด้วย รวมไปถึงกรณีของคู่รักเพศเดียวกันที่ประสงค์จะมีบุตร และจ้างวานให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทนในรูปแบบของมารดารับจ้างตั้งครรภ์ เช่นกรณีน้องคาร์เมน หนึ่งในธุรกิจบาปที่รับอุ้มบุญเถื่อนที่เกิดขึ้นในสังคมไทย และในสังคมของประเทศที่กฎหมายไม่รัดกุม เกิดช่องว่างของกฎหมายที่ผู้ไม่หวังดีพยายามแสวงหาประโยชน์จากการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่งผลให้เกิดปัญหาที่ตามมา คือ สถานะทางกฎหมายของเด็กที่เกิดมาจากการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าว โดยสถิติของตัวเลขดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นเป็นอย่างมากในประเทศแถบเอเชีย (จักรกฤษณ์ ควรพจน์, 2558 : 54)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ส่งผลให้งานวิจัยชิ้นนี้ ต้องการศึกษถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการศึกษาว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ควรมีลักษณะอย่างไรหากคู่สมรสที่ประสงค์จะมีบุตรใช้สิทธิของตน แต่กระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ประกอบกับสถานะของเด็กที่เกิดมาแล้วจากการกระทำนั้น ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 โดยการหาทางออกเพื่อให้เกิดความชัดเจนแก่พระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยการกำหนดผลที่จะเกิดขึ้นกับคู่สามีภรรยา หญิงที่รับตั้งครรภ์แทน หรือแพทย์ที่ทำการรักษาแต่ไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัตินี้รวมถึงกำหนดบทบาทของความเป็นบิดาและมารดา ของเด็กที่เกิดขึ้นจากการกระทำดังกล่าวว่าควรจะเป็นไปอย่างไรเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 เพราะฉะนั้นพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงควรได้รับการพิจารณาแก้ไขและปรับปรุงต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบถึงสถานะทางกฎหมายของเด็กที่เกิดมา โดยใช้เทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การตั้งครรภ์แทนโดยอาศัยทั้งไข่และเชื้อสperms หรือของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ต้องการมีบุตรตามกฎหมายที่ใช้ในการบังคับในปัจจุบัน และกฎหมายควรจะเป็นค่านึงถึงเจตนารมณ์ของคู่สมรสฝ่ายที่ต้องการมีบุตร และประโยชน์ของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนเป็นสำคัญ ตามมาตรา 19 มาตรา 20 มาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 23 และมาตรา 29
2. เพื่อให้ทราบถึงสถานะทางกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน โดยอาศัยทั้งไข่และสperms ของบุคคลอื่นตามกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบัน และตามกฎหมายที่ควรจะเป็นโดยค่านึงถึงเจตนารมณ์ของคู่สมรสฝ่ายที่ต้องการมีบุตร และประโยชน์ของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนเป็นสำคัญ
3. เพื่อนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานะทางกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน ตามมาตรา 19 มาตรา 20 มาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 23 และมาตรา 29

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีความเป็นมารดาและบุตร ศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับตั้งครรภ์แทนทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศที่มีกฎหมายในลักษณะเดียวกัน เช่นประเทศอังกฤษ เป็นต้น ตลอดจนปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้นจากการรับตั้งครรภ์แทน และแนวทางการแก้ไขหรือการบรรเทาปัญหาเหล่านั้นเพื่อจะนำมาเป็นหลักในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยสมมุติฐานให้มีการแก้ตัวบทให้มีความชัดเจนและเพิ่มข้อความใหม่ในตัวบทกฎหมาย โดยค่านึงถึงเจตนาของคู่สมรสฝ่ายที่ต้องการมีบุตร และผลประโยชน์ของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนเป็นสำคัญ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษากฎการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 ภายหลังที่มีการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้แล้ว โดยจะศึกษาวิจัยในเชิงเอกสาร (Content analysis) เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยแหล่งที่มาของข้อมูลจากปัญหาการรับจ้างอุมบุญเถื่อนที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจากแนวคำพิพากษาของศาลทั้งของไทยและในต่างประเทศ ตำรา หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในปี 2558 ถึงปี 2561 โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาหลักเรื่องปัญหาสถานะในทางกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และประเด็นศึกษารอง เรื่องสถานะความเป็นบิดาและมารดาของเด็กและการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ตามตามมาตรา 19 มาตรา 20 มาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 23 และมาตรา 29 โดยนำมาวิเคราะห์หาความสอดคล้องทั้งในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558

สรุปผล

- งานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งแยกประเด็นหลักและประเด็นรองเพื่อทำการศึกษาวินิจฉัยออกมา 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้
1. ประเด็นศึกษาหลักประเด็นแรก คือ เรื่องปัญหาสถานะในทางกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ โดยหญิงนั้นตั้งครรภ์เองแต่เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย
 2. ประเด็นศึกษาหลักประเด็นที่สอง คือ เรื่องปัญหาสถานะในทางกฎหมายของเด็กที่เกิดการนำเทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์มาใช้ โดยให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน แต่เป็นการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
 3. ประเด็นศึกษารองประเด็นแรก ที่เป็นผลสืบเนื่องจากประเด็นหลักทั้งสองประเด็น คือ การกำหนดสถานะความเป็นบิดาของเด็กตามมาตรา 21 (4)
 4. ประเด็นศึกษารองประเด็นที่สอง ที่เป็นผลสืบเนื่องจากประเด็นหลักทั้งสองประเด็น เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ทางครอบครัวของเด็กที่เกิดมา โดยอาศัยเทคโนโลยีการช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ในมาตรา 29
- ดังนั้นจากประเด็นการศึกษาข้างต้นจึงมีบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้
1. คู่สามีภรรยาที่ชอบด้วยกฎหมาย
 2. คู่สามีภรรยาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย
 3. บุคคลเพียงคนเดียวที่ประสงค์จะมีบุตรโดยมิสามารถตั้งครรภ์เองได้

4. หญิงที่รับตั้งครรภ์แทน
5. สามีโดยชอบด้วยกฎหมายของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน
6. สามีที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน
7. แพทย์ที่ทำการรักษา

บุคคลที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ต้องปฏิบัติตามองค์ประกอบหลักเกณฑ์ และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขทางกฎหมาย และเงื่อนไขทางพันธุกรรมของการได้รับสิทธิในการใช้เทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ โดยให้หญิงนั้นตั้งครรภ์เอง หรือโดยการให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน จึงจะเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย หลักการที่กล่าวมาข้างต้นนี้ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558

หมวด 2 มาตรา 15 มาตรา 16 มาตรา 17 มาตรา 18 มาตรา 19 และมาตรา 20

หมวด 3 มาตรา 21 มาตรา 22 และมาตรา 23

รูปแบบของการใช้เทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ

รูปแบบที่ 1 เทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์โดยให้หญิงนั้นตั้งครรภ์เอง

รูปแบบที่ 2 เทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์โดยให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน

วิธีการในการนำเทคโนโลยีเพื่อช่วยในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์มาใช้ แบ่งออกเป็น 2 วิธีการด้วยกัน

วิธีการที่ 1 การผสมเทียมโดยการฉีดเชื้อ

1) การผสมเทียม โดยการใช้เชื้อสpermของผู้เป็นสามี

2) การผสมเทียม โดยการใช้เชื้อสpermของผู้ที่บริจาค

วิธีการที่ 2 การปฏิสนธิภายนอกร่างกาย

1) การปฏิสนธิภายนอกร่างกาย โดยใช้เชื้อสpermของผู้ที่เป็นสามีและไข่ของผู้เป็นภรรยา

2) การปฏิสนธิภายนอกร่างกาย โดยใช้เชื้อสpermของผู้ที่เป็นสามีและไข่ของผู้ที่บริจาค

3) การปฏิสนธิภายนอกร่างกาย โดยใช้เชื้อสpermของผู้ที่บริจาคและไข่ของผู้ที่เป็นภรรยา

4) การปฏิสนธิภายนอกร่างกาย โดยใช้เชื้อสpermของผู้ที่บริจาคและไข่ของผู้ที่บริจาค

ดังนั้น การที่บุคคลทั่วไปที่จะสามารถนำเทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ตามพระราชบัญญัตินี้ มาใช้โดยชอบด้วยกฎหมายนั้น ต้องปฏิบัติตามองค์ประกอบหลักและเงื่อนไขทางกฎหมายและเงื่อนไขทางพันธุกรรมดังต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1 เทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์โดยให้หญิงนั้นตั้งครรภ์เอง

องค์ประกอบหลัก คือ ต้องเป็นคู่สมรสที่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องเป็นคู่สมรสที่ได้จดทะเบียนสมรส ตามมาตรา 1457 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และภรรยาไม่อาจตั้งครรภ์เองได้หากไม่เข้าองค์ประกอบดังที่ได้กล่าวมาแล้วก็ต้องไปพิจารณาที่เงื่อนไขต่อไปอีก

1. เงื่อนไขทางกฎหมายตาม มาตรา 15 มีดังต่อไปนี้ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมซึ่งเป็นผู้ให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์

1.1 ต้องมีคุณสมบัติ

1.2 ต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม

1.3 ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานในการให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์
ทั้งหมดนี้ต้องเป็นไปตามประกาศของแพทยสภาในเรื่องกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

2. เงื่อนไขทางกฎหมายตาม มาตรา 16 มีดังต่อไปนี้ คือ ก่อนการให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ผู้ให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์จะต้องจัดให้มีการตรวจและประเมินความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ และสภาพแวดล้อมของผู้ขอรับบริการ หญิงที่รับตั้งครรภ์แทน และผู้บริจาคอสุจิหรือไข่ที่จะนำมาใช้ดำเนินการ รวมทั้งการป้องกันโรคที่อาจมีผลกระทบต่อเด็กที่จะเกิดมาด้วย

ทั้งหมดนี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่แพทยสภา ประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

3. เงื่อนไขทางกฎหมายตาม มาตรา 17 มีดังต่อไปนี้ คือ การสร้าง การเก็บรักษา การใช้ประโยชน์จากตัวอ่อน หรือการทำให้สิ้นสภาพของตัวอ่อน ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่แพทยสภา ประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ แต่จะให้เกิดรักษาหรือใช้ประโยชน์จากตัวอ่อนที่มีอายุเกินกว่าสิบสัปดาห์ นับแต่วันปฏิสนธิไม่ได้ ทั้งนี้ อายุของตัวอ่อนไม่นับรวมระยะเวลาของการแช่แข็งตัวอ่อน

4. เงื่อนไขทางกฎหมายตาม มาตรา 18 มีดังต่อไปนี้ คือ ในการให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ผู้ให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์อาจทำการตรวจวินิจฉัยโรคทางพันธุกรรม ในตัวอ่อนที่อาจเกิดขึ้นตามความจำเป็นและสมควร ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการกระทำในลักษณะที่อาจทำให้เข้าใจว่าเป็นการเลือกเพศ การตรวจวินิจฉัยลักษณะนี้ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่แพทยสภา ประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

5. เงื่อนไขทางกฎหมายตาม มาตรา 19 มีดังต่อไปนี้ คือ ภายใต้งบบังคับมาตรา 15 มาตรา 16 การผสมเทียม ต้องกระทำต่อหญิงที่มีสามีโดยชอบด้วยกฎหมาย และเป็นไปตามมาตรฐานการให้บริการเกี่ยวกับการผสมเทียมที่แพทยสภา กำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

6. เงื่อนไขทางกฎหมายตาม มาตรา 20 มีดังต่อไปนี้ คือ การผสมเทียมโดยใช้อสุจิของผู้บริจาคต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายที่ประสงค์ให้มีการผสมเทียม การให้ความยินยอมต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่แพทยสภา ประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

รูปแบบที่ 2 เทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์โดยให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน

องค์ประกอบหลัก คือ ต้องเป็นคู่สมรสที่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องเป็นคู่สมรสที่ได้จดทะเบียนสมรส ตามมาตรา 1457 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และภริยาไม่อาจตั้งครรภ์เองได้หากไม่เข้าองค์ประกอบดังที่ได้กล่าวมาแล้วก็ไม่ต้องไปพิจารณาที่เงื่อนไขต่อไปอีก

1. เงื่อนไขตามมาตรา 21 แบ่งออกเป็นเงื่อนไขทางกฎหมายและเงื่อนไขทางพันธุกรรม

1.1 ภริยาไม่อาจตั้งครรภ์เองได้

1.2 เป็นสามีภริยาที่มีสัญชาติไทย หรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นผู้มีสัญชาติไทย ในกรณีที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นผู้มีสัญชาติไทยนี้ คู่สมรสจะต้องจดทะเบียนสมรสมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี (เงื่อนไขทางกฎหมาย)

1.3 หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนต้องไม่ใช่บุพการี หรือผู้สืบสันดานของสามีและภริยาที่ประสงค์จะมีบุตร (เงื่อนไขทางพันธุกรรม)

1.5 หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนต้องเป็นญาติสายโลหิตของสามีหรือภริยาที่ประสงค์จะมีบุตร ในกรณีไม่มีญาติสายโลหิตของสามีหรือภริยาที่ประสงค์จะมีบุตร ให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทนได้แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ประกาศกำหนด โดยคำแนะนำของคณะกรรมการ (เงื่อนไขทางกฎหมาย)

1.6 หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนต้องเป็นหญิงที่เคยสมรสมาก่อนเท่านั้น ถ้าหญิงนั้นมีสามีโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือชายที่อยู่กินฉันสามีภริยาจะต้องได้รับความยินยอมจากสามีที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือชายดังกล่าวด้วย (เงื่อนไขทางกฎหมาย)

2. เงื่อนไขตามมาตรา 22 แบ่งออกเป็นเงื่อนไขทางกฎหมายและเงื่อนไขทางพันธุกรรม

2.1 ใช้ตัวอ่อนที่เกิดจากอสุจิของสามีและไข่ของภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายที่ประสงค์จะให้มีการตั้งครรภ์แทน

2.2 ใช้ตัวอ่อนที่เกิดจากอสุจิของสามีหรือไข่ของภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายที่ประสงค์จะให้มีการตั้งครรภ์แทน กับไข่หรืออสุจิของผู้อื่น

2.3 ห้ามใช้ไข่ของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน (เงื่อนไขทางพันธุกรรม)

2.4 ห้ามใช้ตัวอ่อนที่ผู้อื่นบริจาค (เงื่อนไขทางพันธุกรรม)

3. เงื่อนไขทางกฎหมายตามมาตรา 23

3.1 ผู้ให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์จะดำเนินการให้มีการตั้งครรภ์แทนตามพระราชบัญญัตินี้ให้แก่สามีและภริยาตาม มาตรา 21(1) รายใด ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการให้ดำเนินการให้มีการตั้งครรภ์แทนให้แก่สามีและภริยารายนั้น

3.2 หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

หลักกฎหมาย องค์ประกอบ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั้งทางกฎหมายและทางพันธุกรรมที่ได้กล่าวมาข้างต้น ถือได้ว่าเป็นสาระสำคัญที่กฎหมายได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด หากคู่สมรส หรือบุคคลใดที่ไม่ได้มีคุณสมบัติที่จะได้รับการรักษา โดยใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ทำการฝ่าฝืนดังกล่าว ก็ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนสาระสำคัญที่กฎหมายได้กำหนดไว้ หากเป็นเช่นนั้นจะถือได้ว่าเป็นการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายทั้งสิ้น (แสง บุญเฉลิมวิภาส และดารารพร ธีระวัฒน์, 2558 : 36) หรือเรียกว่า “การอุ้มบุญเถื่อน”

หากพิจารณาให้ถี่ถ้วนพบว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 ก็มีได้กล่าวถึงสถานะในทางกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการได้รับการรักษา โดยใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไว้แต่ประการใด ไม่ได้ระบุอย่างชัดเจนว่าสถานะของเด็กที่เกิดจากการได้รับการรักษา โดยใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวจะมีสถานะเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของคู่สมรสที่ประสงค์จะมีบุตร หรือหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน โดยเฉพาะในมาตรา 29 ที่ได้กล่าวถึงความเป็นบิดาและมารดาของเด็กและการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์เอง ก็มีได้นำองค์ประกอบและหลักเกณฑ์ที่ได้กล่าวมาข้างต้นมากล่าวไว้อย่างชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติก็อาจนำแนวทางในการนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ซึ่งไม่ใช่วิธีการที่ตรงกับความต้องการของพระราชบัญญัติฉบับนี้ และความต้องการของคู่สมรสที่ต้องการมีบุตร รวมถึงหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนอย่างแน่นอน อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมานี้เป็นกฎหมายที่มีลักษณะเฉพาะ ก็ควรกำหนดไว้ในตัวบทให้ชัดเจนถึงสถานะในทางกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (Kate Standley and Paula Davies, 2013 : 255-260)

ดังนั้นจากผลการวิจัยจึงค้นพบว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 จะต้องบัญญัติในเรื่องดังกล่าวนี้ไว้อย่างชัดเจน โดยกำหนดประเด็นพิจารณาสถานะของเด็ก ดังต่อไปนี้ ประเด็นศึกษาหลักประเด็นแรก คือ เรื่องปัญหาสถานะในทางกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์โดยหญิงนั้นตั้งครรภ์เองแต่เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย กล่าวคือการผิดองค์ประกอบหลักเกณฑ์ หรือผิดองค์ประกอบเงื่อนไขทางกฎหมายตามมาตรา 15 มาตรา 16 มาตรา 17 มาตรา 18 มาตรา 19 มาตรา 20 หรือเป็นการกระทำที่ผิดทั้งองค์ประกอบหลักเกณฑ์ และผิดองค์ประกอบเงื่อนไขทางกฎหมายตามมาตรา 15 มาตรา 16 มาตรา 17 มาตรา 18 มาตรา 19 มาตรา 20 การกำหนดว่าหากมีการฝ่าฝืน องค์ประกอบ เงื่อนไขของหลักกฎหมายดังกล่าวแล้ว สถานะในทางกฎหมายของเด็กจะต้องเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของหญิงที่ตั้งครรภ์ ด้วยการนำหลักเหตุผลตามหลักกฎหมายทั่วไป มาบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติอย่างชัดเจน เพื่อให้เป็นไปตามหลักความเป็นบิดาและมารดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 วรรคด้วยครอบครัว มาตรา 1546 ที่กล่าวไว้ว่า “เด็กเกิดจากหญิงที่ได้สมรสมีการสมรสกับชายให้ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น” ซึ่งหลักการดังที่ได้กล่าวมานี้ก็ถือเป็นหลักกฎหมายทั่วไป ที่ถือว่าเด็กที่เกิดจากหญิงใด ก็เป็นบุตรของหญิงนั้น เพราะพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมานี้เป็นกฎหมายที่มีลักษณะเฉพาะ ก็ควรกำหนดไว้ในตัวบทให้ชัดเจนถึงสถานะในทางกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์ โดยการนำเทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์มาใช้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย ไม่ควรปล่อยให้เกิดช่องว่างของกฎหมายที่มีความเป็นกฎหมายเฉพาะแล้วให้นำหลักกฎหมายที่มีลักษณะทั่วไปมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ประเด็นศึกษาหลักประเด็นที่สอง คือ เรื่องปัญหาสถานะในทางกฎหมายของเด็กที่เกิดการนำเทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์มาใช้ โดยให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน แต่เป็นการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ปัญหาสำคัญที่ตามมาได้แก่ปัญหาทางกฎหมายที่ว่า จะให้เด็กซึ่งเกิดจากการรับตั้งครรภ์แทนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของใครระหว่างหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน คู่สามีภรรยา หรือบุคคลที่ประสงค์จะให้เด็กเกิด หรือเจ้าของเชื้อและไข่ ความเห็นที่จะให้เด็กเป็นบุตรของเจ้าของเชื้อและไข่ดูจะมีน้ำหนักน้อยที่สุด เพราะแทบจะไม่มีกฎหมายผูกพันทางด้านจิตใจ และเลือดเนื้อกับเด็กเลย ที่สำคัญที่สุดไม่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กแต่อย่างใด เพราะผู้บริจาคเชื้อและไข่ นอกจากมิได้มีใจปรารถนาจะให้เด็กมาเป็นบุตรของตนแล้ว ส่วนใหญ่ยังไม่อยู่ในฐานะที่จะแบกรับภาระในการอุปการะเลี้ยงดูเด็กได้ ดังนั้น จึงไม่มีกฎหมายของประเทศใดเลยที่บัญญัติให้เด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้บริจาคเชื้อและไข่ ในส่วนของหญิงผู้รับตั้งครรภ์แทนนั้น ถึงแม้กฎหมายพื้นฐานดั้งเดิมจะบัญญัติให้หญิงที่ตั้งครรภ์และคลอดเด็กมีฐานะเป็นมารดาที่ชอบด้วยกฎหมายของเด็ก อันเป็นหลักที่ถูกต้องเป็นธรรมดาสำหรับกรณีปกติธรรมดาทั่ว ๆ ไปนั้น (หาควรนำมาใช้กับเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทนไม่) เพราะหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนรู้มาแต่แรกแล้วว่า ตัวอ่อนที่ถูกนำมาสู่ครรภ์ของตนนั้น มิใช่เชื้อไขของตน ตนเข้ามารับหน้าที่ให้ตัวอ่อนที่มาจากเชื้อสุจิและไข่ ของคนอื่นอาศัย

กินอยู่หลับนอนและเติบโตในครรภ์ของตนเท่านั้น คล้ายดั่งแม่คนที่เข้ารับหน้าที่ตั้งแต่เด็กถูกนำเขาสู่ครรภ์เท่านั้นเอง เพียงแต่มีความผูกพันกับเด็กมากกว่าแม่นม เพราะเป็นผู้ให้เลือดเนื้อแก่เด็กนั้นด้วย อาจจะเป็นเพราะเหตุนี้ทำให้กฎหมายบางประเทศถึงแม้จะยังยืนยันให้หญิงผู้รับตั้งครรภ์แทนเป็นมารดาที่ชอบด้วยกฎหมายของเด็ก แต่ก็วางแนวทางแก้ไขปัญหาการขาดสิทธิประโยชน์ของเด็กโดยวิธีอื่น เช่น การจัดให้คู่สามีภรรยาที่ต้องการเด็กเป็นบุตรจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม เป็นต้น เพราะหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนมักไม่อยู่ในฐานะที่จะอุปการะเลี้ยงดูเด็กให้ได้ดี

ดังนั้น บทวิเคราะห์งานวิจัยเพื่อหาทางออกให้แก่กรณีเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงค้นพบแนวทางออกเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยกัน 3 วิธี ดังนี้

1. ให้เด็กเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ที่รับตั้งครรภ์แทน (หญิงที่รับตั้งครรภ์แทน)
2. ให้เด็กเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ที่รับตั้งครรภ์แทน แต่ให้บุคคลผู้ประสงค์จะมีบุตรนั้น จดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

3. ให้เด็กเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ที่รับตั้งครรภ์แทน แต่ให้บุคคลผู้ประสงค์จะมีบุตรพิสูจน์ตนเองต่อศาลเพื่อให้ศาลพิจารณาว่า ถ้าตนสามารถดูแลเด็กได้ดีกว่าผู้ที่รับตั้งครรภ์แทน และเป็นประโยชน์แก่เด็กมากกว่า ให้เด็กเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ประสงค์จะมีบุตร ทั้งนี้โดยให้ศาลมีคำสั่ง

แนวทางออกทั้ง 3 วิธีนี้ สามารถนำมาใช้เพื่อกำหนดสถานะของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายอันเกิดจากการกระทำผิดองค์ประกอบและเงื่อนไขตามกฎหมายและเงื่อนไขทางพันธุกรรมได้ดังต่อไปนี้

หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าผิดองค์ประกอบอันเป็นหลักเกณฑ์ (คู่สมรสที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะไม่ได้จดทะเบียนสมรส)

1. คู่รักต่างเพศที่ไม่จดทะเบียนสมรส (สามีภรรยาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย) (ประสงค์จะมีบุตรโดยให้ผู้อื่นตั้งครรภ์แทน) การไม่ปฏิบัติตามองค์ประกอบหลักเกณฑ์ของกฎหมาย ทางออก คือ ให้เด็กเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ที่รับตั้งครรภ์แทน แต่ให้บุคคลผู้ประสงค์จะมีบุตรจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม หรือให้เด็กเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ที่รับตั้งครรภ์แทน แต่ให้บุคคลผู้ประสงค์จะมีบุตรพิสูจน์ตนเองว่า ท่านสามารถดูแลเด็กได้ดีกว่า และเป็นประโยชน์แก่เด็กมากกว่าโดยให้ศาลพิจารณา

2. คู่รักเพศเดียวกันประสงค์จะมีบุตรโดยให้ผู้อื่นตั้งครรภ์แทน การไม่ปฏิบัติตามองค์ประกอบหลักเกณฑ์ของกฎหมาย ทางออก คือ ให้เด็กเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ที่รับตั้งครรภ์แทน แต่ให้บุคคลผู้ประสงค์จะมีบุตรจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

3. บุคคลเพียงคนเดียวที่ไม่มีคู่รักแต่ประสงค์จะมีบุตรโดยให้ผู้อื่นตั้งครรภ์แทน การไม่ปฏิบัติตามองค์ประกอบหลักเกณฑ์ของกฎหมาย ทางออก คือ ให้เด็กเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ที่รับตั้งครรภ์แทน แต่ให้บุคคลผู้ประสงค์จะมีบุตรจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าผิดเงื่อนไขตามมาตรา 21 (แบ่งออกเป็นกรณีผิดเงื่อนไขทางกฎหมาย กับกรณีผิดเงื่อนไขทางพันธุกรรม)

1. ภริยาไม่อาจตั้งครรภ์เองได้
2. เป็นสามีภรรยาที่มีสัญชาติไทย หรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นผู้มีสัญชาติไทย ในกรณีที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นผู้มีสัญชาติไทยนี้ คู่สมรสจะต้องจดทะเบียนสมรสมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี (หากผิดเงื่อนไขในทางกฎหมายข้อนี้) ทางออก คือ ให้เด็กเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ที่รับตั้งครรภ์แทน แต่ให้บุคคลผู้ประสงค์จะมีบุตรพิสูจน์ตนเองว่า ท่านสามารถดูแลเด็กได้ดีกว่า และเป็นประโยชน์แก่เด็กมากกว่าโดยให้ศาลพิจารณา
3. หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนต้องไม่ใช่บุพการี หรือผู้สืบสันดานของสามีและภริยาที่ประสงค์จะมีบุตร (หากผิดเงื่อนไขทางพันธุกรรมข้อนี้) ทางออก คือ ให้เด็กเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ที่รับตั้งครรภ์แทน (หญิงที่รับตั้งครรภ์แทน)
4. หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนต้องเป็นญาติสายโลหิตของสามีหรือภริยาที่ประสงค์จะมีบุตร ในกรณีที่ไม่มีญาติสายโลหิตของสามีหรือภริยาที่ประสงค์จะมีบุตร ให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทนได้แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้ประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ หากผิดเงื่อนไขทางกฎหมายข้อนี้ ทางออก คือ ให้เด็กเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ที่รับตั้งครรภ์แทน แต่ให้บุคคลผู้ประสงค์จะมีบุตรพิสูจน์ตนเองว่า ท่านสามารถดูแลเด็กได้ดีกว่า และเป็นประโยชน์แก่เด็กมากกว่าโดยให้ศาลพิจารณา

5. หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนต้องเป็นหญิงที่เคยสมรสมาก่อนเท่านั้น ถ้าหญิงนั้นมีสามีโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือชายที่อยู่กินฉันสามีภริยาจะต้องได้รับความยินยอมจากสามีที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือชายดังกล่าวด้วย (หากผิดเงื่อนไข ตามกฎหมายข้อนี้) ทางออก คือ ให้เด็กเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ที่รับตั้งครรภ์แทน แต่ให้บุคคลผู้ประสงค์จะมีบุตร พิสูจน์ตนเองว่า ท่านสามารถดูแลเด็กได้ดีกว่า และเป็นประโยชน์แก่เด็กมากกว่าโดยให้ศาลพิจารณา

หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าผิดเงื่อนไขตามมาตรา 22 กรณีดังกล่าว แบ่งออกเป็นกรณีผิดเงื่อนไขทางกฎหมาย และการผิดเงื่อนไขทางพันธุกรรม

1. ใช้ตัวอ่อนที่เกิดจากอสุจิของสามีและไข่ของภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายที่ประสงค์จะให้มีการตั้งครรภ์แทน
2. ใช้ตัวอ่อนที่เกิดจากอสุจิของสามีหรือไข่ของภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายที่ประสงค์จะให้มีการตั้งครรภ์แทน กับไข่หรืออสุจิของผู้อื่น
3. ห้ามใช้ไข่ของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน เป็นเงื่อนไขทางพันธุกรรม หากผิดเงื่อนไขข้อนี้ ทางออก คือ ให้เด็ก เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ที่รับตั้งครรภ์แทน (หญิงที่รับตั้งครรภ์แทน)
4. ห้ามใช้ตัวอ่อนของผู้บริจาค เป็นเงื่อนไขทางพันธุกรรม หากผิดเงื่อนไขข้อนี้ ทางออก คือ ให้เด็กเป็นบุตร ที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ที่รับตั้งครรภ์แทน แต่ให้บุคคลผู้ประสงค์จะมีบุตรจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าผิดเงื่อนไขตามมาตรา 23 ถือเป็นการผิดเงื่อนไขทางกฎหมาย

1. ผู้ให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์จะดำเนินการให้มีการตั้งครรภ์แทน ตามพระราชบัญญัตินี้ให้แก่สามีและภริยาตาม มาตรา 21(1) รายใดต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการให้ดำเนินการให้มีการตั้งครรภ์แทนให้แก่สามีและภริยารายนั้น หากเป็นกรณีผิดเงื่อนไขทางกฎหมายข้อนี้ ทางออกคือ ให้เด็กเป็นบุตรที่ชอบ ด้วยกฎหมายของผู้ที่รับตั้งครรภ์แทน แต่ให้บุคคลผู้ประสงค์จะมีบุตรพิสูจน์ตนเองว่า ท่านสามารถดูแลเด็กได้ดีกว่า และเป็น ประโยชน์แก่เด็กมากกว่าโดยให้ศาลพิจารณา
2. หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศ กำหนดในราชกิจจานุเบกษา (หากผิดเงื่อนไขทางกฎหมายข้อนี้) ทางออกคือ ให้เด็กเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ที่รับ ตั้งครรภ์แทน แต่ให้บุคคลผู้ประสงค์จะมีบุตรพิสูจน์ตนเองว่า ท่านสามารถดูแลเด็กได้ดีกว่า และเป็นประโยชน์แก่เด็กมากกว่า โดยให้ศาลพิจารณา

ดังเช่นแนวทางของกฎหมายของอังกฤษ ในหลักเรื่องความเป็นมารดา ที่วางหลักในเรื่องดังกล่าวนี้ว่า

“การตั้งครรภ์ย่อมเป็นเครื่องบ่งชี้ความเป็นมารดาของบุตร ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเกิดและการตาย (Births and Deaths Registration Act 1953 และ Registration of Births Deaths and Marriages Act 1965) โดยถือว่าหญิงที่ให้กำเนิดบุตร มีหน้าที่ต้องแจ้งจดทะเบียนการเกิดของเด็กนั้นว่าเป็นบุตรของตน แม้ต่อมาเมื่อเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์มีความเจริญก้าวหน้า มากขึ้น หลักกฎหมายดังกล่าวของอังกฤษก็ได้เปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด และได้ถูกนำมาบัญญัติไว้ในกฎหมาย Human Fertilization and Embryology Act 1990 ในมาตรา 27 (1) ที่ได้กำหนดไว้ว่า “หญิงซึ่งกำลังตั้งครรภ์หรือได้ตั้งครรภ์เด็ก อันสืบเนื่องมาจากการนำตัวอ่อนหรือเชื้ออสุจิ และไข่ไปใส่ไว้ในร่างกาย ย่อมถือว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับหญิงที่จะเป็นมารดา ของเด็กที่เกิดมา” ซึ่งทำให้บทบัญญัติดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อที่ว่า หญิงซึ่งได้อุทิศร่างกายเพื่อการตั้งครรภ์ เป็นเวลาเก้าเดือน ย่อมมีสิทธิในทางกฎหมายเหนือกว่าหญิงอื่นแม้ว่าจะเป็นหญิงซึ่งมิได้มีความสัมพันธ์ทางพันธุกรรมกับเด็กนั้น ก็ตาม เท่ากับเป็นการนำหลักคอมมอนลอว์มาใช้ ซึ่งมีผลไปในทำนองเดียวกับหลักทั่วไปที่ว่า มารดาผู้ให้กำเนิดบุตรเป็นมารดา ที่ชอบด้วยกฎหมาย (วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, 2531 : 48)

ดังนั้น ในกรณีของการตั้งครรภ์แทนนั้น มารดาที่ให้กำเนิดย่อมถือว่าเป็นมารดาที่ชอบด้วยกฎหมายแต่เพียง ผู้เดียว โดยไม่ถือว่า หญิงที่ทำสัญญาว่าจ้างให้ตั้งครรภ์แทนเป็นมารดาตามกฎหมาย ไม่ว่าจะมีการนำไข่ของหญิงนั้น มาใช้ในการ ผสมเทียมหรือไม่ก็ตาม เฉกเช่นแนวทางในเรื่องดังกล่าวกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสก็ได้กำหนดไว้ว่า The Civil Code Article 341 สถานะสภาพความเป็นบิดามารดาของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนในประเทศฝรั่งเศสนั้น ก็เป็นไปตามกฎหมาย แห่งทั่วไป ซึ่งยังคงถือตามหลักการที่ว่าหญิงที่ให้กำเนิดเป็นมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของเด็ก (ประสพสุข บุญเดช, 2561 : 40)

แนวทางในการแก้ไขปัญหสถานะในทางกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีเจริญพันธุ์โดยไม่ชอบ ด้วยกฎหมายก็ควรถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนในต้วบทกฎหมายของพระราชบัญญัติฉบับนี้เอง และต้องมีลักษณะที่สอดคล้อง ตามหลักกฎหมายทั่วไปโดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงหลักในทางพันธุกรรมที่แท้จริงแต่อย่างใด กล่าวคือ ตามหลักนั้นต้องให้เด็กเป็นบุตร ที่ชอบด้วยกฎหมายของหญิงซึ่งรับตั้งครรภ์แทน เพราะถือว่าเป็นผู้ให้กำเนิดเด็กออกมาตามธรรมชาติ และต้องมีการกำหนด

ข้อยกเว้นต่าง ๆ แยกลักษณะตามประเภทของการกระทำความผิดองค์ประกอบและเงื่อนไขอย่างชัดเจน ซึ่งตามหลักแล้ว ก็ต้องเป็นหน้าที่ของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 ที่ต้องกำหนดถึงสถานะของเด็กดังกล่าวไว้ในตัวบทกฎหมายของพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วย (ยศศักดิ์ โกศัยกานนท์, 2555 : 91)

พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายพิเศษ จำต้องกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางออกไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจน ครอบคลุมในทุกกรณีที่เป็นปัญหา โดยเฉพาะปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กซึ่งถือได้ว่า เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการกระทำที่ไม่มีความรับผิดชอบและฝ่าฝืนกฎหมายของผู้ใหญ่ มิเช่นนั้นหากไม่มีการบัญญัติไว้อย่างชัดเจนแล้ว อาจจะก่อให้เกิดปัญหาการตีความกฎหมายซึ่งอาจตีความกันได้ในลักษณะที่แตกต่างกันออกไปในภายหลัง และเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 (Jones P, 1998 : 12-13)

ประเด็นศึกษารองประเด็นแรก ที่เป็นผลสืบเนื่องจากประเด็นหลักทั้งสองประเด็น คือ การกำหนดสถานะความเป็นบิดาของเด็กตามมาตรา 21 (4) คือ หากเด็กที่ถือกำเนิดมานั้นเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนแล้ว ซึ่งโดยหลักการของมาตรา 21(4) สามีที่ชอบด้วยกฎหมายของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนต้องให้ความยินยอมด้วย และถ้าสามีที่ชอบด้วยกฎหมายของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนได้แสดงความยินยอม ความยินยอมนั้นต้องทำข้อตกลงเป็นหนังสือ สามีที่ชอบด้วยกฎหมายของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนก็สามารถนำหลักฐานความเป็นบิดาตาม มาตรา 1536 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัวมาปรับใช้ได้ด้วย เพื่อให้เด็กผู้นั้นมีบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายและไม่อาจปฏิเสธความเป็นบิดาตามมาตรา 1539 แต่ในกรณีของสามีที่ชอบด้วยกฎหมายของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนไม่ยินยอมตาม มาตรา 21(4) หรือมิได้ให้ความยินยอมเป็นหนังสือ สามีที่ชอบด้วยกฎหมายของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนก็ไม่อาจถูกบังคับโดยผลของกฎหมายให้เป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายของเด็กผู้นั้นได้ โดยอาจปฏิเสธความเป็นบิดาตามมาตรา 1539 ได้ ในเรื่องนี้กฎหมายก็ต้องระบุไว้ในพระราชบัญญัติอย่างชัดเจนไม่ให้คลุมเครือ ประกอบกับอีกกรณีหนึ่ง คือ ชายที่อยู่กินฉันสามีภริยากับหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน ให้ความยินยอม ความยินยอมนั้นก็ต้องทำข้อตกลงเป็นหนังสือเช่นกัน หากชายผู้นั้นปฏิเสธความเป็นบิดาที่สามารถฟ้องให้เป็นบิดาตามมาตรา 1555 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัวได้ด้วย แต่ถ้าหากชายที่อยู่กินฉันสามีภริยากับหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนไม่ให้ความยินยอม หรือมิได้ทำข้อตกลงเป็นหนังสือ ก็จะถูกฟ้องให้เป็นบิดาตามมาตรา 1555 ไม่ได้ หากเป็นเช่นนั้นเด็กผู้นั้นก็อาจจะไม่มีบิดา (พลสนธิ โยงสมบัติ, 2552 : 136)

ดังนั้นตัวบทกฎหมายก็ต้องระบุไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติฉบับนี้เช่นเดียวกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นควรให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้ไว้ในกฎหมายดังกล่าว เพื่อมิให้เกิดปัญหาในการตีความต่อไป

ประเด็นศึกษารองประเด็นที่สอง ที่เป็นผลสืบเนื่องจากประเด็นหลักทั้งสองประเด็น เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ทางครอบครัวของเด็กที่เกิดมาโดยอาศัยเทคโนโลยีการช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ในมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นปัญหาในเรื่องการใช้ถ้อยคำในตัวบทกฎหมาย โดยมาตราดังกล่าวไว้ว่าหลักว่า เด็กที่เกิดจากอสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อนของผู้บริจาค แล้วแต่กรณี โดยใช้เทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ว่าจะเป็นโดยการให้ภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายของสามีซึ่งประสงค์จะมีบุตรเป็นผู้ตั้งครรภ์หรือให้มีการตั้งครรภ์แทนโดยหญิงอื่น ให้เด็กนั้นเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งประสงค์จะมีบุตร หลักเกณฑ์ในมาตราดังกล่าวนี้นหากพิจารณาให้ละเอียดพบว่าใช้บังคับได้เฉพาะเด็กที่เกิดจากอสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อนของผู้บริจาคเท่านั้น มาตรานี้ไม่ได้กล่าวถึงการกำหนดความสัมพันธ์ทางครอบครัวของเด็กที่เกิดโดยใช้เทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์โดยใช้เซลล์สืบพันธุ์ของคู่สมรสทั้งสองฝ่าย ซึ่งหมายความว่า หากมีการให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทนมาตราดังกล่าวมานี้ก็คุ้มครองแต่เพียงเด็กที่เกิดจากอสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อนของผู้บริจาคเท่านั้น ไม่รวมถึงการไข่และอสุจิ ของคู่สมรสทั้งสองฝ่าย และไม่มีมาตราใดในตัวบทกฎหมายที่กล่าวถึงสถานะของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนโดยใช้เซลล์สืบพันธุ์ของทั้งสองฝ่ายเลย ทำให้ต้องย้อนกลับไปพิจารณาในมาตรา 3 บทนิยามของคำว่าตั้งครรภ์แทน ที่กล่าวไว้ว่า การตั้งครรภ์โดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ โดยหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนมีข้อตกลงเป็นหนังสือไว้กับสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งปัญหาคืออาจเกิดขึ้นหากการตั้งครรภ์แทนแล้วผิดสัญญา หรือสัญญาเป็นโมฆะไปเพราะมาตรา 3 กำหนดความสัมพันธ์ทางครอบครัวของเด็กที่เกิดโดยใช้เทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์โดยใช้เซลล์สืบพันธุ์ของคู่สมรสทั้งสองฝ่ายผ่านทางระบบของสัญญา (จิรทิพย์ โจนรัตนงูร, 2556 : 113)

เพราะการตั้งครรภ์แทนตามมาตรา 3 ดังกล่าว หมายถึง การใช้เทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ โดยหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนมีข้อตกลงเป็นหนังสือไว้กับสามีภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายก่อนตั้งครรภ์ว่าจะให้ทารกในครรภ์เป็นบุตรของสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายนั้น ประกอบกับข้อตกลงเป็นหนังสือดังกล่าวในมาตรา 3 นั้นไม่ได้อยู่ในลักษณะของ

สัญญาตามกฎหมายเป็นเพียงข้อตกลงของคู่สามีภรรยาและหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนเท่านั้น ดังนั้นหากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดผิดข้อตกลงที่เป็นหนังสือ หรือข้อตกลงเป็นโมฆะ เกิดการทำลายหนังสือ ย่อมมีปัญหาในการตีความสถานะในทางกฎหมายของเด็ก เพราะพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ได้เขียนทางออกไว้ และไม่สามารถตีความให้เข้ามาตรา 29 ได้ เนื่องจากเด็กไม่ได้เกิดจากเซลล์สืบพันธุ์หรือตัวอ่อนของผู้บริจาค ปัญหาดังกล่าวนี้อาจสืบเนื่องไปถึงปัญหาของการกำหนดสถานะของเด็กที่เกิดจากกระบวนการที่ฝ่าฝืนกฎหมายฉบับนี้ ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในประเด็นแรกด้วย

อภิปรายผล

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 จะต้องบัญญัติในเรื่องดังกล่าวนี้ไว้อย่างชัดเจน โดยการกำหนดว่าหากมีการฝ่าฝืน องค์ประกอบ เงื่อนไขของหลักกฎหมายดังกล่าวแล้ว สถานะในทางกฎหมายของเด็กจะต้องเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของหญิงที่ตั้งครรภ์นั้น หรือคู่สามีภรรยา หรือบุคคลที่จำทำให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทนแล้วแต่กรณี โดยคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ที่จะเกิดกับเด็กเป็นสำคัญ ด้วยการนำทฤษฎีทางกฎหมายทั่วไปมาบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติอย่างชัดเจน เพื่อให้เป็นไปตามหลักความเป็นบิดาและมารดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว มาตรา 1546 ซึ่งหลักการดังที่ได้กล่าวมานี้ก็ถือเป็นหลักกฎหมายทั่วไป ตามทฤษฎีที่ถือว่าเด็กที่เกิดจากหญิงใด ก็เป็นบุตรของหญิงนั้น เพราะพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมานี้เป็นกฎหมายที่มีลักษณะเฉพาะก็ควรกำหนดไว้ในตัวบทให้ชัดเจนถึงสถานะในทางกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ควรปล่อยให้เกิดช่องว่างของกฎหมายแล้วให้อยากกลับไปนำหลักกฎหมายทั่วไปมาใช้บังคับ เพราะในเมื่อมีกฎหมายพิเศษแล้วก็ควรกำหนดไว้ในกฎหมายพิเศษ เพื่อในการแก้ไขปัญหาจะได้ไม่ต้องไปนำหลักกฎหมายทั่วไปมาพิจารณาาร่วมกันอีก ประกอบกับในเรื่องการให้ความยินยอมในมาตรา 21 (4) ด้วยเช่นกัน เพราะจะแสดงถึงสถานะของความเป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายของเด็กนั้นด้วย รวมถึงสถานะของความเป็นบิดาและมารดาของเด็ก และการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ตามมาตรา 29 จะต้องรวมถึงเด็กที่เกิดจากอสุจิและไข่ของคู่สมรสทั้งสองฝ่ายด้วย ในกรณีที่ให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน (จิรทีปต์ วิจารณ์ตางกูร, 2556 : 131)

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้ได้รับการสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ 2561 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กัมพูสิริ ศาสตราจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ปัญหาสถานะของเด็กที่เกิดจากเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ทางการแพทย์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายจะพิจารณาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 ไม่ได้ เพราะในพระราชบัญญัติดังกล่าว ตัวบทกฎหมายมิได้กำหนดสถานะของเด็กไว้

ดังนั้น พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 จะต้องบัญญัติทางออกในเรื่องดังกล่าวนี้ไว้อย่างชัดเจน โดยการกำหนดว่า หากมีการฝ่าฝืนองค์ประกอบ เงื่อนไขทางกฎหมาย หรือเงื่อนไขทางพันธุกรรมของหลักกฎหมายในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวแล้ว ให้สถานะในทางกฎหมายของเด็กต้องเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน ด้วยการนำหลักเหตุผลตามหลักกฎหมายทั่วไปมาบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติอย่างชัดเจน เพื่อให้เป็นไปตามหลักความเป็นบิดาและมารดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว มาตรา 1546 ซึ่งหลักการดังที่ได้กล่าวมานี้ก็ถือเป็นหลักกฎหมายทั่วไป ที่ถือว่าเด็กที่เกิดจากหญิงใด ก็เป็นบุตรของหญิงนั้น พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมานี้เป็นกฎหมายที่มีลักษณะเฉพาะควรกำหนดไว้ในตัวบทให้ชัดเจนถึงสถานะในทางกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ควรปล่อยให้เกิดช่องว่างของกฎหมายแล้วกลับไปใช้หลักกฎหมายทั่วไป เพราะในเมื่อมีกฎหมายพิเศษแล้ว ก็ควรกำหนดไว้ในกฎหมายพิเศษอย่างชัดเจนในการแก้ไขปัญหา ไม่ควรไปนำหลักกฎหมายทั่วไปมาพิจารณาร่วมอีก ประกอบกับพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ ก็จะต้องกล่าวถึงข้อยกเว้นของหลักทั่วไป

ไว้ด้วยเช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการเพิ่มหลักการ และข้อยกเว้นหลักทั่วไปในลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้

แก้ไขตามประเด็นศึกษาหลักประเด็นแรก คือ เรื่องปัญหาสถานะในทางกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์โดยหญิงนั้น ตั้งครรภ์เองแต่เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ความว่า มาตรา 19 “ภายใต้บังคับมาตรา 15 และมาตรา 16 การผสมเทียมและการปฏิสนธิภายนอกร่างกายต้องกระทำต่อหญิงที่มีสามีโดยชอบด้วยกฎหมาย และเป็นไปตามมาตรฐานการให้บริการเกี่ยวกับการผสมเทียมและการปฏิสนธิภายนอกร่างกายที่แพทยสภาประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ความว่า มาตรา.....”เด็กที่เกิดจากการฝ่าฝืนมาตรา 15 มาตรา 16 มาตรา 17 มาตรา 18 มาตรา 19 มาตรา 20 ให้เด็กนั้นเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของหญิงที่ตั้งครรภ์นั้น”

แก้ไขตามประเด็นศึกษาหลักประเด็นที่สอง คือ เรื่องปัญหาสถานะในทางกฎหมายของเด็กที่เกิดการนำเทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์มาใช้ โดยให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน แต่เป็นการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ความว่า มาตรา 22 “การดำเนินการให้มีการตั้งครรภ์แทนตามพระราชบัญญัตินี้ให้กระทำได้สามวิธี ดังต่อไปนี้

1) ให้ใช้ตัวอ่อนที่เกิดจากสุจิของสามีและไข่ของภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายที่ประสงค์จะให้มีการตั้งครรภ์แทน
2) ใช้ตัวอ่อนที่เกิดจากสามีหรือไข่ของภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายที่ประสงค์จะให้มีการตั้งครรภ์แทน กับไข่หรือสุจิของผู้อื่น ทั้งนี้ ห้ามใช้ไข่ของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน

3) ใช้ตัวอ่อนที่เกิดจากสามีหรือไข่ของภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายที่ประสงค์จะให้มีการตั้งครรภ์แทนกับไข่หรือสุจิของผู้อื่น ทั้งนี้ ห้ามใช้สุจิและไข่หรือตัวอ่อนที่ผู้อื่นที่ได้บริจาค

ความว่า มาตรา..... “เด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทน โดยขัดกับมาตรา 21 (2) มาตรา 22 (2) ให้เด็กนั้นเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน”

ความว่า มาตรา..... “เด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทน โดยขัดกับมาตรา 22 (3) ให้เด็กนั้นเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน แต่ให้บุคคลผู้ประสงค์จะมีบุตรจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม”

ความว่า มาตรา..... “เด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทน โดยขัดกับมาตรา 21 (1) (3) (4) มาตรา 23 ให้เด็กนั้นเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน แต่ให้บุคคลผู้ประสงค์จะมีบุตรพิสูจน์ตนเองว่าถ้าสามารถดูแลเด็กได้ดีกว่า และเป็นประโยชน์แก่เด็กมากกว่า ให้เด็กเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ประสงค์จะมีบุตรนั้น ทั้งนี้โดยให้ศาลพิจารณา”

แก้ไขตามประเด็นศึกษารองประเด็นแรกที่เป็นผลสืบเนื่องจากประเด็นหลักทั้งสองประเด็น คือ การกำหนดสถานะความเป็นบิดาของเด็กตามมาตรา 21 (4) ผู้วิจัยเสนอให้มีการแก้ไขมาตรา 21 (4) เพื่อกำหนดสถานะและความเป็นบิดามารดาของเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยมีข้อความดังต่อไปนี้

ความว่า มาตรา 21 (4) “หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนต้องเป็นหญิงที่เคยมีบุตรมาก่อนแล้วเท่านั้น ถ้าหญิงนั้นมีสามีที่ชอบด้วยกฎหมายหรือชายที่อยู่กินกันฉันสามีภริยา จะต้องได้รับความยินยอมจากสามีที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือชายดังกล่าวด้วย และความยินยอมนั้นต้องทำข้อตกลงเป็นหนังสือ หากสามีที่ชอบด้วยกฎหมายหรือชายที่อยู่กินกันฉันสามีภริยา มิได้ให้ความยินยอม หรือมิได้ทำข้อตกลงเป็นหนังสือ สามีที่ชอบด้วยกฎหมายหรือชายที่อยู่กินกันฉันสามีภริยาสามารถปฏิเสธความเป็นบิดาได้ หากเด็กนั้นต้องเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนโดยผลของกฎหมายนี้”

แก้ไขตามประเด็นศึกษารองประเด็นที่สองที่เป็นผลสืบเนื่องจากประเด็นหลักทั้งสองประเด็น เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ทางครอบครัวของเด็กที่เกิดมาโดยอาศัยเทคโนโลยีการช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ในมาตรา 29 สถานะของความเป็นบิดาและมารดาของเด็ก และการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ผู้วิจัยเสนอให้มีการแก้ไขมาตรา 29 ดังมีข้อความดังต่อไปนี้

ความว่า มาตรา 29 “ภายใต้บังคับมาตรา 3 มาตรา 22 เด็กที่เกิดจากสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อนของผู้บริจาคแล้วแต่กรณี โดยใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะกระทำโดยภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายของสามีซึ่งประสงค์จะมีบุตรเป็นผู้ตั้งครรภ์ หรือให้มีการตั้งครรภ์แทนโดยหญิงอื่น หรือเด็กที่เกิดจากสุจิและไข่ของผู้เป็นสามีภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายโดยให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน ให้เด็กนั้นเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งประสงค์จะมีบุตร แม้ว่าสามีหรือภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งประสงค์จะมีบุตรถึงแก่ความตายก่อนเด็กเกิด

ชายหรือหญิงที่บริจาคอสุจิหรือไข่ ซึ่งนำมาใช้ปฏิสนธิเป็นตัวอ่อนเพื่อการตั้งครรภ์หรือผู้บริจาคตัวอ่อน และเด็กที่เกิดจากอสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อนที่บริจาคดังกล่าว ไม่มีสิทธิและหน้าที่ระหว่างกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยครอบครัวและมรดก”

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาสถานะทางกฎหมายของเด็กที่เกิดมา โดยใช้เทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การตั้งครรภ์แทน โดยอาศัยทั้งไข่และเชื้ออสุจิของคู่สมรสหรือของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ต้องการมีบุตรตามกฎหมายที่ใช้ในการบังคับ ในปัจจุบันและกฎหมายควรจะคำนึงถึงเจตนารมณ์ของคู่สมรสฝ่ายที่ต้องการมีบุตรและประโยชน์ของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน เป็นสำคัญ ตามมาตรา 19 มาตรา 20 มาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 23 และมาตรา 29 ศึกษาสถานะทางกฎหมายของเด็ก ที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน โดยอาศัยทั้งไข่และอสุจิของบุคคลอื่นตามกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบัน และตามกฎหมายที่ควรจะเป็น โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของคู่สมรสฝ่ายที่ต้องการมีบุตรและประโยชน์ของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนเป็นสำคัญ ประกอบ กับนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับสถานะทางกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน

เอกสารอ้างอิง

- จักรกฤษณ์ ควรพจน์. (2558). *การผสมเทียมโดยให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน*. รายงานการวิจัยเสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา.
- จิรทีปต์ โรจนรัตน์กูร. (2556). *เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์การโอนเซลล์สืบพันธุ์*. วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยศศักดิ์ โกศัยกานนท์. (2555). *มาตรการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- ประสพสุข บุญเดช. (2561). มารดารับจ้างตั้งครรภ์. *ศุลพาฬ*, 35(1), 16-24.
- พลาสินี โยงสมบัติ. (2552). *วิเคราะห์ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. ...*. วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเอกชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- แสวง บุญเฉลิมวิภาส และดารารพร ธีระวัฒน์. (2558). ประเด็นและข้อเสนอแนะทางกฎหมายและจริยธรรมเกี่ยวกับการใช้ เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์. *วารสารมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*, 52(2), 1-22.
- วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์. (2531). การผสมเทียมกับกฎหมาย. *วารสารบัณฑิต*, 44(2), 54-67.
- Kate, S. and Paula, D. (2013). *Family Law*. London: Palgrave Macmillan.

การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

The Development of Grade 5 Students Ability in Mathematical Problem Solving by Using KWDL Technique

เบญจลักษณ์ ภูสามารถ¹, ณัฏฐชัย จันทชุม² และ ธัญญลักษณ์ เขจรภักดิ์³

Benjalug Phusamart¹, Nattachai Juntachum² and Thanyaluck Khechornphak³

Received : 28 มี.ค. 2563

Revised : 2 ก.ค. 2563

Accepted : 3 ก.ค. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 3) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค KWDL และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค KWDL กลุ่มที่ศึกษาในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเวฬุวน จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL 2) แบบวัดความสามารถการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และสถิติทดสอบ Mann-Whitney U-Test ผลการวิจัยพบว่า

1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.16/88.88 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL มีค่าเท่ากับ 0.7647 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ร้อยละ 76.47 3) นักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค KWDL สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.21)

คำสำคัญ : การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค KWDL, ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา, ความพึงพอใจ

Abstract

The purposes of this research were as follow : 1) to develop learning activities on mathematics problem solving by using KWDL technique for grade 5 students with efficiency criteria of 75/75. 2) to study the effectiveness of KWDL learning activities for students in of grade 5 Students. 3) to compare the ability in mathematics problem solving between before and after using KWDL technique and 4) to study the students' satisfaction on KWDL technique. The sampling group included nine students who are studying in grade 5 Students of Watweruwan School. Research instruments were included of 1) lesson-plan by

1 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อีเมล: Benjalug.phu@hotmail.com

2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยโท ดร.อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3 อาจารย์ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Master Student, Program in Educational Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Maha Sarakham Rajabhat University, Email: Benjalug.phu@hotmail.com

² Assistant Professor, Ph.D., Acting Sub.Lt., Chairman of the Advisory Board in Educational Research and curriculum development, Faculty of Education, Maha Sarakham Rajabhat University

³ Ph.D., Advisor of Educational of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Maha Sarakham Rajabhat University

using KWDL technique, 2) mathematics problem solving test, 3) an achievement test and 4) satisfaction questionnaire. The statistics used for data analysis were Mean, Standard Deviation, Percentage and Mann-Whitney U-Test. The findings indicated that

1) learning activities based on KWDL technique had efficiency of 80.16/88.88 which was higher than the established requirement. 2) The effectiveness of learning activity using KWDL techniques was 0.7647, it shown that students had learning progress with the percentage of 76.47 3) After using activities based on KWDL technique, students had higher abilities to solve mathematical problems than before with the statistically significant at .01 level and 4) The students were satisfied with learning activities using KWDL technique at the highest level ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.21).

Keywords : Learning activities using KWDL technique, Abilities in mathematics, KWDL technique satisfaction

บทนำ

คณิตศาสตร์มีความสำคัญและมีบทบาทต่อชีวิตมนุษย์ของเราเป็นอันมาก อาจกล่าวได้ว่ามนุษย์เราเติบโตมาพร้อมกับการพัฒนาความเข้าใจทางคณิตศาสตร์โดยเน้นกระบวนการให้นักเรียนเกิดความคิด ความเข้าใจ และฝึกทักษะให้รู้จักคิด พิจารณามีเหตุผล สร้างสรรค์ เป็นระเบียบแบบแผนสามารถวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ได้อย่างถ่องแท้ทำให้คาดเดา สถานการณ์วางแผนและตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งสามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาค้นคว้า โดยเฉพาอย่างยิ่งการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้นเตรียมผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์การคิดอย่างสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยีซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทยและสากล โดยยึดหลักการว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ รวมทั้งความสามารถในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อตามความถนัด และความสามารถของแต่ละบุคคล (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560 : 3)

เนื่องจากคณิตศาสตร์มีความสำคัญตามหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) จึงได้กำหนดสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์เมื่อผู้จบการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องรู้ 3 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต สาระที่ 2 การวัดและเรขาคณิต สาระที่ 3 สถิติและความน่าจะเป็น ซึ่งแต่ละสาระการเรียนรู้จะมีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันดังนี้ สาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต เรียนรู้เกี่ยวกับระบบจำนวนจริง สมบัติเกี่ยวกับจำนวนจริง อัตราส่วนร้อยละ การประมาณค่า การแก้ปัญหเกี่ยวกับจำนวน การใช้จำนวนในชีวิตจริง แบบรูป ความสัมพันธ์ ฟังก์ชัน เซตตรรกศาสตร์ นิพจน์ เอกนาม พหุนาม สมการ ระบบสมการ อสมการ กราฟ ดอกเบี้ย และมูลค่าของเงิน ลำดับและอนุกรม และการนำความรู้เกี่ยวกับจำนวนและพีชคณิตไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ สาระที่ 2 การวัดและเรขาคณิต เรียนรู้เกี่ยวกับความยาว ระยะทาง น้ำหนัก พื้นที่ ปริมาตรและความจุเงินและเวลา หน่วยวัดต่าง ๆ การคาดคะเนเกี่ยวกับการวัดอัตราส่วนตรีโกณมิติ รูปเรขาคณิต และสมบัติของรูปเรขาคณิต การนิยามภาพ แบบจำลองทางเรขาคณิต ทฤษฎีบททางเรขาคณิต การแปลงทางเรขาคณิตในเรื่อง การเลื่อนขนาน การสะท้อน การหมุนและการนำความรู้เกี่ยวกับการวัดและเรขาคณิตไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ สาระที่ 3 สถิติและความน่าจะเป็น เรียนรู้เกี่ยวกับการตั้งคำถามทางสถิติ การเก็บรวบรวมข้อมูลการคำนวณทางสถิติ การนำเสนอ และแปลผลสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ หลักการนับเบื้องต้น ความน่าจะเป็น การใช้ความรู้เกี่ยวกับสถิติ และความน่าจะเป็นในการอธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ และช่วยในการตัดสินใจ จะเห็นได้ว่าคณิตศาสตร์มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งถือเป็นอีกหนึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ใช้วิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา และสามารถแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงโดยใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ ดังนั้นการเรียนการสอนคณิตศาสตร์จึงมีส่วนสำคัญยิ่งในการส่งเสริมให้นักเรียนได้นำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้ จะเห็นว่าการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมาก ถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักของวิชาคณิตศาสตร์ และช่วยฝึกทักษะและกระบวนการคิดของนักเรียนได้ดี ซึ่งจากการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนส่วนหนึ่งพบปัญหา นักเรียนบางส่วนยังขาดทักษะพื้นฐาน การคำนวณ ขาดกระบวนการคิด กระบวนการแก้โจทย์ปัญหา

มีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ หรือสาเหตุอาจมาจากครูผู้สอนที่ไม่นำเทคโนโลยีมาใช้ หรือมีการจัดการเรียนการสอนที่น่าเบื่อ ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและความต้องการของผู้เรียน หรือมีการออกแบบและใช้วิธีการสอนที่ไม่ดึงดูดความสนใจให้เกิดความสนใจ อยากรู้ อยากเรียน ใช้การเรียนการสอนโดยเน้นเนื้อหาเป็นศูนย์กลาง ไม่นับผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเร่งให้จบเนื้อหาไม่คำนึงถึงความต่างของผู้เรียน ทำให้การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะการจัดการเรียนการสอนรูปแบบเดิม ๆ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนน้อย กิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนไม่ทั่วถึง ทำให้มีโอกาสนในการแก้โจทย์ปัญหาไม่คุ้นเคย และไม่สามารถแก้โจทย์ปัญหาที่ซับซ้อนได้

การจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์นั้นมีวิธีที่หลากหลายแตกต่างกันไปซึ่งผู้วิจัยได้สนใจวิธีการสอนวิธีหนึ่งที่น่าจะเข้ามาช่วยในการเรียนการสอนให้น่าสนใจและช่วยพัฒนาความสามารถ ในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์และเจตคติที่ดีในการเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้สนใจและเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบหนึ่ง คือ วิธีการสอนแบบ KWDL มาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน จะสามารถพัฒนาและช่วยแก้ปัญหาที่พบดังกล่าวได้ เพราะวิธีการสอนแบบ KWDL เป็นเทคนิคในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถ และช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาสติปัญญา พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และพัฒนาทักษะความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ และส่งเสริมการคิดเชิงวิเคราะห์เชิงสังเคราะห์อย่างเป็นกระบวนการช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น โดยมีขั้นตอนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้น K (What we know) นักเรียนรู้อะไรบ้างในเรื่องที่จะเรียนหรือสิ่งที่โจทย์บอกให้ทราบว่ามียะไรบ้าง ขั้น W (What we want to know) นักเรียนหาสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบหรือสิ่งที่นักเรียนต้องการรู้ ขั้น D (What we do to find out) นักเรียนจะต้องทำอะไรบ้างเพื่อหาคำตอบตามที่โจทย์ต้องการหรือสิ่งที่ตนเองต้องการขั้น L (What we learned) นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงได้สนใจดำเนินการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และเพื่อเป็นข้อเสนอแนะพร้อมเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้น่าสนใจ และผู้เรียนมีความสุขในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์มากขึ้น เพื่อต่อการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพมีผลประกอบการช่วยในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้เรียนรู้เต็มศักยภาพของแต่ละคน ควบคู่ไปกับการเรียนรู้อย่างมีความสุข และนำความรู้ไปใช้ได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค KWDL
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค KWDL เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้สรุปเป็นแนวทางในการพัฒนากรอบความคิดของการวิจัย ดังนี้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค KWDL ในการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน
2. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค KWDL
 - ขั้น K (What we know) ครูผู้สอนตั้งคำถามให้บอกถึงสิ่งที่นักเรียนรู้ และทราบอะไรบ้างในสิ่งที่โจทย์กำหนด
 - ขั้น W (What we want to know) ครูผู้สอนตั้งคำถามให้นักเรียนบอกถึงสิ่งที่นักเรียนต้องการหา หรือสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบ
 - ขั้น D (What we do to find out) ครูผู้สอนตั้งคำถามให้นักเรียนบอกถึงสิ่งที่นักเรียนจะต้องทำ เพื่อหาคำตอบตามที่โจทย์ต้องการ หรือสิ่งที่ตนเองต้องการรู้
 - ขั้น L (What we learned) ครูผู้สอนตั้งคำถามให้นักเรียนบอกถึงสิ่งที่นักเรียนสรุปได้ หรือสิ่งที่ได้เรียนรู้
3. ขั้นสรุป

ผลที่เกิดกับนักเรียน

1. ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์
3. ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค KWDL หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ศึกษา

ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเวฬุวน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 9 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ จำนวน 6 แผน
12 ชั่วโมง

- 2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์
- 2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ
- 2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 3.1 ชี้แจงนักเรียนเกี่ยวกับจุดประสงค์และสาระสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL
- 3.2 ทำการทดสอบนักเรียนโดยใช้แบบวัดความสามารถ ในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์แบบอัตนัยก่อนเรียน จำนวน 2 ข้อ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องโจทย์ปัญหาทศนิยมแบบปรนัย 20 ข้อ
- 3.3 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมเวลาเรียน 12 ชั่วโมง
- 3.4 ระหว่างดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะมีการเก็บคะแนนระหว่างเรียน จากใบกิจกรรมกลุ่ม และใบกิจกรรมย่อยรายบุคคล ในแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 3.5 เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมจนครบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL ครบแล้ว จากนั้นดำเนินการวัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่องโจทย์ปัญหาทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชุดเดิม
- 3.6 ดำเนินการทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์แบบอัตนัยจำนวน 2 ข้อ ชุดเดียวกัน กับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน
- 3.7 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยใช้เทคนิค KWDL ไปดำเนินการสอบถามกับนักเรียน
- 3.8 เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เน้นใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยการหาเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ ดังนี้

- 4.1 วิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องโจทย์ปัญหา โดยใช้เทคนิค KWDL การคำนวณ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ
- 4.2 วิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหา โดยใช้เทคนิค KWDL ด้วยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ
- 4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้ Mann-Whitney U-Test
- 4.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจในการเรียนหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL ด้วยการคำนวณ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผล

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยใช้เทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สรุปผลได้ ดังนี้

- 1. การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ (E_1 / E_2) เท่ากับ 80.16/88.88 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด
- 2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเท่ากับ 0.7647 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้คิดเป็นร้อยละ 76.47
- 3. นักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค KWDL สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.21)

อภิปรายผล

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหาทศนิยม โดยใช้เทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับเท่ากับ 80.16/88.88 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ หมายความว่านักเรียนได้คะแนนจากการวัดระหว่างเรียน โดยการทำใบกิจกรรมกลุ่ม และใบกิจกรรมย่อยของนักเรียน ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 6 แผน คิดเป็นร้อยละ 80.16 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนรู้นักเรียนทุกคนรวมกันคิดเป็นร้อยละ 88.88 แสดงว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้เทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL มีความเหมาะสมและช่วยในการพัฒนาความรู้ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติมา พิศาสภา (2554 : 62) ที่ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน จัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน และเกิดการแสดงแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และยอมรับข้อคิดเห็นและผิดพลาดร่วมกัน เครื่องมือที่ใช้ทั้งแบบวัดรายกลุ่มและรายบุคคล เป็นเครื่องมือสำหรับวัดความรู้ความสามารถกระบวนการในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ และเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผลความรู้ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียน จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค KWDL ประกอบด้วย ใบกิจกรรมกลุ่ม ใบกิจกรรมย่อยรายบุคคล แบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหาทศนิยมแบบอัตนัย 2 ข้อ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มาใช้ในการวัดความรู้ความเข้าใจตามจุดประสงค์การเรียนรู้อย่างแท้จริง โดยเครื่องมือและแบบทดสอบ ได้ผ่านการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ และมีการปรับปรุงให้สมบูรณ์ก่อนนำมาทดลองใช้จริงกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2. ดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการแก้โจทย์ปัญหา โดยใช้เทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องโจทย์ปัญหาทศนิยม โดยใช้เทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเท่ากับ 0.7647 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 76.47 สอดคล้องตามแนวคิดงานวิจัยของรัตน สันนาคิน (2552 : 24) ที่กล่าวว่า การให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการให้ผู้เรียนเป็นจุดสนใจ (Center of Attention) หรือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนั้น การที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมนั้น กิจกรรมจะต้องมีลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่าง “Active” คือ ช่วยให้ผู้เรียนมีความตื่นตัว ตื่นใจ ตั้งใจและจดจ่อกับสิ่งที่ทำ และสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของวัชร เล่าเรียนดี (2554 : 43) ที่ได้กล่าวว่า ขั้นตอนกระบวนการในการแก้โจทย์ปัญหา ต้องมีขั้นตอนกระบวนการดังนี้ 1) ความเข้าใจในปัญหา 2) การระลึกข้อเท็จจริง 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล 4) การวางแผนการแก้ปัญหา 5) การตรวจสอบคำตอบ 6) การทดสอบวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งพบว่าในขั้นตอนการทำความเข้าใจในปัญหา คือ ขั้นที่มีความสำคัญ และมีผลต่อการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัยจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL ในส่วนของขั้น K หรือขั้นทำความเข้าใจปัญหา จะเห็นว่าคะแนน และค่าเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างสามารถเขียนและอธิบายขั้นตอนนี้ได้ส่งผลทำให้คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนสูงขึ้น

3. นักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค KWDL สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.78 และหลังเรียนเท่ากับ 15.00 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน จากการทำกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมย่อยรายบุคคล พบว่า หลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 66.67 ของนักเรียนทั้งหมด แสดงว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องโจทย์ปัญหาทศนิยมโดยใช้เทคนิค KWDL ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถ ในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และน่าเชื่อถือ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วัชร เล่าเรียนดี (2554 : 149) พบว่าเทคนิค K-W-D-L เป็นเทคนิคในการแก้โจทย์ปัญหา ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถพัฒนาสติปัญญา พัฒนาทักษะกระบวนการความเข้าใจและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างเป็นขั้นตอนได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมวิชาการ (2545 : 83) ที่กล่าวว่า

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนต้องส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดเป็นระบบ กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนทำความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง และทำการวางแผนคิดวิธีการในการแก้โจทย์ปัญหาจนสามารถดำเนินการแก้ปัญหาจนได้คำตอบที่ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งเมื่อนักเรียนเข้าใจและมีการฝึกคิดอย่างเป็นระบบขั้นตอน ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ได้สูงขึ้น

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.21) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ นักเรียนชอบที่จะเขียนแสดงวิธีการหาคำตอบได้ ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.41) รองลงมาคือ ฉันทุ้มนใจที่สามารถพัฒนาการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ได้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.48) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL ทำให้นักเรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่มอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.51) แสดงว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL มีส่วนช่วยในการพัฒนาความรู้ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ พัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียน และส่งผลให้นักเรียนมีความชอบความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค KWDL อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมนัสสา ประทุมรัตน์ (2559 : 97) ที่กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นของบุคคลที่เกิดจากประสบการณ์หรือการเรียนรู้ของบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรม สามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ ทางบวกซึ่งแสดงออกในลักษณะของความชอบ ความสนใจ ความพึงพอใจที่อยากเรียน อยากปฏิบัติ ในส่วนของลักษณะทางลบ คือ ความไม่ชอบ ความเกลียด ไม่สนใจ ไม่อยากเรียน เบื่อหน่าย และสอดคล้องกับผลการศึกษาของวัชร่า เล่าเรียนดี (2554 : 73) ได้พัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยการสอนด้วยเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในระดับดีมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Stahl (2013 : 1415-A) ที่ได้ทำการวิจัยถึงการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน 3 วิธี ซึ่งมีการใช้เทคนิค KWDL ร่วมด้วย และจากผลการวิจัยพบว่าการสอนและการจัดกิจกรรมด้วยเทคนิค KWDL มีส่วนช่วยในการสร้างแรงจูงใจและระดับความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับสูงที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่าการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลทำให้ผลการเรียนของนักเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สูงขึ้น ดังนั้นครูผู้สอนควรนำวิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมากขึ้น

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL ในช่วงแรก ๆ นักเรียนยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรม ดังนั้น ครูผู้สอนควรเริ่มต้นจากการชี้แจงจุดประสงค์ วิธีดำเนินการ การปฏิบัติตน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนเกณฑ์การให้คะแนนรายบุคคลและรายกลุ่ม ให้นักเรียนเข้าใจก่อนการดำเนินกิจกรรม และในการแบ่งกลุ่ม ควรแบ่งเด็กอ่อน ปานกลาง และเก่ง รวมถึงการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจนในการเรียนแต่ละชั่วโมง

1.3 การเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เป็นแบบแผนของการเรียนที่เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ครูควรให้ความสำคัญกับการทดสอบความรู้เดิมของนักเรียนไม่ควรละเลย ควรมีการทบทวนอยู่ตลอดจะทำให้ครูทราบว่าการเรียนต้องเรียนรู้อะไรก่อนที่จะเรียนในเนื้อหา โดยจัดให้นักเรียนเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ความเข้าใจ และจัดกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสม

1.4 การทำกิจกรรมกลุ่ม ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนช่วยเหลือ และปรึกษาหารือในระหว่างการทำกิจกรรม โดยเฉพาะในขั้นตอนการระบุโจทย์ ต้องการให้ทำอะไร และแก้ปัญหายังไง ครูควรดูแลและให้คำแนะนำเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

1.5 การดำเนินการแก้ปัญหา ครูควรแนะนำให้นักเรียนจัดลำดับขั้นตอนในการแก้ปัญหาให้ถูกต้องชัดเจน และรอบคอบมากขึ้น

1.6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL มีข้อจำกัดในการจัดกิจกรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนั้นครูผู้สอนควรยืดหยุ่นเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมให้มีความเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรทำการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL กับเนื้อหาอื่น เช่น การแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ การแก้โจทย์ปัญหาเศษส่วน และศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ
- 2.2 ควรทำการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เปรียบเทียบกับเทคนิควิธีการอื่น ๆ ตามเงื่อนไขและความเหมาะสม เช่น เทคนิควิธีแบบ STAD, TGT, TAI หรือแบบ 4 MAT เป็นต้น
- 2.3 ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับความรู้ทางคณิตศาสตร์นอกเหนือจากการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงเหตุผล การคิดเชิงภาพ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). คู่มือจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- จิตติมา พิศาลาค. (2554). การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัตนา สันนาคิน. (2552). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เน้นทักษะการแก้ปัญหาโดยการสื่อสารและการร่วมมือกันเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มนัสสา ประทุมรัตน์. (2559). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้เทคนิค KWDL ในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่องร้อยละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบึงสิงโต. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 2(2), 94-107.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). การจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- Stahl, C. (2013). *The World Book Dictionary*. Chicago: Work book-childceaft International.

กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Online Marketing Strategies Affecting the Marketing Success of The Local Cloth Business in The Northeast

ธมกร แสงวงสว่าง¹ และ เสาวลักษณ์ จิตติมงคล²

Thummakorn Saengvongsawang¹ and Saowaluk Jittimongkon²

Received : 9 พ.ค. 2563

Revised : 1 ก.ค. 2563

Accepted : 1 ก.ค. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการตลาดออนไลน์ของธุรกิจผ้าพื้นถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ศึกษาความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การตลาดออนไลน์กับความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4) ศึกษาพฤติกรรมการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่นออนไลน์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 382 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่นออนไลน์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็นต่อกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ตามลำดับ และผู้ประกอบการ มีความคิดเห็นต่อความสำเร็จของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อ พบว่ามีค่าที่เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายแบบออนไลน์ มีความพึงพอใจต่อการซื้อผ่านธุรกิจออนไลน์ และมีลูกค้าเพิ่มขึ้น กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านข่าวสาร มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกลยุทธ์ทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการส่งเสริมการตลาด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านข่าวสาร ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : กลยุทธ์การตลาดออนไลน์, ความสำเร็จทางการตลาด, ธุรกิจผ้าพื้นถิ่น

Abstract

The purposes of this study were to : 1) study the online marketing strategies of the local cloth business in the northeast, 2) study the marketing success of the local cloth business in the northeast, 3) study the relationship of the online marketing strategies and the marketing success of the local cloth business in the northeast, and 4) study the online marketing strategies affecting the marketing success of the local cloth business in the northeast. The representative sampling was 382 cloth entrepreneurs

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสำหรับการเป็นผู้ประกอบการ คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
อีเมล: pjun2015@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

¹ Master Studentduent, Program in Entrepreneurship Management, Faculty of Administrative Science, Kalasin University,
Email: pjun2015@gmail.com

² Lecturer in Master of Business Administration Program Entrepreneurship Management, Faculty of Administrative Science, Kalasin University

in the northeast, research instrument was the questionnaire. The statistics used in analyzing data were percentage, mean, standard deviation, multiple correlation analysis, and multiple regression analysis. The results revealed that the local cloth entrepreneurs who sell product online in the northeast had the overall opinion on the online marketing strategies at the high level. When considering in each aspect, the mean score could be ranked in the descending order as products, prices, and selling channels respectively. The entrepreneurs also had the overall opinion on the local cloth success in the northeast at the high level. When analyzing in each aspect, it found that they had higher profit from online selling, they had the satisfaction on online selling business, and they had more customers. Online marketing strategies in terms of products, promotion, and public relations had the significantly positive relationship with the marketing success on local cloth business in the northeast with statistical significance at the level of 0.01.

Online marketing strategies affected the marketing success of the local cloth business in the northeast in terms of products, promotions with statistical significance at the level of 0.01, public relations affected the marketing success with statistical significance at the level of 0.05

Keywords : Online Marketing Strategies, Marketing Success, Local Cloth Business

บทนำ

การซื้อขายสินค้าและบริการในปัจจุบันผ่านช่องทางออนไลน์ หรือ E-Commerce เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของธุรกิจทั่วโลก ต้องปรับตัว พฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตของคนไทยซึ่งเปลี่ยนไปตามยุคสมัยที่เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามา มีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้นเรื่อย ๆ สถานการณ์ข้างต้นนี้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้มูลค่า E-Commerce ของไทย มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉลี่ยแล้วมากขึ้น 10% ต่อปี และการซื้อขายสินค้าและบริการทางออนไลน์ได้กลายมาเป็น 1 ใน 5 กิจกรรม ยอดฮิตบนโลกอินเทอร์เน็ต ซึ่งปัจจุบันมีผู้ประกอบการไทยมองเห็นโอกาสตรงนี้และต้องการขยายธุรกิจเข้าสู่ตลาดออนไลน์เป็นจำนวนมาก การเติบโตของธุรกิจ E-Commerce ข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) พฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปได้ชัดเจน พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงจากออฟไลน์สู่ออนไลน์นั้น สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริโภค เลือกใช้และเข้าถึงทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ นั้นเป็นกิจกรรมที่เป็นธุรกิจทางอีคอมเมิร์ซ ประเทศไทย มีผู้ประกอบการ mSMEs จากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติ มีจำนวนทั้งสิ้น 2,257,634 ราย และเป็นผู้ประกอบการที่ทำ E-Commerce 85,832 ราย คิดเป็นสัดส่วน 3.8% เท่านั้น ช่องทางในการทำ E-Commerce ที่ผู้ประกอบการเลือกใช้มากที่สุด ได้แก่ ช่องทาง Social Network จำนวน 30,668 ราย รองลงมา ช่องทางการขายผ่านเว็บไซต์ตนเอง 27,343 ราย และช่องทาง E-Marketplace จำนวน 6,905 ราย (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2562 : 3, 11) ฉะนั้นผู้ประกอบการควรจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้ตลาดตามรูปแบบพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป การเข้าสู่ตลาด E-Commerce จะสามารถสร้างโอกาสทางรายได้จากการขยายโอกาส และเพิ่มฐานลูกค้า ซึ่งจากผลในการทำ E-Commerce ด้านการตลาดออนไลน์ ให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย โดนใจลูกค้า จนถึงในการตัดสินใจซื้อสินค้าของกลุ่มลูกค้า เป็นการสร้างรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการควรนำกลยุทธ์การตลาดออนไลน์มาใช้ในธุรกิจตนเอง เพื่อสร้างความพึงพอใจในสินค้าและบริการให้มากที่สุด เข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้ สามารถเพิ่มลูกค้าใหม่ ๆ และเพิ่มยอดขายสินค้าได้มากขึ้น ปัจจุบันผู้บริโภคนิยมซื้อสินค้าผ่านสื่อออนไลน์มากขึ้นทุกปี ไม่ว่าจะเป็นการซื้อผ่านเว็บไซต์ การซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันและทางโซเชียลมีเดียอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อตอบโจทย์ไลฟ์สไตล์ของผู้บริโภคที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้ประกอบการควรมีวางแผนกำหนดกลยุทธ์การตลาดที่เหมาะสมกับการทำธุรกิจ ด้วยกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ โดยมีการวางแผนกำหนดทิศทางการดำเนินงาน หรือกิจกรรมด้านการตลาด ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด การให้บริการแบบเจาะจง การรักษาความเป็นส่วนตัว บรรลุภัณฑ์ และข่าวสาร ผ่านทาง Social Media ในปัจจุบันผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเป็นจำนวนมากขึ้น มีการทอผ้าทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และหน่วยงานของรัฐได้เข้ามาส่งเสริมทำให้ผ้าทอพื้นถิ่นมีจำนวนปริมาณมากขึ้น จากรายงานผลการจำหน่ายสินค้าตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์พบว่า ยอดจำหน่ายสินค้าประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ประจำปีงบประมาณ 2562 รวมทั้งสิ้น 40,723,840,608.50 บาท

เทียบกับปีงบประมาณ 2561 มียอดจำหน่ายรวมทั้งสิ้น 33,680,382,643.20 บาท ปีงบประมาณ 2562 ยอดจำหน่ายสูงกว่าปีงบประมาณ 2561 รวม 7,043,457,965.30 บาท และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผลการจำหน่าย ของปีงบประมาณ 2562 รวมทั้งสิ้น 19,541,652,513 บาท (กรมการพัฒนาชุมชน, 2562 : 2-4) เมื่อพิจารณามูลค่าธุรกิจ พบว่า อัตราการเติบโตของมูลค่า E-Commerce จากปี พ.ศ. 2560 -2561 พบว่าผู้ประกอบการ SME เติบโตร้อยละ 20.4 ซึ่งเป็นผลมาจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนร่วมส่งเสริม Cashless society (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2562 : 2-7) เกิดการแข่งขันในตลาดขายผ้าพื้นถิ่น การทำธุรกิจออนไลน์จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้ประกอบการ เพื่อเพิ่มผลกำไร ยอดขายเพิ่มจำนวนลูกค้าและความพึงพอใจของลูกค้า ทั้งยังช่วยลดต้นทุนด้านการตลาดของผู้ประกอบการ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จทางการตลาดของผู้ประกอบการ

ดังนั้นเพื่อทราบถึงระดับกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ และกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ใช้ประโยชน์ และนำไปปรับกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ให้เหมาะสมกับธุรกิจผ้าพื้นถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และธุรกิจออนไลน์อื่น ๆ เป็นการเพิ่มช่องทางการตลาด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การตลาดออนไลน์ของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การตลาดออนไลน์กับความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. เพื่อศึกษากลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีปัจจัยการตลาดของวิเชียร วงศ์นิชชากุล และคณะ (2550 : 13-16) และแนวคิดความสำเร็จทางการตลาดของ สรวิศ ปิ่นรัตนานนท์ (2555 : 4) มาประยุกต์ใช้เป็นชื่อตัวแปรต้น กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ 2) ด้านราคา 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด 5) ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว 6) ด้านการให้บริการส่วนบุคคล 7) ด้านบรรจุภัณฑ์ 8) ด้านข่าวสาร และชื่อตัวแปรตาม ความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรอิสระ

กลยุทธ์การตลาดออนไลน์

1. ด้านผลิตภัณฑ์ (PRO)
2. ด้านราคา (PRI)
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (PLA)
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด (PROM)
5. ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว (PER)
6. ด้านการให้บริการส่วนบุคคล (PRIV)
7. ด้านบรรจุภัณฑ์ (PACK)
8. ด้านข่าวสาร (PUB)

ตัวแปรตาม

ความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (SUC)

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 : กลยุทธ์การตลาดออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สมมติฐานข้อที่ 2 : กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร คือ ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 8,273 ราย (กรมการ พัฒนาชุมชน, 2562)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 8,273 ราย โดยวิธีการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973 : 727) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนที่ .05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 382 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และคำถามปลายปิด (Close-Ended -Questionnaires) จำนวน 10 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ดำเนินธุรกิจออนไลน์มาแล้วกี่ปี ยอดจำหน่ายผ้าพื้นถิ่นออนไลน์ต่อเดือน ผ้าพื้นถิ่นที่ท่านนำมาจำหน่ายส่วนใหญ่มาจากแหล่งใด ผ้าพื้นถิ่นที่ท่านเองหรือจำหน่ายเป็นผ้าประเภทใด ช่องทางการจำหน่ายผ้าพื้นถิ่นออนไลน์ผ่านช่องทางใด

2.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ซึ่งระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเกณฑ์ในการกำหนดน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ ตามแนวของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 40 ข้อ ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว ด้านการให้บริการส่วนบุคคล ด้านบรรจุภัณฑ์ ด้านข่าวสาร จำนวนด้านละ 5 ข้อ

2.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเกณฑ์ในการกำหนดน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ ตามแนวของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 5 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้มาจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 382 ราย เลือกวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยแบ่งผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่น แต่ละจังหวัดเป็นชั้นภูมิ ซึ่งผ้าทอพื้นถิ่นของแต่ละจังหวัดต่างก็มีเอกลักษณ์ของตนเอง โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ เพราะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปเก็บข้อมูลทุกจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เสียค่าใช้จ่ายน้อย และเก็บแบบสอบถามด้วยตัวเอง ระหว่างเดือนมกราคม – มีนาคม 2563 ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการเก็บข้อมูลได้มีการตรวจสอบความถูกต้องจนครบจำนวน

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่มีการรวบรวมไว้แล้ว ได้แก่ หนังสือวิชาการ เว็บไซต์ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามแล้วนำมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมวิเคราะห์สถิติ ตามลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ดำเนินธุรกิจออนไลน์มาแล้วกี่ปี ยอดจำหน่ายผ้าพื้นถิ่นออนไลน์ต่อเดือน ผ้าพื้นถิ่นที่ทอานนำมาจำหน่ายส่วนใหญ่มาจากแหล่งใด ผ้าพื้นถิ่นที่ทอเองหรือจำหน่ายเป็นผ้าประเภทใด ช่องทางการจำหน่ายผ้าพื้นถิ่นออนไลน์ผ่านช่องทางใด โดยหาค่าความถี่และร้อยละ (Percentage)

4.2 ความคิดเห็นกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) นำเสนอในรูปแบบตาราง กำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 121) ตั้งแต่ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด-ระดับความคิดเห็นมากที่สุด แล้วหาค่าเฉลี่ยของคำตอบจากแบบสอบถาม โดยใช้การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย มีความหมายอยู่ในระดับน้อยที่สุดถึงระดับมากที่สุด

4.3 ทหารดับความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ในรูปแบบตาราง กำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 121) ตั้งแต่ระดับความสำเร็จน้อยที่สุด ระดับความสำเร็จมากที่สุด แล้วหาค่าเฉลี่ยของคำตอบจากแบบสอบถาม โดยใช้การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย มีความหมายอยู่ในระดับน้อยที่สุดถึงมากที่สุด

4.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ กับความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยวิธีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis)

4.5 การวิเคราะห์กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผล

1. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ของธุรกิจผ้าพื้นถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวม

ข้อ	กลยุทธ์การตลาดออนไลน์	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
1	ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)	3.96	0.72	มาก
2	ด้านราคา (Price)	3.96	0.66	มาก
3	ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)	3.90	0.73	มาก
4	ด้านส่งเสริมการตลาด (Promotion)	3.76	0.67	มาก
5	ด้านให้บริการส่วนบุคคล (Personalization)	3.79	0.72	มาก
6	ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว (Privacy)	3.86	0.69	มาก
7	ด้านบรรจุภัณฑ์ (Packaging)	3.84	0.69	มาก
8	ด้านข่าวสาร (Public Relation)	3.81	0.65	มาก
โดยรวม		3.86	0.58	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ประกอบการผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดออนไลน์โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X}=3.86$) เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ สามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ($\bar{X}=3.96$) ด้านราคา (Price) ($\bar{X}=3.96$) และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ($\bar{X}=3.90$) ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อ	ความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
1	มีกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายแบบออนไลน์	4.04	0.87	มาก
2	ลูกค้ามีจำนวนลูกค้าที่เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายแบบออนไลน์	3.96	0.87	มาก
3	มีความพึงพอใจต่อการซื้อผ่านผู้ประกอบการธุรกิจออนไลน์	3.99	0.79	มาก
4	สร้างความเชื่อมั่นต่อลูกค้าในการจำหน่ายแบบออนไลน์	3.93	0.81	มาก
5	มียอดขายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในการจำหน่ายแบบออนไลน์	3.89	0.86	มาก
รวม		3.96	0.72	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ประกอบการผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการความสำเร็จทางการตลาด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีกำไรที่เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายแบบออนไลน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) มีความพึงพอใจต่อการซื้อผ่านผู้ประกอบการธุรกิจออนไลน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) และลูกค้ามีจำนวนลูกค้าที่เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายแบบออนไลน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) ตามลำดับ

3. ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ

H_1 : กลยุทธ์การตลาดออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตาราง 3 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปร	PRO	PRI	PLA	PROM	PER	PRIV	PACK	PUB	SUC	VIFs
$\bar{X}$	3.96	3.96	3.90	3.76	3.79	3.86	3.84	3.81	3.96	
S.D.	0.72	0.66	0.73	0.69	0.72	0.69	0.69	0.65	0.72	
PRO	-	.731**	.603**	.613**	.609**	.568**	.624**	.556**	.632**	2.465
PRI			.681**	.610**	.666**	.615**	.656**	.595**	.551**	2.942
PLA				.661**	.765**	.724**	.588**	.658**	.531**	3.163
PROM					.674**	.688**	.700**	.658**	.639**	2.711
PER						.734**	.600**	.697**	.563**	3.329
PRIV							.685**	.714**	.529**	3.193
PACK								.684**	.589**	2.832
PUB									.570**	2.719

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

จากตาราง 3 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่า ค่า VIFs ระหว่างตัวแปรอิสระด้านกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ มีค่าตั้งแต่ 2.465-3.329 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 ถือว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระไม่ทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Hair, Black, Babin and Anderson, 2010)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ คือ กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ พบว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับตัวแปรตาม คือ ความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.531-0.639 โดยกลยุทธ์การตลาดออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด (PROM) $r = 0.639$ รองลงมา คือ ด้านผลิตภัณฑ์ (PRO) $r = 0.632$ ด้านบรรจุภัณฑ์ (PACK) $r = 0.589$ ด้านข่าวสาร (PUB) $r = 0.570$ ด้านการให้บริการส่วนบุคคล (PER) $r = 0.563$ ด้านราคา (PRI) $r = 0.551$ ด้านช่องทางจัดจำหน่าย (PLA) $r = 0.531$ และด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว (PRIV) $r = 0.529$ ตามลำดับ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H_1

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

H_2 : กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตาราง 4 การวิเคราะห์การถดถอยกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กลยุทธ์การตลาดออนไลน์	ความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			t	p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย ไม่ปรับมาตรฐาน (B)	ค่าความ คลาดเคลื่อน มาตรฐาน (S.E.)	สัมประสิทธิ์ การถดถอยแบบ ปรับมาตรฐาน (Beta)		
ค่าคงที่ (CONSTANT)	.601	.185		3.249	.001
1. ด้านผลิตภัณฑ์	.317	.058	.319	5.444	.000**
2. ด้านราคา	-.021	.069	-.019	-.300	.764
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	-.003	.066	-.003	-.050	.960
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	.298	.066	.278	4.525	.000**
5. ด้านการให้บริการส่วนบุคคล	.081	.068	.081	1.186	.237
6. ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว	-.064	.069	-.062	-.932	.352
7 ด้านบรรจุภัณฑ์	.118	.066	.112	1.790	.074
8 ด้านข้อมูลข่าวสาร	.150	.068	.135	2.191	.029*
F = 46.918 P = .000 ^a Adjusted R ² = .511					

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มากที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ สูงขึ้น 1 หน่วย ทำให้ความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สูงขึ้น 0.317 รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด (PROM) สูงขึ้น 1 หน่วย ทำให้ความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สูงขึ้น 0.298 และส่วนด้านข่าวสาร (PUB) สูงขึ้น 1 หน่วย ทำให้ความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สูงขึ้น 0.150 ตามลำดับ

สามารถสร้างสมการพยากรณ์ความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ดังนี้

$$SUC = 0.601 + 0.317PRO + 0.298PROM + 0.150PUB$$

เมื่อ SUC คือ ความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อภิปรายผล

การวิจัยกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษากลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็นต่อกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งหมด

1.1 ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความคิดเห็นด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก โดยผู้ประกอบการให้ความสำคัญ กับผ้าพื้นถิ่นที่นำมาจำหน่ายมีคุณภาพดี ผ้าพื้นถิ่นมีความน่าสนใจแตกต่างไปจากคู่แข่งที่จำหน่ายสินค้าประเภทเดียวกัน มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของลูกค้า มีการออกแบบและการพัฒนาผ้าพื้นถิ่นให้ตรงตามความต้องการของลูกค้า มีบริการคืนหรือเปลี่ยนสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา รัตนสนธิ, รุ่งภา กิตติลาภ และร่มสน นิลพงษ์ (2559 : 1986) ได้ศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดของร้านค้าปลีกผ้าไหมมัดหมี่ในเขตจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้ประกอบการร้านค้าปลีกผ้าไหมมัดหมี่ ในเขตจังหวัดขอนแก่น ได้ให้ความสำคัญของการใช้กลยุทธ์ด้านการตลาดดังนี้ ระดับมากที่สุด คือ ด้านพนักงาน รองลงมาเป็นระดับปานกลาง คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อันดับที่สามเป็นระดับน้อย คือ ด้านส่งเสริมการตลาด และด้านบรรจภัณฑ์ และอันดับสุดท้าย คือ ด้านข้อมูลข่าวสาร

1.2 ด้านราคา ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความคิดเห็นด้านราคาอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับราคาผ้าพื้นถิ่นมีความคุ้มค่าเมื่อซื้อราคาผ้าพื้นถิ่น มีความสอดคล้องกับคุณภาพและมาตรฐาน ราคาผ้าพื้นถิ่นมีความเหมาะสม ราคาผ้าพื้นถิ่นสามารถต่อรองราคาได้ และมีการกำหนดราคาผ้าพื้นถิ่นสามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการรายอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค งานวิจัยของ จิรภัทร เริ่มศรี และ ภัทรศิณี แสนสำแดง (2561 : 101-102) ได้ศึกษาการตัดสินใจสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การตัดสินใจสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมา คือ ด้านความน่าเชื่อถือ และน้อยที่สุด คือ ด้านส่งเสริมการขาย โดยภาพรวมมีการตัดสินใจสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านราคา มีการแสดงราคาสินค้าไว้อย่างชัดเจนมากที่สุด รองลงมา คือ ราคาสินค้ามีราคาถูกกว่าท้องตลาด และน้อยที่สุด คือ ราคาสินค้าสามารถต่อรองได้

1.3 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความคิดเห็นด้านช่องทางการจัดจำหน่ายอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับการบริการจัดส่งที่ตรงเวลา ถูกต้องและรวดเร็ว มีขั้นตอนการสั่งซื้อที่สะดวก และรวดเร็ว สามารถสั่งซื้อได้ตลอดเวลา มีการใช้ Social Media ที่ช่วยขายออนไลน์ได้ทุกที่ทุกเวลา มีช่องทางการชำระเงินที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีรัชต์ คงรชต (2561: 40) ได้ศึกษา ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านระบบออนไลน์ของคนวัยทำงานในจังหวัดนนทบุรีของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ที่ต้องมีความสะดวกในการสั่งซื้อสินค้า ประหยัดเวลาในการค้นหาสินค้าที่ต้องการ เลือกซื้อสินค้าได้ตลอด 24 ชั่วโมง และที่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือ ความสะดวกในการจัดส่งสินค้า

1.4 ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็นด้านการรักษาความเป็นส่วนตัวอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับ ระบบการชำระเงินที่ปลอดภัยและสร้างความเชื่อมั่นกับลูกค้า สามารถติดตามผลการชำระเงินได้ มีนโยบายหรือกฎข้อบังคับในการเก็บข้อมูลส่วนตัวของลูกค้าอย่างชัดเจน มีระบบการติดตามการส่งสินค้าที่ปลอดภัยและสามารถตรวจสอบได้ ลูกค้าสามารถตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ ของผู้ประกอบการได้

มีการเก็บข้อมูลของลูกค้าเป็นความลับ เช่น ชื่อ เบอร์ติดต่อ ที่อยู่ E-mail ไว้อย่างปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย การตัดสินใจซื้อ ของสิริชัย ดีเลิศ และสุภาวดี รัตนพงศ์พันธ์ (2561 : 2416-2420) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของกลุ่มผู้บริโภคเฉพาะกลุ่ม ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มากที่สุด คือ ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว ซึ่งผู้บริโภคตลาดเฉพาะกลุ่มจึงให้ความสำคัญกับเรื่องการรักษาความปลอดภัยอย่างเพียงพอ มีการป้องกันการเข้าถึงข้อมูลลูกค้าจากบุคคลอื่นได้ มีการเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัวลูกค้า มีการประกาศนโยบายความเป็นส่วนตัวไว้อย่างชัดเจน และลูกค้าสามารถบริหารจัดการข้อมูลส่วนตัวเองได้

1.5 ด้านบรรจุภัณฑ์ ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความคิดเห็นด้านบรรจุภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก บรรจุภัณฑ์ที่มีความสะดวกต่อการนำไปใช้ มีบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับการบรรจุสินค้า สินค้าเมื่อนำไปวางบนบรรจุภัณฑ์แล้วมีลักษณะเด่น สะท้อนอัตลักษณ์ของสินค้า บรรจุภัณฑ์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ทำให้ลูกค้าจดจำตราสินค้าได้ง่าย บรรจุภัณฑ์มีความสวยงามสามารถดึงดูดความน่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชนินทร์ มหัทธนะ (2561: 5-9) การออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีความสวยงาม เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ รวมทั้งต้องมีความโดดเด่นเมื่อนำไปวางบนชั้นสินค้า เปรียบเทียบกับสินค้าของคู่แข่งจึงจะประสบความสำเร็จ

1.6 ด้านข่าวสาร ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความคิดเห็นด้านข่าวสาร ซึ่งอยู่ ในระดับมาก มีการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผ้าพื้นถิ่นที่จำหน่ายอย่างครบถ้วน มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารและนำเสนอผลิตภัณฑ์ ใหม่ ๆ ให้กับลูกค้าอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง มีการโพสต์ประกาศให้ลูกค้าทราบการเคลื่อนไหวของการจำหน่ายผ้าพื้นถิ่น และข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มีการให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับผ้าพื้นถิ่นให้ตรงตามกลุ่มเป้าหมาย มีการฝากขายสินค้า ตามเว็บไซต์ต่าง ๆ เช่น OTOP TO DAY หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุณิสา ตรังจิตร (2559 : 98-102) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านช่องทางตลาดกลาง พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ปัจจัยประสิทธิภาพของเว็บไซต์และการนำเสนอสินค้า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค

1.7 ด้านให้บริการส่วนบุคคล ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็น ด้านบริการส่วนบุคคลอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับการมีช่องทางแก้ไขปัญหาให้ลูกค้าได้ทันที กรณีเกิดความผิดพลาด เช่น การส่งสินค้าผิดพลาด มีการติดตามหลังการขายสม่ำเสมอ มีการให้ข้อมูลข่าวสาร โปรโมชั่นแก่ลูกค้าผ่านทาง E-mail, Facebook, Line, Twitter หรือ SMS โดยตรง มีช่องทางติดต่อกับลูกค้าเป็นรายบุคคลได้สะดวกรวดเร็ว เช่น การสนทนา ทางออนไลน์ หรือระบบฝากข้อความ มีช่องทางการให้คำแนะนำลูกค้าอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณทัย ปัญญา (2562 : 82-83) ได้ศึกษา ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านสังคมออนไลน์ (เฟซบุ๊ก) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าด้านราคา และด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านสังคมออนไลน์ (เฟซบุ๊ก) ต้องมีการปรับปรุง และเพิ่มเติมความปลอดภัยด้านการรักษาความเป็นส่วนตัวให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม จะส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่น ผ่านสังคมออนไลน์ (เฟซบุ๊ก) เพิ่มขึ้นไปด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันลูกค้าทุกคนให้ความสนใจในการรักษา ความเป็นส่วนตัวมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันสามารถพบเห็น การโจรกรรมข้อมูลส่วนตัวทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสร้างความเสียหาย แก่ผู้ที่โดนโจรกรรมข้อมูลเป็นอย่างมาก ทำให้ลูกค้ากลุ่มต่าง ๆ ต้องการร้านค้าที่มีความปลอดภัย ในการเก็บข้อมูลส่วนตัว ไม่ว่าจะเป็นหมายเลขบัตรเครดิต ที่อยู่ รวมไปถึงหมายเลขโทรศัพท์ และข้อมูลส่วนตัวอื่น ๆ เป็นต้น จึงทำให้ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัวจะมีความสำคัญเป็นอย่างมากในอนาคต

1.8 ด้านส่งเสริมการตลาด ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความคิดเห็น ด้านส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับการมีโปรโมชั่นประชาสัมพันธ์ ให้เป็นที่รู้จัก มีการคืนกำไรให้กับลูกค้าที่ใช้บริการ เช่น ลดราคา หรือฟรีค่าส่ง ลดราคาเมื่อมียอดสั่งซื้อตามกำหนด มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาด อย่างสม่ำเสมอ เช่น ให้มีส่วนลดตามเทศกาลต่างๆ มีการให้ข้อมูลข่าวสารติดต่อกับลูกค้าสม่ำเสมอ ส่งซื้อสินค้าเพื่อให้ของขวัญ พิเศษ ลดราคาให้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรภัทร เริมศรี และภัทรีณี แสนสำแดง (2561 : 101-102) ได้ศึกษา การตัดสินใจสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าการตัดสินใจสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมมีการตัดสินใจสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านการส่งเสริม การขาย พบว่า มีโปรโมชั่นลดราคาหรือแจกของแถมมากที่สุด รองลงมา คือ มีการให้ข้อมูลสินค้าอย่างสม่ำเสมอ และน้อยที่สุด คือ มีการเปลี่ยนสินค้าและคืนเงินหากส่งสินค้าผิดพลาด

2. ผลการศึกษาความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็นต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ มีค่าที่เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายแบบออนไลน์ มีจำนวนลูกค้าที่เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายแบบออนไลน์ มีความพึงพอใจต่อการซื้อผ่านผู้ประกอบการธุรกิจออนไลน์ สร้างความเชื่อมั่นต่อลูกค้า ในการจำหน่ายแบบออนไลน์ มียอดขายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในการจำหน่ายแบบออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมทบ แก้วเชื้อ, บัณฑิต ผังนิรันดร์ และธนพล ก่อฐานะ (2562 : 33) ได้ศึกษา ปัจจัยแห่งความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจออนไลน์ในยุคดิจิทัล พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจออนไลน์ต้องค้นหาความต้องการของลูกค้า และสนองความต้องการเหล่านั้นทันที เพื่อให้เกิดโอกาสทางการตลาดอย่างรวดเร็ว โดยการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล รวมทั้งปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ทางการตลาดตามภาวะตลาดเพื่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขัน และประยุกต์ใช้นวัตกรรมการจัดการในการปรับกลยุทธ์ทางธุรกิจ เพื่อเพิ่มยอดขายและขยายตลาดให้มากขึ้น สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ธุรกิจตอบสนองความต้องการของลูกค้าและทำให้ลูกค้าพึงพอใจ เกิดการสื่อสารทางบวกแบบปากต่อปาก มีการบริโภคซ้ำ และมีความภักดีต่อแบรนด์ และสอดคล้องงานวิจัยของสุกัสน์ อุ่นศิริ, จินดารัตน์ ปิณณ และพงศธร ตันตระกูล (2563 : 77-87) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่กับความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจเครื่องดื่มในประเทศไทย พบว่า 1) ด้านนวัตกรรม 2) ด้านการวางแผนผลิตภัณฑ์ 3) ด้านกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์มีผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จทางการตลาด ด้านความพึงพอใจของลูกค้า ด้านการเพิ่มจำนวนของลูกค้า ด้านส่วนแบ่งทางการตลาด ด้านยอดขาย

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การตลาดออนไลน์กับความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 ด้านการส่งเสริมการตลาด มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้ความสำคัญกับการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ให้เป็นที่รู้จัก มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดอย่างสม่ำเสมอ เช่น ให้มีส่วนลดตามเทศกาลต่าง ๆ มีการให้ข้อมูลข่าวสารติดต่อกับลูกค้าสม่ำเสมอ มีการคืนกำไรให้กับลูกค้าที่ใช้บริการ เช่น ลดราคา หรือฟรีค่าส่ง ลดราคาเมื่อมียอดสั่งซื้อตามกำหนด ส่งซื้อสินค้าเพื่อให้ของขวัญพิเศษ ลดราคาให้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรภัทร เริ่มศรี และ ภัทรศินี สนสำแดง (2561 : 101 -102) ได้ศึกษา การตัดสินใจสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การตัดสินใจสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านส่งเสริมการตลาดมีโปรโมชั่น ลดราคา หรือแจกของแถม มีการให้ข้อมูลสินค้าอย่างสม่ำเสมอ มีการเปลี่ยนสินค้า หรือคืนเงินหากส่งสินค้าผิดพลาด

3.2 ด้านผลิตภัณฑ์ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้ความสำคัญกับผ้าพื้นถิ่น มีความน่าสนใจแตกต่างไปจากคู่แข่งที่จำหน่ายสินค้าประเภทเดียวกัน ผ้าพื้นถิ่นที่นำมาจำหน่ายมีคุณภาพดี มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของลูกค้า มีการออกแบบและการพัฒนาผ้าพื้นถิ่นให้ตรงตามความต้องการของลูกค้า มีบริการคืน หรือเปลี่ยนสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาทิตย์ ว่องไวตระกูล (2560 : 25) ได้ศึกษา อิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและเครื่องมือสื่อสารทางการตลาดออนไลน์ ที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านร้านค้าออนไลน์ พบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับราคาและความน่าเชื่อถือ และปัจจัยด้านความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ของผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อสินค้า

3.3 ด้านบรรจุภัณฑ์ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้ความสำคัญกับบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับการบรรจุสินค้า สินค้าเมื่อนำไปวางบนบรรจุภัณฑ์แล้วมีลักษณะเด่น สะท้อนอัตลักษณ์ของสินค้า บรรจุภัณฑ์ที่มีความสะดวกต่อการนำไปใช้ บรรจุภัณฑ์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ทำให้ลูกค้าจดจำตราสินค้าได้ง่าย บรรจุภัณฑ์มีความสวยงามสามารถดึงดูดความน่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจษฎา รัตนสนธิ, รุ่งนภา กิตติลาภ และร่มสน นิลพงษ์ (2559 : 1986) ได้ศึกษา กลยุทธ์ทางการตลาดของร้านค้าปลีกผ้าไหมมัดหมี่ในเขตจังหวัดขอนแก่น พบว่า บรรจุภัณฑ์มีสัญลักษณ์ของร้าน บรรจุภัณฑ์ มีคำอธิบายหรือวิธีการใช้งานติดไว้อย่างชัดเจน และบรรจุภัณฑ์ไม่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้แนะนำเชิงรุกให้ร้านค้าปลีกผ้าไหมในจังหวัดขอนแก่นให้ประสบผลสำเร็จในด้านการตลาดด้านบรรจุภัณฑ์ โดยบรรจุภัณฑ์มีความสำคัญเปรียบเสมือนเป็นหน้าตาของสินค้า ดังนั้นควรมีการออกแบบดีไซน์รูปลักษณ์ บรรจุภัณฑ์จึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญอย่างหนึ่ง โดยหลักสำคัญที่ควรจะต้องคำนึงถึงเมื่อทำการออกแบบบรรจุภัณฑ์ตามแผนการกลยุทธ์นี้ก็คือ จะต้องมีความสวยงาม

เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ อีกทั้งความโดดเด่นเมื่อนำไปวางบนชั้นสินค้าเปรียบเทียบกับคู่แข่งจะต้องเหนือชั้นกว่า
จึงจะประสบความสำเร็จ ดังนั้น บรรรจุภัณฑ์มีสัญลักษณ์ของร้าน และมีคำอธิบายหรือวิธีการใช้งานติดไว้อย่างชัดเจน

3.4 ด้านข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้ความสำคัญกับการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผ้าพื้นถิ่นที่จำหน่ายอย่างครบถ้วน มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารและนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้กับลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง มีการโพสต์ประกาศให้ลูกค้าทราบการเคลื่อนไหวของการจำหน่ายผ้าพื้นถิ่นและข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มีการให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับผ้าพื้นถิ่นให้ตรงตามกลุ่มเป้าหมาย มีการฝากขายสินค้าตามเว็บไซต์ต่าง ๆ เช่น OTOP TO DAY หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรวดี โยธรมย์ (2562 : 186) ได้ศึกษา การวิเคราะห์ปัจจัย ผู้บริโภคที่มีต่อการซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอมือ ผ่านแอปพลิเคชันด้วยเทคนิคการทำเหมืองข้อมูล เพื่อส่งเสริมการตลาด ด้านการขายผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอมือพื้นถิ่น กลุ่มผ้าไหมทอมือ ตำบลประตัญ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ปัจจัยผู้บริโภคที่มีต่อการซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอมือผ่านแอปพลิเคชัน การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร โดยการประชาสัมพันธ์ ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอมือพื้นถิ่นกลุ่มผ้าไหมทอมือ ตำบลประตัญ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบุรีรัมย์ ด้วยการโฆษณาที่น่าสนใจ โดยมีผลต่อการประเมินคุณภาพต่อระบบแอปพลิเคชัน

3.5 ด้านการให้บริการส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้ความสำคัญกับการให้ข้อมูลข่าวสาร โปรโมชันแก่ลูกค้าผ่านทาง E-mail, Facebook, Line, Twitter หรือ SMS โดยตรง มีช่องทางติดต่อลูกค้า เป็นรายบุคคลได้สะดวกรวดเร็ว เช่น การสนทนาทางออนไลน์หรือระบบฝากข้อความ มีช่องทางการให้คำแนะนำลูกค้า อย่างเหมาะสม มีช่องทางแก้ไขปัญหาให้ลูกค้าทันทีที่กรณีเกิดความผิดพลาด เช่น การส่งสินค้าผิดพลาด มีการติดตามหลังการขาย สม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญยา วงษ์สวัสดิกุล และคณะ (2560 : 96) ได้ศึกษาพฤติกรรมการซื้อ และวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อสินค้า หรือบริการ ผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาล นครนครราชสีมา พบว่า เว็บไซต์มีการแนะนำสินค้าที่เหมาะสมแก่ลูกค้า เว็บไซต์มีระบบบันทึกข้อมูลสินค้าที่ลูกค้าเคยสั่งซื้อ หรือเคยดูข้อมูลสินค้า การให้คำแนะนำ คำปรึกษาเกี่ยวกับข้อสงสัยต่าง ๆ ให้กับลูกค้ารายบุคคลผ่านเว็บไซต์

3.6 ด้านราคา มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้ความสำคัญกับราคาผ้าพื้นถิ่นมีความเหมาะสม ราคาผ้าพื้นถิ่นมีความคุ้มค่าเมื่อซื้อ ราคาผ้าพื้นถิ่นมีความสอดคล้องกับคุณภาพและมาตรฐาน ราคาผ้าพื้นถิ่นสามารถต่อรองราคาได้ มีการกำหนดราคา ผ้าพื้นถิ่นสามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการรายอื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรุณทัย ปัญญา (2562 : 82-83) ได้ศึกษา ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านสังคมออนไลน์ (เฟซบุ๊ก) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีการแสดงราคาเสื้อผ้าแฟชั่น บนเฟซบุ๊กอย่างชัดเจน เสื้อผ้าแฟชั่นที่จำหน่ายบนเฟซบุ๊กมีความเหมาะสมของราคาเมื่อเทียบกับคุณภาพ และราคาคู่มือค่าเมื่อซื้อผ่านเฟซบุ๊ก ทั้งนี้เนื่องมาจากร้านค้า ที่ขายเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านสังคมออนไลน์ (เฟซบุ๊ก) มีการตั้งราคาสมเหตุสมผล เมื่อเปรียบเทียบกับร้านค้าหรือเว็บไซต์อื่น ๆ มีการแสดงราคาที่ชัดเจนของเสื้อผ้าแต่ละชนิด จึงทำให้ลูกค้ากลุ่มนักศึกษา มีความพึงพอใจในด้านนี้มาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกษฎา รัตนสุนทร, รุ่งนภา กิตติลาภ และร่มสน นิลพงษ์ (2559 : 1986) ได้ศึกษา กลยุทธ์ทางการตลาดของร้านค้าปลีกผ้าไหมมัดหมี่ในเขตจังหวัดขอนแก่น ให้ความสำคัญกับ ด้านราคา ผู้ประกอบการร้านค้าปลีกให้ความสำคัญกับการให้ส่วนลดกับลูกค้าเมื่อซื้อในจำนวนมาก ลูกค้าสามารถต่อรองราคาได้ และมีการติดป้ายบอกราคาสินค้าชัดเจนทุกชิ้น

3.7 ด้านช่องทางจัดจำหน่าย มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้ความสำคัญกับขั้นตอนการสั่งซื้อ ที่สะดวกและรวดเร็ว สามารถสั่งซื้อได้ตลอดเวลา มีการใช้ Social Media ที่ช่วยขาย ออนไลน์ได้ทุกที่ทุกเวลา มีการบริการ จัดส่งที่ตรงเวลา ถูกต้องและรวดเร็ว มีช่องทางการชำระเงินที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของทวีรัชต์ คงระต (2561 : 40) ได้ศึกษา ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านระบบออนไลน์ของคณวิทย์ทำงาน ในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ความสะดวกในการสั่งซื้อสินค้า ประหยัดเวลาในการค้นหาสินค้า ที่เลือกซื้อสินค้าได้ตลอด 24 ชั่วโมง และที่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือ ความสะดวกในการจัดส่งสินค้า

3.8 ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้ความสำคัญกับการเก็บข้อมูลของลูกค้าเป็นความลับ เช่น ชื่อ เบอร์ติดต่อ ที่อยู่ E-mail เป็นต้น ไว้อย่างปลอดภัย ลูกค้าสามารถตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ ของผู้ประกอบการได้ มีระบบการชำระเงินที่ปลอดภัยและสร้างความเชื่อมั่นกับลูกค้า สามารถติดตามผลการชำระเงินได้ มีนโยบายหรือกฎข้อบังคับในการเก็บข้อมูลส่วนตัวของลูกค้าอย่างชัดเจน มีระบบการติดตามการส่งสินค้าที่ปลอดภัยและสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุษยา วงษ์ขวลิทกุล และคณะ (2560 : 96) ได้ศึกษาพฤติกรรมการซื้อและวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อสินค้าหรือบริการผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครราชสีมา ซึ่งมีรายละเอียด คือ การเก็บข้อมูลส่วนตัวของลูกค้าเป็นความลับ เช่น รายชื่อลูกค้า หมายเลขบัตรเครดิต ที่อยู่ หมายเลขเบอร์โทรศัพท์ และอีเมล เป็นต้น มีการเข้ารหัสข้อมูลในการรับ-ส่งข้อมูล และการขออนุญาตลูกค้าเพื่อส่งข้อมูลข่าวสารไปยังอีเมลของลูกค้า สอดคล้องกับผลการวิจัยของสิริชัย ดีเลิศ และสุภาวดี รัตนพงศ์พันธ์ (2561 : 2416-2420) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของกลุ่มผู้บริโภคเฉพาะกลุ่ม พบว่า ปัจจัยด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว ตลาดออนไลน์ หรือการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นแตกต่างจากตลาดทั่วไป เพราะในการเลือกซื้อสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ตอาจมีการบันทึกข้อมูลการเข้าชมไว้ใน การส่งซื้อสินค้าที่ต้องมีการแจ้งรายละเอียดในการสั่งซื้อและจัดส่ง หรือบทสนทนาในการสั่งซื้อสินค้า ข้อมูลเหล่านี้หากไม่มีการจัดการป้องกันไว้ อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ลูกค้าที่สั่งซื้อสินค้าได้ ดังนั้นผู้บริโภคตลาดเฉพาะกลุ่มจึงให้ความสำคัญกับเรื่องการรักษาความปลอดภัยอย่างเพียงพอมีการป้องกันการเข้าถึงข้อมูลลูกค้าจากบุคคลอื่นได้ มีการเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัวลูกค้า มีการประกาศนโยบายความเป็นส่วนตัวไว้อย่างชัดเจน และลูกค้าสามารถบริหารจัดการข้อมูลส่วนตัวเองได้

4. ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4.1 กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ด้านผลิตภัณฑ์ (PRO) มีผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในทิศทางเดียวกันเนื่องจากผู้ประกอบการผ้าพื้นถิ่นออนไลน์มีผ้าพื้นถิ่นที่นำมาจำหน่ายมีคุณภาพดี ผ้าพื้นถิ่นมีความน่าสนใจแตกต่างไปจากผู้แข่งขันที่จำหน่ายสินค้าประเภทเดียวกัน มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของลูกค้า มีการออกแบบและการพัฒนาผ้าพื้นถิ่นให้ตรงตามความต้องการของลูกค้า มีการบริการคืนหรือเปลี่ยนสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเจษฎา รัตนสนทร, รุ่งนภา กิตติลาภ และร่มสน นิลพงษ์ (2559 : 1986) ได้ศึกษา กลยุทธ์ทางการตลาดของร้านค้าปลีกผ้าไหมมัดหมี่ในเขตจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้ประกอบการร้านค้าปลีกผ้าไหมมัดหมี่ในเขตจังหวัดขอนแก่น ได้ให้ความสำคัญของการใช้กลยุทธ์ด้านการตลาด ด้านพนักงานในระดับมากที่สุด ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านพลัง ระดับปานกลาง ด้านส่งเสริมการตลาด และการบรรจุภัณฑ์ เป็นอันดับน้อย ด้านข่าวสารเป็นอันดับสุดท้าย ส่วนข้อมูลในด้านการประกอบธุรกิจผ้าไหมมัดหมี่ พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านบรรจุภัณฑ์ ด้านข่าวสาร ด้านพลัง และด้านพนักงาน ไม่แตกต่างกัน

4.2 กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ด้านการส่งเสริมการตลาด (PROM) มีผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในทิศทางเดียวกันเนื่องจากมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ให้เป็นที่รู้จัก มีการคืนกำไรให้กับลูกค้าที่ใช้บริการ เช่น ลดราคา หรือฟรีค่าส่ง ลดราคาเมื่อมียอดสั่งซื้อตามกำหนด มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดอย่างสม่ำเสมอ เช่น ให้มีส่วนลดตามเทศกาลต่าง ๆ มีการให้ข้อมูลข่าวสารติดต่อกับลูกค้าสม่ำเสมอ ส่งซื้อสินค้าเพื่อให้ของขวัญพิเศษ ลดราคาให้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ัญญธร ศรีวิเชียร (2561 : 60) ได้ศึกษา กลยุทธ์การตลาดบริการ สำหรับธุรกิจผ้าพื้นเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ลูกค้าผู้บริโภคให้ความสำคัญมากที่สุดทุกปัจจัย โดยกลยุทธ์ที่ค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ กลยุทธ์การจัดระบบการแสดงผลผลิตภัณฑ์ และกลยุทธ์การจัดระบบการแสดงผลผลิตภัณฑ์ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.3 กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ ด้านข่าวสาร (PUB) มีผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในทิศทางเดียวกันเนื่องจากมีการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผ้าพื้นถิ่นที่จำหน่ายอย่างครบถ้วน มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารและนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้กับลูกค้าอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง มีการโพสต์ประกาศให้ลูกค้าทราบ การเคลื่อนไหวของการจำหน่ายผ้าพื้นถิ่นและข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มีการให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับผ้าพื้นถิ่นให้ตรงตามกลุ่มเป้าหมาย มีการฝากขายสินค้าตามเว็บไซต์ต่าง ๆ เช่น OTOP TO DAY หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นต้น สอดคล้องกับ

แนวความคิดของ Khan (2014, อ้างถึงใน ชนินทร์ มัทธนชัย และคณะ, 2561) ซึ่งได้พูดถึงกลยุทธ์ทางการตลาดที่สอดคล้องกับการทำธุรกิจออนไลน์สำหรับผู้ประกอบการยุคใหม่ กลยุทธ์ด้านการให้ข่าวสาร การสื่อสาร คือ ภัยสำคัญที่นำไปใช้ให้สู่ประสบความสำเร็จในโลกของยุคไร้พรมแดนอย่างในปัจจุบัน เพราะสื่อต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมในสังคมเมืองและชนบทล้วนมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและการตัดสินใจของผู้คนที่อาศัยอยู่ การใช้กลยุทธ์ข่าวสารเข้ามาเสริมในการทำตลาดจะช่วยส่งเสริมในเรื่องของภาพพจน์และทัศนคติในเชิงบวกให้เกิดกับผลิตภัณฑ์ขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการศึกษากลยุทธ์การตลาดออนไลน์ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจผ้าพื้นถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ ดังนี้

1.1 ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับผ้าพื้นถิ่นที่นำมาจำหน่ายต้องคุณภาพดี มีความน่าสนใจแตกต่างไปจากคู่แข่งที่จำหน่ายสินค้าประเภทเดียวกัน มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของลูกค้า มีการออกแบบและการพัฒนาผ้าพื้นถิ่นให้ตรงตามความต้องการของลูกค้า และมีบริการคืนหรือเปลี่ยนสินค้า กรณีสินค้าชำรุด สินค้าไม่ได้ตามสเปค / คุณสมบัติ ส่งสินค้าผิด (ผิดของ) สินค้าที่ส่งไปหาลูกค้าถูกส่งกลับมาไม่ว่าจะด้วยเหตุผลเรื่องของสินค้าเสียหาย จัดส่งสินค้าผิดและเหตุผลอื่น ๆ ผู้ประกอบการควรมีนโยบายการคืนสินค้าเพื่อให้ลูกค้าประทับใจ

1.2 ด้านการส่งเสริมการตลาด ควรกำหนดราคาให้เหมาะสมกับสินค้า และคุ้มค่ากับคุณสมบัติของสินค้านั้น และควรแจ้งราคาที่ชัดเจนเพื่อต่อการเปรียบเทียบราคาสินค้ากับที่อื่น ที่สำคัญควรกำหนดราคาที่ต่ำกว่าการซื้อสินค้าจากที่อื่น

1.3 ด้านข่าวสาร ลูกค้าสามารถสั่งซื้อสินค้าได้ตลอด 24 ชั่วโมง สินค้าต้องมีความสวยงาม ดึงดูดความสนใจของลูกค้า การสั่งซื้อสินค้าที่ง่ายตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ รวมทั้งมีบริการส่งสินค้าที่หลากหลายช่องทาง และมีความรวดเร็วในการส่งสินค้า เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดออนไลน์รูปแบบใหม่ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการตลาดของผู้ประกอบการอื่น ๆ กับกลุ่มเป้าหมายอื่น เช่น ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม ธุรกิจเครื่องสำอางและความงาม ผู้ประกอบการขายอาหารบริการจัดส่งถึงบ้าน เพื่อนำผลการศึกษาเป็นข้อมูลในการดำเนินธุรกิจได้ตรงกลุ่มเป้าหมายยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขายสินค้าออนไลน์/ ศึกษาผลิตภัณฑ์อื่นนอกเหนือจากธุรกิจผ้าพื้นถิ่น เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารจัดการธุรกิจในรูปแบบออนไลน์ให้สำเร็จยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค เพื่อเป็นแนวทางพัฒนารูปแบบการดำเนินธุรกิจในรูปแบบออนไลน์ ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2562). ระบบศูนย์ข้อมูลกลางเพื่อการบริหารจัดเก็บและใช้ประโยชน์. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 มกราคม 2563, จาก <http://logi.cdd.go.th/cddcenter/>
- จิรัชทร เริ่มศรี และภัทรีณี แสนสำแดง. (2561). การตัดสินใจสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 5(1), 96-104.
- จิรวดี โยธรมย์. (2562). การวิเคราะห์ปัจจัยผู้บริโภคที่มีต่อการซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอมือผ่านแอปพลิเคชัน ด้วยเทคนิคการทำเหมืองข้อมูล เพื่อส่งเสริมการตลาดด้านการขายผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอมือพื้นถิ่น กลุ่มผ้าไหมทอมือ ตำบลประตึก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์. การประชุมวิชาการระดับชาติ ราชมงคลสุรินทร์ ครั้งที่ 10 วิจัยและนวัตกรรม นำสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์. 1-134.
- เจษฎา รัตนสนทร, รุ่งนภา กิตติลาภ และร่มสน นิลพงษ์. (2559). กลยุทธ์การตลาดร้านค้าปลีกผ้าไหมมัดหมี่ในเขตจังหวัดขอนแก่น. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 1 สร้างเสริมสหวิทยาการผสมผสานวัฒนธรรมไทย ก้าวอย่างมั่นใจเข้าสู่ AC". 29 กรกฎาคม 2559. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี. 1986-2002.

- ชนินทร์ มหัทธนะชัย, บุษราภรณ์ มหัทธนะชัย, ทิชาวัลย์ ต๊ะการ, จิตราภรณ์ ธาราพิทักษ์วงศ์, ชัยทัศน์ เกียรติยากุล, และมานพ ชุ่มอุ่น. (2561). *การพัฒนาระบบดิจิทัลคอมเมิร์ซเพื่อส่งเสริมการตลาดของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) อำเภอแม่อิง จังหวัดเชียงใหม่*. โครงการวิจัย การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.). พุนอศุทธนาการวิจัย.
- ทวีรัชต์ คงระต (2561). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านระบบออนไลน์ของคณวิทำงาน ในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์*, 12(16), 40-60.
- ธัญญธร ศรีวิเชียร. (2561). กลยุทธ์การตลาดบริการ สำหรับธุรกิจค้าปลีกในเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการ แพร่ภาพสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 5(1), 60-74.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุษยา วงษ์ขลิทกุล, สงวน วงษ์ขลิทกุล, ธนกร ลิ้มศรีณย์, อรุณา ปราชญ์ปรีชา, ทศพล ปราชญ์ปรีชา, และจอมกัก จันทะคดี. (2560). พฤติกรรมการซื้อและวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อสินค้าหรือบริการผ่านระบบพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนคร นครราชสีมา. *วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษา เอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*, 6(1), 95-113.
- วิเชียร วงศ์ณิชากุล, ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว และโชติรส กมลสวัสดิ์. (2550). *หลักการตลาด*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สมทบ แก้วเชื้อ, บัณฑิต ผังนิรันดร์ และธนพล ก่อฐานะ. (2562). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจออนไลน์ ในยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม*, 15(2), 33.
- สรวิศ ปิ่นรัตนานนท์. (2555). *ความได้เปรียบทางการแข่งขันและความสามารถของผู้ประกอบการต่อความสำเร็จ ทางการตลาดธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2562). *รายงานผลการวิเคราะห์โครงการ mSMEs Scoring*. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2562, จาก <https://www.etda.or.th/publishing-detail/msmes-scoring-report.html>
- สิริชัย เตลี และสุภาวดี รัตนพงศ์พันธ์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้า ผ่านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ของกลุ่มผู้บริโภคเฉพาะกลุ่ม. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 11(1), 2404-2424.
- สุนิสา ตรงจิตร. (2559). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านช่องทางตลาดกลาง พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภัทสร อุ่นศิริ, จันดารัตน์ ปิณณ์ และพงศธร ตันตระกูล. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ใหม่กับความสำเร็จทางการตลาดของธุรกิจเครื่องดื่มในประเทศไทย. *วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 12(1), 77-87.
- อรุณทัย ปัญญา. (2562). *ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านสังคมออนไลน์ (เฟซบุ๊ก) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- อาทิตย์ ว่องไวธรรมการ. (2560). *อิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและเครื่องมือสื่อสารทางการตลาดออนไลน์ ที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านร้านค้าออนไลน์*. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แผน ก แบบ ก 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Yamane Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd Ed.). New York: Harper and Row Publications.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J. and Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis: A global perspective* (7th ed.). NJ: Prentice Hall.

เส้นทางท่องเที่ยวตามรอยวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน: ร้อยเรื่องเมืองยโสธร

Travel Routes in The Trace of Northeastern Folk Literature: Hundred Stories in Yasothon

บุญทริกา หวังล้อมกลาง¹และ โอชญญา บัวธรรม²Buntharika Wanglomklang¹ and Ochanya Buatham²

Received : 16 มี.ค. 2563

Revised : 10 ก.ค. 2563

Accepted : 11 ก.ค. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาประวัติความเป็นมา ตำนาน วัฒนธรรม ความเชื่อของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานในจังหวัดยโสธร ประเมินศักยภาพและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานในจังหวัดยโสธร และออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน จากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน ในพื้นที่กรณีศึกษา โดยวิธีการเลือกการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 18 คน และกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการ Content Analysis และใช้เทคนิคทางสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าประวัติความเป็นมา ตำนาน ความเชื่อของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมในจังหวัดยโสธรมีทั้งหมด 8 แห่ง จากการประเมินความสำคัญทางวัฒนธรรมและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแล้วอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสามารถจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานในจังหวัดยโสธร ใน 1 วัน ได้ดังนี้ เริ่มที่ พระธาตุอนันต์ ชุมชนเมืองเก่า บ้านท่าสิงห์ ศาลหลักเมืองจังหวัดยโสธร วัดศรีธรรมมาราม พิพิธภัณฑ์พญาคัคนาค โบสถ์คริสต์บ้านซ่งแย้ หมู่บ้านท่าหมอนชิด บ้านศรีฐาน ปิดท้ายที่พระธาตุก่องข้าวน้อย โดยหน่วยงานภาครัฐหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยนี้ ไปจัดทำเป็นเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน เพื่อดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวในยุคปัจจุบันที่นิยมหันมาให้ความสนใจทางด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มาท่องเที่ยวยังจังหวัดยโสธรเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ : เส้นทางท่องเที่ยว, วรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน, ร้อยเรื่องเมืองยโสธร

Abstract

The objectives of this research were to 1) studying the history, myths, culture and beliefs, 2) evaluate the potential and importance of tourist attractions related to Isan folk literature and 3) design travel routes in the trace of Northeastern Folk Literature: a hundred stories in Yasothon. The 2 sample groups were the qualitative samples that consisted of 18 representatives from government agencies, private sectors, and communities In the case study area by random sampling method, and the quantitative samples who were 400 Thai tourists from 8 travel routes in the trace of Northeastern Folk Literature by selecting 50 people in each place of the area, and using semi-structured interview and questionnaire. The data were analyzed by using content analysis and statistical techniques such as mean, percentage and standard deviation. The results showed that significance of cultural heritage and potential of tourist attractions at a high level in all aspects and map out the one-day travel routes in the traces of northeastern folk literature in Yasothon as follows: start at Phra That Anon, Ban Tha Sing Old Town Community,

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและโรงแรม คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อีเมล: bum260733@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master Student, Program in Tourism and Hotel Management, Faculty of Tourism and Hotel, Mahasarakham University, Email: bum260733@gmail.com

² Lecturer in Tourism and Hotel Management Program, Faculty of Tourism and Hotel, Mahasarakham University

Yasothon City Pillar Shrine, Sri Thammamaram Temple, Phaya Khankhak Museum, Ban Song Yae Wooden Christian Church, Ban Si Than Khit Pillow Village, and finish at Phra That Kong Khao Noi that the government sectors and whom it concerns can apply this research results to map out the travel route in the trace of Northeastern Folklore and promote the cultural tourism in Yasothon Province due to increase of new generation tourists.

Keywords : Travel Routes, Northeastern Folk Literature, Stories in Yasothon

บทนำ

จังหวัดยโสธรเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 54 ของประเทศ มีแม่น้ำชีไหลผ่าน และมีหนองบึงกระจายอยู่ทั่วไป เป็นแหล่งทำการเกษตร จังหวัดยโสธรเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ร่วมกับจังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุบลราชธานี ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 พ.ศ. 2357 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านสิงห์ท่าขึ้นเป็นเมือง และพระราชทานนามว่า "เมืองยศสุนทร" คำว่ายศสุนทรต่อมากลายเป็น ยะโสธร มีความหมายว่าทรงไว้ซึ่งยศ แต่การเขียนหรือการเรียกสั้น ๆ ว่า ยะโส ไม่เป็นที่ไพเราะและไม่เป็นมงคลนาม ร.ต.ท.พวง ศรีบุญลือ นายอำเภอเยโสธร พ.ศ. 2500 ได้มีหนังสือขอให้เขียนชื่อเสียใหม่เป็น "ยโสธร" และได้รับอนุญาตจากกระทรวงมหาดไทย โดยความเห็นชอบของราชบัณฑิตยสถานให้เปลี่ยนได้ และใช้มาจนบัดนี้ จังหวัดยโสธร มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีวิถีชีวิต และด้วยบรรยากาศของเมืองที่มีความสงบเงียบ เรียบง่ายตามแบบฉบับของเมืองอีสาน ซึ่งเป็นเสน่ห์ที่วันวันจะหาได้ยากในสังคมเมืองปัจจุบัน อีกทั้งยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอีกมากมาย เช่น วัดมหาธาตุ วัดพระพุทธรูปยโสธร พระธาตุก่องข้าวน้อย ภูเก้าพระ แห่ล้งโบราณคดี บ้านภูจาน ซากเมืองโบราณดงเมืองเตย เมืองเก่าชุมชนบ้านสิงห์ท่า (อภิญา สุพิชญ์, 2556 : 689)

ตำนานและเรื่องเล่าที่สืบทอดต่อกันมาในจังหวัดยโสธรนั้น ที่รู้จักกันดี คือ เรื่องการกำเนิดประเพณีบุญบั้งไฟ หรือตำนานพญาแถน โดยตำนานเล่าว่า พญาแถน เกิดไม่พอใจชาวโลกจึงบันดาลให้ฝนไม่ตกเลยตลอด 7 ปี 7 เดือน 7 วัน ชาวเมืองทนไม่ไหวจึงคิดทำสงครามกับพญาแถน แต่สู้พญาแถนกับกองทัพเวทดาไม่ไหว ถูกไล่ล่าหนีมาถึงต้นไม้ใหญ่ที่พระโพธิสัตว์เสวยชาติเป็นพญาคันคาก (คางคก) อาศัยอยู่ พญาคันคากตกลงใจเป็นจอมทัพของชาวโลกต่อสู้กับพญาแถน พญาคันคากให้พญาปลวกก่อจอมปลวกขึ้นไปทำลายด้ามอาวุธของทหารและอาวุธพญาแถน และให้พญาผึ้ง ต่อ แตนไปต่อยทหาร และพญาแถน ฝ่ายเวทดาพ่ายแพ้ จึงให้คำมั่นว่า หากมนุษย์ยังบั้งไฟขึ้นไปเดือนเมื่อไรจะบันดาลให้ฝนตกลงมา และถ้ากบเขี่ยครีงถือเป็นสัญญาณว่าฝนได้ตกลงถึงพื้นแล้ว (กาญจนา จันทรสิงห์, 2560 : ออนไลน์) นอกจากนี้จังหวัดยโสธรมีตำนานและเรื่องเล่าพื้นบ้านอีสาน ที่ถือว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมในด้านวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานภายในจังหวัดยโสธร เช่น ตำนานศาลหลักเมืองยโสธร ตำนานพระธาตุอานนท์ (พระธาตุยโสธร) และตำนานพระธาตุก่องข้าวน้อย เป็นต้น ตำนานดังกล่าวล้วนดึงดูดให้เกิดวัฒนธรรม ประเพณีที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ และเดินทางมายังจังหวัดยโสธร

จากสถิติของภาคการบริการและการท่องเที่ยวของจังหวัดยโสธรพบว่า ในระหว่างปี 2557-2559 มีจำนวนนักท่องเที่ยวลดลง และรายได้จากการท่องเที่ยวมีจำนวนลดลงด้วยเช่นกัน โดยในปี 2557 มีจำนวน 433,652 คน มีรายได้ 492.95 ล้านบาท ในปี 2558 นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็น 513,244 คน มีรายได้เพิ่มขึ้นเป็น 609.18 ล้านบาท แต่ในปี 2559 กลับมีนักท่องเที่ยวลดลงเหลือเพียง 381,900 คน รายได้ลดเหลือเพียง 502.17 ล้านบาท (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดยโสธร, 2560 : ออนไลน์) อาจเนื่องมาจากเศรษฐกิจในปี 2559 ที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่จะมาท่องเที่ยวยังจังหวัดยโสธรลดลง อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวยังคงกระจุกตัวอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวไม่กี่แห่ง เช่น พิพิธภัณฑ์พญาคันคาก เป็นต้น ในขณะที่จังหวัดยโสธรมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณสถาน ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่บรรพบุรุษได้สรรค์สร้างไว้สืบมาตั้งแต่อดีต ที่มีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวอีกเป็นจำนวนมาก

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้น ถือได้ว่าจังหวัดยโสธรมีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตที่ทรงคุณค่า และมีเสน่ห์ สามารถนำมาพัฒนาเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยเชื่อมโยงประวัติความเป็นมาและสถานที่สำคัญตามรอยวรรณกรรมของจังหวัดยโสธร มาจัดทำเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นการอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์ให้กลับมาเฟื่องฟูอีกครั้ง และเพื่อเพิ่มกิจกรรมทางการท่องเที่ยวภายในจังหวัดยโสธรให้มีความแปลกใหม่ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงบริษัทนำเที่ยว

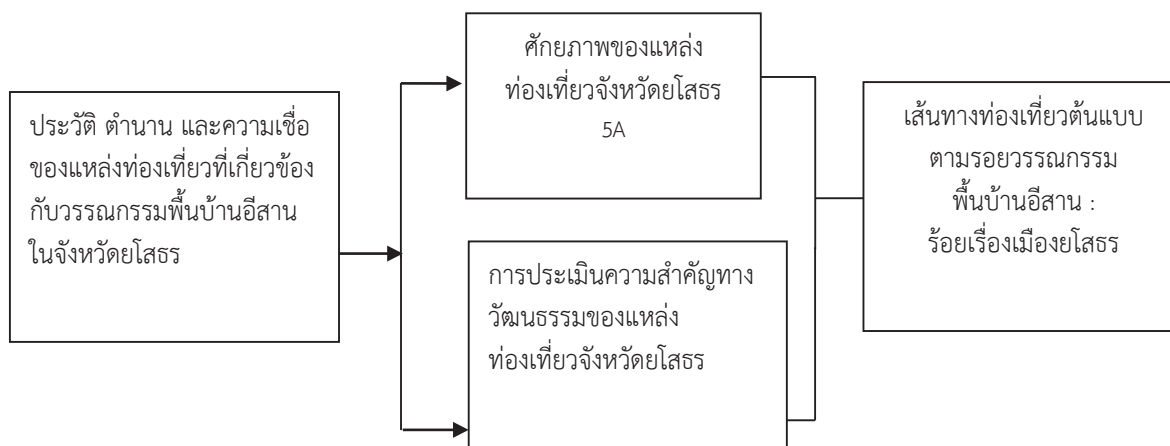
สามารถนำเส้นทางดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว หรือนำไปศึกษาเพื่อพัฒนาให้เกิดประโยชน์ สามารถจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับจังหวัด อันจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวภายในประเทศไทยอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา ตำนาน วัฒนธรรม ความเชื่อ ของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง กับวรรณกรรมพื้นบ้าน ในจังหวัดยโสธร
2. เพื่อประเมินศักยภาพและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน
3. เพื่อการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน: ร้อยเรื่องเมืองยโสธร

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยประยุกต์จากองค์ประกอบทรัพยากรการท่องเที่ยวของ Buhalis (2000 : 97-116) และ Tourism Western Australia (2009 : online) และแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินระดับความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยนำทฤษฎีและหลักการวิเคราะห์ความสำคัญทางวัฒนธรรมของกนูบัตร์เบอร์ ประเทศออสเตรเลียของ Australia ICOMOS (1999) และหลักการอนุรักษ์แหล่งมรดก ประเทศจีน ICOMOS China (2015) มาประยุกต์ใช้เป็นศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว 5 ด้าน ได้แก่ 1) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attractions) 2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) 3) สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (Amenities) 4) กิจกรรมทั้งหมดที่มีในแหล่งท่องเที่ยว (Activity) 5) การตระหนักรู้ (Awareness) และการประเมินระดับความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 4 ด้าน ได้แก่ 1) คุณค่าทางประวัติศาสตร์ (Historical Value) 2) คุณค่าทางความงาม (Aesthetic Value) 3) คุณค่าทางวิทยาศาสตร์และภูมิปัญญา (Scientific and Local Wisdom Value) 4) คุณค่าทางสังคม (Social Value) โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานที่ท่องเที่ยวทั้งหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดยโสธร เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยว นักวิชาการวัฒนธรรม ภาคเอกชน ได้แก่ผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 381,900 คน (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดยโสธร, 2560 : ออนไลน์) ที่เดินทางท่องเที่ยว ในอำเภอเมืองยโสธร อำเภอป่าติ้ว และอำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) การวิจัยเรื่อง เส้นทางท่องเที่ยวตามรอยวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน: ร้อยเรื่องเมืองยโสธร ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพประกอบด้วยตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งตัวแทนชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือมีส่วนได้ส่วนเสียภายในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน: ร้อยเรื่องเมืองยโสธรในพื้นที่การศึกษา ทั้งหมด 8 สถานที่ โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 18 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน : ร้อยเรื่องเมืองยโสธร จำนวน 400 คน โดยแบ่งเป็นสถานที่ละ 50 คน จำนวน 8 แห่ง ในพื้นที่การศึกษา โดยเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างไว้ จำนวน 400 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 แบบสำรวจ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Document Research) รวมถึงจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ภายในชุมชน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานวิจัย และนำมาสู่การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของสถานที่ท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน : ร้อยเรื่องเมืองยโสธร

2.2 แบบสังเกต (Observation form) ใช้สำหรับเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสำรวจและสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (participative observation) และการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม (non participative observation) ต่อบริบท ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว และเพื่อนำมาประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน : ร้อยเรื่องเมืองยโสธร

2.3 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ใช้สำหรับสัมภาษณ์ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนหน่วยงานเอกชน ตัวแทนผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการเสนอแนะแนวทางทางการจัดการเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน : ร้อยเรื่องเมืองยโสธร

2.4 แบบสอบถาม (Questionnaire)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน สถานภาพและภูมิลำเนา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน จังหวัดยโสธร ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ กิจกรรมทั้งหมดที่มีในแหล่งท่องเที่ยว การตระหนักรู้ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า มี 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 3 ระดับการประเมินความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานในพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย คุณค่าทางประวัติศาสตร์ คุณค่าทางความงาม คุณค่าทางวิทยาศาสตร์และภูมิปัญญา และคุณค่าทางสังคม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการจัดการเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน : ร้อยเรื่องเมืองยโสธรซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions)

ก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือทั้งความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น โดยได้นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาว่าประเด็นต่าง ๆ ในแบบสอบถาม มีเนื้อหาสาระตรงตามประเด็นที่ต้องการวัดผลหรือไม่ จากการทดสอบได้ค่า IOC = 0.67 จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการ try out จำนวน 30 ชุด กับกลุ่มประชากรที่ใกล้เคียงกับกลุ่มที่ทำการศึกษา และนำแบบสอบถามมาทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยค่าที่ได้จะต้องไม่น้อยกว่า 0.70 (อัศวินแสงพิบูล, 2556 : 210) ซึ่งแบบสอบถามตอนที่ 2 ได้ค่า Alpha= .811 และแบบสอบถามตอนที่ 3 ได้ค่า Alpha= .785 ถือว่ามีความเหมาะสมในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ดำเนินการสังเกตการณ์แหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน: ร้อยเรื่องเมืองยโสธร เพื่อประเมินศักยภาพและความสำคัญทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในเบื้องต้น

3.2 ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ตามวัน เวลา สถานที่ที่กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

3.2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอนดังนี้

1) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ตามเส้นทางของสถานที่ท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานร้อยเรื่องเมืองยโสธร

2) ทำการนัดหมายวันเพื่อสัมภาษณ์

3) ทำการสัมภาษณ์

4) นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ไปวิเคราะห์หาข้อมูลต่อไป

3.2.2 การเก็บข้อมูลแบบสอบถาม

1) ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 400 ชุด

2) ขออนุญาตส่งเอกสารจากคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือจากนักท่องเที่ยวในการตอบแบบสอบถาม

3) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระยะเวลาในการแจกแบบสอบถาม ใช้เวลาระหว่างเดือนมกราคม 2561 ถึง เดือนพฤษภาคม 2561 จำนวน 400 ชุด

4) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน ในพื้นที่การศึกษา จังหวัดยโสธรในเขตอำเภอเมืองยโสธร อำเภอป่าดัว และอำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

5) นำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต และการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลหลัก มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ (Content Analysis) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.1 ทำการวิเคราะห์รายการกลุ่ม จากคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์โดยจัดกลุ่มประเด็นสำคัญของคำถามในแต่ละตอนที่ใช้ในการสัมภาษณ์

4.1.2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนหน่วยงานเอกชน ตัวแทนชุมชน สถานที่ท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานในอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้แล้ว โดยผู้ศึกษาวิจัยจะทำการวิเคราะห์โดยแบ่งตามหน่วยงานที่ได้กล่าวมาข้างต้น โดยการจัดกลุ่มประเด็นสำคัญของคำถามในแต่ละตอนที่ใช้ในการสัมภาษณ์

4.1.3 วิเคราะห์ศักยภาพความพร้อมของสถานที่ท่องเที่ยวในการให้บริการนักท่องเที่ยว ที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานในอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จากการกำหนดสถานที่ท่องเที่ยวตามเส้นทางที่ใช้วิจัย จากข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณที่รวบรวมได้จากการตอบแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางท่องเที่ยวต้นแบบใน จังหวัดยโสธร ของนักท่องเที่ยว โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(Standard Deviation) การนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยาย และสรุปผลการวิจัย โดยกำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	กำหนดให้ 5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	กำหนดให้ 4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	กำหนดให้ 3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	กำหนดให้ 2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	กำหนดให้ 1 คะแนน

แล้วหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถามโดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน ในกรณีศึกษาประกอบด้วย คุณค่าทางประวัติศาสตร์ คุณค่าทางความงาม คุณค่าทางวิทยาศาสตร์และภูมิปัญญา และคุณค่าทางสังคม มีลักษณะเป็นมาตราส่วน โดยใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับบรรยายและสรุปผลการดำเนินการวิจัย โดยกำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

สรุปผล

จากการดำเนินการวิจัย ตามระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม สามารถสรุปผลการวิจัย ตามความมุ่งหมายของการวิจัย ได้ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมา ตำนาน วัฒนธรรม ความเชื่อ ของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน ในจังหวัดยโสธร

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา ตำนาน วัฒนธรรม ความเชื่อ พบว่าจังหวัดยโสธร มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดังนี้ อันได้แก่ 1) ชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เป็นจุดกำเนิดของการก่อตั้งเมืองยโสธร เชื่อกันว่าสถานที่บริเวณนี้เป็นพื้นที่ดี เป็นสิริมงคลแก่การตั้งบ้านเรือนและทำธุรกิจการค้า ชุมชนบ้านสิงห์ท่าเป็นชุมชนเมืองเก่าที่มีความเป็นอยู่เรียบง่ายและความสงบ บ้านเรือนส่วนใหญ่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบโคโลเนียล จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวชมและถ่ายภาพตึกเก่าภายในชุมชนเป็นจำนวนมาก 2) พระธาตุอาณนที พระธาตุแห่งนี้มีความเก่าแก่ที่ยึดเหนี่ยวจิตใจสำคัญของคนในชุมชน และชาวจังหวัดยโสธร เป็นโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและศิลปกรรมปูชนียสถานคู่บ้านคู่อำเภอเมืองยโสธร แล้วยังเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน รวมถึงชาวยโสธร 3) ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองยโสธรเป็นอีกสถานที่ ที่ชาวเมืองยโสธรมาสักการบูชาเพื่อความเป็นสิริมงคลเป็นที่เลื่อมใสและเคารพนับถือของพ่อค้าชาวไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในย่านการค้าในจังหวัดยโสธร 4) วัดศรีธรรมาราม (วัดหลวงตาพวง) เป็นวัดที่จัดอยู่พระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ เป็นวัดที่มีความเก่าแก่ มีความสำคัญในเขตชุมชนบ้านสิงห์ท่า ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่เป็นที่กราบไหว้และให้ความเคารพนับถือของชาวพุทธศาสนา มีความสวยงามเป็นทรงจัตุรมุข 5) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เป็นแลนด์มาร์คแห่งใหม่ที่โดดเด่นแปลกตาของจังหวัดยโสธร เป็นอีกบริเวณสถานที่สำคัญในการจัดงานประจำปีจังหวัด เช่น งานโอท็อป งานลอยกระทง งานบุญบั้งไฟ และยังเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่เล่าเรื่องราววรรณกรรมพื้นเมืองของชาวอีสานเกี่ยวกับตำนาน พญาคงคกและประเพณีบุญบั้งไฟอันโด่งดังตัวอาคารที่มีความโดดเด่นเป็นสัญลักษณ์ที่โดดเด่น ที่สื่อถึงเมืองยโสธร 6) พระธาตุก่องข้าวน้อย เป็นเจดีย์เก่าสมัยขอม เป็นเจดีย์ก่ออิฐถือปูน รูปทรงแปลกไปจากเจดีย์โดยทั่วไป คือ มีลักษณะเป็นก่องข้าว 7) หมู่บ้านหมอนขิดบ้านศรีฐาน เป็นชุมชนที่มีการส่งเสริมผลิตภัณฑ์จากผ้าขิด เช่น หมอนขิด ร่ม กระเป๋า รองเท้า เสื้อผ้า ที่นอน เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าขิดมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น เป็นแหล่งที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้าขิด

สินค้า OTOP ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดยโสธรที่ราคาถูก และ 8) โบสถ์คริสต์บ้านซ่งแย้ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสวยงามงดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะทางด้านสถาปัตยกรรมกรรม สร้างโบสถ์คริสต์จากไม้ที่มีลักษณะการสร้างศิลปะแบบไทยมาผสมผสานในการสร้าง และเป็นโบสถ์ไม้ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

2. ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน จังหวัดยโสธร ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ กิจกรรมทั้งหมดที่มีในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน ในจังหวัดยโสธร

ผลวิเคราะห์จากการสังเกต และสัมภาษณ์จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน ของจังหวัดยโสธร ได้แก่ ชุมชนเมืองเก่าบ้านท่าสิงห์ พระธาตุอานนท์ วัดศรีธรรมมาราม พิพิธภัณฑ์พญาคคาก พระธาตุก่องข้าวน้อย หมู่บ้านท่าหมอนหินบ้านศรีฐาน โบสถ์คริสต์บ้านซ่งแย้ ศาลหลักเมืองจังหวัดยโสธร ล้วนมีสิ่งดึงดูดที่เป็นเสน่ห์เฉพาะตัว ไม่ว่าจะเป็นความสวยงามของสถานที่ ความเก่าแก่ และศักดิ์สิทธิ์ที่ได้รับการเคารพนับถือ และมีประวัติศาสตร์ที่สำคัญ

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สภาพเส้นทางมีการจัดการเส้นทาง และพัฒนาเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้อย่างสะดวก มีป้ายบอกทางชัดเจน มีบริการรถรางเพื่อนำนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ แต่ยังมีจุดที่ต้องปรับปรุง คือ ระบบขนส่งสาธารณะหรือรถโดยสารประจำทาง ยังมีน้อย หรือมีบางช่วงเวลาทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางโดยใช้รถโดยสารประจำทางไม่สามารถวางแผนเวลาในการเดินทางได้

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทางจังหวัดมีการจัดการด้านภูมิทัศน์ การบริการและสาธารณูปโภคให้แก่ นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เช่น ที่นั่งพัก ห้องน้ำ ลานจอดรถ รวมทั้งมีการจัดตั้งร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก เพื่อจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง แต่ในบางสถานที่ยังขาดการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และสตรีมีครรภ์ อาทิราวจับสำหรับหญิงตัว บริเวณห้องน้ำ ที่จอดรถพิเศษที่อยู่ใกล้สถานที่ท่องเที่ยว

ด้านกิจกรรมทั้งหมดที่มีในแหล่งท่องเที่ยว มีกิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลายประเภท อาทิ การนั่งรถรางชมย่านเมืองเก่าบ้านท่าสิงห์ท่า ชมนิทรรศการและสื่อประสมเกี่ยวกับชีววิทยาของคางคกสายพันธุ์ต่าง ๆ ประเพณี และประวัติเมืองยโสธร ความเป็นมาและตำนานพญานาคในพิพิธภัณฑ์พญาคคาก ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยอีสานการทำหมอนหิน บ้านศรีฐาน

ด้านการตระหนักรู้ แหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานของจังหวัดยโสธร แต่ละสถานที่ มีเอกลักษณ์ และภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน สามารถสื่อให้นักท่องเที่ยวตระหนักรู้ถึงคุณค่า และเสน่ห์ของวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของประเพณี วิถีชีวิต ความเชื่อ และวัฒนธรรมของชุมชน

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน ในจังหวัดยโสธร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 68.2 มีอายุ 35 - 44 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 58.25 มีสถานภาพสมรส มีภูมิลำเนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 15,001-20,000 บาท ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว และใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทาง

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน จังหวัดยโสธร ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การตระหนักรู้และกิจกรรมทั้งหมดที่มีในแหล่งท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน จังหวัดยโสธร จากแบบสอบถาม พบว่า ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน จังหวัดยโสธร อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า

ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้ ความสวยงามของสถานที่ ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และความมีเสน่ห์เฉพาะตัว

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้ สภาพเส้นทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว ระบบขนส่งสาธารณะ หรือรถโดยสารประจำทาง และป้ายบอกทาง

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้ ระบบรักษาความปลอดภัย ที่พัก ร้านอาหารของที่ระลึก ร้านอาหาร และห้องน้ำ

ด้านกิจกรรมทั้งหมดที่มีในแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้ กิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย มีมีคฤศ์ท้องถิ่น และมีกิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

ด้านการตระหนักรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้ ความมีเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว

ตาราง 1 ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน ในพื้นที่การศึกษา

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว	4.25	.557	มาก
ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4.18	.708	มาก
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ	4.26	.432	มาก
ด้านกิจกรรมทั้งหมดที่มีในแหล่งท่องเที่ยว	4.26	.462	มาก
ด้านการตระหนักรู้	4.25	.515	มาก

3. การประเมินความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน:

ร้อยเรื่องเมืองยโสธรในพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย คุณค่าทางประวัติศาสตร์ คุณค่าทางความงาม คุณค่าทางวิทยาศาสตร์และภูมิปัญญา และคุณค่าทางสังคม

ผลวิเคราะห์จากการสังเกต และสัมภาษณ์จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ด้านคุณค่าทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีประวัติความเป็นมาที่เก่าแก่ มีการสอดแทรกวิถีชีวิตของผู้คนในอดีต ความเชื่อในเรื่องประเพณี วัฒนธรรม สถาปัตยกรรมในอดีต ซึ่งในปัจจุบันหาพบได้ยาก เป็นข้อมูลให้คนรุ่นหลังศึกษา ทำให้คนรุ่นหลังเห็นคุณค่าและช่วยกันอนุรักษ์สิ่งเหล่านี้สืบไป

ด้านคุณค่าทางความงาม แหล่งท่องเที่ยวมีการจัดการตกแต่งภูมิทัศน์ รักษารูปแบบทางวัฒนธรรม รูปแบบการก่อสร้างที่ยังคงเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิม ซากปรักหักพังและงานประติมากรรมในอดีต ที่แสดงให้เห็นถึงความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว

ด้านคุณค่าทางวิทยาศาสตร์และภูมิปัญญา คนในชุมชนของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวมีการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้เพื่อนำเสนอเอกลักษณ์ของตนเอง เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วัฒนธรรม เรื่องเล่าตำนาน และภูมิปัญญาในอดีต อาทิ หมู่บ้านศรีฐานที่ยังคงอนุรักษ์การทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายซิด และมีการจัดโปรแกรมสำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจศึกษาวิธีการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายซิด

ด้านคุณค่าทางสังคม แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งได้รับการสนับสนุนจากคนในชุมชน เนื่องจากถือว่าเป็นความภาคภูมิใจของชุมชน โดยมีการจัดตั้งแหล่งท่องเที่ยวเป็นจุดศูนย์กลาง และศูนย์รวมจิตใจในการจัดทำกิจกรรมของคนในชุมชน

ผลการวิเคราะห์การประเมินความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน : ร้อยเรื่องเมืองยโสธร จากผู้ตอบแบบสอบถาม เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านประวัติศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้ มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในอดีต และประวัติความเป็นมา

ความสำคัญทางความงาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้ ความสวยงามของตัวอาคารสถาปัตยกรรม (ถ้ามี) และความงามเชิงแวดล้อมบริเวณแหล่งท่องเที่ยว

คุณค่าทางวิทยาศาสตร์และภูมิปัญญา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้ การเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน และมีขั้นตอนหรือกรรมวิธีในการผลิตที่เป็นเอกลักษณ์

ด้านคุณค่าทางสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้ การเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน และการเป็นแหล่งที่พึ่งทางจิตใจ

ตาราง 2 ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน ในพื้นที่กรณีศึกษา

ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านประวัติศาสตร์	4.19	.551	มาก
ความสำคัญทางความงาม	4.09	.570	มาก
คุณค่าทางวิทยาศาสตร์ และภูมิปัญญา	4.31	.574	มาก
ด้านคุณค่าทางสังคม	4.41	.619	มาก

4. การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวและทดลองเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน : ร้อยเรื่องเมืองยโสธร

การเดินทางท่องเที่ยวตามรอยวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานในจังหวัดยโสธร ใน 1 วัน โดยเริ่มที่พระธาตุอานนท์ ชุมชนเมืองเก่าบ้านท่าสิงห์ ศาลหลักเมืองจังหวัดยโสธร วัดศรีธรรมมาราม พิพิธภัณฑ์พญาคั๊กคาก โบสถ์คริสต์บ้านซ่งแย้ หมู่บ้านท่าหมอนชิตบ้านศรีฐาน ปิดท้ายที่พระธาตุก่องข้าวน้อย โดยกำหนดแผนงานดังนี้

ตาราง 3 การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน : ร้อยเรื่องเมืองยโสธรใน 1 วัน

เวลา	สถานที่
08.00 - 08.30 น.	วัดมหาธาตุ ในเขตเทศบาลเมืองยโสธร เป็นวัดคู่ยโสธรมาตั้งแต่สร้างเมือง ภายในมีสิ่งที่น่าสนใจ คือ พระธาตุยโสธร หรือพระธาตุอานนท์ พระธาตุรุ่นเก่าที่สำคัญองค์หนึ่งในภาคอีสาน เจดีย์เป็นทรงสี่เหลี่ยม ส่วนยอดคล้ายพระธาตุพนม ภายในพระธาตุบรรจุอัฐิธาตุของพระอานนท์
08.40 - 09.20 น.	ชุมชนเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า เป็นย่านการค้าที่เจริญรุ่งเรืองในสมัยโบราณ ในช่วงที่ฝรั่งเศสเข้ามา มีอิทธิพล ทำให้อาคารบ้านเรือนที่มีรูปแบบศิลปกรรมแบบจีนผสมยุโรป หรือแบบซิโนโปรตุกีส เหมือนที่จังหวัดภูเก็ต และยังคงหลงเหลือให้ได้ชมกันมาจวบจนปัจจุบัน แวะเดินชมชม สถาปัตยกรรม อาคารบ้านเรือน ตึกโบราณที่มีรูปทรงและลวดลายงดงาม บางมุมเหมาะกับการถ่ายภาพแบบชิค ๆ
09.30 - 10.00 น.	ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองยโสธร ตั้งอยู่ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า ซึ่งเป็นย่านการค้าที่สำคัญในอดีตของเมืองยโสธร ศาลหลักเมืองแห่งนี้ เป็นที่เลื่อมใสและเคารพนับถือ ของพ่อค้าชาวไทยเชื้อสายจีน ชาวยโสธรที่อาศัยอยู่ในย่านการค้าแห่งนี้ มีความโดดเด่นในเรื่องของสถาปัตยกรรม โดยผสมผสานศิลปะของ 3 วัฒนธรรม คือ จีน ไทย ลาว ซึ่งมีลักษณะพิเศษอีก คือ ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองยโสธร มีเสาหลักเมืองถึง 3 เสา ที่เดียวในประเทศไทย เสาต้นใหญ่ตรงกลางคือเสาหลักเมือง ส่วนเสาที่อยู่ซ้ายขวา คือ ที่สิงสถิตย์ของผี พระละงุมและผีพระละง่า ผู้ปกป้องรักษาหลักเมืองแห่งนี้ โดยชาวเมืองยโสธร ได้จัดให้มีการสมโภชเจ้าพ่อหลักเมืองทุกปี
10.10 - 10.50 น.	วัดศรีธรรมมาราม เป็นวัดอีกแห่งหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะเป็นสถานที่จำพรรษาของหลวงปู่พวง สุทธิวิโย เกจิอาจารย์สายหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ซึ่งชาวบ้านเคารพสักการะบูชา ภายในวัด มีพระบรมธาตุเจดีย์อันงดงาม แวะไปกราบสักการะหลวงปู่พระสุกเพื่อความเป็นสิริมงคล
11.00 - 11.50 น.	รับประทานอาหารเที่ยง ณ ร้านริมซีริเวอร์ไซด์ ยโสธร (หรือเทียบเท่าตามความต้องการของนักท่องเที่ยว)

ตาราง 3 (ต่อ)

เวลา	สถานที่
12.00 – 13.00 น.	วิมานพญาแถน หรือพิพิธภัณฑสถานคันคาก ซึ่งเป็นแลนด์มาร์กแห่งใหม่ของจังหวัดยโสธร ตึกพิพิธภัณฑสถานรูปคางคก ความสูง 19 เมตร หรือเท่ากับตึก 5 ชั้นนี้ เป็นตำนานความเชื่อเกี่ยวกับ ประเพณีบุญบั้งไฟที่มีมาช้านาน สำหรับชาวอีสาน คางคกเป็นสัตว์ที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ
13.45 – 14.20 น.	โบสถ์คริสต์บ้านซ่งแย้ เป็นโบสถ์ไม้ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ภายหลังได้รับการพัฒนาจนกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอันซีนไทยแลนด์ประเภทมุมมองใหม่สิ่งศักดิ์สิทธิ์
15.10 - 15.50 น.	หมู่บ้านทำหมอนขิดบ้านศรีฐาน เป็นหนึ่งสถานที่ท่องเที่ยวห้ามพลาดเมื่อไปเที่ยวจังหวัดยโสธร ที่นี้ผลิตดูทำนา ชาวบ้านทุกครัวเรือนจะทอผ้าและทำหมอนขิด หมอนขิด นั้นถือเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ และได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ใครที่อยากจะมาเห็นวิธีการทำกว่าจะเป็นหมอนขิดสวย ๆ และอยากจะมาซื้อถึงแหล่งจึงต้องแวะมาที่นี่
16.20 – 17.00 น.	ธาตุก่องข้าวน้อย รูปแบบสถาปัตยกรรมที่สร้างขึ้นในพุทธศตวรรษ ที่มีการออกแบบรูปทรงเจดีย์ที่สวยงาม และเป็นพระธาตุที่มีความเป็นมาเกี่ยวกับนิทานเรื่องก่องข้าวน้อยฆ่าแม่ อีกทั้งมีประวัติอ้างอิงเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์การสร้างพระธาตุพนม โดยกรมศิลปากรประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน ในพุทธศักราช 2479

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน : ร้อยเรื่องเมืองยโสธร สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน จังหวัดยโสธร พบว่า ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน จังหวัดยโสธร อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากความสวยงามของสถานที่แล้ว ยังมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ก่อให้เกิดความมีเสน่ห์เฉพาะตัว ดังเช่น ชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เป็นจุดกำเนิดของการก่อตั้งเมืองยโสธร เป็นชุมชนเมืองเก่าที่มีความเป็นอยู่เรียบง่ายและความสงบ บ้านเรือนส่วนใหญ่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบโคโลเนียล จึงทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวชมและถ่ายภาพตึกเก่าภายในชุมชนเป็นจำนวนมาก มีสภาพแวดล้อมสวยงามและติดแม่น้ำชี ยิ่งไปกว่านั้น ชุมชนบ้านสิงห์ท่ายังเป็นชุมชนโบราณซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งแรกของเมืองยโสธรมาแต่สมัยโบราณ ภายในชุมชนมีการผลิตบั้งไฟเพื่อประกอบพิธีทางวัฒนธรรม คือ ประเพณีการขอฝน โดยพิธีขอฝนนี้ชาวบ้านจะจุดบั้งไฟขึ้นไปเพื่อขอให้เทวดาส่งฝนลงมาเพื่อทำการเกษตร ตามตำนานพญาคันคาก ซึ่งสอดคล้องกับ ฤๅษดาขุนอภัย (2552) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งความสนใจพิเศษ โดยเฉพาะในเรื่องของการศึกษา และการเข้าร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ ศิลปวัฒนธรรม การชื่นชมในสุนทรียภาพของโบราณวัตถุ คุณค่าทางวิชาการ และการศึกษาการเสริมสร้างมิตรภาพระหว่างผู้คน การเดินทางท่องเที่ยวเป็นโอกาสที่จะได้ทราบถึงวิถีชีวิตของชุมชนในแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกัน

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีสภาพเส้นทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่สะดวก การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว มีระบบขนส่งสาธารณะหรือรถโดยสารประจำทาง มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ เบญญทิพย์ ทองวิไล (2559) กล่าวว่า การจัดการเส้นทางเพื่อการท่องเที่ยว ควรควบคุมเส้นทางและรูปแบบการสัญจรไม่ให้สับสน นอกจากนี้ยังควรให้ข้อมูลข่าวสารในเส้นทาง โดยการจัดทำการประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยว ตลอดเส้นทางอย่างสม่ำเสมอซึ่งอาจเป็นแผ่นพับที่มีข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจต่าง ๆ รวมไปถึงข้อมูลเกี่ยวกับที่พัก ร้านอาหาร และกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งจุดเริ่มต้นของเส้นทางอยู่ย่านใจกลางเมือง สามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีข้อมูลต่าง ๆ รวมอยู่ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวใช้ประกอบการตัดสินใจ และการวางแผนในการเดินทาง

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ พบว่ามีระบบรักษาความปลอดภัย ที่พัก ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ร้านอาหาร และห้องน้ำ ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้อง วิชาวิ พลรัตน์ (2551) ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยวจะทำให้เกิดความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว และกลับมาเที่ยวอีกครั้ง เกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

ด้านกิจกรรมทั้งหมดที่มีในแหล่งท่องเที่ยว และด้านการตระหนักรู้ มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านการกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย การมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่น มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ความเป็นเอกลักษณ์ และภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Eroze Sthapit (2013) ที่พบว่า กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรมท้องถิ่นและความแปลกใหม่ เป็นสิ่งที่ช่วยสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยว และยังเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางท่องเที่ยว โดยเฉพาะการมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนที่แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ และประสบการณ์ท่องเที่ยวที่น่าจดจำ

2. การประเมินความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน : ร้อยเรื่องเมืองยโสธร พบว่า ทุกด้านมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก

ด้านประวัติศาสตร์ พบว่า นักท่องเที่ยวประเมินความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวในด้านประวัติศาสตร์ และการมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในอดีตของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธาสินี วิทยาภรณ์ (2559) ได้ทำการศึกษารื่อง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ปราสาทสติกก้อกธม จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีประวัติศาสตร์ มีความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นประเภทอื่น เนื่องจากมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคม รวมถึงความผูกพันทางจิตใจต่อชนรุ่นหลัง มีความเป็นเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม และศิลปกรรมเฉพาะในแต่ละท้องถิ่นซึ่งเป็นจุดดึงดูดสำคัญสำหรับนักท่องเที่ยว

ความสำคัญทางความงาม พบว่า นักท่องเที่ยวประเมินความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวในด้านความงามเชิงแวดล้อมบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และความสวยงามทางสถาปัตยกรรมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลิตา เฉลิมรักชาติ (2560) ได้ทำการศึกษารื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อวัดร่องขุน จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น แรงจูงใจในการมาเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวในลำดับแรก คือ เพื่อเยี่ยมชมงานสถาปัตยกรรม รองลงมา คือ ต้องการมาเยี่ยมชมความสวยงามของวัดร่องขุน เพื่อเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้กับชีวิต ส่วนแรงจูงใจที่มีค่าน้อยที่สุด คือ เพื่อหลีกเลี่ยงความจำเจ/ความเครียดในชีวิตประจำวัน

คุณค่าทางวิทยาศาสตร์และภูมิปัญญา พบว่า นักท่องเที่ยวประเมินความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวในด้าน การเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน และมีขั้นตอนหรือกรรมวิธีในการผลิตที่เป็นเอกลักษณ์อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรพล ทองมา (2554) ที่มีความเห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสื่อความหมายของวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้สามารถถ่ายทอดคุณค่าและมีความหมายทางสัญลักษณ์ เป็นการบ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ที่ต่างกันไปของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญทางการท่องเที่ยว โดยสามารถสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นได้ รวมทั้งถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ ประกอบเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่เกิดจากการหล่อหลอมทางวัฒนธรรมร่วมกัน ทั้งความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ อาหาร ประเพณี ซึ่งได้มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมและสืบสานเป็นมรดกตกทอดนับรุ่นต่อรุ่น จากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน วัฒนธรรมได้ทำหน้าที่เป็นรากฐานความมั่นคงของท้องถิ่น

คุณค่าทางสังคม พบว่า นักท่องเที่ยวประเมินความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวในด้านการเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน และการเป็นแหล่งที่พึ่งทางจิตใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทธา แจ่มใจเจริญ (2558) ได้ทำการศึกษารื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกรณีศึกษา ชุมชนโอหิงมาจิ หมู่บ้านชีราควาโก จังหวัดกัญจนประเทศญี่ปุ่น ผลการวิจัยพบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ชาวบ้านในชุมชนจะมีการรวมกลุ่มเพื่อเตรียมงาน ประเพณี มีการแบ่งหน้าที่ ชักชวน ในการบอกเล่าวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน ซึ่งล้วนมีคุณค่าทางสังคมและจิตใจเป็นอย่างมาก แม้บางครั้งวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ในช่วงเทศกาลของชุมชนนั้น จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น แต่ชาวบ้านหลายครัวเรือนปิดร้านค้าของตนเพื่อมาร่วมงาน เพราะถือว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากข้อมูลเกี่ยวกับบริบท และข้อมูลเชิงปริมาณรวมทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาสังเคราะห์ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านสิ่งดึงดูดใจ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คนในชุมชน หน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งภาคเอกชน ควรมีการหาหรือวิธีการเพื่อนำเสนออัตลักษณ์เฉพาะทางวัฒนธรรมของจังหวัด เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น การร่วมกันแต่งกายด้วยผ้าลายขิด ในวันเสาร์ และวันอาทิตย์ และเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น มีการปรับปรุงข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ นำเสนอผ่านสื่อออนไลน์ที่นักท่องเที่ยวเข้าถึงได้ง่าย สำหรับแผนพับที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ควรมีการนำเสนอจุดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม ร้านอาหาร และที่พัก ไม่ใช่เน้นแค่เพียงประวัติความเป็นมา และเพิ่มการออกแบบสีสันท่าน่าอ่าน น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

1.2 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐควรเพิ่มระบบขนส่งสาธารณะ โดยอาจเริ่มจากการจัดให้มีรถนำเที่ยว พร้อมทั้งกำหนดตารางเวลาเดินรถ โดยเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่อยู่ใกล้เคียงกัน เช่น วัดมหาธาตุ ชุมชนเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง วัดศรีธรรมาราม และวิมานพญาแถน ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ นอกจากนี้ภาครัฐควรร่วมมือกับภาคเอกชนในการจัดทำป้ายบอกทางให้มีมาตรฐานเดียวกัน มีตัวอักษรภาษาไทย และภาษาอังกฤษเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ รวมถึงแนะนำแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง

1.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ร้านจำหน่ายของที่ระลึกควรเพิ่มบริการจัดส่งเนื่องจากผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าลายขิดบางผลิตภัณฑ์ไม่สะดวกในการขนย้าย เช่น หมอนขิดยางพารา เสื้อลายขิด เนื่องจากมีขนาดใหญ่ และเพิ่มจำนวนห้องน้ำสาธารณะในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับช่วงเทศกาล

1.4 หน่วยงานภาครัฐหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมทั้งสามารถนำข้อมูลเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานไปจัดทำเป็นเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานที่ดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวในยุคปัจจุบัน ที่นิยมหันมาให้ความสนใจทางด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรส่งเสริมเกี่ยวกับการสร้างอัตลักษณ์ของจังหวัดยโสธร และการถ่ายทอดความรู้ทางวัฒนธรรมโดยใช้พื้นที่แต่ละอำเภอเป็นตัวตั้ง เพื่อสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์และเชื่อมโยงวัฒนธรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ เช่น กลุ่มประวัติศาสตร์ กลุ่มหัตถกรรมพื้นถิ่น กลุ่มวัฒนธรรมอาหาร และทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนเมษายน ถึง เดือนพฤษภาคม เนื่องจากเป็นช่วงที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาร่วมงานเทศกาลประเพณีสงกรานต์ และประเพณีบุญบั้งไฟเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะทำได้ข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจทางด้านวัฒนธรรม และช่วยประหยัดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

- กฤษดา ชุ่นอาภัย. (2552). *การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาบ้านหลวงเหนือ ตำบลหลวงเหนือ อำเภอภูกามยาว จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กาญจนา จันทสิงห์. (2560). *งานประเพณีบุญบั้งไฟ*. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2560, จาก https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=135&code_db=610004&code_type=01
- ชลิตา เฉลิมรักชาติ. (2560). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อวัดร่องขุน จังหวัดเชียงราย*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เบญญทิพย์ ทองวิไล. (2559). *การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของเส้นทางการท่องเที่ยวอำเภอปรางค์บอง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย*. การค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- ภัทรา แจ่มใจเจริญ. (2558). *การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกรณีศึกษา ชุมชนโอหังมาจิ หมู่บ้านชีราควาโก จังหวัดกัญ*
ประเทศญี่ปุ่น. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาญี่ปุ่นศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- วิภาวี พลรัตน์. (2551). *การพัฒนาแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางน้ำ: กรณีศึกษา ย้อนรอยเส้นทางประวัติศาสตร์อดีตราชธานี*
กรุงธนบุรี. การค้นคว้าแบบอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว
เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีรพล ทองมา. (2554). *การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่*
ลุ่มน้ำแม่จอน อำเภอลำปาง จังหวัดเชียงใหม่. ทูลอดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดยโสธร. (2560). *จำนวนนักท่องเที่ยว/ รายได้จากการท่องเที่ยว*. สืบค้นเมื่อ
20 เมษายน 2560, จาก https://yasothon.mots.go.th/more_news.php?cid=49
- สุธาสิณี วิทยาภรณ์. (2559). *การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ปราสาทสติกก่อกรรม จังหวัดสระแก้ว*. การประชุม
วิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัย ใช้องค์ความรู้
สู่ความยั่งยืน, 3, 545-555.
- อภิญา สุพิชญ์. (2556). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษา บ้านสิงห์ท่า*
อำเภอมือ จังหวัดยโสธร. การค้นคว้าแบบอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว.
ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อัศวิน แสงพิบูล. (2556). *ระเบียบวิธีวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Australia ICOMOS. (1999). *The Burra Charter: The Australia ICOMOS Charter for Places of Cultural*
Significance 1999, Burwood: Australia ICOMOS. Retrieved January 22, 2018,
From <https://www.patinations.com.au/pdf/the-burra-charter.pdf>
- Buhalis, D. (2000). Marketing the competitive destination in the future. *Tourism Management*, 21(1), 97-116.
- Erose Sthapit. (2013). *Tourists' Perceptions of Memorable Experiences: Testing the Memorable Tourism*
Experience Scale among Tourist to Rovaniemi Lapland. Independent Study Master of Arts Culture
Tourism and International Management. Lapland: The University of Lapland.
- ICOMOS China. (2015). *Principles for the Conservation of Heritage Sites in China*. China : The Getty
Conservation Institute. Retrieved January 22, 2018, From
http://www.getty.edu/conservation/publications_resources/pdf_publications/pdf/china_prin_heritage_sites_2015.pdf
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and*
Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
- Tourism Western Australia. (2009). *Five's of Tourism*. Retrieved January 22, 2018,
From www.Tourism.wa.gov.au.

คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชีมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

The Leadership Traits Affecting Motivation to be an Entrepreneur of the 3rd and 4th Year Students in The Faculty of Business Administration and Accountancy, Roi Et Rajabhat University

จุรีวัลย์ ภักดีวุฒิ¹

Jureewan Pakdeewut¹

Received : 21 เม.ย. 2563

Revised : 10 ก.ค. 2563

Accepted : 11 ก.ค. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำและแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชีมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำและแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำกับแรงจูงใจและคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี จำนวน 380 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก แรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามีในระดับมาก นักศึกษาที่มีเพศ ชั้นปี สาขาวิชา ต่างกันมีภาวะผู้นำแตกต่างกัน นักศึกษาที่มีเพศและสาขาวิชาต่างกัน มีแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการแตกต่างกัน ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์เชิงบวกและส่งผลต่อแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ โดยภาวะผู้นำด้านทักษะทางสังคมส่งผลต่อแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามากที่สุด

คำสำคัญ : คุณลักษณะภาวะผู้นำ, แรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ, นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Abstract

This research aimed to: 1) study the level of leadership traits and the motivation to be an entrepreneur of the 3rd and 4th year students in the faculty of business administration and accountancy, Roi Et Rajabhat university; 2) comparison student leadership traits and motivation to be an entrepreneur classified by individual profile; and 3) study the relationship between leadership traits and motivation to be an entrepreneur of students, and leadership traits affecting motivation to be an entrepreneur of students. Data were collected by using questionnaires from 380 samples of 3rd and 4th year students in the faculty of business administration and accountancy. Analyze data with descriptive statistic, independent t-test, one-way ANOVA, Pearson's product moment correlation and multiple regression analysis. The results found that students have the leadership traits at high level and the motivation to be an entrepreneur at high level. The students of different gender, year of study and studying program have different leadership traits. The Student of different gender and studying program have different motivation to be an entrepreneur. The leadership traits has positive relationship and affecting to the motivation to be an entrepreneur. The leadership trait in social skills has the greatest affect on the student's motivation to be an entrepreneur.

Keywords : Leadership traits, the motivation to be an entrepreneur, Students in the faculty of business administration an accountancy, Roi Et Rajabhat university

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, อีเมล: churee02@gmail.com

¹ Ph.D., Lecturer in Master of Business Administration Program, Faculty of Business Administration and Accountancy Roi Et Rajabhat University, Email: churee02@gmail.com

บทนำ

ในช่วงตลอดหลายปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีการส่งเสริมผู้ประกอบการอย่างจริงจังมากขึ้น เนื่องจากการเป็นผู้ประกอบการมีบทบาทที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจเป็นไปในทางที่ดีขึ้น สามารถลดอัตราการว่างงานและเพิ่มช่องทางการนำรายได้จากต่างประเทศเข้ามาในประเทศ โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นผู้ประกอบการและวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561 : 1) ระบุว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมถือได้ว่าเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งในมิติของการสร้างรายได้ เป็นแหล่งการจ้างงานที่สำคัญ และยังเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศ ที่ผ่านมามีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทยจะมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยมีสัดส่วนของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศไทย อยู่ที่ร้อยละ 37.3 ในปี 2555 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 42.4 ในปี 2560 แต่ในการที่จะบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดให้สัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศไว้ที่ร้อยละ 60 ในปี 2580 ประเทศไทยจะต้องให้ความสำคัญกับการผลักดันให้ผู้ประกอบการยุคใหม่สามารถเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจได้มากขึ้น มีการลงทุนเพิ่มขึ้นและมีศักยภาพในการแข่งขันทั้งในประเทศและในระดับสากลสูงขึ้น การขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะ 20 ปีข้างหน้า จำเป็นต้องสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการไทยให้เป็น “ผู้ประกอบการยุคใหม่” ที่ก้าวหน้าและใช้ประโยชน์ จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการขับเคลื่อนธุรกิจ โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เนื่องจากการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการมีบทบาทสำคัญต่อการกระตุ้นให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตและความเข้มแข็ง ผู้ประกอบการจะช่วยให้ประเทศสามารถแข่งขันในระดับเวทีการค้าโลกได้ โดยผู้ประกอบการยุคใหม่จะต้องมีทักษะแห่งอนาคตที่มีความพร้อมทางด้านทัศนคติทักษะความสามารถและความรู้สำหรับการรับมือกับการแข่งขันที่จะรุนแรงขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561 : 11-13)

ทั้งนี้มหาวิทยาลัยในประเทศไทยมีหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อให้นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ซึมซับแนวคิดในการเป็นผู้ประกอบการ โดยมีหลักสนับสนุนที่ระบุว่าการศึกษาด้านการประกอบการเป็นผลกระทบเชิงบวกต่อการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านจากการเริ่มต้นทำธุรกิจ สามารถสร้างอัตราการมีงานทำให้มีจำนวนมากขึ้น (จริยา กอสุขทวีคุณ, 2561 : 3) ขณะที่ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปได้เล็งเห็นว่าการเป็นผู้ประกอบการเป็นหนึ่งในคุณสมบัติสำคัญในการสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยมีการปลูกฝังจิตวิญญาณการเป็นผู้ประกอบการให้กับเยาวชนยุโรปผ่านทางระบบการศึกษา เพื่อให้เยาวชนเติบโตกลายเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่เพียงแต่มีแนวคิดทางธุรกิจเท่านั้น ต้องสามารถมองเห็นโอกาสทางธุรกิจและกล้าที่จะเสี่ยงลงมือทำ รวมถึงเป็นคนที่มีความมั่นใจในตนเอง กล้าคิด กล้าทดลองสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และการกระทำดังกล่าวต้องพร้อมด้วยสำนึกต่อความรับผิดชอบต่อสังคม (อนงค์ รุ่งสุข, 2559 : 2)

อย่างไรก็ตามในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นมีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลกระทบให้เกิดแรงจูงใจที่ต่างกัน เพราะการเป็นผู้ประกอบการต้องมีความรู้ความสามารถในหลายด้าน รวมถึงต้องมีความสามารถในการบริหารกิจการหลายด้านเพื่อให้กิจการดำเนินไปสู่ความสำเร็จ ทำให้การเป็นผู้ประกอบการต้องมีทั้งแรงจูงใจ และภาวะผู้นำประกอบกัน โดยการที่ผู้บริหารกิจการจะนำพากิจการไปสู่ความสำเร็จและความก้าวหน้าได้มากน้อยเพียงใดนั้น องค์ประกอบที่สำคัญที่สุด คือ การมีบทบาทภาวะผู้นำ (leadership) นอกจากจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถแล้ว ยังต้องเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับและได้รับการสนับสนุนจากผู้ตาม อันจะนำมาซึ่งความสำเร็จของงานอย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำนับเป็นปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จของกิจการ จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้บริหารกิจการให้มีความเป็นมืออาชีพ เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับองค์กรในระยะยาว (ทองทิพภา วิริยะพันธุ์, 2551 : 2) คุณสมบัติของบุคคลที่จะเป็นผู้นำประกอบไปด้วย ลักษณะบุคลิกภาพ (Personality Trait) ได้แก่ ลักษณะเด่นในเรื่องการก้าวร้าวหรือความนุ่มนวล จิตใจ ทัศนคติ ความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นอิสระ การควบคุมและความสมดุลของอารมณ์ สติปัญญา ความเชื่อมั่นในตนเอง ความสามารถ (Abilities) ความมีจริยธรรม สติปัญญา ความรู้ ความสามารถในการพูด การตัดสินใจ ทักษะทางสังคม (Social Skills) ความสามารถในการบริหารงาน ความสามารถในการรวบรวมสมาชิกในการทำกิจกรรม ทักษะทางสังคม ความมีเกียรติและการเป็นบุคคลที่กว้างขวางเป็นที่ยอมรับ การใช้วิธีการทางการทูตหรือเทคนิคที่ให้คนยอมรับ/คล้อยตาม การมีส่วนร่วม (ธร สุนทรยายุทธ, 2551 : 25) ทั้งนี้ภาวะผู้นำสามารถสร้างขึ้นได้จากการใช้ความพยายามและการทำงานหนัก การเป็นผู้นำจึงเป็นเรื่องที่เรียนรู้ได้ และเป็นกระบวนการอิทธิพลที่ช่วยให้กลุ่มสามารถบรรลุเป้าหมาย

หากเปรียบเทียบการมีภาวะผู้นำเป็นเหมือนหัวจักรในการผลักดันให้กิจการก้าวหน้าไปสู่ความสำเร็จ แรงจูงใจก็เป็นเหมือนแรงผลักดันให้ผู้ประกอบการรายใหม่มีความกระตือรือร้นที่จะริเริ่มการทำงาน และกระตุ้นให้เกิดความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ โดยแรงจูงใจเป็นสภาวะที่เกิดขึ้นภายในบุคคลที่จะกระตุ้นผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย ซึ่งมีสิ่งจูงใจที่เป็นจุดเริ่มต้นผลักดันให้แสดงพฤติกรรมตามแรงขับแรงกระตุ้น ความปรารถนาหรือความต้องการ อาจเกิดขึ้นมาจากสิ่งเร้าภายในหรือภายนอกก็ได้ โดยแรงจูงใจภายในเป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นภายในบุคคล มีผลกระทบให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ความอยากรู้อยากเห็น ความคาดหวัง ทัศนคติ ความพึงพอใจ การมองเห็นคุณค่า ส่วนแรงจูงใจภายนอกเป็นแรงจูงใจที่เกิดจากภายนอกบุคคล มีผลกระทบให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การมุ่งมั่นในการทำงาน การทุ่มเททำกิจกรรมที่มีความท้าทายให้ประสบผลสำเร็จ เป็นต้น (พิบูลย์ ทีปะปาล, 2555 : 15)

คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มุ่งผลิตบัณฑิตด้านบริหารธุรกิจและการบัญชี มีวิสัยทัศน์ในการเป็นคณะชั้นนำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการผลิตบัณฑิตด้านบริหารธุรกิจตามมาตรฐานวิชาชีพ โดยกำหนดพันธกิจด้านการผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพ ควบคู่คุณธรรม สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และมีค่านิยมร่วมในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นความเป็นมืออาชีพทางธุรกิจ (Business professional) ความคิดริเริ่มเชิงประยุกต์ (Adaptive thinking) และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (Accountability) (คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี, 2562 : 2-3) โดยความมุ่งหวังของคณะฯ ต้องการผลักดันให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองในการทำงานอย่างมืออาชีพและสามารถเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 เป็นนักศึกษาที่ผ่านกระบวนการเรียนการสอนมาในระยะเวลาที่เกินครึ่งหนึ่งของการเรียนตลอดหลักสูตร 4 ปี เป็นช่วงของมีการเตรียมตัวที่จะออกไปประกอบวิชาชีพ ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรในคณะฯ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้พัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเพื่อออกสู่ตลาดงาน เป็นการเตรียมความพร้อมที่จะประกอบวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

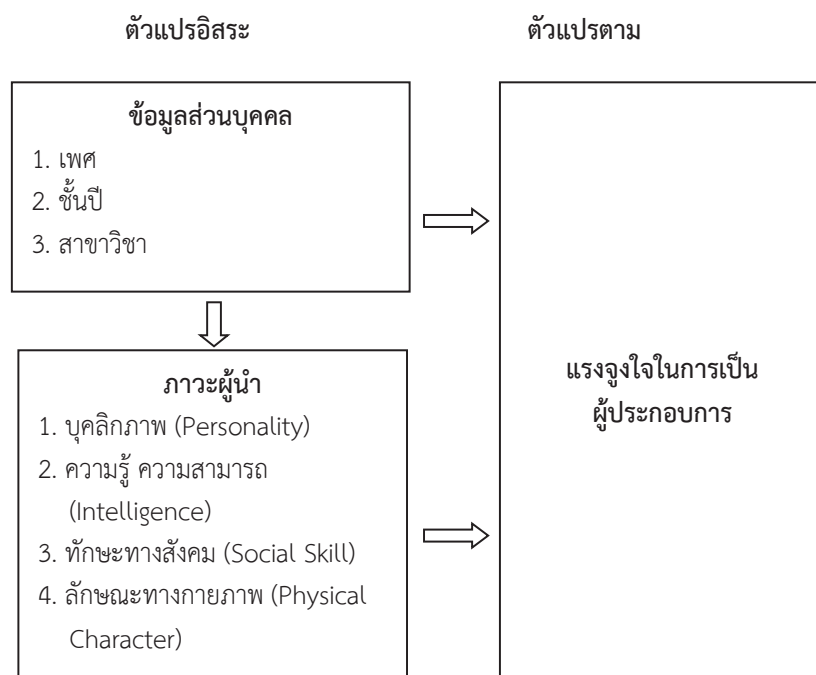
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
3. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำ และแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (เพศ ชั้นปี สาขาวิชา)
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำกับแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
5. ศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีคุณลักษณะภาวะผู้นำของ ธร สุนทรายุทธ (2551 : 25) มาประยุกต์ใช้เป็นตัวแปรอิสระภาวะผู้นำ 4 ด้าน ได้แก่ บุคลิกภาพ (Personality) ความรู้ ความสามารถ (Intelligence) ทักษะทางสังคม (Social skill) ลักษณะทางกายภาพ (Physical Character) และแนวคิดแรงจูงใจของ พิบูลย์ ทีปะปาล (2555 : 15) มาประยุกต์ใช้เป็นตัวแปรตามแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มีความสัมพันธ์ของตัวแปรดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบการวิจัยภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาที่มีข้อมูลส่วนบุคคลต่างกัน มีภาวะผู้นำแตกต่างกัน
2. นักศึกษาที่มีข้อมูลส่วนบุคคลต่างกัน มีแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการแตกต่างกัน
3. ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ

วิธีดำเนินการวิจัย

ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร คือ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 418 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 380 คน (คำนวณขนาดตัวอย่างด้วยวิธีของทาโร ยามานะ (Yamane, 1973) ได้ขนาดตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 205 คน โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ครอบคลุมนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4 ทุกสาขาวิชา โดยเก็บข้อมูล 380 คน แบ่งจำนวนตามสัดส่วนของประชากร แยกตามชั้นปีและสาขาวิชา)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามวัตถุประสงค์การวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามตัวแปร จาก ธร สุนทรายุทธ (2551 : 25) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยเป็นข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ ชั้นปี และสาขาวิชา

ตอนที่ 2 ข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำใน 4 ด้าน คือ บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ ทักษะทางสังคม และลักษณะทางกายภาพ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท

ตอนที่ 3 ข้อคำถามความคิดเห็นแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดำเนินการหาความตรง (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนประเมิน แล้วคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index Of Item Objective Congruence) ซึ่งแบบสอบถามของการวิจัยครั้งนี้ มีค่า IOC ของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นทดสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการประเมินความตรงจากผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 ของคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีเกณฑ์การยอมรับค่าความเชื่อมั่นในระดับ 0.8 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544 : 35) ซึ่งแบบสอบถามของการวิจัยครั้งนี้ ค่าถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำมีความเชื่อมั่น 0.926 ค่าถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ มีความเชื่อมั่น 0.872

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บข้อมูล ในช่วงเดือน มีนาคม - กรกฎาคม 2562 โดยให้ผู้ช่วยวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4 ในทุกสาขาวิชา ตามจำนวนตัวอย่างที่คำนวณได้จากสัดส่วนของประชากร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามแล้วนำมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์หาค่าสถิติต่าง ๆ ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ข้อมูลภาวะผู้นำ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 111)

ค่าเฉลี่ย	แปลผล
4.51–5.00	มีคุณลักษณะภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51–4.50	มีคุณลักษณะภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมาก
2.51–3.50	มีคุณลักษณะภาวะผู้นำ อยู่ในระดับปานกลาง
1.51–2.50	มีคุณลักษณะภาวะผู้นำ อยู่ในระดับน้อย
1.00–1.50	มีคุณลักษณะภาวะผู้นำ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อมูลแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 111)

ค่าเฉลี่ย	แปลผล
4.51–5.00	แรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51–4.50	แรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ อยู่ในระดับมาก
2.51–3.50	แรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ อยู่ในระดับปานกลาง
1.51–2.50	แรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ อยู่ในระดับน้อย
1.00–1.50	แรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี จำแนกตามเพศ และชั้นปี วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบแบบที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำ จำแนกตามสาขาวิชา ใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี จำแนกตามเพศ และชั้นปี วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบแบบที่เป็นอิสระต่อกัน การเปรียบเทียบภาวะผู้นำจำแนกตามสาขาวิชา ใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

ตอนที่ 6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และผลกระทบของภาวะผู้นำที่มีต่อแรงจูงใจ ในการเป็นผู้ประกอบการ ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression) โดยมีเกณฑ์การแปลผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553 : 316)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	แปลผล
0.91 – 1.00	ความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก
0.71 – 0.90	ความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง
0.31 – 0.70	ความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง
0.01 – 0.30	ความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำ
0.00	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
(-0.91) – (-1.00)	ความสัมพันธ์เชิงลบในระดับสูงมาก
(-0.71) – (-0.90)	ความสัมพันธ์เชิงลบในระดับสูง
(-0.31) – (-0.70)	ความสัมพันธ์เชิงลบในระดับปานกลาง
(-0.01) – (-0.30)	ความสัมพันธ์เชิงลบในระดับต่ำ

สรุปผล

การวิจัยภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจ และการบัญชี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่สูงที่สุดคือ ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมา คือ ด้านความรู้ความสามารถ ($\bar{X} = 4.24$) ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.24$) และด้านทักษะทางสังคม ($\bar{X} = 4.18$) ตามลำดับ

2. แรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มากที่สุดคือ ปัจจัยพื้นฐานทางครอบครัว เป็นปัจจัยที่จูงใจให้สนใจในการประกอบธุรกิจ ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมา คือ อยากทำอาชีพที่มีความอิสระ จึงคิดว่าการประกอบธุรกิจเป็นทางเลือกที่ดี ($\bar{X} = 4.34$) และความก้าวหน้าในการทำงาน ถือเป็นปัจจัยผลักดันให้อยากเป็นผู้ประกอบการหน้าใหม่ ($\bar{X} = 4.31$)

3. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาวะผู้นำของนักศึกษาเพศหญิงสูงกว่าเพศชาย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ความสามารถ ด้านทักษะทางสังคม ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยภาวะผู้นำของนักศึกษาเพศหญิงสูงกว่านักศึกษาเพศชายทั้ง 3 ด้าน ส่วนภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ พบว่าไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำแนกตามชั้นปี พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาวะผู้นำของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ความสามารถ ด้านทักษะทางสังคม ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยภาวะผู้นำของนักศึกษาชั้นปีที่ 3

สูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 ทั้ง 3 ด้าน และการเปรียบเทียบภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4

การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำแนกตามสาขาวิชา พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกันทุกด้าน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟต์ พบว่าภาวะผู้นำของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีแตกต่างจากนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีมีภาวะผู้นำสูงกว่านักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ และภาวะผู้นำของนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ แตกต่างจากนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการโรงแรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการโรงแรมมีภาวะผู้นำสูงกว่านักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ส่วนการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคู่อื่น ๆ พบว่าไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี จำแนกตามเพศ พบว่านักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ ไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี จำแนกตามชั้นปี พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ ไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี จำแนกตามสาขาวิชาพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ เชฟเฟต์ พบว่า แรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีแตกต่างจากนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีมีแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการสูงกว่านักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ส่วนการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการจำแนกตามสาขาวิชาในคู่อื่น ๆ พบว่าไม่แตกต่างกัน

4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำกับแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี พบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวก สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.682 – 0.824 แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในระดับปานกลางถึงระดับสูง โดยใช้เกณฑ์การแปลผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2553 : 316)

5. การวิเคราะห์ผลกระทบของภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี ปรากฏดังแสดงในตาราง 1 และตาราง 2

ตาราง 1 ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความเหมาะสมของสมการถดถอยเชิงพหุคูณ ของตัวแปรด้านภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.853	.728	.725	.27907

Predictors: (Constant), บุคลิกภาพ (X₁), ความรู้ความสามารถ(X₂), ทักษะทางสังคม(X₃), และลักษณะทางกายภาพ(X₄),

จากตาราง 1 พบว่า ความสัมพันธ์ของสมการถดถอยเชิงพหุคูณของตัวแปรโดยรวม ของภาวะผู้นำกับแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี อยู่ในระดับสูง (R = .853) ตัวแปรอิสระภาวะผู้นำจำนวน 4 ตัว ที่เข้าไปในรูปแบบสมการถดถอยพหุคูณ ได้แก่ บุคลิกภาพ (X₁) ความรู้ความสามารถ(X₂) ทักษะทางสังคม (X₃) และลักษณะทางกายภาพ(X₄) สามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามได้ร้อยละ 72.50 ด้วยความคลาดเคลื่อนของมาตรฐานการพยากรณ์เท่ากับ 0.27907

ตาราง 2 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรของตัวแปรด้านภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี

Model		Unstandardized Coefficients		Standardize d Coefficients			Collinearity Statistics
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.	VIF
1	(Constant)	.696	.118		5.912**	.000	
	บุคลิกภาพ (X ₁)	.116	.039	.132	3.000**	.003	2.663
	ความรู้ ความสามารถ (X ₂)	.191	.053	.195	3.583**	.000	4.092
	ทักษะทางสังคม (X ₃)	.456	.046	.501	9.961**	.000	3.489
	ลักษณะทางกายภาพ (X ₄)	.091	.038	.105	2.407*	.017	2.609

p** < .01

Dependent Variable : แรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 (Y)

ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) และค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (Beta) ส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสามารถสร้างสมการแรงจูงใจ ในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี ได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 0.696 + 0.116X_1 + 0.191X_2 + 0.456X_3 + 0.091X_4$$

หรือ

$$\text{แรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ} = 0.696 + 0.116 (\text{ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ}) + 0.191 (\text{ภาวะผู้นำด้านความรู้ความสามารถ}) + 0.456 (\text{ภาวะผู้นำด้านทักษะทางสังคม}) + 0.091 (\text{ภาวะผู้นำด้านลักษณะทางกายภาพ})$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Y' = 0.132Z_{X1} + 0.195Z_{X2} + 0.501Z_{X3} + 0.10Z_{X4}$$

จากสมการพยากรณ์ของตัวแปรภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี พบว่าภาวะผู้นำด้านทักษะทางสังคมมีส่งผลต่อแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการมากที่สุด (Beta = 0.501) รองลงมา คือ ภาวะผู้นำด้านความรู้ความสามารถ (Beta = 0.195) ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ (Beta = 0.132) และภาวะผู้นำด้านลักษณะทางกายภาพ (Beta = 0.105) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน เนื่องจากสังคมยุคใหม่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้นักศึกษาต้องมีการปรับตัว ทั้งด้านของการพึ่งตนเองในภาวะที่ต้องอยู่หอพัก การแก้ปัญหาส่วนตัว ปัญหาการเรียน การปรับตัวเข้ากับเพื่อน การต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เพื่อให้มีความพร้อมในการทำงานเพื่อเลี้ยงตนเอง เป็นต้น ประกอบกับคณะฯ มีกระบวนการจัดการเรียนการสอน ได้มุ่งเน้นให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจในตนเอง สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ รวมถึงการใช้กระบวนการ

เรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่กิจกรรมของคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มุ่งที่จะส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดภาวะผู้นำตั้งแต่แรกเข้าเรียน เช่น การเข้าค่ายผู้นำ การจัดตั้งกลุ่ม ชมรม การเข้าร่วมแข่งขัน ทักษะทางวิชาชีพ เพื่อให้นักศึกษาได้มีการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น และเรียนรู้การทำงานเป็นทีมที่นอกเหนือจากการทำกิจกรรม ในชั้นเรียน สอดคล้องกับ อมร สุขรึกษา (2557 : 15-16) ศึกษาความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของนักศึกษาเนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ สมัย 65 พบว่านักศึกษามีภาวะผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก เพราะนักศึกษามีความพร้อม ที่จะรับความรู้ ข้อมูลและทักษะใหม่ ๆ เพื่อที่จะสามารถปรับตัวเข้ากับยุคการเปลี่ยนแปลง และพร้อมที่จะตัดสินใจรวดเร็ว ในการแก้ไขปัญหา ความคิดเห็นด้านผู้นำแบบแลกเปลี่ยนอยู่ในระดับมาก เพราะนักศึกษาส่วนมากมีการแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจในการศึกษาโดยมีการเสนอตัว เพื่อให้คำแนะนำหรือให้การช่วยเหลือเพื่อนนักศึกษาเมื่อพบปัญหา และสอดคล้องกับ พนิดา ไชยแก้ว (2559 : 148) ศึกษาอิทธิพลภาวะผู้นำของ Generation Y ต่อความสำเร็จทางธุรกิจ กรณีศึกษา ผู้ประกอบการกลุ่ม Generation Y ในประเทศไทย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบครบวงจร (Inclusive Leadership) ในระดับสูง สะท้อนถึงรูปแบบภาวะผู้นำในอนาคตได้ เนื่องจากการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการ มุ่งเป็นผู้ประกอบการของคนรุ่นใหม่ที่มีส่วนใหญเป็นกลุ่มคน Generation Y โดยมากกว่าครึ่งหนึ่งในงานเป็นประชากร กลุ่ม Generation Y จะมีสัดส่วนถึง 80% ของแรงงานทั้งหมดและจะกลายเป็นตัวแปรสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมองค์กร และการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางแทนคนรุ่นเก่าต่อไป ซึ่งกลุ่มนี้มีความเด่นชัดทางคุณสมบัติ ด้านภาวะผู้นำในแบบฉบับของตน ประกอบกับสภาพแวดล้อมในอนาคตที่จะมีความหลากหลายมากขึ้น ต้องการผู้นำที่เข้ามา จัดการความหลากหลายทั้งภายในและภายนอกองค์กร

2. แรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อยู่ในระดับมาก เนื่องจากในยุคข้อมูลข่าวสารนักศึกษามีการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการที่หลากหลายผ่านทางโซเชียลมีเดีย โดยการเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ไม่จำเป็นต้องมีเงินทุนมาก การเริ่มต้นธุรกิจ สามารถทำได้ง่าย เพียงแต่สามารถเข้าใจกระบวนการจัดหาลินค้า และช่องทางการกระจายสินค้าก็สามารถเริ่มต้นดำเนินกิจการ ได้โดยใช้โซเชียลมีเดียเป็นสื่อกลาง ขณะเดียวกันกระบวนการเรียนการสอนในคณะฯ ทำให้นักศึกษามีวิสัยทัศน์ที่กว้างมากขึ้น โดยทำให้เห็นว่าการประกอบอาชีพของบุคคลสามารถทำได้พร้อมกันหลายอาชีพ และไม่จำเป็นต้องยึดมั่นกับการทำงานประจำ หรือรับราชการ ก็ประสบความสำเร็จได้ นอกจากนี้นักศึกษาจะสามารถเรียนรู้การทำธุรกิจผ่านการเรียนในชั้นเรียนแล้ว ยังสามารถเรียนรู้ได้จากโซเชียลมีเดียที่มีการให้ความรู้ในการทำธุรกิจ การนำเสนอประสบการณ์ธุรกิจรุ่นเยาว์ที่ประสบความสำเร็จ มาแนะนำอย่างหลากหลาย ประกอบกับนักศึกษาส่วนหนึ่งมาจากครอบครัวที่ทำธุรกิจอยู่แล้วทำให้นักศึกษามีแรงจูงใจ ที่จะเป็นผู้ประกอบการในระดับมาก สอดคล้องกับ นิชาภา สายทอง และ ณภมล จันทร์สม (2557 : 234-250) ศึกษาแรงจูงใจ ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการบริเวณตลาดไท จังหวัดปทุมธานี พบว่าระดับแรงจูงใจทางด้านการกระทำทางสังคม ด้านปัจจัยดึงดูดมีแรงจูงใจในระดับมากโดยกลุ่มผู้ประกอบการตัวอย่างมีแรงจูงใจสูงสุด คือ ความต้องการอิสระในการทำงาน ด้านปัจจัยผลักดันพบว่าแรงจูงใจที่สูงที่สุด คือ งานประจำมีรายได้ไม่เพียงพอ ด้านปัจจัยด้านความสามารถหรือปัจจัยสนับสนุน พบว่าแรงจูงใจที่สูงที่สุด คือ การมองเห็นช่องทาง หรือมีโอกาสในการเป็นผู้ประกอบการ

3. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลพบว่า นักศึกษาที่มีเพศ ชั้นปี และสาขาวิชาต่างกัน มีภาวะผู้นำแตกต่างกัน เนื่องจากปัจจัยทางประชากรศาสตร์เป็นปัจจัยพื้นฐานในการกำหนดบุคลิกภาพ การเรียนรู้ และแรงผลักดัน ในการดำเนินชีวิต นักศึกษาเพศชาย และเพศหญิง จะมีลักษณะการเรียนรู้ การปรับตัว การเข้าสังคมที่แตกต่างกัน ส่วนชั้นปี และสาขาวิชา ที่อยู่ในระบบการศึกษาทำให้การพัฒนาตนเองของนักศึกษาแตกต่างกันไปตามความมุ่งหวังของแต่ละหลักสูตร ที่มีการกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาแต่ละชั้นปีว่าต้องมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละ วิชาชีพ ปัจจัยดังกล่าวทำให้นักศึกษาที่มีเพศ ชั้นปี และสาขาวิชาต่างกันมีภาวะผู้นำแตกต่างกัน สอดคล้องกับ ธัญญา มาส โลจนานนท์ (2557 : 109) ศึกษาภาวะผู้นำและแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของพนักงาน กรณีศึกษา บริษัทชิลลิก ฟาร์มา จำกัด พบว่าการรับรู้ภาวะผู้นำแตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอายุงาน

การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลพบว่านักศึกษามีสาขาวิชาต่างกัน มีแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการแตกต่างกัน เนื่องจากนักศึกษา ในแต่ละสาขามีบุคลิกภาพ และทักษะการเรียนรู้ที่แตกต่างกันตามความถนัดของแต่ละบุคคล ประกอบกับการจัดการเรียน การสอนของแต่ละสาขาวิชา ได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์แตกต่างกันตามสายงานของวิชาชีพ ทำให้แรงจูงใจ

ในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาในแต่ละสาขาวิชาแตกต่างกัน สอดคล้องกับนิยามา สายทอง และณมล จันทร์สม (2557 : 234-250) ศึกษาแรงจูงใจในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการบริเวณตลาดไท จังหวัดปทุมธานี พบว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อระดับแรงจูงใจด้านปัจจัยผลักดันที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ และระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ โดยผู้ประกอบการให้ความสนใจกับปัจจัยเรื่องงานประจำมีรายได้ไม่เพียงพอมากที่สุด รองลงมา คือ มีความรู้สึกว่าตนเองไม่เหมาะสมกับงานเดิมหรือองค์กรนั้น ๆ งานเดิมไม่มั่นคง และถูกคาดหวังให้เป็นผู้ประกอบการจากครอบครัว ตามลำดับ ด้านปัจจัยความสามารถ หรือปัจจัยสนับสนุนที่แตกต่างกันด้านอายุ และระดับการศึกษามีแรงสนับสนุนในการเป็นผู้ประกอบการที่แตกต่างกัน โดยผู้ประกอบการให้ความสนใจกับการมองเห็นช่องทาง หรือมีโอกาสในการเป็นผู้ประกอบการมากที่สุด รองลงมา เป็นด้านความรู้ความสามารถในการประกอบธุรกิจเป็นอย่างดี มีเงินลงทุนเพียงพอในการประกอบธุรกิจ และได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวหรือเพื่อนฝูง ตามลำดับ และสอดคล้องกับ ธัญญมาศ โลจนานนท์ (2557 : 111) ศึกษาภาวะผู้นำและแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของพนักงาน กรณีศึกษาบริษัทซิลลิค ฟาร์มา จำกัด พบว่าแรงจูงใจในการทำงานแตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

4. ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์เชิงบวกและส่งผลต่อแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี เนื่องจากการเป็นผู้ประกอบการนั้นต้องมีปัจจัยสนับสนุนหลายประการ ทั้งในส่วนของการมีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถ กล้าเสี่ยง กล้าเผชิญหน้ากับปัญหา อุปสรรค และสามารถแก้ปัญหา เพื่อนำพาให้องค์กรบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ล้วนเป็นองค์ประกอบของบุคคลที่มีภาวะผู้นำ ทำให้ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ ดังจะเห็นได้จากผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่มักมีบุคลิกที่สะท้อนถึงการมีภาวะความเป็นผู้นำอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ รัตติกรณ์ จงวิศาล (2550 : 7-8) ศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยพบว่า ชาวอนารมณแรงจูงใจภายในด้านความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และด้านความเชื่ออำนาจควบคุมตนภายใน ส่งผลกระทบโดยมีอิทธิพลทางบวกต่อภาวะผู้นำของผู้ประกอบการและการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำของผู้ประกอบการ ส่งผลกระทบโดยมีอิทธิพลทางบวกต่อการทำงานเป็นทีม นอกจากนี้ภาวะผู้นำของผู้ประกอบการและการทำงานเป็นทีมส่งผลกระทบโดยมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นในการคัดเลือก สรรหาและส่งเสริมพัฒนาผู้ประกอบการจึงควรใช้คุณลักษณะทางจิตวิทยาเหล่านี้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก สรรหาและส่งเสริมผู้ประกอบการ และรวมถึงใช้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญในการพัฒนา เพื่อให้ผู้ประกอบการมีคุณลักษณะเหล่านี้ในระดับที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลิกภาพ แสดงให้เห็นว่านักศึกษาสามารถพัฒนาตนเองจนสะท้อนบุคลิกภาพความเป็นผู้นำได้อย่างชัดเจน ขณะที่ภาวะผู้นำด้านทักษะทางสังคมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คณะฯ จึงควรกำหนดแนวทางปรับปรุงพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับนักศึกษา เนื่องจากทักษะทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญที่นักศึกษาต้องใช้ในการปรับตัว เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะทักษะทางสังคมในที่ทำงานซึ่งจะส่งผลต่อความก้าวหน้าในอาชีพของนักศึกษาต่อไป ขณะเดียวกัน ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำด้านทักษะทางสังคมส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการมากที่สุด หากได้รับการพัฒนาทักษะทางสังคมให้สูงขึ้นก็จะผลักดันให้แรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางสังคมในประเด็นทักษะในการเจรจาต่อรองมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คณะฯ จึงควรจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้และพัฒนาทักษะด้านการเจรจาต่อรองให้กับนักศึกษา เพราะการเจรจาต่อรองมีความสำคัญกับผู้ปฏิบัติงานในทุกสาขาวิชาชีพ และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเป็นผู้ประกอบการ

1.2 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยพื้นฐานทางครอบครัวเป็นปัจจัยที่จูงใจให้สนใจในการประกอบธุรกิจ แสดงให้เห็นว่าการปลูกฝังให้เกิดแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการมีจุดเริ่มต้นที่ต้องสร้างจากครอบครัวเป็นแรงผลักดัน การส่งเสริมให้นักศึกษาอยากเป็นผู้ประกอบการจึงควรให้ความสำคัญ กับการทำให้ครอบครัวเห็นประโยชน์ของการเป็นผู้ประกอบการและการสนับสนุนแก่นักศึกษาอีกทางหนึ่ง ขณะที่ประเด็นแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการมาจากความใฝ่ฝันที่จะเป็นมาตั้งแต่เด็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงให้เห็นว่านักศึกษายังคงมีค่านิยมในการทำงานประจำ มากกว่าการเป็นผู้ประกอบการ หากต้องการจะผลักดันให้นักศึกษา

มีแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ จึงควรปรับเปลี่ยนค่านิยมดังกล่าว ด้วยการสร้างวิสัยทัศน์ให้เห็นว่าอาชีพที่จะทำให้ชีวิตมีความมั่นคงมีหลากหลาย โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพางานประจำเสมอไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำ ของนักศึกษาแยกตามสาขาวิชา เพื่อให้ทราบข้อมูลเฉพาะแต่ละสาขาวิชาซึ่งจะสามารถนำไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำให้กับนักศึกษาแต่ละสาขาวิชาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2.2 ควรใช้กระบวนการวิจัยแบบผสม (Mix Method) เพื่อให้ได้ข้อมูลแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาในเชิงลึก ซึ่งจะช่วยให้ใช้ในการกำหนดกิจกรรม เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการให้กับนักศึกษาได้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อองค์กรในการนำไปใช้ : ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีภาวะผู้นำสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญ โดยมีภาวะผู้นำสูงกว่าใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ความสามารถ ด้านทักษะทางสังคม ด้านลักษณะทางกายภาพ ซึ่งนักศึกษาชั้นปีที่ 4 กำลังจะออกสู่ตลาดแรงงานควรมีภาวะผู้นำที่สูง เพื่อใช้ในการเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนในการทำงาน คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี จึงควรกำหนดแนวทางการพัฒนานักศึกษาชั้นปีที่ 4 ด้านภาวะผู้นำเพิ่มเติม เพื่อสร้างความพร้อมในการออกปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงให้กับนักศึกษา ทำให้นักศึกษามีความมั่นใจในตนเองสูงขึ้น เมื่อต้องเผชิญกับรูปแบบการปฏิบัติงานที่หลากหลาย และสามารถแก้ปัญหาระหว่างการปฏิบัติงานได้

เอกสารอ้างอิง

คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี. (2562). รายงานการประเมินตนเอง คณะบริหารธุรกิจและการบัญชีวงรอบปีการศึกษา 2561.

ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

จริยา กอสุทวิคุณ. (2561). การศึกษาแรงจูงใจและความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ การจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาความเป็นผู้ประกอบการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 12). นนทบุรี: ไทยเนรมิตกิจ อินเตอร์ โพรเกรสซีฟ.

ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. (2551). การบริหารทีมงานและการแก้ปัญหา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหธรรมิก.

อัญญามาส โลจนานนท์. (2557). ภาวะผู้นำและแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของพนักงาน กรณีศึกษา บริษัทซิลลิค ฟาร์ม จำกัด. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ธ สุนทรายุทธ. (2551). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป : ทฤษฎีวิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.

ณิชาภา สายทอง และณกมล จันทรม. (2557). แรงจูงใจในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการบริเวณตลาดไท จังหวัด

ปทุมธานี. วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ, 4(1), 234-258.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

พินิดา ไชยแก้ว. (2559). อิทธิพลภาวะผู้นำของ Generation Y ต่อความสำเร็จทางธุรกิจกรณีศึกษา ผู้ประกอบการ

กลุ่ม Generation Y ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พิบูลย์ ทัพปาล. (2555). การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: อมรรการพิมพ์.

รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2550). การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. กรุงเทพฯ: สำนักงาน

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

อนงค์ รุ่งสุข. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชมงคลรัตนโกสินทร์. รายงานการวิจัยคณะบริหารธุรกิจ. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

รัตนโกสินทร์.

- อมร สุทธิรักษา. (2557). *ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของนักศึกษาระดับบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ สมัย 65*. สารนิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยทองสุข.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row Publications.

คุณลักษณะของผู้ประกอบการเจนเนอเรชั่นวายที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ ในจังหวัดพิษณุโลก

The Impact of Entrepreneur Characteristics of Generation Y on the Success of Business Operation in Phitsanulok Province

ศุภนารี พิรส¹

Supanaree Piro¹

Received : 11 มี.ค. 2563

Revised : 14 ก.ค. 2563

Accepted : 15 ก.ค. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ประกอบการเจนเนอเรชั่นวายกับความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจในจังหวัดพิษณุโลก และ 2) ศึกษาผลกระทบของคุณลักษณะของผู้ประกอบการเจนเนอเรชั่นวายต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจในจังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 400 คน โดยทำการสุ่มแบบสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นแบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่าย และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ 2) คุณลักษณะของผู้ประกอบการ ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการมีอิสระในการบริหารงาน ด้านความมีนวัตกรรม ด้านความกล้าเสี่ยง และด้านความกล้าที่จะแข่งขันมีอิทธิพลเชิงบวกกับความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ แต่ด้านการทำงานในเชิงรุก ไม่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งในภาพรวมของคุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลเชิงบวกกับความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของคุณลักษณะดังกล่าวในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจที่ดี ซึ่งมีความสำคัญในการแข่งขันทางธุรกิจในปัจจุบัน โดยข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษานี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจในประเทศไทย และต่อยอดองค์ความรู้ทางวิชาการ

คำสำคัญ : คุณลักษณะของผู้ประกอบการ, ความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ, เจนเนอเรชั่นวาย

Abstract

The aims of this research were 1) to study the relationship between entrepreneur characteristics of gen Y and the success of business operation in Phitsanulok province, and 2) to study the impact of entrepreneur characteristics and business success of generation Y's entrepreneur in Phitsanulok province. The samples were 400 entrepreneurs in Phitsanulok province with collected by chance. The research instrument was questionnaire. The statistics employed percentage, mean, standard deviation, simple correlation coefficient and multiple regression analysis in data analyzing.

The research results were: 1) Entrepreneur characteristics had positive influence on the success of business operation; and 2) Autonomy, innovativeness, risk taking, and competitive aggressiveness had positive influence, except the proactiveness aspect was not positive influence on the success of business operation. The overall of entrepreneur characteristics had influence on business success. It reflected that entrepreneur characteristics were key factors for business in current competitive environment. The information obtained from the research can be employed as a guidelines to develop the potential of business entrepreneurs in Thailand and extended academic knowledge.

Keywords : Entrepreneur Characteristics, Success of Business Operation, Generation Y

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล: supanareep@gmail.com

¹ Lecture in Management, Faculty of Management Science, Pibulsongkram Rajabhat University, Eail: supanareep@gmail.com

บทนำ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจผันผวนจากที่เคยเป็นมาแต่ก่อน การแข่งขันทางธุรกิจมีความรุนแรงทวีคูณมากยิ่งขึ้นทั้งในระดับประเทศ และทั่วโลกซึ่งธุรกิจต่าง ๆ ได้รับผลกระทบจากการแข่งขันที่มีความรุนแรงองค์กรภาครัฐ เอกชน สถานประกอบการขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ทั่วทุกมุมโลกต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมโดยรอบด้านการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคม และการเมือง การแข่งขันของธุรกิจที่รุนแรงยังส่งผลให้องค์กรต้องพยายามเปลี่ยนแปลง และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันสูง (Hwang & Norton, 2014 : 2; Balas, Gokus & Colakoglu, 2014 : 20)

การประกอบกิจการที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น ไม่ใช่เพียงแค่การมีเงินทุนที่มั่นคง หรือการมีแหล่งทรัพยากรในการผลิตที่เพียงพอเท่านั้น ยังต้องอาศัยผู้ประกอบการที่มีความรู้ ความสามารถ ความมุ่งมั่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และศักยภาพในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จต้องมีการเตรียมตัว ซึ่งจะต้องมีความพร้อมทั้งตัวเอง องค์ความรู้ และประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการ โดยความสามารถที่ได้กล่าวมานี้เรียกว่า ความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) (Ruiz, Soriano & Coduras, 2016 : 1,024) โดยเป็นความสามารถที่ทำให้ธุรกิจสามารถดำเนินได้อยู่บนฐานรากแห่งความมั่นคงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน การที่ผู้ประกอบการจะมีความสมบูรณ์พร้อมในความเป็นผู้ประกอบการได้นั้น จะต้องมีความรู้ลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการที่ดีเป็นตัวแปรที่สำคัญทำให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อการเติบโตขององค์กรธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งองค์กรธุรกิจจะมีกิจกรรมในการคิดค้นผลิตภัณฑ์หรือบริการในรูปแบบใหม่ในเชิงรุก สามารถขยายโอกาสทางการตลาด และยอมรับความเสี่ยงจากการดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน โดยทำให้แนวโน้มของผลการดำเนินงานของธุรกิจดีขึ้น (Altinay, Madanoglu, De Vita, Arasli and Ekinici, 2016 : 873)

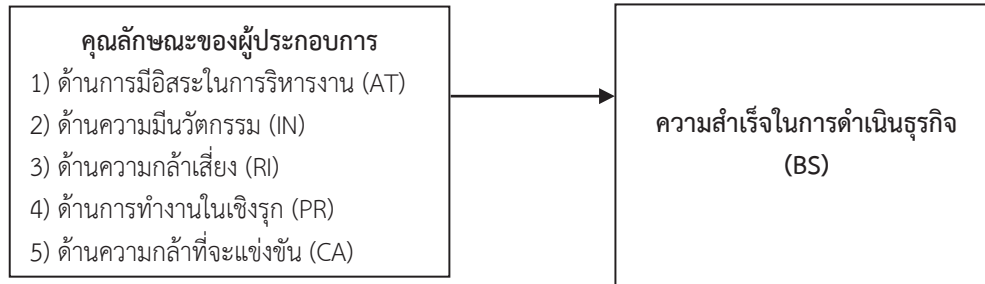
จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางของภาคเหนือตอนล่างซึ่งมีอาณาเขตเชื่อมโยงกับภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นศูนย์เศรษฐกิจระดับภาคของประเทศ ถือว่าเป็นจังหวัดที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลางภาคเศรษฐกิจที่สำคัญและเป็นจุดยุทธศาสตร์ของประเทศ (สำนักงานเทศบาลนครพิษณุโลก, 2559 : 57) ซึ่งมีผู้ประกอบการกระจายตัวอยู่มากมายในตัวเมือง โดยมีธุรกิจหลายประเภทกระจายตัวอยู่โดยรอบ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในการขับเคลื่อนภาคธุรกิจที่สำคัญในปัจจุบัน ภายใต้ยุทธศาสตร์ของจังหวัดพิษณุโลกที่จะพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตขึ้น กลุ่มคนเจนเนอเรชั่นวายเป็นกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งซึ่งกำลังสำคัญของประเทศ และปัจจุบันกลุ่มคนส่วนใหญ่ในประเทศไทยเป็นกลุ่มคนที่เป็เจนเนอเรชั่นวาย ซึ่งมีจำนวนกว่า 19,000,000 คน คิดเป็นร้อยละ 28 ของประชากรรวม และในอีก 10-20 ปีข้างหน้า กลุ่มเจนเนอเรชั่นวายจะมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และยังเป็นกลุ่มประชากรที่มีความสำคัญในตลาดแรงงานอีกด้วย เพราะอยู่ในช่วงอายุที่กำลังเติบโตทางด้านหน้าที่การงาน และยังเป็นแรงงานกลุ่มใหญ่ของประเทศซึ่งคิดเป็นร้อยละ 50 ของแรงงานทั้งระบบที่มีประมาณ 38,000,000 คน (ฐานเศรษฐกิจ, 2560 : ออนไลน์) โดยลักษณะของคนกลุ่มนี้จะมีลักษณะที่โดดเด่น คือ มีความมุ่งมั่นสูง มีความมั่นใจในตนเองสูง ชอบความท้าทาย ชอบลักษณะการทำงานในรูปแบบทีม และมีความสนใจเทคโนโลยี และสามารถนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ จึงทำให้กลุ่มเจนเนอเรชั่นวายเป็นกลุ่มผู้ประกอบการที่มีความน่าสนใจ และเป็นกำลังสำคัญที่จะผลักดัน พัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศให้ดียิ่งขึ้น ในปี พ.ศ. 2558 สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ องค์การมหาชน (Office of Knowledge Management and Development : OKMD) ได้ทำการสำรวจข้อมูลของกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย พบว่า กลุ่มเจนเนอเรชั่นวายมีความต้องการประกอบธุรกิจของตัวเอง เมื่อจบการศึกษาโดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 38 ซึ่งถือว่าแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาที่มีสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 20 จึงเป็นที่มาของการศึกษางานวิจัยนี้ภายใต้หัวข้อคุณลักษณะของผู้ประกอบการเจนเนอเรชั่นวาย ที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจในจังหวัดพิษณุโลก

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลของคุณลักษณะของผู้ประกอบการเจนเนอเรชั่นวายที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจในจังหวัดพิษณุโลก

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้ประกอบการเงินเนอเรชั่นวายที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจในจังหวัดพิษณุโลก และเขียนเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้สามารถอธิบายได้ตามทฤษฎีการบริหารเชิงสถานการณ์ (Contingency Theory) โดยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ จะให้ความสำคัญต่อการเลือกใช้วิธีการบริหารจัดการที่มีความเหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้บริหารจะต้องมีความเชี่ยวชาญที่จะจำแนกวิเคราะห์และแก้ไขแต่ละสถานการณ์ ซึ่งในความเป็นจริงนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินธุรกิจแต่ละประเด็นมีสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ทำให้การบริหารจัดการเป็นเรื่องยากและไม่มีกฎหรือวิธีที่มีความตายตัว แนวความคิดของการบริหารตามสถานการณ์จึงยึดถือปัจจัยที่มีส่งผลกระทบเป็นประเด็นที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์กับปัจจัยภายในองค์กร หรือปัจจัยนอกองค์กร ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร (Lawrence & Lorsch, 1967 : 156) ดังนั้น การบริหารจัดการตามสถานการณ์ เป็นวิธีการที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในองค์กรต่าง ๆ โดยพิจารณาสถานการณ์ที่เกิดขึ้น แล้วจึงเลือกวิธีการที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์นั้นมากที่สุด ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นว่าผู้ประกอบการแต่ละบุคคลนั้น มีความสามารถและวิธีการในการบริหารจัดการธุรกิจให้ประสบความสำเร็จแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทในการดำเนินงานและสภาพแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจที่จะประสบความสำเร็จ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีส่วนประกอบที่มีคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการที่เชื่อมโยงถึงการดำเนินงานตามกลยุทธ์ที่วางไว้ และใช้สถานการณ์ที่มีความท้าทาย มีการเสนอแนวความคิด และมุมมองของการเป็นผู้ประกอบการว่าขึ้นอยู่กับลักษณะของวัฒนธรรมขององค์กรที่แตกต่างกัน (Dess, Lumpkin and Eisner, 2007 : 94) คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการประกอบธุรกิจ และทำให้ธุรกิจเติบโตได้อย่างรวดเร็ว (Harms, Schulz, Kraus and Fink, 2009 : 58) ลักษณะโดยทั่วไปของผู้ประกอบการนั้นมักมีความสัมพันธ์กับการเผชิญความเสี่ยง ภายใต้ภาวะการแข่งขันสูงในปัจจุบันทำให้ผู้ประกอบการจะต้องมีความพยายามในการพัฒนา และค้นหาวិธีการในการดำเนินธุรกิจของตนเองให้ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยได้นำคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการตามแนวคิดของ Lumpkin and Dess (1996 : 140) มาเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างแพร่หลายในวงการวิชาการ และถูกใช้ในการวัดความสำเร็จของกิจการและการดำเนินธุรกิจเป็นอย่างมาก อีกทั้งมีความครอบคลุมถึงคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในปัจจุบัน ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการมีอิสระในการบริหารงาน (Autonomy) ด้านการมีนวัตกรรม (Innovativeness) ด้านความกล้าเสี่ยง (Risk Taking) ด้านการทำงานเชิงรุก (Proactiveness) และด้านความกล้าที่จะแข่งขัน (Competitive Aggressiveness)

คุณลักษณะของผู้ประกอบการ (Entrepreneur Characteristic) หมายถึง ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ประกอบการที่นำมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ธุรกิจเกิดการเติบโต และมีผลประกอบการที่ดีขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การมีอิสระในการบริหารงาน (Autonomy) หมายถึง ความสามารถและความตั้งใจที่จะนำพาให้ตนเองไปสู่โอกาสที่ดีในการดำเนินธุรกิจ สามารถดำเนินงาน แก้ไขปัญหาต่าง ๆ และตัดสินใจอย่างอิสระ เพื่อที่จะผลักดันแนวคิดและวิสัยทัศน์ของตนเองไปสู่การปฏิบัติในการประกอบธุรกิจ

2. การมีนวัตกรรม (Innovativeness) หมายถึง การเป็นผู้มีความคิดริเริ่มเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ หรือการบริการใหม่ ๆ ซึ่งเกิดจากการทดลอง การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการและเทคโนโลยีที่มีความทันสมัย สามารถนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานในธุรกิจได้เป็นอย่างดี

3. ความกล้าเสี่ยง (Risk Taking) หมายถึง การตัดสินใจอย่างแน่วแน่งภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน เช่น การตัดสินใจในการลงทุนในตลาดใหม่ หรือการกู้ยืมหรือขอสินเชื่อเพื่อนำไปลงทุนในธุรกิจ

4. การทำงานเชิงรุก (Proactiveness) หมายถึง การมองไปข้างหน้าเพื่อแสวงหาโอกาสทางธุรกิจ และพยายามให้เกิดความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง เช่น การออกแบบผลิตภัณฑ์หรือการบริการใหม่ ๆ แม้ธุรกิจต้องเผชิญกับคู่แข่งทางธุรกิจจำนวนมาก และการแข่งขันที่มีความรุนแรง แต่ธุรกิจมีการวางแผน พยากรณ์ไปถึงความต้องการใหม่ และสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในธุรกิจ

5. ความกล้าที่จะแข่งขัน (Competitive Aggressiveness) หมายถึง ความพยายามอย่างมุ่งมั่นในการเผชิญหน้ากับการแข่งขันที่รุนแรงสามารถตอบโต้คู่แข่งได้ดี และสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับธุรกิจ

คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการนั้น เป็นพฤติกรรมในการมองหาโอกาสในการริเริ่มธุรกิจ และสามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด (Rahman, Civelek & Kozubikova, 2016 : 634) ดังนั้น ในการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จตัวผู้ประกอบการควรมีคุณลักษณะดังกล่าวมาเป็นตัวขับเคลื่อนให้การประกอบธุรกิจซึ่งอยู่ในสภาวะการแข่งขันสูงให้เกิดผลการประกอบการที่ดี และสามารถอยู่รอดได้อย่างยั่งยืน

ความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ (Business Success) หมายถึง ผลการดำเนินงานในการประกอบธุรกิจที่ดีขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา โดยองค์กรธุรกิจสามารถกำหนดเป้าหมาย และดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ เช่น รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ยอดขายเพิ่มขึ้น ส่วนแบ่งทางการตลาดเพิ่มขึ้น จำนวนลูกค้าที่เพิ่มขึ้นและความสามารถในการทำกำไรอย่างต่อเนื่อง

สมมติฐานการวิจัย

คุณลักษณะของผู้ประกอบการทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การมีอิสระในการบริหารงาน 2) ความมีนวัตกรรม 3) ความกล้าเสี่ยง 4) การทำงานในเชิงรุก 5) ความกล้าที่จะแข่งขัน มีอิทธิพลในเชิงบวกต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการเงินออเรชั่นวัย (อายุ 20-42 ปี) ในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นประชากรที่ไม่ทราบจำนวน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ประกอบการเงินออเรชั่นวัย (อายุ 20-42 ปี) ในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งได้จากการคำนวณด้วยสูตรของ W.G. Cochran ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 384 คน และเพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อน และสร้างความน่าเชื่อถือให้กับงานวิจัย ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2-3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ประกอบการเงินออเรชั่นวัยในจังหวัดพิษณุโลก โดยคำตอบในแต่ละข้อเป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ทสเกล (Likert Scale) ประเมินค่า 5 ระดับ และตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามใช้การปรับปรุงพัฒนาจากมาตรวัดที่ได้มีการใช้แพร่หลายและเป็นที่ยอมรับในวารสารทางวิชาการ โดยตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมดโดยใช้กรอบแนวความคิดการศึกษาจาก Lumpkin and Dess (1996 : 140) คำนวณจากผลคะแนนรวมรายข้อในแต่ละตัวแปรแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย ซึ่งพบว่าแต่ละข้อคำถามมีค่า IOC มากกว่า 0.50 (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2555 : 72) ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงในเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ในครั้งนี้ ได้ทดสอบ 6 ตัวแปร ตัวแปรต้น ได้แก่ ด้านการมีอิสระในการบริหารงาน ด้านการมีนวัตกรรม ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านการทำงานเชิงรุก และด้านความกล้าที่จะแข่งขัน ซึ่งเป็น

องค์ประกอบของคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยทดสอบ Try Out กับแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด ซึ่งเก็บจากกลุ่มประชากรที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรจริงที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาค อัลฟามีค่าระหว่าง 0.807–0.873 ซึ่งมากกว่า 0.70 จากนั้น ทำการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาค อัลฟามีค่าระหว่าง 0.785–0.877 ซึ่งมากกว่า 0.70 เช่นเดียวกัน (Cronbach, 1959, Nunnally and Bernstein, 1994) | สามารถสรุปได้ว่า แบบสอบถามที่ผู้วิจัยใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลมีความเชื่อมั่น (Reliability)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการแจกแบบสอบถามให้โดยตรงกับผู้ประกอบการเงินเนอเรชั่นวายภายในจังหวัดพิษณุโลก โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีผู้ช่วยนักวิจัยในการเก็บข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้ ซึ่งเก็บระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงกันยายน พ.ศ. 2562

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอ้างอิง ใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัย

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละตัว พบว่า ความอิสระในการบริหารงานมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความมีนวัตกรรม ความกล้าเสี่ยง การทำงานในเชิงรุกและความกล้าที่จะแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ($r = 0.595$, $r = 0.521$, $r = 0.617$ และ $r = 0.478$) ความมีนวัตกรรมมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความกล้าเสี่ยง การทำงานในเชิงรุกและความกล้าที่จะแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ($r = 0.645$, $r = 0.617$ และ $r = 0.663$) ความกล้าเสี่ยงมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการทำงานในเชิงรุก และความกล้าที่จะแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ($r = 0.703$ และ $r = 0.674$) และการทำงานในเชิงรุกมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความกล้าที่จะแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ($r = 0.693$) ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์ไม่เกิน 0.80 จึงทำให้ไม่พบปัญหา Multicollinearity (Hair, Black, Babin and Anderson, 2010 : 77) ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา

Variables	AT	IN	RI	PR	CA	BS
Mean	4.28	4.05	3.95	4.12	4.04	3.92
S.D.	0.57	0.66	0.64	0.61	0.66	0.63
AT	1					
IN	0.595*	1				
RI	0.521*	0.645*	1			
PR	0.617*	0.617*	0.703*	1		
CA	0.478*	0.663*	0.674*	0.693*	1	
BS	0.504*	0.566*	0.613*	0.568*	0.609*	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตาราง 2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการในภาพรวมและความสำเร็จ
ในการดำเนินธุรกิจ

ตัวแปร	ความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ ถดถอย	ความคลาด เคลื่อน		
คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ	0.685	0.037	19.744	0.000*

Adjust $R^2 = 0.468$, Maximum VIF = 1.000, * $p < 0.01$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 2 ผลการศึกษางานวิจัย พบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ ด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple Linear Regression Analysis) โดยในภาพรวมของคุณลักษณะผู้ประกอบการ ($\beta = 0.685$, $p < 0.01$) มีอิทธิพลในเชิงบวกต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่ปรับค่าแล้ว (Adjust R^2) มีค่าเท่ากับ 0.468 แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบของคุณลักษณะของผู้ประกอบการเงินเนอเรชั่นวายที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจในจังหวัดพิษณุโลก คิดเป็นร้อยละ 46.80 ที่เหลือร้อยละ 53.20 เป็นผลเนื่องจากตัวแปรอื่น

ตาราง 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการในรายด้านและความสำเร็จ
ในการดำเนินธุรกิจ

ตัวแปร	ความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ ถดถอย	ความคลาด เคลื่อน		
1. การมีอิสระในการบริหารงาน (AT)	0.153	0.049	3.105	0.002*
2. ความมีนวัตกรรม (IN)	0.110	0.056	1.973	0.049*
3. ความกล้าเสี่ยง (RI)	0.255	0.057	4.469	0.000*
4. การทำงานในเชิงรุก (PR)	0.047	0.061	0.780	0.436
5. ความกล้าที่จะแข่งขัน (CA)	0.259	0.057	4.516	0.000*

Adjust $R^2 = 0.473$, Maximum VIF = 2.777, * $p < 0.01$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 3 พบว่า ผลการทดสอบอิทธิพลขององค์ประกอบของคุณลักษณะของผู้ประกอบการในรายด้านที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) พบว่า ในด้านการมีอิสระในการบริหารงาน ($\beta = 0.153$, $p < 0.01$) มีอิทธิพลในเชิงบวกต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านความมีนวัตกรรม ($\beta = 0.110$, $p < 0.01$) มีอิทธิพลในเชิงบวกต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านความกล้าเสี่ยง ($\beta = 0.255$, $p < 0.01$) มีอิทธิพลในเชิงบวกต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านความกล้าที่จะแข่งขัน ($\beta = 0.259$, $p < 0.01$) อิทธิพลในเชิงบวกต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่ด้านการทำงานในเชิงรุก ($\beta = 0.047$, $p > 0.05$) ไม่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ นอกจากนี้ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่ปรับค่าแล้ว (Adjust R^2) มีค่าเท่ากับ 0.473 แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบของคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่สามารถพยากรณ์

ความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจในจังหวัดพิษณุโลก คิดเป็นร้อยละ 47.30 ที่เหลือร้อยละ 52.70 เป็นผลเนื่องจากปัจจัยหรือตัวแปรอื่น ๆ ในการตรวจสอบปัญหา Multicollinearity โดยใช้ค่า Variance Inflation Factor (VIF) โดยมีค่า VIF เท่ากับ 2.777 ซึ่งมีค่าไม่เกิน 5 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่มีนัยสำคัญ (Hair et al., 2010 : 77) ดังนั้น ไม่พบปัญหา Multicollinearity

สรุปผล

จากการดำเนินงานวิจัยผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ และสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 58.25 ช่วงอายุ 37-42 ปี จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 โดยมีสถานภาพโสด จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50 ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 48.50 คน ระยะเวลาในการประกอบธุรกิจ 1-5 ปี จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 60.25 มูลค่าเงินลงทุนของกิจการต่ำกว่า 500,000 บาท จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 ขนาดของกิจการมีลูกจ้างไม่เกิน 15 คน จำนวน 376 คน คิดเป็นร้อยละ 94.00 และประเภทของธุรกิจเป็นธุรกิจการจัดจำหน่าย (ค้าส่งหรือค้าปลีก) จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.25

ผลการศึกษางานวิจัย พบว่า ในภาพรวมของคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยในรายด้านของคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ พบว่าด้านการมีอิสระในการบริหารงาน ด้านความมีนวัตกรรม ด้านความกล้าเสี่ยง และด้านความกล้าที่จะแข่งขัน มีอิทธิพลในเชิงบวกต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่ด้านการทำงานในเชิงรุก ไม่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้ประกอบการเงินเนอเรชั่นวัย ที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจในจังหวัดพิษณุโลก สามารถอธิบายจากทฤษฎีการบริหารเชิงสถานการณ์ (Contingency Theory) โดยความสามารถและประสบการณ์ของผู้ประกอบการแต่ละบุคคลที่จะประกอบธุรกิจให้ประสบความสำเร็จได้นั้นมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทในการดำเนินงาน และสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อหน่วยธุรกิจ การประกอบธุรกิจที่จะประสบความสำเร็จจะต้องมีผู้ประกอบการที่มีคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการที่เชื่อมโยงถึงการดำเนินงานตามกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ และใช้สถานการณ์ที่มีความท้าทายในการเป็นตัวประจักษ์ให้เกิดโอกาสในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งผลการศึกษางานวิจัย พบว่า คุณลักษณะของการผู้ประกอบการ มีอิทธิพลในเชิงบวกต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Taiwo, Adesoga and Olalekan (2019 : 22) พบว่าคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในบริบทของประเทศไนจีเรีย ซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนา และงานวิจัยของ Mahmood and Hanafi (2013 : 50) พบว่าคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจที่มีผู้หญิงเป็นเจ้าของธุรกิจ ในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศมาเลเซีย ซึ่งข้อมูลปฐมภูมิเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลมานั้น โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการเพศหญิงจึงทำให้สอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยข้างต้น

ในการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้ประกอบการเงินเนอเรชั่นวัยในรายด้านที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจในจังหวัดพิษณุโลก พบว่าด้านการมีอิสระในการบริหารงานมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจโดยผลการศึกษา งานวิจัยซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Coulthard (2007 : 34) พบว่าความมีอิสระในการบริหารงานเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานในองค์กร หากมีการดำเนินงานที่มีอิสระจะช่วยให้เกิดแนวความคิดใหม่ ๆ ในการบริหารจัดการ ดังนั้น สนับสนุนสมมติฐาน ด้านการมีนวัตกรรมมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Olaniran, Muturi & Namusonge (2016 : 44-45) พบว่ากลยุทธ์นวัตกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญในการดำเนินงานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ซึ่งการสนับสนุนให้องค์กรธุรกิจมีวัฒนธรรมในการดำเนินงานที่เน้นนวัตกรรมในเชิงกลยุทธ์ และมีวิธีการที่มีโครงสร้าง ซึ่งเป็นความสามารถที่มีความเฉพาะเจาะจงที่จะขับเคลื่อนให้เกิดนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง และสามารถสร้างคุณค่าให้แก่องค์กร ดังนั้น สนับสนุนสมมติฐาน ด้านความกล้าเสี่ยงมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Otieno, Bwisa &

Kihoro (2012 : 307) พบว่าผู้ประกอบการที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องเป็นผู้ประกอบการที่สามารถรับความเสี่ยงได้ในระดับที่เหมาะสม โดยผู้ประกอบการจะต้องเข้าใจถึงความเสี่ยงที่เกิดขึ้น และหาแนวโน้มในการจัดการกับความเสี่ยงนั้น และงานวิจัยของ Rauch, Wiklund, Lumpkin and Frese (2005 : 14) และ Covin, Green and Slevin (2006 : 62) พบว่าความกล้าเสี่ยงของผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กร โดยหากองค์กรมีการสนับสนุนการทำงานร่วมกันขององค์กร ระหว่างพนักงานในองค์กรซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สามารถทำให้ลดความกลัว ความเสี่ยง สามารถเปิดใจกว้างและมีแรงใจในการรับกับความเสี่ยงใหม่ ๆ ได้ ซึ่งนำไปสู่การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น สนับสนุนสมมติฐาน ด้านความกล้าที่จะแข่งขันมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ Arshad, Rasli, Arshas and Zain (2014 : 50) ได้กล่าวว่า การที่องค์กรธุรกิจมีความก้าวร้าวที่จะแข่งขัน เป็นวิธีการที่ล้าหน้ากว่าการจัดการบริหารโดยทั่วไปในองค์กรซึ่งมีความตั้งใจและมุ่งมั่นให้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเหนือคู่แข่ง ดังนั้น จึงทำให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ ดังนั้น สนับสนุนสมมติฐาน แต่ด้านการทำงานในเชิงรุกไม่มีอิทธิพลในเชิงบวก ต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Wambugu, Gichira, Wanjau and Mungatu (2015 : 94) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานในเชิงรุกและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ทั้ง 2 ตัว มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์น้อยมากซึ่งเป็นการศึกษาในผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรที่มีขนาดกลางและขนาดย่อม ในประเทศเคนยา การที่ผู้ประกอบการติดตามแนวโน้มหรือความนิยมของลูกค้า นั้น อาจยังไม่ได้เป็นปัจจัยหลักที่นำไปสู่ ความสำเร็จในการดำเนินการ เนื่องจากปัจจุบันลูกค้ามีทางเลือกมากขึ้น และใกล้แหล่งข้อมูลมากขึ้น จึงทำให้ลูกค้ามีอำนาจ การตัดสินใจสูง อีกทั้งข้อมูลภูมิโดยส่วนใหญ่ที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมมา พบว่า ผู้ประกอบการที่เก็บมาได้ส่วนใหญ่ เป็นผู้ประกอบการที่ก่อตั้งธุรกิจระหว่าง 1-5 ปี ดังนั้น ความสามารถในการดำเนินการในเชิงรุกอาจยังไม่มีประสิทธิผลเพียงพอ ดังนั้น ไม่สนับสนุนสมมติฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผลการศึกษาวิจัย เรื่อง คุณลักษณะของผู้ประกอบการเงินเอนเรชั่นวายที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจในจังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปข้อเสนอแนะได้ ดังนี้

1.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจในจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ ด้านการมีอิสระในการบริหารงาน ด้านความมีนวัตกรรม ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านความกล้าที่จะแข่งขัน ดังนั้น ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะดังกล่าว เพื่อให้ผู้ประกอบการได้ทราบถึงจุดแข็งและจุดบกพร่องซึ่งเกิดจากประสบการณ์ต่าง ๆ ในการดำเนินกิจการของตนเองให้สำเร็จ และผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญตระหนักถึงการทำงานในเชิงรุกซึ่งสามารถทำให้การดำเนินธุรกิจทราบถึงแนวโน้มต่าง ๆ ที่เข้ามามีอิทธิพล เช่น ความต้องการของลูกค้า ความได้เปรียบทางการแข่งขันของคู่แข่ง

1.2 คุณลักษณะของผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบการรุ่นใหม่จะต้องมีองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีอิสระในการบริหารงาน ด้านความมีนวัตกรรม ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านการทำงานในเชิงรุก และด้านความกล้าที่จะแข่งขัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน และผลสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยในครั้งนี้งานศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการเงินเอนเรชั่นวายในจังหวัดพิษณุโลกเท่านั้น ประชากรของงานวิจัยถูกจำกัดอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งหากทำการศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดที่เป็นเมืองหลักในการท่องเที่ยว เช่น เชียงใหม่ อาจส่งผลวิจัยออกมาแตกต่างกันย่อมเป็นไปได้ ดังนั้น ในอนาคตควรมีการศึกษาคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการในเงินเอนเรชั่นต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการหลายช่วงอายุ

2.2 การศึกษางานวิจัยในอนาคตควรมีการขยายขอบเขตการศึกษา เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้ประกอบการเงินเอนเรชั่นวายที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจในเขตพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนานโยบายในเขตพื้นที่ในจังหวัดต่าง ๆ ในด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ

2.3 การศึกษางานวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจเพิ่มเติม เช่น ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ ทักษะคิดต่อการเป็นผู้ประกอบการ ควบคู่ไปกับการศึกษาคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มีความหลากหลายมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ฐานเศรษฐกิจ. (2560). ประชากรไทย Gen Y ใหญ่สุด พฤติกรรมสร้างโอกาส-ความเสี่ยง. สืบค้นเมื่อ 24 พฤศจิกายน 2562, จาก <https://www.thansettakij.com/content/234315>
- บุญใจ ศรีสถิตนรากร. (2555). การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย : คุณสมบัติการวัดเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเทศบาลนครพิษณุโลก. (2559). แผนพัฒนาเทศบาลนครพิษณุโลกสี่ปี พ.ศ. 2561-2564. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2562, จาก http://dcstore.phsmun.go.th/test02/file_data/201701191152281.pdf
- Altinay, L., Madanoglu, M., De Vita, G., Arasli, H., and Ekinci, Y. (2016). The Interface between Organizational Learning Capability, Entrepreneurial Orientation, and SME Growth. *Journal of Small Business Management*, 54(3), 871-891.
- Arshad, A.S., Rasli, A., Arshas, A.A. and Zain, Z.M. (2014). The Impact of Entrepreneurial Orientation on Business Performance: A Study of Technology-based SMEs in Malaysia. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 130, 46-53.
- Balas, A.N., Gokus, O. and Colakoglu, S.N. (2014). Exploring the Role of External Environment on Determining Strategic Focus, Market Orientation and Firm Performance of Service Firms. *Academy of Marketing Studies Journal*, 18(1), 19-40.
- Coulthard, M. (2007). The Role of Entrepreneurial Orientation on Firm Performance and the Potential Influence of Relational Dynamism. *Journal of Global Business and Technology*, 3(5), 29-39.
- Covin, J., Green, K. M. and Slevin, D. P. (2006). Strategic Process Effects on the Entrepreneurial Orientation-Sales Growth Rate Relationships. *Entrepreneurship: Theory and Practice*, 30(1), 57-81.
- Dess, G. G., Lumpkin, G. T., and Eisner, A. B. (2007). *Strategic management: Text and Case* (3rd ed.). Boston: McGraw-Hill.
- Hair, Jr.J.F., Black, B.B., Babin, B.J. and Anderson, R.E. (2010). *Multivariate Data Analysis: A global perspective* (7th ed.). New Jersey: Pearson Printice Hall.
- Harms, R., Schulz, A., Kraus, S. and Fink, M. (2009). The Conceptualisation of 'Opportunity' in Strategic Management Research. *International Journal of Entrepreneurial Venturing*, 1(1), 57-71.
- Hwang, E. J. and Norton, J.T. (2014). Environmental Uncertainty, Market-Oriented Strategy and Organizational Structure in China's Apparel Retail Stores. *Advances in Business-Related Scientific Research Journal*, 5(1), 1-12.
- Lawrence, P. R. and Lorsch, J.W. (1967). *Organization and Environment: Managing Differentiation and Integration*. Boston, Massachusetts: Harvard University.
- Lumpkin, G.T. and Dess, G.G. (1996). Clarifying the Entrepreneurial Orientation Construct and Linking It to Performance. *Academy of Management Review*, 21(1), 135-172.
- Mahmood, R. and Hanafi, N. (2013). Entrepreneurial Orientation and Business Performance of Women-Owned Small and Medium Enterprises in Malaysia: Competitive Advantage as a Mediator. *International Journal of Business and Social Science*, 4(1), 82-90.
- Nunnally, J.C. and Bernstein, L.H. (1994). *Psychometric Theory* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Olaniran, M. and Narnusonge, N. (2016). The Role of Innovation on Performance of Firms on Nigeria Stock Exchange. *International Journal of Management and Social Science*, 4(1), 3-10.
- Otieno, S., Bwisa, H.M. and Kihoro, J.M. (2012). Influence of entrepreneurial orientation on Kenya's manufacturing firms operating under East African regional integration. *International Journal of Learning & Development*, 2(1), 299-320.

- Rahman, A., Civelek, M. and Kozubikova, L. (2016). Proactiveness, Competitive Aggressiveness and Autonomy: A Comparative Study from the Czech Republic. *Journal of Economics and Economic Policy*, 11(3), 631-650.
- Rauch, A., Wiklund, J., Lumpkin, G.T. and Frese, M. (2005). Entrepreneurial Orientation and Firm Performance: An Assessment of Past Research and Suggestions for the Future. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 19(7), 12-18.
- Ruiz, J., Soriano, D.R., and Coduras, A. (2016). Challenges in Measuring Readiness for Entrepreneurship. *Management Decision*, 54(5), 1022-1046.
- Taiwo, F.A., Adesoga, A. and Olalekan, A. (2019). Effect of Entrepreneurial Orientation on Performance of Selected Small and Medium Scale Enterprise in Ogun State Nigeria. *International Journal of Business and Management Invention*, 8(1), 16-27.
- Wambugu, A.W., Gichira, R., Wanjau, K.N. and Mungatu, J. (2015). The Relationship between Proactiveness and Performance of Small and Medium Agro Processing Enterprises in Kenya. *International Journal of Economics, Commerce and Management*, 3(12), 58-71.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เปียโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี The Development of Basic Piano Learning Activities for Music Club Members

อิทธิฤทธิ์ สารบรรณ¹ และ อวิรุทธ์ โทท่า²
Ittilite Sarabun¹ and Awirut Thotham²

Received : 24 ก.พ. 2563

Revised : 15 ก.ค. 2563

Accepted : 16 ก.ค. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อศึกษาทักษะการบรรเลงเปียโนของสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรีต่อการเรียนรู้ ต่อการเรียนรู้เปียโนเบื้องต้น กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่มีอายุ 12-15 ปี และเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 5 คน ที่เป็นสมาชิกชุมนุมดนตรี ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาควิชาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2562 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบทักษะปฏิบัติ 3) แบบประเมินทักษะการบรรเลงเปียโน และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เปียโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี มีประสิทธิภาพ 82.63/85.00 ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 2) นักเรียนมีทักษะการบรรเลงเปียโนเบื้องต้น คิดเป็นร้อยละ 80.25 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เปียโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การเรียนรู้เปียโนเบื้องต้น, พัฒนาการดนตรี, ทักษะปฏิบัติ

Abstract

The purposes of this experimental research were 1) to study basic piano learning activities in lesson plans for members of music club in order to attain 80/80 criteria; 2) to study piano performance skills of music club members and 3) to study members' satisfaction on basic piano learning. The target group was selected by purposive random sampling from Mahawichanukool school in second semester of 2019 academic year. It included 5 students, 12-15 years old, who are studying in Mathayomsuksa 1 to 3. The research instrument comprised of 1) learning management plans, 2) a practice skills test, 3) a piano performance skill assessment form and 4) a satisfaction questionnaire. The statistics used for data analyzing are percentage, mean and standard deviation. The results were as follow:

1) the efficiency of basic piano learning activities for music club members was 82.63/85.00 in accordance with specified criteria 80/80. 2) the students had basic piano performance skill at 80.25 percent, which was in a very good level. 3) the students were satisfied with basic piano learning activities at a high level in overall.

Keywords : Basic Piano learning, Music Development, Practical Skills

1 นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อีเมล: ohm_zodaac_baba@hotmail.com

2 ดร. อาจารย์ประจำสาขาวิชาดุริยางคศิลป์ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master Students, Program in Music, College of Music, Mahasarakham University, Email: ohm_zodaac_baba@hotmail.com

² Ph.D., Full time Lecturer in Music Program, College of Music, Mahasarakham University

บทนำ

ปัจจุบันดนตรีศึกษาพัฒนามากว่าในอดีตเป็นอย่างมาก ในสถาบันการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยศึกษามีการกำหนดให้ดนตรีเป็นสาระหนึ่งที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ศึกษาวิชาดนตรีมีปรากฏต่อเนื่องตลอดมาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รวม 12 ปี ซึ่งรวมระดับมัธยมศึกษาไว้เป็นหลักสูตรเดียวในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรสำหรับการเรียนในระดับมัศึกษานั้น สิ่งหนึ่งที่สำคัญ คือ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของหลักสูตรนี้ในการยืดหยุ่นให้สถานศึกษาทุกแห่ง สามารถจัดหลักสูตรที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของตนได้อย่างจริงจัง แนวปฏิบัติที่สำคัญคือ การสอนเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางส่วนหนึ่ง และการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นอีกส่วนหนึ่ง โดยมีตัวชี้วัดเป็นกรอบในทางดนตรี จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาควรมีการตั้งคณะกรรมการเพื่อพัฒนาหลักสูตรดนตรีของโรงเรียนตนเองขึ้น แต่จำเป็นต้องคำนึงถึงว่า การพัฒนาหลักสูตรให้ครบถ้วนและเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนอย่างแท้จริงนั้น (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2561 : 165-166)

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 20) ในระดับมัธยมศึกษา ปัจจุบันนับได้ว่าผู้เรียนที่มีความสนใจดนตรี สามารถศึกษาหาความรู้ได้มากกว่าแต่ก่อน หลายโรงเรียนมีการเรียนการสอนและกิจกรรมดนตรีที่ดีมีมาตรฐาน หลายโรงเรียนยังมุ่งไปที่กิจกรรมดนตรีเพื่อการประกวด มีได้เน้นการเรียนการสอนดนตรี เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างครบถ้วน เพื่อใช้ในการศึกษาต่ออย่างแท้จริง มาตรฐานดนตรีศึกษาในระดับมัศึกษายังควรได้รับการปรับปรุงในเรื่องหลักสูตร การเรียนการสอน และกิจกรรมเป็นอย่างมาก เพื่อให้มีมาตรฐานเท่าเทียมกันมากยิ่งขึ้นในสภาพปัจจุบัน และความเจริญทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญยิ่งเช่นกัน เพราะเป็นตัวชี้วัดความมีอารยะของสังคมนั้น ๆ ได้ด้วยเช่นกัน และความมีวัฒนธรรมนี้เองเป็นบ่อเกิดแห่งความภาคภูมิใจของชาติ และประเทศไทยได้เป็นอย่างดี ทำให้คนไทยเกิดความมั่นใจในตนเอง สามารถต่อสู้กับนานาชาติอารยประเทศได้ในแง่ของความคิดและจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างและพัฒนาสังคมให้สมบูรณ์ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2561 : 167-168)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการบรรเลงเปียโนเบื้องต้น เป็นเนื้อหาสาระที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียน มีจินตนาการ สุนทรียภาพ ความคิดสร้างสรรค์ มีผลต่อคุณภาพชีวิต กิจกรรมชุมนุมดนตรีจะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความมั่นใจในตนเองของผู้เรียน อันจะเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (สุธีระ เดชคำภู, 2560 : 1) เปียโนเป็นเครื่องดนตรีที่สำคัญที่สุดเครื่องหนึ่งในบรรดาเครื่องดนตรีทั้งหลาย สามารถบรรเลงเพลงได้ทุกชนิดทุกประเภท เหมาะที่จะใช้บรรเลงเดี่ยว และด้วยเหตุนี้เปียโนจึงได้รับการยกย่องว่าเป็น “มารดาหรือผู้ให้กำเนิดดนตรี” (Mother of Music) (ขรรค์เพชร คำสัตย์, 2551 : 2) การสอนดนตรีทุกอย่างต้องอาศัยแบบฝึกหัดทำซ้ำมากกว่า 10 ครั้ง โดยไม่มีการหยุด และจะต้องคำนึงถึงท่าทางการวางมือที่ถูกต้องด้วย โดยรอบแรกอาจจะฝึกที่ละมือก่อน พอคล่องแล้วให้ฝึกรวมกันสองมือ โดยเริ่มจากช้า แล้วค่อยเพิ่มความเร็วจนที่ละน้อย (ณรงค์รัช มิตรไมตรี, 2562 : 5)

จากประสบการณ์ในการสอนกิจกรรมชุมนุมดนตรีของโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เน้นการเรียนรู้ทฤษฎีเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ให้ผู้เรียนฝึกตนเอง ฝึกทักษะ ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เมื่อจบการศึกษาตามหลักสูตร ผู้เรียนต้องปฏิบัติได้จริง และในปีการศึกษา 2561 ที่ผ่านมามีผู้วิจัยในฐานะผู้สอนกิจกรรมชุมนุมดนตรี พบว่า นักเรียนขาดความรู้ ทักษะการเล่นเครื่องดนตรี รวมถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมของผู้เรียนพบว่า เครื่องดนตรีเรียนยาก เล่นยาก ผู้เรียนไม่มีทักษะปฏิบัติมาก่อน ทั้งนี้อาจเพราะกิจกรรมเหล่านั้นตัวผู้เรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกิจกรรมชุมนุมดนตรี ครูผู้สอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่น่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนขาดทักษะด้านการปฏิบัติ (กลุ่มงานบริหารวิชาการ, 2561 : 37-41) จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่ามีปัญหาสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของกิจกรรมดนตรี ด้านทักษะการเล่นเปียโนนั้น สาเหตุอาจมาจากหลายปัจจัย ปัญหาหลักที่พบคือ ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาจารย์ผู้สอนการจัดการชั้นเรียน ทักษะของผู้เรียน พฤติกรรมของผู้เรียน การวัดและประเมินผล แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนมีปัญหาหลายส่วนที่ต้องเร่งพัฒนาอยู่หลายด้านด้วยกัน ด้านทักษะของผู้เรียน เช่น ทักษะการเล่นเครื่องดนตรี การสร้างองค์ความรู้ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้เรียน เช่น ความมีวินัย ความรับผิดชอบในการทำงาน อันจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข การฝึกทักษะและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนจำเป็นต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ค่อยเป็นค่อยไปตามสภาพของผู้เรียน

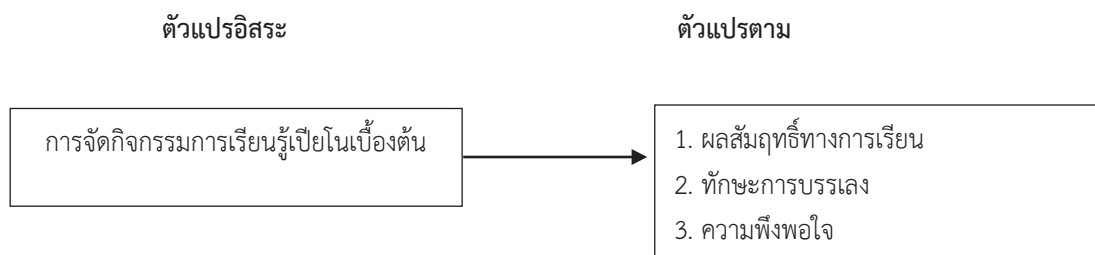
จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะผู้สอนจึงมีความสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เปียโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี เพื่อให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ในการเรียนรู้ทางดนตรีที่ประโยชน์ต่อสังคม และวงการ ดนตรีศึกษา ในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงความพึงพอใจของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เปียโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาทักษะการบรรเลงเปียโนของสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรีต่อการเรียนรู้ต่อการเรียนรู้เปียโนเบื้องต้น

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เปียโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี โดยใช้ตัวแปรที่จัดกระทำ คือ ทักษะปฏิบัติ ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการบรรเลง ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม และแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อแสดง การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (นักเรียนช่วงชั้นที่ 1) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ อําเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ที่เป็นสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นนักเรียนที่ไม่มีทักษะการบรรเลงเปียโน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เปียโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้การบรรเลงเปียโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรีที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น จำนวน 8 แผน แผนการเรียนรู้ละ 1 คาบเรียน คาบเรียนละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง ประกอบไปด้วย 1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเปียโน 2) เครื่องหมายแปลงเสียง 3) การไล่บันไดเสียงแบบ Major Scale 4) การไล่บันไดเสียงแบบ Minor Scale 5) การใช้เสียงประสาน 6) เครื่องหมายทางดนตรีและการบรรเลงเปียโน 7) การบรรเลงบทเพลงท่อนที่ 1 และ 8) การบรรเลงบทเพลงท่อนที่ 2 โดยผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 121) การประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 6 ด้าน จำนวน 32 ข้อ ได้แก่ ด้านสาระสำคัญ ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านสาระ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยหาค่าความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.5-1.00

2.2 แบบทดสอบทักษะปฏิบัติ สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี ที่ผู้วิจัยนำมาทดสอบ จำนวน 1 บทเพลง คือ บทเพลง Minuet by Alexander Reinagle on the Trinity Grade 1 Piano syllabus (2018-2020) ซึ่งผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตร IOC (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 121) เลือกแบบทดสอบที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.50 ถึง 1.00 ขึ้นไป

2.3 แบบประเมินทักษะการบรรเลงเปียโน สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรีที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น มีเกณฑ์การให้คะแนนตามเกณฑ์รูปrik 4 ระดับ (กมลวรรณ ตังธกานนท์, 2559 : 39-43) ซึ่งมีทั้งหมด 5 ข้อ ประกอบด้วย 1) การวางมือและอิริยาบถท่านั่ง 2) การปฏิบัติโน้ตทำนองเพลงด้วยมือขวา 3) การปฏิบัติโน้ตทำนองเพลงด้วยมือซ้าย 4) การบรรเลงตรงตามอัตราจังหวะ และ 5) ความสัมพันธ์ของมือทั้งสองข้างขณะบรรเลงเครื่องดนตรี รวมคะแนนทั้งหมด 20 คะแนน ซึ่งผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง ใช้สูตร IOC (กมลวรรณ ตังธกานนท์, 2559 : 58) โดยค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 ซึ่งพบว่ามีความระหว่าง 0.60-1.00

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจ สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรีที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น เป็นแบบประเมินในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 26 ข้อ ซึ่งผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยการวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง (IOC) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 121) ซึ่งแบบประเมินความพึงพอใจในการวิจัยครั้งนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อระหว่าง 0.60 - 1.00 แล้วคัดเลือกไว้ใช้ 12 ข้อ เพื่อนำมาใช้จริง

2.5 แบบประเมินพฤติกรรม สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรีที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น เป็นแบบประเมินในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ จำนวน 8 ข้อ ซึ่งผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยการวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง (IOC) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 121) ซึ่งแบบประเมินความพึงพอใจในการวิจัยครั้งนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อระหว่าง 0.60 - 1.00 แล้วคัดเลือกไว้ใช้ 5 ข้อ เพื่อนำมาใช้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เปียโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี มีการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนออกเป็น 3 ระยะ คือ

3.1 ระยะก่อนทดลอง

3.1.1 ผู้วิจัยทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายในหน่วยก่อนหน้า เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจกระบวนการสอน การจัดการกับเวลาในการทำกิจกรรม เพื่อทำกิจกรรมในชั้นเรียน

3.2 ระยะดำเนินการทดลอง

3.2.1 การทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้เปียโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี โดยใช้เวลาในชั่วโมงเรียนปกติของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.2.2 ผู้วิจัยทำการเก็บคะแนนเฉลี่ยจากกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-8 แล้วนำคะแนนเฉลี่ยจากการทำใบกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้มาคำนวณหาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยวัดจากแบบประเมินพฤติกรรมและใบกิจกรรมที่ได้

3.3 ระยะหลังการทดลอง

3.3.1 เมื่อดำเนินการทดลองครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบทักษะปฏิบัติหลังเรียนบันทึกผลการสอบให้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest) คำนวณประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ของแผนการจัดการเรียนรู้ (E_2)

3.3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนกิจกรรมชุมนุม ที่ได้รับการเรียนรู้ ทำแบบสอบถามความพึงพอใจแล้วบันทึกผลหลังจากดำเนินการประเมินความพึงพอใจเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เปียโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี มีทั้งการวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพจากการสังเกตเป็นการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

4.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เป็ยโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี โดยการคำนวณอัตราส่วนระหว่างค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ย ระหว่างเรียนกับค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน (E_1/E_2)

4.2 วิเคราะห์หาค่าร้อยละของทักษะการบรรเลงเป็ยโนเบื้องต้น แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยใช้สถิติร้อยละ

4.3 วิเคราะห์หาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เป็ยโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจ แลคะแนนตามเกณฑ์แปลผล

5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เป็ยโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี เมื่อได้ข้อมูล การวิจัยแล้วผู้วิจัยได้นำมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

5.1 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เป็ยโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เป็ยโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ประสิทธิภาพของแผน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	ร้อยละ	ประสิทธิภาพ E_1/E_2
ประสิทธิภาพกระบวนการ	160	132.20	82.63	82.63/85.00
ประสิทธิภาพผลลัพธ์	20	17.00	85.00	

จากตาราง 1 พบว่า การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็ยโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิก กิจกรรมชุมนุมดนตรี จำนวน 5 คน พบว่า คะแนนของนักเรียนด้านกระบวนการ (E_1) จากแบบประเมินพฤติกรรมและใบกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 132.20 คะแนน จากคะแนนเต็ม 160 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.63 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.48 และคะแนนของนักเรียนด้านผลลัพธ์ (E_2) มีค่าเฉลี่ยจากแบบทดสอบทักษะปฏิบัติหลังเรียนเท่ากับ 17.00 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.00 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.00

ดังนั้น การเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็ยโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี ที่มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.63/85.00

5.2 ศึกษาทักษะการบรรเลงเปียโนเบื้องต้นของนักเรียนกิจกรรมชุมนุมดนตรีกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์คะแนนทักษะการบรรเลงเปียโนเบื้องต้นของนักเรียนกิจกรรมชุมนุมดนตรีกับเกณฑ์ร้อยละ 80

รายการ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	ร้อยละ	ระดับคุณภาพ
ทักษะการบรรเลง	160	128.40	80.25	ดีมาก

จากตาราง 2 พบว่า ผลวิเคราะห์ทักษะการบรรเลงเปียโนเบื้องต้น นักเรียนมีคะแนนทักษะการบรรเลงเปียโนในภาพรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 128.40 คะแนน จากคะแนนเต็ม 160 คะแนน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 80.25

ดังนั้นทักษะการบรรเลงเปียโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี ภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 80.25 แสดงว่าทักษะการบรรเลงเปียโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก

5.3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เปียโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เปียโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ข้าพเจ้ามีความเข้าใจเนื้อหาในกิจกรรมการเรียนรู้เปียโนเบื้องต้น	4.70	0.56	มากที่สุด
2. ข้าพเจ้ามีความเข้าใจเนื้อหาเปียโนเบื้องต้น มีความเข้าใจง่ายมีทักษะกระบวนการที่เหมาะสม	4.20	0.45	มาก
3. ข้าพเจ้าชอบที่เนื้อหาเปียโนเบื้องต้นมีการจัดเรียงความง่ายไปหายาก	4.40	0.55	มาก
4. ข้าพเจ้าสนุกกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้น	4.40	0.89	มาก
5. ข้าพเจ้าชอบที่มีการเปิดโอกาสให้ซักถาม ข้อสงสัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม	4.60	0.55	มากที่สุด
6. ข้าพเจ้าสนุกและชอบที่ได้ฝึกทักษะการปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเต็มความสามารถ	4.40	0.55	มาก
7. ข้าพเจ้ามีความพอใจกับใบกิจกรรมมีความเหมาะสมกับเนื้อหาและเวลา	4.20	0.84	มาก
8. ข้าพเจ้าชอบที่ใบความรู้ช่วยให้เข้าใจง่ายขึ้น และก่อให้เกิดทักษะในการปฏิบัติงานง่ายยิ่งขึ้น	4.60	0.55	มากที่สุด
9. ข้าพเจ้าพอใจที่สุดและอุปกรณ์มีจำนวนเพียงพอต่อข้าพเจ้า	4.00	0.71	มาก
10. ข้าพเจ้าชอบที่มีการประเมินพฤติกรรมที่แสดงออกตามสภาพจริง	4.60	0.55	มากที่สุด
11. ข้าพเจ้าชอบที่มีการทราบผลการเรียนรู้ของตนเอง	4.20	0.84	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
12. ข้าพเจ้าชอบที่เกณฑ์การวัดชัดเจน เหมาะสม	4.20	0.84	มาก
ภาพรวม	4.38	0.23	มาก

จากตาราง 3 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็โนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่ารายการที่นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ข้าพเจ้าชอบที่เนื้อหาในกิจกรรมการเรียนรู้เป็โนเบื้องต้นมีความเหมาะสมกับนักเรียน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) รายการที่รองลงมามีค่าเท่ากัน 2 รายการ คือ ข้าพเจ้าชอบที่มีการเปิดโอกาสให้ซักถาม ข้อสงสัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ข้าพเจ้าชอบที่ใบความรู้ช่วยให้เข้าใจง่ายขึ้นและก่อให้เกิดทักษะในการปฏิบัติงานง่ายยิ่งขึ้น และอีกหนึ่งรายการคือ ข้าพเจ้าชอบที่มีการประเมินพฤติกรรมที่แสดงออกตามสภาพจริง ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55) และมีความพึงพอใจต่ำที่สุด คือ ข้าพเจ้าพอใจที่วัสดุและอุปกรณ์มีจำนวนเพียงพอต่อข้าพเจ้า ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.71)

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เป็โนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี สรุปผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็โนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี มีประสิทธิภาพ 82.63/85.00 ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. นักเรียนมีทักษะการบรรเลงเป็โนเบื้องต้น คิดเป็นร้อยละ 80.25 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็โนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เป็โนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี ผู้วิจัยขออภิปรายผล โดยเรียงตามลำดับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. จากแผนการจัดการเรียนรู้เป็โนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยคำนวณตามสูตร E_1 , E_2 ที่เกริก ท่วมกลาง และจินตนา ท่วมกลาง (2555 : 12-14) ได้นำเสนอไว้ พบว่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.63/85.00 ซึ่งหมายความว่านักเรียน 5 คน มีคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียนคิดเป็นร้อยละ 82.63 และมีคะแนนจากการทำแบบทดสอบทักษะปฏิบัติหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 85.00 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 ก็แปลว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หรือแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นสามารถพัฒนานักเรียนได้จริง เมื่อดูจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะเห็นได้ว่านักเรียนที่ได้เรียนจากแผนการจัดการเรียนรู้มีคะแนนพัฒนาการด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งด้านความรู้ ทักษะคิด ตั้งแต่แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-8 และอาจเนื่องมาจากแผนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผ่านขั้นตอนกระบวนการหลายขั้นตอน และได้ผู้เชี่ยวชาญด้านแผนการสอนมากกว่า 10 ปี ให้คำแนะนำในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีระบบ โดยการศึกษาหลักสูตรและเอกสารสำคัญอื่น ๆ ร่วมด้วย เมื่อนำไปใช้กับนักเรียนจึงได้ผลออกมาได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีศรี พงษ์มล (2559 : 91-92) ได้ทำการศึกษาการพัฒนากิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่ากิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.84/81.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และยังสอดคล้องกับพิทยา ภาบุตร (2560 : 58-69) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องระบำภูไทแปดเผ่า สำหรับนักเรียนชุมนุม ดนตรี-นาฏศิลป์

พบว่าประสิทธิภาพของหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องระบำภูไทแปดเผ่า สำหรับนักเรียนชุมนุมดนตรี-นาฏศิลป์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 94.38/95.63 ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 และสอดคล้องกับวิไลรัตน์ แซ่เอี้ยว (2560 : 52-53) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมชุมนุมนาฏศิลป์ เรื่องรำวงมาตรฐาน โดยใช้ทักษะปฏิบัติของเดวิส พบว่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมชุมนุมนาฏศิลป์ เรื่องรำวงมาตรฐาน โดยใช้ทักษะปฏิบัติของเดวิส มีค่าเท่ากับ 97.08/95.83 ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 แม้งานวิจัยที่นำมากล่าวถึงในการอภิปรายผลจะมีการตั้งเกณฑ์ที่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะบริบทของสถานศึกษา และผู้เรียนที่ต่างกัน ทำให้การกำหนดเกณฑ์ในการศึกษาจึงต่างกันด้วย แต่ผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยก็ได้ผลไปในทางเดียวกัน คือเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในจุดประสงค์การวิจัย

2. จากการศึกษาทักษะการบรรเลงเปียโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี กับเกณฑ์ร้อยละ 80 พบว่านักเรียนกิจกรรมชุมนุมดนตรี ช่วงชั้นที่ 1-3 จำนวน 5 คน มีทักษะการบรรเลงเปียโนเบื้องต้น ค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 128.40 คะแนนเต็ม 160 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.25 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ซึ่งอยู่ในระดับดีมากและนักเรียนมีคะแนนทักษะการบรรเลงเปียโนสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้นักเรียนฝึกทักษะปฏิบัติจากการลงมือปฏิบัติจริง เมื่อนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตัวเองทุก ๆ ครั้ง จากแผนการจัดการเรียนรู้ ตั้งแต่แผนที่ 1-8 นักเรียนจะเกิดพัฒนาการดีขึ้นเรื่อย ๆ จากการที่ได้เล่นหรือบรรเลงกับเครื่องเล่นเปียโนตามแผนการจัดการเรียนรู้ฝึกทักษะการบรรเลงเปียโนเบื้องต้น และอีกเหตุผลหนึ่งอาจเกิดมาจาก นักเรียนทราบถึงผลการวัดและประเมินจากแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้งจากการประเมินทักษะการบรรเลงเปียโนที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์รูปแบบแยกองค์ประกอบของกมลวรรณ ตั้งณกันนท (2559 : 49-51) ว่าผู้ประเมินต้องการวัดหรือประเมินสิ่งใดบ้าง นักเรียนจึงแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นออกมาให้ผู้ประเมินได้สังเกต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญา สังข์เงิน (2552 : 73) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมชุมนุม เรื่อง ฟ้อนทอผ้าป่าแดง สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 พบว่า นักเรียนมีทักษะการฟ้อนทอผ้าป่าแดงอยู่ในระดับดีมาก ในเวลาต่อมาธนกร มหัทธนะกุลชัย (2556 : 64) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการปฏิบัติวิชาดนตรี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนทางตรง พบว่านักเรียนมีคะแนนทักษะการปฏิบัติทางดนตรี เฉลี่ย 24.95 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.66 โดยมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 85.37 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในเวลาถัดมา สุธีระ เดชคำภู (2560 : 65-74) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการปฏิบัติเปียโนและคีย์บอร์ด โดยใช้ชุดกิจกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเสนานิคม พบว่า ผลการพัฒนาทักษะการปฏิบัติเปียโนและคีย์บอร์ด โดยใช้ชุดกิจกรรม มีนักเรียนที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 และมีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และสอดคล้องกับวิไลรัตน์ แซ่เอี้ยว (2560 : 52-53) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมชุมนุม เรื่องรำวงมาตรฐาน โดยใช้ทักษะปฏิบัติของเดวิส พบว่านักเรียนมีทักษะปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 95.78 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 75 แม้งานวิจัยที่นำมากล่าวถึงในการอภิปรายผลจะมีการตั้งเกณฑ์ที่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะบริบทของสถานศึกษาและผู้เรียนที่ต่างกัน ทำให้การกำหนดเกณฑ์ในการศึกษาจึงต่างกันด้วย แต่ผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยก็ได้ผลไปในทางเดียวกัน คือเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด หรือสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในจุดประสงค์การวิจัย

3. จากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้เปียโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อแผนการจัดการเรียนรู้ การเรียนรู้เปียโนเบื้องต้น สำหรับสมาชิกกิจกรรมชุมนุมดนตรี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.38 , S.D. = 0.23) ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยเน้นให้นักเรียน ได้ฝึกทักษะการบรรเลงเปียโนจริง ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจมากขึ้น และในแต่ละครั้งที่ทำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูได้แจ้งผลการประเมินให้นักเรียนได้ทราบหลังเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมท้ายชั่วโมงทันที ทำให้เกิดแรงกระตุ้นในการพัฒนาตนเอง และการทำกิจกรรมครั้งต่อไปให้ดีขึ้น ส่งผลให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจกับแผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญา สังข์เงิน (2552 : 73) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมชุมนุมนาฏศิลป์ เรื่องฟ้อนทอผ้าป่าแดง สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนหลักสูตรกิจกรรมชุมนุมนาฏศิลป์ เรื่องฟ้อนทอผ้าป่าแดง อยู่ในระดับมากที่สุด หลายปีต่อมากรรณิกา คันสินธุ์ (2557 : 92-98) ได้ทำการศึกษา เรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการฟ้อนหมากถั่วดิน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการฟ้อนหมากถั่วดิน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ในเวลาต่อถัดมาศรี ศรีแฟงมล (2559 : 91-92) ได้ทำการศึกษาการพัฒนากิจกรรมชุมนุมดนตรี และนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์

พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ต่อมาอรดี แก้วชนะเนตร (2559 : 70-78) ได้ทำการศึกษา เรื่องการศึกษาผลการพัฒนาหลักสูตรทักษะปฏิบัติดนตรีไทยชั้นสูง โดยใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม สรุปภาพรวมความพึงพอใจ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 4.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.27 อยู่ในระดับมากซึ่งมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก ในปีต่อมาพิชชา ฤาบุตร (2558 : 58-69) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องระบำภูไทแปดเผ่า สำหรับนักเรียนชุมนุมดนตรี-นาฏศิลป์ ที่เรียนด้วยหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องระบำภูไทแปดเผ่า สำหรับนักเรียนชุมนุมดนตรี-นาฏศิลป์ โรงเรียนบ้านหนองเม็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับสุธีระ เดชคำภู (2560 : 65-74) ได้ทำการศึกษา เรื่องการพัฒนาทักษะการปฏิบัติเปียโนและคีย์บอร์ด โดยใช้ชุดกิจกรรมคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเสนานิคม พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาดนตรีโดยใช้ชุดกิจกรรม เรื่องการพัฒนาทักษะการปฏิบัติเปียโนและคีย์บอร์ด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.41) ความพึงพอใจระดับมากที่สุด คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ (ค่าเฉลี่ย 4.67) รองลงมา ด้านครูผู้สอน (ค่าเฉลี่ย 4.53) และสุดท้าย อยู่ในระดับมาก คือ ด้านสื่อการสอนของชุดกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 4.40)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้เปียโนเบื้องต้น ผู้สอนจะต้องเพิ่มบทบาทของตนเองนอกจากเป็นครูผู้สอนแล้ว ต้องทำหน้าที่ Coaching คอยกำกับให้คำชี้แนะแก่ผู้เรียนในขณะที่ฝึกฝนและฝึกซ้อม เพื่อกระตุ้นผู้เรียนตลอดเวลา ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น

1.2 ควรเพิ่มระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองให้เหมาะสมกับกิจกรรม เนื่องจากวิชาดนตรีเป็นวิชาที่เน้นการปฏิบัติ ผู้เรียนจะต้องใช้เวลาในการฝึกฝน และต้องฝึกซ้อมตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อที่จะสามารถบรรเลงเครื่องดนตรีให้เป็นบทเพลงได้

1.3 การเรียนการสอนปฏิบัติเปียโน จำเป็นจะต้องมีอุปกรณ์เครื่องดนตรี สื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอ และเหมาะสมต่อจำนวนของนักเรียนอีกด้วย เพื่อให้ให้นักเรียนได้ฝึกฝนการปฏิบัติตามที่ตนเองได้เรียนตามสื่อ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำเทคนิคการสอนแบบอื่นเข้ามาศึกษาร่วมด้วย เช่น การสอนตามแนวทางของซูซูกิ การสอนของโคดาย การสอนของดอลโครช เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น และควรเพิ่มจำนวนนักเรียนและมีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างในการนำมาเป็นกลุ่มทดลอง

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น จัดทำวิดีโอให้นักเรียนฝึกเล่นตามได้ใน Youtube

2.3 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบทักษะการบรรเลงเปียโน ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนเพื่อดูพัฒนาการของผู้เรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการบรรเลงเปียโนเบื้องต้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ ดังชนกานนท์. (2559). *การวัดและประเมินทักษะการปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กลุ่มงานบริหารวิชาการ. (2561). *รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปีการศึกษา 2561*. มหาสารคาม: โรงเรียนมหาวิทยานุกูล.
- กรรณิกา คันสินธุ์. (2557). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการพ่อนหมากั่วดิน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- เกริก ท่วมกลาง และจินตนา ท่วมกลาง. (2555). การพัฒนาสื่อนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ. กรุงเทพฯ: เยลโล่การพิมพ์.
- ขรรค์เพชร คำสัตย์. (2551). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาเครื่องดนตรีและการประสมวงดนตรีไทย เรื่องประวัติเครื่องดนตรีไทย. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2561). ดนตรีศึกษา : หลักการและสาระสำคัญ (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์รัช วมิตรโมตรี. (2562). เอกสารประกอบการสอนวิชาเปียโนเบื้องต้น. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธนกร มหัทธนะกุลชัย. (2556). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการปฏิบัติ วิชาดนตรี ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนทางตรง. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิชญา สังข์เงิน. (2552). การพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมชุมนุมนาฏศิลป์ เรื่องฟ้อนทอผ้าป่าแดง สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พิชยา ฤาบุตร. (2558). การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ระบายสีโปสเตอร์ สำหรับนักเรียนชุมนุม ดนตรี-นาฏศิลป์. มทริอีสาน ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2(2), 58-69.
- รัศมี ศรีแพงมล. (2559). การพัฒนากิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสานสำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิไลรัตน์ แซ่เอี้ยว. (2560). การพัฒนาชุดกิจกรรมชุมนุมนาฏศิลป์ เรื่องรำวงมาตรฐาน โดยใช้ทักษะปฏิบัติของเดวิส. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม.
- สุธีระ เดชคำภู. (2560). การพัฒนาทักษะการปฏิบัติเปียโนและคีย์บอร์ดโดยใช้ชุดกิจกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเสนาณคม. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อรดี แก้วชนะนตร. (2559). การศึกษาผลการพัฒนาหลักสูตรทักษะปฏิบัติดนตรีไทยชั้นสูง โดยใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสาร มข.มส.(บศ.), 4(3), 70-78.

การแก้ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์แบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดลำพูน Participatory Solving the Problems of Alcohol Consumption in Lamphun Province

พวงผกา สุริวรรณ¹ และ ปัญจพร ศรีชนาพันธุ์²

Puangpaga Suriwun¹ and Panchaporn Srichanapun²

Received : 18 พ.ค. 2563

Revised : 16 ก.ค. 2563

Accepted : 16 ก.ค. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ในเขตจังหวัดลำพูน และการแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์แบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดลำพูน โดยการเปรียบเทียบก่อนและหลังการให้ความรู้ วิธีการดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการประเมินปัญหาพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากผู้ดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ อายุ 15-65 ปี ในจังหวัดลำพูน จำนวน 400 คน มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติร้อยละ และค่าเฉลี่ย และขั้นตอนการให้ความรู้เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ กับกลุ่มผู้ดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ จำนวน 400 คนโดยใช้เสียงตามสายของชุมชนเป็นเครื่องมือในการให้ความรู้ และลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามอีกครั้ง และนำผลการวิจัยที่ได้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ทั้งก่อนและหลังการให้ความรู้ด้วยการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยการประเมินปัญหาการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ พบว่าปัญหาการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ เรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ พฤติกรรมการดื่มของเพื่อน วัฒนธรรมและประเพณี ทศนคติในการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ พฤติกรรมการดื่มของตนเอง และการดื่มของบุคคลในครอบครัว มีการรับรู้ผลกระทบเกี่ยวกับปัญหาด้านการทำงานหรือการเรียน ด้านสังคม ด้านครอบครัว และด้านสุขภาพ ส่วนการติดตามพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์หลังการให้ความรู้ ความเข้าใจ พบว่าปัญหาการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ลดลงมากที่สุดเรียงลำดับ ดังนี้ วัฒนธรรม/ประเพณี ทศนคติเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ พฤติกรรมการดื่มของตนเอง พฤติกรรมการดื่มของบุคคลในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีการรับรู้ผลกระทบเกี่ยวกับปัญหาด้านสุขภาพเพิ่มขึ้นตามลำดับดังนี้ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และด้านสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงกล่าวได้ว่าการปฏิบัติงานวิจัยโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม สามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาของตนเองและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การแก้ปัญหา, การดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์, แบบมีส่วนร่วม

Abstract

The purposes of this research are to study the problems of alcohol consumption in Lamphun Province and participatory solving the problems of alcohol consumption in Lamphun Province by comparing before and after awareness knowledge. The methods of research included 2 processes as follows 1) The process of alcohol consumption behavior problem evaluation, a questionnaire was applied as a research instrument for data collection from 400 people in the ages of 15-65 years old who drink alcohol beverages in Lamphun Province. Data were analyzed by using percentage, means and T test.

¹ กลุ่มงานพัฒนาคุณภาพและรูปแบบบริการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน อีเมล: punjaporn@rmutl.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง

¹ The group work to improve the quality and service models, Lamphun Provincial Health Office
Email: punjaporn@rmutl.ac.th

² Assistant Professor, Ph.D., Department of Accounting, Faculty of Business Administration and Liberal Arts,
Rajamangala University of Technology Lanna Lampang

2) The process of providing knowledge about alcohol consumption via community broadcas.

After that questionnaires were implemented for data collection from the same groups of samples, analyzed by using T test and the results of before and after providing knowledge were compared.

The results of the evaluation of the problems of drinking alcoholic beverages found that the problems in descending order were as follows: behavior of friends, culture, attitude, self-behavior, and behavior of family in drinking alcohol beverages. The perception of impacts on work or study, social, family, and health aspects. The results of providing knowledge about alcohol consumption via community broadcast showed that the problem of drinking alcohol beverages decreased in the following orders: culture, attitude, self-behavior, behavior of family, and friends with statistical significance at 0.01 level. The causal factors of alcohol consumption behavior and perception of impacts on health, family, and social aspects increased with statistical significance at 0.01 level. It can be concluded that the participatory action research method could solve their own problems and the community problems effectively.

Keywords : Problem solving, Alcohol consumption, Participatory

บทนำ

องค์การอนามัยโลกกล่าวว่าการใช้แอลกอฮอล์เป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญต่อสุขภาพของประชากรทั่วโลก (World Health Organization, 2018 : 2) ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญระดับโลกปัญหาหนึ่ง โดยสถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง จากการศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ในประเทศไทย ปี 2560 พบว่านักดื่มไทยร้อยละ 41.9 มีพฤติกรรมการดื่มหนัก จากสัดส่วนของทั่วโลก คือร้อยละ 39.5 นอกจากนี้ยังพบว่าภาคเหนือ มีนักดื่มสูงที่สุดในประชากรผู้ใหญ่ (อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป) ร้อยละ 35.4 เมื่อจำแนกเป็นจังหวัด พบว่าจังหวัดลำพูนมีความชุกในการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์สูงที่สุดร้อยละ 44.1 รองจากจังหวัด เชียงราย ยิ่งไปกว่านั้นยังพบว่าสัดส่วนของนักดื่มหนัก เพิ่มจากร้อยละ 31.4 ในปี พ.ศ. 2554 เป็นร้อยละ 41.9 ในปี พ.ศ. 2560 (อธิบ ดันอารีย์ และพลเทพ วิจิตรคุณากร, 2562 : 353-367) ถึงแม้ว่าปี 2560 จะมีมาตรการควบคุมเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ก็ตามก็ไม่สามารถลดจำนวนนักดื่มได้เท่าที่ควร แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ และนำมาซึ่งปัญหาเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ดื่ม บุคคลรอบข้าง ชุมชน สังคมโดยรวม และส่งผลเสียทั้งทางด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านการทำงานและการเรียน ซึ่งการบริโภคเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ทำให้การตัดสินใจช้าลง ความยับยั้งชั่งใจของผู้ดื่มต่ำลงจนก่อให้เกิดปัญหาในสังคมไทยตามมา ซึ่งปัจจัยต้นเหตุที่ส่งผลให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ คือ การที่บุคคลในครอบครัวดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ จากการศึกษาของ สุรเมศวร์ ฮาซิม, รัตนา เลิศสุวรรณศรี และรมิดา ศรีเหรา (2560 : 1 -10) พบว่าบุคคลในครอบครัวไม่ว่าจะเป็นบิดา มารดา หรือญาติ พี่น้อง ดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์จะทำให้สมาชิกในครอบครัวมีโอกาสที่จะดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ มากกว่าบุคคลในครอบครัวที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ (จิรัชมพร หอสิริ, ชุติกร สิทธิสันต์, และกนกวรรณ ลิ้มศรีเจริญ, 2559 : 3-14) นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ (ศิริลักษณ์ นิยกิจ, 2559 : 16-32) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ กล่าวคือ ดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์แล้วรู้สึกผ่อนคลาย มีความสุข ก็จะทำให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้น (อัมมณดา ไชยกาญจน์ และอมรา ไชยกาญจน์, 2560 : 103-113) และยังเป็นช่วงเทศกาลสงกรานต์ ปีใหม่ หรือลอยกระทง ที่เป็นวัฒนธรรมประเพณีของไทย เป็นช่วงเวลาที่มีสถิติการจำหน่ายเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์สูงที่สุด (อุษณีย์ พึ่งปาน, 2550 : 87-92) โดยผู้ดื่มจะให้เหตุผลว่าเพื่อความสนุกกับผู้อื่น ดื่มเพื่อทำความรู้จักกันในเชิงหน้าที่ทางสังคม บรรยายภาพเป็นกันเอง หรือได้รู้จักนิสัยใจคอกันมากขึ้น ดังนั้นการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์จึงเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิต และวัฒนธรรม (ดุขฎี วรธรรมดุขฎี, 2556 : 13-20) ซึ่งการกระทำต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลเป็นสิ่งที่สะท้อนพฤติกรรมของแต่ละบุคคล โดยแต่ละบุคคลจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปตามการตีความหรือความรู้สึกนึกคิด

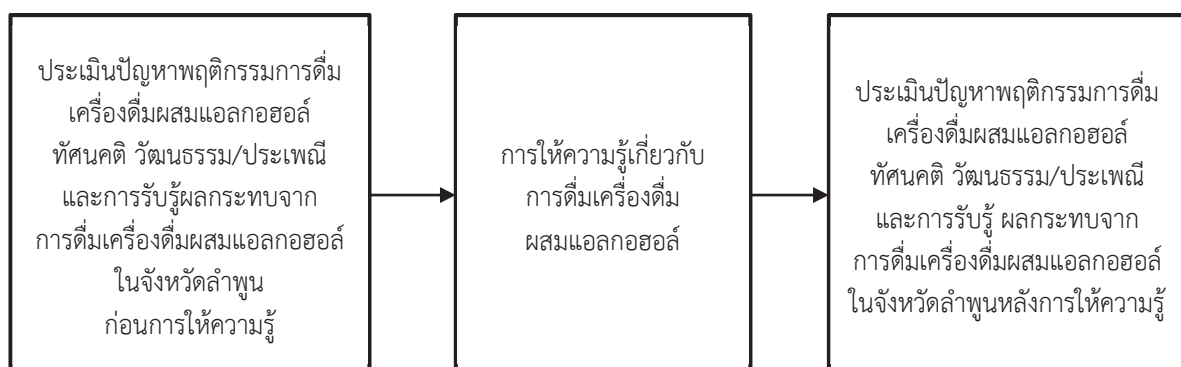
จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัญหาที่ทำให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ และการแก้ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดลำพูน เพื่อแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาที่ก่อให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ในเขตจังหวัดลำพูน
2. เพื่อแก้ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์แบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดลำพูน โดยการเปรียบเทียบก่อนและหลังการให้ความรู้

กรอบแนวคิด

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์อย่างมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ค้นคว้าปัญหาพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ปัญหาพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ของตนเอง เกิดจากการที่บุคคลจะดื่มหรือปฏิเสธการดื่มขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่น ความมั่นใจในการเลือกที่จะดื่มหรือปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ (อังสุมาลิน จันทรมณี, สุกัญญา โลจนาภิวัฒน์ และจุฑารัตน์ สติธิปัญญา, 2560 : 117-129) ปัญหาพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ของครอบครัว มีบทบาทสำคัญต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ เนื่องจากสถาบันครอบครัวมีอิทธิพลในการปฏิบัติตัวของบุคคลในครอบครัวด้วยตนเอง ถ้าหากบุคคลในครอบครัวมีพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ จะทำให้ผู้ใกล้ชิดมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์สูงขึ้น (มรกต เขียวอ่อน, โสภณ แสงอ่อน และพัชรินทร์ นินจันทร์, 2559 : 36-51) ปัญหาพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ของเพื่อน เป็นแรงสนับสนุนที่มีแนวโน้มที่จะเกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์สูง (มรกต เขียวอ่อน, โสภณ แสงอ่อน และพัชรินทร์ นินจันทร์, 2559 : 36-51) ปัญหาทัศนคติในการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ เป็นเรื่องเกี่ยวกับความคิดเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ถ้าผู้ดื่มมีความรู้สึกทางบวกกับสถานะการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ จะทำให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์มากขึ้น (มรกต เขียวอ่อน, โสภณ แสงอ่อน และพัชรินทร์ นินจันทร์, 2559 : 36-51) และวัฒนธรรม/ประเพณี ที่ก่อให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ เพราะการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติในการดำรงชีวิตมิใช่เรื่องแปลกใหม่ หรือแม้แต่งานบุญ ที่ถือเป็นปัจจัยด้านวัฒนธรรม/ประเพณี เป็นงานที่บุคคลโดยส่วนใหญ่มีการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์โดยไม่มีความยับยั้งชั่งใจ ศึกษาจากงานวิจัยของอุเทน ลาพิงค์, ตระกูล ชำนาญ, พระครูสมุห์ธนโชติ จิรธมโม (2562 : 1603-1621) รวมทั้งการรับรู้ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านการทำงาน/การเรียน และด้านสังคม ประยุกต์จากงานวิจัยของดรณวรรณ สมใจ (2560 : 127-139) เป็นการประเมินให้ทราบว่าผู้ดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ รับรู้ว่าการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์เป็นตัวการก่อให้เกิดปัญหา หรือโรคต่าง ๆ ได้ โดยกระบวนการวิจัย เปรียบเทียบก่อนและหลังการให้ความรู้ เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์โดยผ่านเสียงตามสาย นำมาซึ่งการแสดงความคิดเห็นไดดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ แบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดลำพูน

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยมีสองขั้นตอน ประกอบด้วยขั้นตอนที่ 1 การประเมินปัญหาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ และขั้นตอนที่ 2 การให้ความรู้เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินปัญหาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรไทยในเขตจังหวัดลำพูน ตั้งแต่อายุ 15-65 ปี จำนวน 300,419 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กรณีทราบจำนวนประชากร และการยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนที่จะเกิดขึ้น โดยใช้สูตรการคำนวณของ Yamane (1973 : 727-728) จากนั้นนำมาแบ่งกลุ่มในแต่ละอำเภอและระดับตำบล ซึ่งจังหวัดลำพูน มี 8 อำเภอ 51 ตำบล ดังตาราง 1 และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ ผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ เพราะการเลือกกลุ่มตัวอย่างวิธีนี้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์งานวิจัย และเป็นการตอบคำถามตามความสนใจของผู้วิจัยด้วย เพื่อให้เป็นไปตามจรรยาบรรณการวิจัยในคน หมายเลขรับรอง RMUTL-REC62027

ตาราง 1 แสดงการเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดลำพูน

อำเภอ	จำนวนประชากร	จำนวนตำบล	จำนวนแบบสอบถามที่เก็บ (ชุด)
เมืองลำพูน	108,871	15	145
แม่ทา	29,285	6	39
บ้านโฮ่ง	29,872	5	40
ลี้	50,395	8	67
ทุ่งหัวช้าง	14,533	3	19
ป่าซาง	41,084	9	55
บ้านธิ	13,399	2	18
เวียงหนองล่อง	12,980	3	17
รวม	300,419	51	400

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามในการสำรวจปัจจัยที่ก่อให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นจากการศึกษา เอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

2.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา ตำบล อำเภอ และรายได้เฉลี่ยของครอบครัว

2.2 ส่วนที่ 2 ปัญหาที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ แบบเลือกตอบ ประกอบด้วยพฤติกรรม การดื่มของตนเอง พฤติกรรมการดื่มของเพื่อน พฤติกรรมการดื่มของครอบครัว ทัศนคติที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ และวัฒนธรรม/ประเพณี

2.3 ส่วนที่ 3 การรับรู้ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ แบบเลือกตอบ จำแนกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วยด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านการเรียน/การทำงาน และด้านสังคม

ส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เป็นการเลือกตอบแบบให้คะแนน 5 ระดับ (Interval Scale) โดยเลือกที่ตรงตามระดับความคิดเห็นมากที่สุด สามารถแปลค่าระดับได้ดังนี้

- คะแนน 4.21 – 5.00 แสดงว่า มีความคิดเห็นตรงกับความคิดของผู้ตอบในระดับมากที่สุด
 คะแนน 3.41 – 4.20 แสดงว่า มีความคิดเห็นตรงกับความคิดของผู้ตอบในระดับมาก
 คะแนน 2.61 – 3.40 แสดงว่า มีความคิดเห็นตรงกับความคิดของผู้ตอบในระดับปานกลาง
 คะแนน 1.81 – 2.60 แสดงว่า มีความคิดเห็นตรงกับความคิดของผู้ตอบในระดับน้อย
 คะแนน 1.00 – 1.80 แสดงว่า มีความคิดเห็นตรงกับความคิดของผู้ตอบในระดับน้อยที่สุด

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ จากนั้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และนำมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC โดยมีเกณฑ์การพิจารณาการให้คะแนน คือ

- ให้ 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือไม่
 -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

หลังจากนั้นนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยมีเกณฑ์การพิจารณา คือ ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป คัดเลือกข้อคำถามนั้นไว้ใช้ได้ ซึ่งจากการคำนวณหาค่า IOC โดยใช้โปรแกรม SPSS ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 จึงถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้

3.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสร็จไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยดูจากค่า Cronbach's Alpha จากการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.612–0.934 เป็นไปตาม Ursachi, Horodnic and Zait (2015 : 679-686) โดยตัวแปรที่มีค่า Cronbach Alpha ระหว่าง 0.6 – 0.7 ถือว่ามีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับที่ยอมรับ นอกจากนี้ได้คำนวณความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่อดูว่าน้ำหนักองค์ประกอบ ว่าตัวแปรนั้นควรเป็นองค์ประกอบเดียวกันหรือไม่ โดยค่าตัวแปรที่ได้ควรมากกว่า 0.3 จึงจะจัดเป็นตัวแปรที่มีองค์ประกอบเดียวกัน ดังนั้นข้อคำถามสามารถนำไปเก็บข้อมูลต่อไปแสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าความเที่ยงตรง (Validity) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเชิงยืนยัน Factor loading : CFA	ค่าความเชื่อมั่น Cronbach Alpha
ปัญหาการดื่ม		
ด้านพฤติกรรมการดื่มของตนเอง	0.611 – 0.826	0.787
ด้านพฤติกรรมการดื่มของเพื่อน	0.876 – 0.990	0.934
ด้านพฤติกรรมการดื่มของครอบครัว	0.551 – 0.735	0.633
ด้านทัศนคติที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์	0.549 – 0.798	0.825
ด้านวัฒนธรรม/ประเพณี	0.840 – 0.913	0.865
การรับรู้ผลกระทบ		
ด้านสุขภาพ	0.517 – 0.665	0.726
ด้านครอบครัว	0.512 – 0.793	0.612
ด้านการเรียน/การทำงาน	0.656 – 0.892	0.825
ด้านสังคม	0.830 – 0.931	0.786

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นไปเก็บข้อมูลทั้ง 51 ตำบล 8 อำเภอในจังหวัดลำพูน โดยผู้วิจัยประเมินสถานการณ์การตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ในจังหวัดลำพูนโดยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบโดยนักวิชาการเก็บข้อมูลปัญหาที่ก่อให้เกิดการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ และการรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์จากผู้ตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์จำนวน 400 ราย โดยลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง เก็บได้ทั้งสิ้น 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ในการตอบแบบสอบถามผู้ตอบจะได้ทำทำความยินยอมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ และการรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดจากการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ โดยในขั้นตอนนี้จะได้ทราบถึงปัญหาจากการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ และการรับรู้ผลกระทบจากการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้สถิติร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าเฉลี่ย และร้อยละในการวิเคราะห์ปริมาณและความถี่ในการตีของของผู้ตอบแบบสอบถาม รวมถึงปัญหาที่ก่อให้เกิดการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ และการรับรู้ผลกระทบจากการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์แบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดลำพูน โดยการเปรียบเทียบก่อนและหลังการให้ความรู้เกี่ยวกับการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือประชากรไทยในเขตจังหวัดลำพูน ตั้งแต่อายุ 15-65 ปี จำนวน 300,419 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กรณีทราบจำนวนประชากร และการยอมรับค่าความคลื่อนที่จะเกิดขึ้น โดยใช้สูตรการคำนวณของ Yamane (1973) จากนั้นนำมาแบ่งกลุ่มในแต่ละอำเภอ และระดับตำบล ซึ่งจังหวัดลำพูนมี 8 อำเภอ 51 ตำบล ดังตาราง 1 และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ ผู้ตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ เพราะการเลือกกลุ่มตัวอย่างวิธีนี้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์งานวิจัยและเป็นการตอบคำถามตามความสนใจของผู้ถูกวิจัยด้วย เพื่อให้เป็นไปตามจรรยาบรรณการวิจัยในคน หมายเลขรับรอง RMUTL-REC62027

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ ประกอบด้วย 1) กระบวนการให้ความรู้เกี่ยวกับการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ คือ การถ่ายทอดเสียงตามสายของหมู่บ้าน เกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์และการรับรู้ผลกระทบการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ โดยผู้วิจัยร่วมมือกับสาธารณสุขจังหวัดลำพูน ผู้นำหมู่บ้าน ได้ลงพื้นที่แต่ละอำเภอนำข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้นถ่ายทอด เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลองภายใต้สภาพแวดล้อมที่เป็นจริงตามธรรมชาติ และ 2) แบบสอบถาม ในการสำรวจปัจจัยที่ก่อให้เกิดการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ ข้อคำถามเดียวกับแบบสอบถามของขั้นตอนที่ 1

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล จะเกิดขึ้นเมื่อมีการเผยแพร่ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์เสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้วทุกตำบล หลังจากนั้นจะดำเนินการเก็บข้อมูล ปัญหาที่ก่อให้เกิดการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ และการรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ จากผู้ตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์จำนวน 400 ราย เดิมที่ได้เก็บในขั้นตอนที่ 1 โดยลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเองอีกครั้ง และนำผลการวิจัยที่ได้เปรียบเทียบกับปัญหาที่เกิดจากการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ทั้งก่อนและหลังการให้ความรู้ เพื่อวัดว่าการให้ความรู้สามารถแก้ปัญหาได้หรือไม่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้สถิติร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์ปัญหาที่ก่อให้เกิดการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ และการรับรู้ผลกระทบจากการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ และใช้สถิติ Pair t-test ในการเปรียบเทียบก่อนและหลังการมีส่วนร่วมการให้ความรู้ เพื่อวัดการแก้ปัญหา การตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ของกลุ่มผู้ตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ (แบบกลุ่มเดียว)

สรุปผล

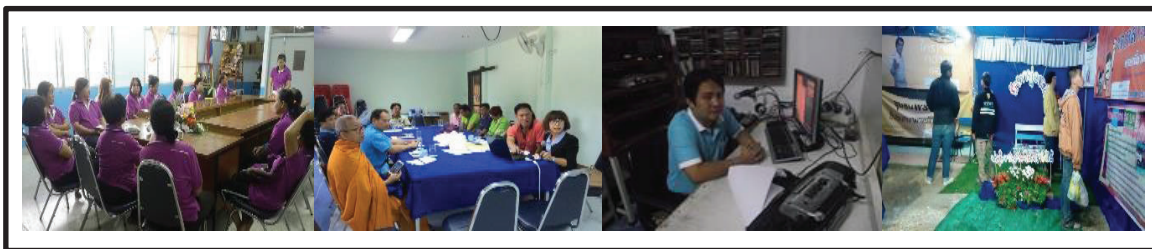
การศึกษาการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์แบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดลำพูน ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิง 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และเป็นเพศชาย 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 46-65 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 316 คน คิดเป็นร้อยละ 79 และรายได้เฉลี่ย ของครอบครัวอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 73.3

1. ผลการศึกษาปัญหาที่ก่อให้เกิดการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ในเขตจังหวัดลำพูน

ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่ก่อให้เกิดการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ในเขตจังหวัดลำพูน พบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ และการรับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดจากการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ พบว่าปัจจัย ที่ทำให้เกิดการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ คือ ตัวผู้ตีเองอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.32) พฤติกรรมการตีของบุคคล ในครอบครัวอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.01) พฤติกรรมการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ของเพื่อนอยู่ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.20) ทศนคติในการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.98) และวัฒนธรรม/ประเพณี ในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.18) สำหรับการรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ พบว่า ผู้ตีทราบว่าเมื่อมีการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์จะทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.86) ปัญหาด้านครอบครัวในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.02) ปัญหาด้านการทำงานในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.86) และปัญหาด้านสังคมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83)

2. ผลการศึกษาการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์แบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดลำพูน โดยการเปรียบเทียบ ก่อนและหลังการมีส่วนร่วมให้ความรู้

การแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์แบบมีส่วนร่วม โดยการเปรียบเทียบก่อนและหลังการมีส่วนร่วม ให้ความรู้ คือการใช้วิธีการสร้างเสริมความรู้ร่วมกับสาธารณสุขจังหวัดลำพูนและผู้นำชุมชน ทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการตี เครื่องตีผสมแอลกอฮอล์โดยถ่ายทอดผ่านเสียงตามสายให้กับชุมชน เพื่อให้ชุมชนทราบถึงต้นเหตุและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการตี เครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ ดังภาพประกอบ 2 หลังจากนั้นผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับปัญหาการตีเครื่องตี ผสมแอลกอฮอล์ ในเขตจังหวัดลำพูน โดยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ และการรับรู้ ถึงผลกระทบที่เกิดจากการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ พบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ คือ ตัวผู้ตีเองอยู่ในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.27) พฤติกรรมการตีของบุคคลในครอบครัวอยู่ในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.64) พฤติกรรมการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ของเพื่อนอยู่ระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.24) ทศนคติในการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.21) และวัฒนธรรม/ประเพณีในชุมชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.48) สำหรับการรับรู้ ผลกระทบที่เกิดจากการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ พบว่าผู้ตีทราบว่าเมื่อมีการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์จะทำให้เกิด ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.47) ปัญหาด้านครอบครัวในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.53) ปัญหาด้านการทำงาน ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.77) และปัญหาด้านสังคมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.88)

ภาพประกอบ 2 กระบวนการสร้างเสริมความรู้เกี่ยวกับการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ในจังหวัดลำพูน

และนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยก่อนให้ความรู้ พบว่าระยะก่อนและหลังของการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์อย่างมีส่วนร่วมที่เกิดจากปัญหาการตีของตัวผู้ตีเอง ปัญหาด้านครอบครัว ปัญหาด้านทัศนคติ และปัญหาด้านวัฒนธรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ 0.05 โดยปัญหาการตีที่เกิดจากตัวผู้ตีเองก่อนการเข้าร่วมการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์อย่างมีส่วนร่วม มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.32 (S.D. = 1.413) และหลังจากที่ผู้ตีได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์อย่างมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยลดลงเท่ากับ 1.27 (S.D. = 0.558) ปัญหาด้านครอบครัวก่อนการเข้าร่วมการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์อย่างมีส่วนร่วม มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.01 (S.D. = 0.831) และหลังจากที่ผู้ตีได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์อย่างมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยลดลงเท่ากับ 1.64 (S.D. = 0.603) ปัญหาการตีที่เกิดจากทัศนคติก่อนการเข้าร่วมการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์อย่างมีส่วนร่วม มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 (S.D. = 0.634) และหลังจากที่ผู้ตีได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์อย่างมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยลดลงเท่ากับ 2.21 (S.D. = 0.186) และปัญหาการตีที่เกิดจากด้านวัฒนธรรมก่อนการเข้าร่วมการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์อย่างมีส่วนร่วม มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 (S.D. = 1.111) และหลังจากที่ผู้ตีได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์อย่างมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยลดลงเท่ากับ 1.43 (S.D. = 0.550) สำหรับปัญหาด้านเพื่อนมีความแตกต่างจากปัญหาด้านอื่น กล่าวคือ ก่อนการเข้าร่วมการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์อย่างมีส่วนร่วม มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 (S.D. = 1.111) และหลังจากที่ผู้ตีได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์อย่างมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเท่ากับ 4.24 (S.D. = 0.651) การรับรู้ผลที่เกิดจากการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ ประกอบด้วย การรับรู้ปัญหาด้านสุขภาพ การรับรู้ปัญหาด้านครอบครัว การรับรู้ปัญหาด้านการทำงาน/การเรียน และการรับรู้ปัญหาด้านสังคม พบว่า การรับรู้ปัญหาด้านสุขภาพก่อนการเข้าร่วมการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์อย่างมีส่วนร่วม มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 (S.D. = 0.736) และหลังจากที่ผู้ตีได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์อย่างมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยลดลงเท่ากับ 2.86 (S.D. = 0.323) การรับรู้ปัญหาด้านครอบครัวก่อนการเข้าร่วมการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์อย่างมีส่วนร่วม มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 (S.D. = 0.748) และหลังจากที่ผู้ตีได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์อย่างมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยลดลงเท่ากับ 3.02 (S.D. = 0.109) การรับรู้ปัญหาด้านการทำงาน/การเรียนก่อนการเข้าร่วมการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์อย่างมีส่วนร่วม มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 (S.D. = 0.973) และหลังจากที่ผู้ตีได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์อย่างมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเท่ากับ 4.86 (S.D. = 0.428) และการรับรู้ปัญหาด้านสังคม ก่อนการเข้าร่วมการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์อย่างมีส่วนร่วม มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 (S.D. = 0.701) และหลังจากที่ผู้ตีได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์อย่างมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยลดลงเท่ากับ 3.83 (S.D. = 0.212) แสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบการพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ก่อนและหลังการให้ความรู้

ปัจจัย	ก่อนการให้ความรู้		หลังการให้ความรู้		t	P-Value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
พฤติกรรมการดื่มของตนเอง	2.32	1.413	1.27	0.558	14.006	0.000**
พฤติกรรมการดื่มของครอบครัว	2.01	0.831	1.64	0.603	10.085	0.000**
พฤติกรรมการดื่มของเพื่อน	3.20	1.111	4.24	0.651	-17.815	0.000
ทัศนคติที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์	2.98	0.634	2.21	0.186	25.288	0.000**
วัฒนธรรม/ประเพณี	3.18	1.111	1.43	0.550	30.328	0.000**
การรับรู้ผลกระทบด้านสุขภาพ	2.86	0.323	3.47	0.736	16.432	0.000**
การรับรู้ผลกระทบด้านครอบครัว	3.02	0.108	3.53	0.748	13.320	0.000**
การรับรู้ผลกระทบด้านการเรียน/การทำงาน	4.86	0.427	3.77	0.973	-21.971	0.000
การรับรู้ผลกระทบด้านสังคม	3.83	0.213	3.88	0.701	1.603	0.110

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

อภิปรายผล

ในการอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบในการอภิปรายผลโดยนำเสนอ 2 ประเด็น คือ

1. ผลการศึกษาปัญหาการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ในเขตจังหวัดลำพูน

ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ในเขตจังหวัดลำพูน คือ พฤติกรรมการดื่มของตัวผู้ดื่ม พฤติกรรมการดื่มของครอบครัว พฤติกรรมการดื่มของเพื่อน ทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ และวัฒนธรรม/ประเพณี สอดคล้องกับงานวิจัยของ มรกต เขียวอ่อน, โสภณ แสงอ่อน และพัชรินทร์ นินจันทร์ (2559 : 36-51) กล่าวว่าทัศนคติต่อการดื่มสุรา การได้รับแรงสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อน และพฤติกรรมการดื่มสุราของบุคคลในครอบครัวส่งผลให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ผู้ดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ยังมีแนวคิดว่าการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติในการดำรงชีวิตมีใช้เรื่องแปลกใหม่ หรือแม้แต่งานบุญ ที่ถือเป็นปัจจัยด้านวัฒนธรรม/ประเพณี เป็นงานที่บุคคลโดยส่วนใหญ่มีการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์โดยไม่มีความยับยั้งชั่งใจ (อุเทน ลาพิงค์, ตระกูล ชำนาญ, พระครูสมุห์ธนโชติ จิระมโน, 2562) รวมถึงการรับรู้ผลหรือปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ถึงแม้ผู้ดื่มรับรู้ว่าเมื่อดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์จะส่งผลต่อปัญหาสุขภาพ ปัญหาด้านครอบครัว ปัญหาด้านการทำงาน/การเรียน และปัญหาด้านสังคมแต่ก็ยังส่งผลต่อพฤติกรรมให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ เป็นไปตามการศึกษาของสุวรรณ สมใจ (2560) พบว่าผู้ดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์รับรู้ถึงปัญหาที่เกิดจากการดื่มแต่ก็ยังมีการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์หลังจากทราบปัจจัยที่เกิดการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

2. ผลการศึกษาการแก้ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์แบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดลำพูน โดยการเปรียบเทียบก่อนและหลังการมีส่วนร่วมให้ความรู้

การแก้ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์แบบมีส่วนร่วม เป็นความร่วมมือกับสาธารณสุขจังหวัดลำพูน ผู้นำชุมชน ทำการรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ถ่ายทอดผ่านเสียงตามสายให้กับชุมชน เพื่อให้ชุมชนทราบถึงต้นเหตุและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ และมีการติดตามพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ พบว่าปัจจัยพฤติกรรมการดื่มของบุคคลในครอบครัว ทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ และวัฒนธรรมเป็นปัจจัยต้นเหตุที่ทำให้การดื่มของผู้ดื่มผสมแอลกอฮอล์ลดลงได้เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องโทษ และปัญหาของการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริลักษณ์ นิยกิจ (2559) การแก้ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจบุคคลในครอบครัว

เพื่อน รวมถึงการปรับแนวคิดด้านการตีและการซื้อเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสม และที่สำคัญ เมื่อผู้ตีมีการรับรู้ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ จะทำให้เกิดการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ลดลง (ชีวฮวย แซ่ลิ้ม, กนกพร หมู่พยัคฆ์ และนันทวัน สุวรรณรูป, 2560) และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพิมล ขอผล และคณะ (2557 : 313-324) กล่าวว่า การดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วมที่มุ่งเน้นเรื่องความร่วมมือกับการพึ่งพาตนเอง ส่งผลให้ชุมชน มีความตระหนักและให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาการตีสุราของชุมชน และร่วมกันดำเนินการ เช่น โครงการปลอดเหล้า ในงานศพส่งผลทำให้การตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ลดลง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการศึกษาพบว่า การให้ความรู้กับผู้ตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ โดยใช้เสียงตามสายของหมู่บ้านส่งผลให้ การตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ลดลง ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำแนวทางการใช้เสียงตามสายในการรณรงค์ เรื่องการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง เพื่อลดการตีต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาแนวทางการลดการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์จากพฤติกรรมกรรมการตีของเพื่อน

2.2 ศึกษาปัญหาที่เกิดจากการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ที่ส่งผลให้เกิดปัญหาการทำงาน หรือการเรียน

ด้วยวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน

ข้อพิจารณาด้านจริยธรรม งานวิจัยในครั้งนี้จัดทำโครงร่างเสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมด้านการวิจัยทาง สังคมและการวิจัยเชิงทดลองในมนุษย์ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ได้รับอนุมัติให้รับรองจริยธรรมงานวิจัย จากคณะกรรมการจริยธรรมงานวิจัยในมนุษย์ มทร.ล้านนา แล้ว ตามหมายเลขรับรองที่ RMUTL-REC62027 และดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมด้านการวิจัยทางสังคมและการวิจัยเชิงทดลองในมนุษย์ แล้ว โดยผู้ที่เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ต้องเข้าร่วมด้วยความสมัครใจและสามารถถอนตัวเมื่อใดก็ได้โดยไม่เสียสิทธิ์ใด ๆ

เอกสารอ้างอิง

- ชีวฮวย แซ่ลิ้ม, กนกพร หมู่พยัคฆ์ และนันทวัน สุวรรณรูป. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น. *วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์*, 37(3), 25-36.
- จิ๋มมพร หอสิริ, ชุติกร สิทธิสันต์, และกนกวรรณ ลิ้มศรีเจริญ. (2559). ความชุกของพฤติกรรมกรรมการตีสุราในนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 61(1), 3-14.
- ดรณวรรณ สมใจ. (2560). พฤติกรรมป้องกันการตีเครื่องตีที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง. *วารสาร มคอ.วิชาการ*, 20(40), 127-139.
- ดุขฎี วรรณธรรมดุขฎี. (2556). วัฒนธรรมกับการตี. *วารสารราชพฤกษ์*, 10(3), 13-20.
- ศิริลักษณ์ นิยกิจ. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของประชาชน ตำบลไร่น้อย อ.เมือง จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10*, 14(2), 16-32.
- มรกต เขียวอ่อน, โสภณ แสงอ่อน และพัชรินทร์ นันทจันทร์. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการตีสุรา ในนักเรียนจำหน่ายเรื่อ. *วารสารพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต*, 30(3), 36-51.
- สุรเมศวร์ อาซิม, รัตนา เลิศสุวรรณศรี และรมิดา ศรีเหรา. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตีเครื่องตีผสมแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมปลาย จังหวัดปทุมธานี. *Thai Journal of Science and Technology*, 6(1), 1-10.
- สุพิมล ขอผล, จินตวิทย์พร แป้นแก้ว, ธนัชชรี สโรบล, สมพร สิทธิสงคราม, สายันท์ ชัยศรีสวัสดิ์, สุมาลี ชัยศรีสวัสดิ์ และประจวบ หน่อศักดิ์. (2557). การใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหา การตีสุราในชุมชนหมู่บ้านหนองเต่าคำใหม่ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารการพัฒนา ชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 2(3), 313-324.

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). จำนวนประชากรจากการจดทะเบียน จำแนกตามอายุ เพศ และจังหวัด พ.ศ. 2561. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/en/01.aspx>
- อธิป ตันอารีย์ และพลเทพ วิจิตรคุณากร. (2562). สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และดัชนีความเสี่ยงต่อปัญหาแอลกอฮอล์ของจังหวัดในประเทศไทย: ข้อมูลการสำรวจ. *วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข*, 13(4), 353–367.
- อังสุมาลิน จันทรมณี, สุกัญญา โลจนาภิวัฒน์ และจุฑารัตน์ สติปัญญา. (2560). ปัจจัยและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นหญิงในสถาบันอาชีวศึกษา กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 28(2), 117–129.
- อัมมิตา ไชยกาญจน์ และอมรา ไชยกาญจน์. (2560). พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 7(1), 103–113.
- อุษณีย์ พึ่งปาน. (2550). วัยรุ่นกับการดื่มสุรา. *วารสารวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์*, 21(2), 87–92.
- อุเทน ลาพิงค์, ตระกูล ชำนาญ และพระครูสมุห์ธนโชติ จิระมโม. (2562). การรักษาศีล 5 เพื่อการลด ละ เลิกดื่มสุราของชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารมหาจุฬานาครทรรค์*, 6(3), 1603–1621.
- Ursachi, G., Horodnic, I. A., and Zait, A. (2015). How reliable are measurement scales? External factors with indirect influence on reliability estimators. *Procedia Economics and Finance*, 20(1), 679-686.
- World Health Organization. (2018). Global status report on alcohol and health 2018. Geneva: World Health Organization; 2018. Retrieved February 15, 2019, From <https://www.who.int/publications-detail/global-status-report-on-alcohol-and-health-2018>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3th ed.). New York: Harper and Row Publication.

ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตุนคร จังหวัดร้อยเอ็ด

Relationship between Shared Values for Excellence on Operational Efficiency of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in the Saket Nakorn Roi Et Province

จารุวรรณ สุภาชัยวัฒน์¹, สุธาสินี วงศ์หาต², ปภาดา สาคร³, สุนันวดี พละศักดิ์⁴ และ ดวงดาว ภูครองจิต⁵
Jaruwan Supachaiwat¹, Suthasinee Wangkahat², Prapada Sakorn³,
Sunanvadee Palasak⁴ and Duangdaw Phukrongchit⁵

Received : 25 ธ.ค. 2563

Revised : 12 พ.ค. 2564

Accepted : 12 พ.ค. 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตุนคร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตุนคร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 90 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณและการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตุนคร จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมี การสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านการสร้างควมยั่งยืน ด้านลูกค้าเครือข่าย ผู้ถือหุ้นและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.92$) ด้านการมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นเลิศด้านความรู้ ($\bar{X} = 4.89$) และด้านการสร้างจิตสำนึกในหน้าที่ของความรักชอบของบุคลากร ($\bar{X} = 4.87$) และมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านคุณภาพของงาน ($\bar{X} = 3.85$) และด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.79$) จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และผลกระทบ พบว่าการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ ด้านการมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นเลิศด้านความรู้ ด้านการเสริมสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมและด้านการสร้างจิตสำนึกในหน้าที่ของความรักชอบของบุคลากร มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ ด้านการสร้างควมยั่งยืน ด้านลูกค้าเครือข่าย ผู้ถือหุ้น และสิ่งแวดล้อม และด้านการส่งเสริมและยกระดับการนำความรู้สู่องค์กรไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวม

คำสำคัญ : การสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ, ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน, ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

¹ อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: jaruwan.baac@reru.ac.th

² อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

³ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

⁴ อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏ

⁵ อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏ

¹ Lecturer in Faculty of Business Administration and Accountancy, Roi Et Rajabhat University,
Email: jaruwan.baac@reru.ac.th

² Lecturer in Faculty of Business Administration and Accountancy, Roi Et Rajabhat University

³ Bachelor Student, Program in Management, Faculty of Business Administration and Accountancy, Roi Et Rajabhat University

⁴ Lecturer in Faculty of Business Administration and Accountancy, Roi Et Rajabhat University

⁵ Lecturer in Faculty of Business Administration and Accountancy, Roi Et Rajabhat University

Abstract

This research aimed to study the relationship between building shared values for excellence and the operational efficiency of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in Saket Nakorn Area Roi Et province by using a questionnaire as a tool in collecting data from personnel of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives Saket Nakorn area Roi Et province for 90 people. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, multiple correlation analysis and multiple regression analysis. The research results found that personnel of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives Saket Nakorn area Roi Et province agreed to have and building shared values for excellence in overall were at the highest level ($\bar{X} = 4.87$). When consider each side were at the highest level in all aspects. The averages arranged in descending order of the first three as follows: building sustainability in terms of customers, networks, shareholders and environment ($\bar{X} = 4.92$), focus on promoting knowledge excellence ($\bar{X} = 4.89$), and the awareness of the duty of personnel responsibility ($\bar{X} = 4.87$). Moreover, samples agreed about the operational efficiency in overall were at a high level ($\bar{X} = 3.82$). When consider each side were at high levels in all aspects as follows: quality of work ($\bar{X} = 3.85$) and speed of work operation ($\bar{X} = 3.79$). Correlation and impact analysis found that building shared values for excellence, focusing on promoting knowledge excellence, enhancing learning together as a team, and the awareness of the duty of personnel responsibility had a positive relationship and impact on the operational efficiency in overall with statistically significant at the 0.05 level. For building shared values for excellence, building sustainability customers, networks, shareholders and the environment and enhancement of knowledge to innovation had no relationship on the operational efficiency as a whole.

Keywords : Building shared values for excellence, Operational efficiency, Bank for agriculture and cooperatives

บทนำ

ในปัจจุบันกระแสของการเปลี่ยนแปลงของโลก ส่งผลให้ระบบสังคมโดยทั่วไปมีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะสถานการณ์ของกระแสโลกาภิวัตน์ด้านตลาดโลกทั้งตลาดแรงงานและตลาดการผลิตมีการขยายกว้างขึ้น ทำให้เกิดการท้าทายต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจที่เกิดขึ้นจากผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ธุรกิจต้องแสวงหาเครื่องมือใหม่ทางการจัดการ ขณะเดียวกันก็ต้องเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่อยู่ในองค์กรให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ เทคโนโลยี และการจัดการไปในเวลาเดียวกัน สิ่งหนึ่งที่น่าเป็นห่วงก็คือ คุณภาพ หรือพื้นฐานความรู้ของบุคลากรในตลาดแรงงานยังไม่สูงมากนักหรือกล่าวได้ว่า ยังไม่มีขีดความสามารถเพียงพอในการก้าวให้ทันการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาทรัพยากรบุคคลในองค์กรให้สามารถพัฒนาไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อความอยู่รอดขององค์กรนั่นเอง (กัญญามาน อินทวงศ์, 2541 : 1) ทั้งนี้การสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ มีความสำคัญที่จะทำให้บุคลากรเกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานในองค์กร เป็นองค์ประกอบหนึ่งส่งผลให้การจัดการความรู้ ประสบผลสำเร็จ การมีวัฒนธรรมของการแลกเปลี่ยนทางด้านค่านิยม และช่วยเสริมสร้างบรรยากาศให้บุคลากรเกิดความไว้วางใจกันในการปฏิบัติงาน (Cook & Lafferty, 1989 : 2-5)

ปัจจัยที่จำเป็นในการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ ได้แก่ การสร้างความยั่งยืนด้านลูกค้าเครือข่าย ผู้ถือหุ้น และสิ่งแวดล้อม (Sustainability) การมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นเลิศด้านความรู้ (Personal Mastery) การเสริมสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) การสร้างจิตสำนึกในหน้าที่ของความร่วมมือของบุคลากร (Accountability) การส่งเสริมและยกระดับการนำความรู้สู่นวัตกรรม (Knowledge) ซึ่งพบว่า วัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กรเนื่องจากความเชื่อและค่านิยมของพนักงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อที่แข็งแกร่งความไว้วางใจต่อค่านิยมและความเชื่อที่พนักงานมีอย่างมั่นคงสม่ำเสมอ เป็นพื้นฐานสำคัญต่อความร่วมมือกันปฏิบัติงานภายในองค์กร โดยเฉพาะความเชื่อและค่านิยมหลักที่สอดคล้องกับนโยบายและการปฏิบัติงานมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กร

นั่นคือ สามารถนำวิสัยทัศน์ของผู้นำไปปฏิบัติให้เกิดขึ้นจริง และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่แข็งแกร่ง อีกทั้งยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านคุณภาพของงาน และด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงานอีกด้วย (Denison, 1990 : 3)

วัฒนธรรมองค์กรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ประกอบด้วย “ข้อสัตย์สุจริต ใช้ชีวิตพอเพียง มีสำนึกรับผิดชอบ ยึดบริการด้วยใจ ตอบสนองเป็นทีม” ซึ่งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สำนักงานใหญ่ได้เผยแพร่วัฒนธรรมองค์กรนี้ไปยังทุกภาคส่วน เพื่อให้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด ได้รับทราบนโยบายและนำวัฒนธรรมองค์กรมาถือเป็นแนวปฏิบัติ ประกอบด้วย การส่งเสริมให้พนักงานเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขในการดำเนินชีวิตภายใต้กรอบการปฏิบัติตามวัฒนธรรมองค์กร เพื่อให้องค์กรเกิดความเข้มแข็งอย่างเป็นองค์รวม โดยมุ่งเน้นการเผยแพร่วัฒนธรรมองค์กรให้กับพนักงานของธนาคารเป็นประจำทุกปี ซึ่งถือเป็นแนวการปฏิบัติที่ส่งผลให้เกิดการสร้างค่านิยมร่วมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และถึงแม้ว่าจะมีแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการสร้างค่านิยมร่วม แต่ยังคงพบว่ามีปัญหาที่เกิดขึ้น ได้แก่ การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามวัฒนธรรมที่ยังขาดความยุติธรรม และบุคลากรบางส่วนยังให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสร้างค่านิยมร่วมในสัดส่วนที่น้อยอยู่ (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2562)

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ ที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ ว่ามีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยเพื่อนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ ที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีของ (Senge, 1990 : 3) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2562 : ออนไลน์) และ Petersen and Plowman (1989 : 31) มาประยุกต์ใช้เป็นการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสร้างควมยั่งยืนด้านลูกค้าเครือข่าย ผู้ถือหุ้น และสิ่งแวดล้อม 2) ด้านการมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นเลิศด้านความรู้ 3) ด้านการเสริมสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม 4) ด้านการสร้างจิตสำนึกในหน้าที่ของความรับผิดชอบต่อบุคลากร และ 5) ด้านการส่งเสริมและยกระดับการนำความรู้สู่นวัตกรรม และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพของงาน 2) ด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

การสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ

1. ด้านการสร้างควมยั่งยืนด้านลูกค้าเครือข่าย ผู้ถือหุ้น และสิ่งแวดล้อม
2. ด้านการมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นเลิศด้านความรู้
3. ด้านการเสริมสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม
4. ด้านการสร้างจิตสำนึกในหน้าที่ของความรับผิดชอบต่อบุคลากร
5. ด้านการส่งเสริมและยกระดับการนำความรู้สู่นวัตกรรม

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

1. ด้านคุณภาพของงาน
2. ด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน

ภาพประกอบ 1 การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 107 คน (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2562 : ออนไลน์)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

บุคลากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 90 คน โดยเปิดตาราง Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 43) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามจำนวน 90 ชุด ทั้งนี้แบบสอบถาม โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Simple random sampling) ซึ่งมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1.1 จำแนกบุคลากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด แบ่งออกเป็นตำแหน่งงาน

2.1.2 กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนบุคลากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด

2.1.3 ทำการสุ่มตัวอย่างตามข้อ 2.1.2 โดยใช้วิธีการจับสลาก ดังตาราง 1

ตาราง 1 ข้อมูลประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ตำแหน่งพนักงาน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
ผู้จัดการสาขา	5	2
ผู้ช่วยผู้จัดการสาขา	7	7
หัวหน้างาน	15	10
พนักงานพัฒนารูทกิจ	45	37
พนักงานการเงิน	24	24
ผู้ช่วยพนักงาน	11	10
รวม	107	90

2.2 การวัดคุณสมบัติของตัวแปร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน 1) ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 7 ข้อ 2) ข้อมูลทั่วไปของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 3 ข้อ 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการสร้างค่านิยมด้านลูกค้าเครือข่าย ผู้ถือหุ้น และสิ่งแวดล้อม 2) ด้านการมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นเลิศด้านความรู้ 3) ด้านการเสริมสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม 4) ด้านการสร้างจิตสำนึกในหน้าที่ของความร่วมมือของบุคลากร และ 5) ด้านการส่งเสริมและยกระดับการนำความรู้สู่นวัตกรรม จำนวน 20 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงค่านิยมขององค์กรลูกค้า ผู้ถือหุ้น สังคมและสิ่งแวดล้อม การยึดมั่นในความเป็นเลิศในทุกเรื่องที่จะนำไปสู่การเติมเต็มตามวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร การวางแผนการทำงานในลักษณะการทำงานเป็นทีม และการปฏิบัติงานและเปิดเผยผลการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง โปร่งใส ชัดเจน และตรวจสอบได้ เป็นต้น 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้ ด้านคุณภาพของงาน และด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน จำนวน 9 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับความสามารถในการกำหนดกลยุทธ์ เทคนิค วิธีการ ด้วยวิธีการทำงานที่เหมาะสม

ลดปัญหาอุปสรรคในการทำงาน การค้นหาแนวทางการปฏิบัติงานใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และกลยุทธ์ในการสร้างความสำเร็จในการทำงานและช่วยลดความซ้ำซ้อนของงาน เป็นต้น

2.3 คุณภาพของเครื่องมือที่วัด

ผู้วิจัยทดสอบความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่นและหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ มีขั้นตอนดังนี้

2.3.1 การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence) ผลการตรวจสอบได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ .900

2.3.2 การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability Test) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งการสร้างความนิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.720-0.898 และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.784-0.958 ซึ่งสอดคล้องกับ Hair, Money, Page and Samouel (2007 : 358) ที่เสนอว่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา มากกว่า 0.70 ขึ้นไป จึงจะถือว่ายอมรับได้

2.3.3 การหาอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation ซึ่งการสร้างความนิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.421-0.665 และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.412-0.885 ซึ่งสอดคล้องกับ ธาณินทร์ ศิลป์จารุ (2557 : 102) ที่เสนอว่าค่าอำนาจจำแนก มากกว่า 0.40 ขึ้นไป จึงจะถือว่ายอมรับได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามถึงผู้บริหารธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 90 ชุด เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของบุคลากรในหน่วยงานของท่าน และใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลโดยมอบแบบสอบถามพร้อมทั้งอธิบายวิธีบันทึกตลอดจนคำอธิบายศัพท์ต่างๆ ให้แก่หน่วยงานทราบ โดยเริ่มส่งแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2562 ซึ่งกำหนดระยะเวลา ภายใน 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยจะกลับไปรับแบบสอบถามตามวัน เวลาที่นัดหมายไว้ ทั้งนี้แบบสอบถาม ที่ได้รับตอบกลับคืนมาจำนวนทั้งสิ้น 90 ฉบับ และทำการตรวจสอบแบบสอบถามที่ตอบกลับทั้ง 90 ฉบับ ซึ่งมีแบบสอบถามที่ตอบกลับสมบูรณ์ 90 ฉบับ ร้อยละ 100.00 เมื่อเปรียบเทียบกับแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างซึ่งสอดคล้องกับ บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 87) ได้เสนอว่า การส่งแบบสอบถาม ต้องมีอัตราตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงจะถือว่ายอมรับได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณและการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างความนิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$PM = \beta_0 + \beta_1 CUS + \beta_2 KNO + \beta_3 TEA + \beta_4 RES + \beta_5 INN + \epsilon$$

เมื่อ PM แทน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

CUS แทน ด้านการสร้างความยั่งยืนด้านลูกค้าเครือข่าย ผู้ถือหุ้น และสิ่งแวดล้อม

KNO แทน ด้านการมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นเลิศด้านความรู้

TEA แทน ด้านการเสริมสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม

RES แทน ด้านการสร้างจิตสำนึกในหน้าที่ของความรักชอบของบุคลากร

INN แทน ด้านการส่งเสริมและยกระดับการนำความรู้สู่นวัตกรรม

สรุปผล

การศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างความนิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ศึกษาการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด แสดงผลดังตาราง 2

ตาราง 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศโดยรวมและเป็นรายด้านของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด

การสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ (SV)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการสร้างความยั่งยืนด้านลูกค้าเครือข่าย ผู้ถือหุ้น และสิ่งแวดล้อม (CUS)	4.92	0.19	มากที่สุด
2. ด้านการมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นเลิศด้านความรู้ (KNO)	4.89	0.23	มากที่สุด
3. ด้านการเสริมสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (TEA)	4.80	0.30	มากที่สุด
4. ด้านการสร้างจิตสำนึกในหน้าที่ของความรับผิดชอบต่อบุคลากร (RES)	4.87	0.27	มากที่สุด
5. ด้านการส่งเสริมและยกระดับการนำความรู้สู่นวัตกรรม (INN)	4.85	0.24	มากที่สุด
โดยรวม	4.87	0.19	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า บุคลากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านการสร้าง ความยั่งยืนด้านลูกค้าเครือข่าย ผู้ถือหุ้น และสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.92$) ด้านการมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นเลิศด้านความรู้ ($\bar{X} = 4.89$) และด้านการสร้างจิตสำนึกในหน้าที่ของความรับผิดชอบต่อบุคลากร ($\bar{X} = 4.87$)

2. ศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด แสดงผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวมและเป็นรายด้านของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (PM)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านคุณภาพของงาน (QW)	3.85	0.68	มาก
2. ด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน (SO)	3.79	0.56	มาก
โดยรวม	3.82	0.52	มาก

จากตาราง 3 พบว่า บุคลากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ดังนี้ ด้านคุณภาพของงาน ($\bar{X} = 3.85$) และด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.79$)

3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ ที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด แสดงผลดังตาราง 4 และ 5

ตาราง 4 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด

ตัวแปร	PM	CUS	KNO	TEA	RES	INN	VIF
$\bar{X}$	3.91	4.92	4.89	4.80	4.87	4.85	
S.D.	0.59	0.19	0.23	0.30	0.27	0.24	
PM	-	0.516*	0.386*	0.654*	0.701*	0.429	
CUS		-	0.355*	0.494*	0.618*	0.305*	1.717
KNO			-	0.385*	0.363*	0.550*	1.570
TEA				-	0.609*	0.333*	1.714
RES					-	0.466*	2.195
INN						-	1.599

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งอาจทำให้เกิดเป็นปัญหาเกี่ยวเนื่องระหว่างตัวแปรอิสระ (Multi collinearity) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ ด้วยค่า VIF, พบว่า ค่า VIF ของตัวแปรอิสระการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศมีค่าตั้งแต่ 1.570–2.195 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กัน แต่ไม่มีนัยสำคัญ (Black, 2006 : 585) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น การสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศในแต่ละด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 5 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศโดยรวมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด

การสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ	ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวม		t	p-value
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	3.737	1.727	2.163	0.033*
1. ด้านการสร้างความยั่งยืนด้านลูกค้าเครือข่าย ผู้ถือหุ้น และสิ่งแวดล้อม	0.232	0.490	0.474	0.637
2. ด้านการมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นเลิศด้านความรู้	0.317	0.349	2.240	0.029*
3. ด้านการเสริมสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	0.407	0.228	3.329	0.012*
4. ด้านการสร้างจิตสำนึกในหน้าที่ของ ความรับผิดชอบของบุคลากร	0.264	0.365	2.660	0.010*
5. ด้านการส่งเสริมและยกระดับการนำความรู้สู่นวัตกรรม	0.149	0.361	0.414	0.680
F = 0.949 p = 0.454 AdjR ² = 0.253				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 5 พบว่า การสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ ด้านการมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นเลิศด้านความรู้ ด้านการเสริมสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และด้านการสร้างจิตสำนึกในหน้าที่ของความรับผิดชอบต่อของบุคลากร มีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ ด้านการสร้างความรู้ด้านลูกค้าเครือข่าย ผู้ถือหุ้น และสิ่งแวดล้อม และด้านการส่งเสริมและยกระดับการนำความรู้สู่นวัตกรรมไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวม

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. บุคลากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศโดยรวม ด้านการสร้างความรู้ด้านลูกค้าเครือข่าย ผู้ถือหุ้น และสิ่งแวดล้อม ด้านมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นเลิศด้านความรู้ ด้านการสร้างจิตสำนึกในหน้าที่ของความรับผิดชอบต่อของบุคลากร ด้านการส่งเสริมและยกระดับการนำความรู้สู่นวัตกรรม และด้านการเสริมสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีวัตถุประสงค์บริการสินเชื่อครบวงจรเพื่อเสริมสร้างโอกาสในการพัฒนาขีดความสามารถทางการผลิตและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตรเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรชุมชนและเกษตรกร เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ มุ่งมั่น หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี เพื่อทำให้เกิดประโยชน์ร่วมกันทุกฝ่ายอย่างยั่งยืน อีกทั้งองค์กรมีนโยบายที่ชัดเจน โดยมุ่งเน้นผลสำเร็จมีเป้าหมายขององค์กรให้ความใส่ใจลูกค้าพิเศษ แต่ไม่เน้นค่านิยมในการแข่งขันระหว่างกัน เน้นการดูแลเอาใจใส่ความเป็นอยู่ และความต้องการของพนักงานเป็นหลัก มีการรับฟังความคิดเห็นจากพนักงาน มีบรรยากาศการทำงานที่คล้ายอยู่ในครอบครัว มีการทำงานเป็นทีมและร่วมกันตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริยา เสงทวีทรัพย์ศิริ (2558 : 15) พบว่าพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรเป็นตัวแปรสำคัญในการส่งผลให้พนักงานในองค์กรมีความสุขในการทำงาน เพราะนอกจากพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรจะมีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานแล้ว สภาพแวดล้อมในการทำงานและการที่องค์กรไม่เน้นค่านิยมในการแข่งขันระหว่างกัน ยังเป็นตัวแปรส่งผ่านพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ดังนั้น องค์กรควรให้ความสำคัญและส่งเสริมการเกิดพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรในแต่ละองค์ประกอบ อันจะส่งผลให้บุคลากรมีความสุขในการทำงานเพิ่มมากขึ้น เนื่องจาก การที่ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อบุคคลน้อย แต่ให้ความสนใจต่อกฎเกณฑ์ และต้องการที่จะให้สภาพแวดล้อมคงอยู่ และควบคุมสภาพแวดล้อมโดยใช้ประโยชน์จากกฎเกณฑ์นั้น ทำให้บุคลากรต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยงานอย่างเคร่งครัด จึงก่อให้เกิดความคับข้องใจ ความเครียด ซึ่งขัดขวางต่อการเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์หรือการพัฒนาให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ขึ้นได้ ดังนั้น องค์กรที่ควรมุ่งมั่นหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี เพื่อทำให้เกิดประโยชน์ร่วมกันทุกฝ่าย กำหนดเกณฑ์สำหรับการสร้างค่านิยมร่วมในการเป็นพนักงานที่ดีขององค์กร เพราะถ้าหากมีค่านิยมร่วมที่ดีจะส่งผลต่อพฤติกรรมของพนักงานในองค์กรหลายด้าน และพัฒนาไปสู่ความผูกพันต่อองค์กรได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัชา จันทเขต (2551 : 12) พบว่า พนักงานมีความสุขผูกพันต่อองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าพนักงานที่มีความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ความผูกพันต่อองค์กรด้านจิตใจ พนักงานมีความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความผูกพันต่อองค์กรด้านการคงอยู่กับองค์กร และความผูกพันต่อองค์กรด้านบรรทัดฐานสังคม พนักงานมีพฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าพนักงานที่มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ด้านพฤติกรรมทำให้ความช่วยเหลือ ด้านพฤติกรรมคำนึงถึงผู้อื่น ด้านพฤติกรรมความมั่นใจ เป็นนักกีฬา และด้านพฤติกรรมสำนึกในหน้าที่ ส่วนพนักงานที่มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านพฤติกรรมให้ความร่วมมือ และความผูกพันต่อองค์กร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของพนักงาน เนื่องจากความผูกพันต่อองค์กรทั้ง 3 ด้าน เป็นสิ่งที่เชื่อมโยงค่านิยม พฤติกรรมระหว่างบุคคลแต่ละคนกับองค์กรเข้าด้วยกัน

2. บุคลากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวม ด้านคุณภาพของงานและด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก เนื่องจากลักษณะงานเป็นงานที่ต้องเร่งผลิตเพื่อส่งของให้ทันตามที่ลูกค้าต้องการ พนักงานจึงต้องมีความกระตือรือร้น เพื่อสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายและดำเนินงานให้เสร็จทันตามแผนกำหนดไว้ทัน และการที่จะทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ

มากที่สุดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สนับสนุนร่วมกันเพื่อเป็นสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นต่อผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้ปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประภา สังข์พันธ์ (2554) ที่อธิบายถึงแรงจูงใจเป็นความต้องการที่ได้รับแรงกระตุ้นจากสิ่งหนึ่ง พบว่าประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายปัจจัยประกอบกัน เพื่อตอบสนองความต้องการขององค์กร โดยองค์กรก็ต้องนำปัจจัยจูงใจมาเป็นตัวขับเคลื่อนเพื่อให้พนักงานปฏิบัติตามเป้าหมายขององค์กรที่วางไว้ เพื่อแลกกับสิ่งจูงใจหรือผลตอบแทนที่ได้มา ซึ่งความพยายามในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

3. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตุนคร จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทสถาบันการเงิน ที่ดำเนินธุรกิจโดยใช้หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี มีความรับผิดชอบต่อ สำนึกในหน้าที่ มีคุณธรรมและจรรยาบรรณทางธุรกิจที่ดี เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร บริการสินเชื่อครบวงจรเพื่อเสริมสร้างโอกาสในการพัฒนาขีดความสามารถการผลิตและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร เสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรชุมชนและเกษตรกร และยังพัฒนาบริการใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ มุ่งมั่นหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ยึดมั่นในความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อทำให้เกิดประโยชน์ร่วมกันทุกฝ่ายอย่างยืนยาวและยั่งยืน อีกทั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้ดูแลเรื่องการกำหนดผลตอบแทนที่เหมาะสมเป็นธรรม และจัดให้มีสวัสดิการด้านต่าง ๆ เช่น การรักษาพยาบาล การเคหะสงเคราะห์ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การให้ทุนการศึกษาแก่พนักงาน ทำให้พนักงานรู้สึกถึงความมั่นคง และการที่ธนาคารฯ ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ ด้านการมุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นเลิศด้านความรู้ ด้านการเสริมสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และด้านการสร้างจิตสำนึกในหน้าที่ของความรับผิดชอบต่อบุคลากร ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเพิ่มสูงขึ้นไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพและความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งทิพา คำเป็กเครือ และบุญญาดา นาสมบุรณ์ (2560 : 1-6) พบว่าลักษณะวัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าลักษณะวัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติของพนักงาน (ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณของงาน ด้านเวลาที่ใช้ทำงาน ด้านค่าใช้จ่ายในงาน) อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.01 เพราะบุคลากรในองค์กรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ของตนเองอยู่เสมอ ผลงานจึงออกมามีประสิทธิภาพจนเป็นที่ยอมรับระหว่างเพื่อนร่วมงาน อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาเป็นอย่างดี เพื่อให้บุคลากรเติบโตในสายงาน และมอบหมายงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถ เพื่อเพิ่มทักษะและต่อยอดประสบการณ์ส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มสูงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภรณ์ทิพย์ ศิริสุนทร (2557 : 92) พบว่าความสามารถในการใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ไขปัญหาของการทำงานเป็นทีม มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวม เนื่องจากพนักงานมีการริเริ่มการเรียนรู้สิ่งใหม่ด้วยตนเองไม่ทอดทิ้งแม้ประสบปัญหาที่ยาก สามารถแสวงหาวิธีการเรียนรู้ได้หลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพและความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน

4. บุคลากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เขตพื้นที่สาเกตุนคร จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ ด้านการสร้างความรู้ความยั่งยืนด้านลูกค้าเครือข่าย ผู้ถือหุ้น และสิ่งแวดล้อม และด้านการส่งเสริมและยกระดับการนำความรู้สู่นวัตกรรม พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานโดยรวม เนื่องจากถึงแม้ว่าบุคลากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จะปฏิบัติงานแตกต่างกัน แต่โดยภาพรวมบุคลากรธนาคารฯ ให้ความสำคัญเกี่ยวกับค่านิยมร่วมกับการประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพราะถือเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับธนาคารฯ เพื่อนำไปบริหารองค์กรอย่างยั่งยืน และพัฒนาพฤติกรรมของบุคลากรในทุกระดับ อีกทั้งยังเป็นตัวขับเคลื่อนภารกิจงานของธนาคารฯ เพื่อให้เป็นไปตามทิศทางและกรอบการดำเนินงานของธนาคารฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริรัตน์ ฉัตรสมนิยม (2551 : 99) พบว่าพนักงานในองค์กรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า ผู้ถือหุ้น สภาแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน นโยบายและการบริหารงาน และการสนับสนุนความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของพนักงาน เช่น การเลื่อนตำแหน่งงานที่สูงขึ้น การสนับสนุนให้พนักงานศึกษาต่อเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อสร้างขวัญในการปฏิบัติงาน และเป็นตัวช่วยกระตุ้นให้เกิดความต้องการในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรมีการดำเนินการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างค่านิยมร่วมขององค์กรด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นประจำสม่ำเสมอ อย่างเป็นระบบเพื่อกระตุ้นให้บุคลากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ค่านิยมร่วมขององค์กรมีความเข้มแข็ง

1.2 ควรส่งเสริม พัฒนาสมรรถนะในด้านต่าง ๆ ของบุคลากรให้มากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะส่งผลให้เกิดความรวดเร็ว และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการเก็บข้อมูลเรื่องการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเชิงลึก เพื่อที่จะได้ เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยการศึกษาการสร้างค่านิยมร่วมสู่ความเป็นเลิศในครั้งต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์และผลกระทบของการสร้างค่านิยมร่วม สู่ความเป็นเลิศและประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของธุรกิจอื่น ๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบและเป็นแนวทางในการพัฒนาผลงานการวิจัยต่อไป เช่น ธนาคาร และธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทอื่น ๆ เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติม ที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน เช่น ความผูกพัน ต่อองค์กร ความจงรักภักดี บรรยากาศในองค์กร และความพึงพอใจในการทำงาน เป็นต้น เพื่อที่องค์กรจะนำผลการศึกษา ที่ได้มาใช้บริหารงานบุคคล ให้เกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาณ อินทวงศ์. (2554). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการพัฒนาองค์กร*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2562, จาก <https://www.thaihealth.or.th/blog/myblog/topic/>
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2562). *วัฒนธรรมองค์กร*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2562, จาก https://www.baac.or.th/th/content-about.php?content_group_sub=0012
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยSPSS* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประภา สังข์พันธ์. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน กรณีศึกษา บมจ.ธนาคารกรุงไทย*. วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มนัชา จันทเขต. (2551). *ค่านิยมในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร ความเชื่ออำนาจในตนกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สำนักงานใหญ่)*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รุ่งทิวา คำเบิกเครือ และบุญญาดา นาสมบุญ. (2560). *วัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน กรณีศึกษา บริษัทไทย-ญี่ปุ่น*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.
- สิริรัตน์ ฉัตรสมนิม. (2551). *ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคาร*. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารทั่วไป. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- ศุภรณ์ทิพย์ ศิริสุนทร. (2557). *ผลกระทบของความสามารถในการเรียนรู้การทำงานที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดมหาสารคาม*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 33(1), 208-220.
- อาริญา เสงฆ์ทรัพย์ศิริ. (2558). *ความผูกพันต่อองค์กร บุคลิกภาพ ท้าองค์กรประกอบและความสุขในการทำงานของพยาบาล โดยมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรเป็นตัวแปรสื่อ: กรณีศึกษาโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแห่งหนึ่ง*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Black, K. (2006). *Business Statistics for Contemporary Decision Making* (4th ed.). USA: John Wiley & Son.

- Cook, R.A. and Lafferty, L.J. (1989). Organization culture inventory. Plymouth. *MI: Human Synergistics*, 21(1), 2-5.
- Denison, D.R. (1990). *Corporate Culture and Organizational Effectiveness*. New York: Wiley.
- Hair, J., Money, A., Page, M. and Samouel, P. (2007). *Research Methods for Business*. London: Routledge.
- Petersen, E. and Plowman, G. E. (1989). *Business organization and management*. Illinois: Irwin.
- Senge, P.M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*. New York: Doubleday.

ภาคผนวก

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ

เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือในการเขียนบทความสำหรับผู้ที่มีความประสงค์ในการส่งบทความเข้าร่วมตีพิมพ์วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยจะกำหนดทั้งรูปแบบและแนวทางในการพิมพ์บทความ ซึ่งจะใช้ในการจัดทำวารสารฯ ในแบบรูปเล่ม ดังนั้น เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพและเพื่อให้การจัดทำเอกสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว ผู้ส่งบทความควรพิมพ์บทความตามรูปแบบและแนวทางที่กำหนดอย่างเคร่งครัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1.1 ชื่อวารสาร : วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

1.2 เลขมาตรฐานสากลประจำวารสาร (International Standard Serial Number – ISSN)

ISSN 1905-6036 (Print)

ISSN 2673-0731 (Online)

1.3 วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการ บทความทั่วไป บทความวิจารณ์หนังสือ ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการของนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา บัณฑิตศึกษา

1.4 ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์ ประกอบด้วย บทความวิชาการ/บทความปริทัศน์ บทความวิจัย

1.5 ขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วย สาขาภาษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป การตลาด นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมการเกษตร สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม สารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.6 กำหนดพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ (มกราคม-เมษายน พฤษภาคม-สิงหาคม และ กันยายน-ธันวาคม)

2. นโยบายการพิจารณาค้นกรองบทความ

2.1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด

2.2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางวิชาการ และมีประโยชน์ในเชิงทฤษฎี หรือเชิงปฏิบัติ สารบทความและแนวการเขียนต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร โดยผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ จำนวนอย่างน้อย 2 ท่าน ขึ้นไปบทความ และเป็นผู้มีผลงานทางวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การประเมินแบบไม่เห็นกันทั้งสองฝ่ายระหว่างผู้นิพนธ์และผู้ประเมิน (Double-Blinded)

2.3 กองบรรณาธิการอาจส่งผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนแก้ไข เพิ่มเติม หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

2.4 กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขรูปแบบบทความที่ส่งมาตีพิมพ์

2.5 การยอมรับเรื่องตีพิมพ์เป็นสิทธิ์ของกองบรรณาธิการ และกองบรรณาธิการจะไม่รับผิดชอบในเนื้อหา หรือความถูกต้องของเรื่องตีพิมพ์ทุกเรื่อง

3. รูปแบบการเขียนบทความผลงานวิจัยฉบับเต็ม (Full Paper)

3.1 การเตรียมต้นฉบับ จัดพิมพ์แบบ 1 คอลัมน์ มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาด A4 ($8\frac{1}{4} \times 11\frac{3}{4}$ นิ้ว = 21×29.7 ซม.) เว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบน 3.18 เซนติเมตร ด้านล่าง ขวามือ และซ้ายมือ 2.5 เซนติเมตร

3.1.2 คำโคร่งหน้ากระดาษ ระยะขอบบน ขนาด 3.18 ซม. ระยะขอบซ้าย ขวา ล่าง ขนาด 2.5 ซม.

3.1.3 ตำแหน่งของแท็บหยุด ตั้งค่าเริ่มต้นที่ 1.5 เซนติเมตร และตั้งเพิ่มขึ้นจุดละ 0.5 เซนติเมตร

3.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ระยะระหว่างบรรทัดเป็นแบบบรรทัดเดี่ยว (Single Space) โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่งดังนี้

3.2.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 18 Point ชนิดตัวอักษรตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.2.2 ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 16 Point ชนิดตัวอักษรตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.2.3 ชื่อผู้เขียน (ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรหนา แบบเอียง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้ายได้ชื่อเรื่อง เว้น 1 บรรทัด

3.2.4 หัวข้อใหญ่ในบทความ ขนาด 14 ชนิดตัวอักษรหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย ก่อนขึ้นหัวข้อต่อไป เว้น 1 บรรทัด จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และจัดย่อหน้าเป็นแบบกระจายแบบไทย

3.2.5 หัวข้อย่อย เว้นระยะห่างตามลำดับของแท็บหยุด ขนาด 16 Point ชนิดตัวอักษรตัวปกติ

3.2.6 การอ้างอิงในเนื้อหา ให้จัดพิมพ์ดังนี้

1) การเขียนอ้างอิงโดยระบุ ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสาร ไว้หน้าข้อความเพื่อบอกแหล่งที่มา

1.1) ภาษาไทย

ชื่อ สกุล (พ.ศ. : หน้า)

1.2) ภาษาอังกฤษ

นามสกุล, อักษรตัวแรกของชื่อต้น. อักษรตัวแรกของชื่อกลาง. (ค.ศ. : หน้า)

2) การเขียนอ้างอิงโดยระบุ ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสาร ไว้หลังข้อความเพื่อบอกแหล่งที่มา

2.1) ภาษาไทย

(ชื่อ สกุล, พ.ศ. : หน้า)

2.2) ภาษาอังกฤษ

(นามสกุล, อักษรตัวแรกของชื่อต้น. อักษรตัวแรกของชื่อกลาง, ค.ศ. : หน้า)

3.2.7 ท้ายกระดาษ แทรกอ้างอิงท้ายเรื่อง ประกอบด้วย

ข้อมูล สังกัดผู้นิพนธ์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ครบถ้วนทุกคน

1) นักศึกษาหลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา อีเมล ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรธรรมดาแบบเอียง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย (กรณี : นิสิต หรือนักศึกษา)

2) ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรธรรมดาแบบเอียง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย (ข้อมูลที่ปริกษาวิทยานิพนธ์)

3.3 จำนวนหน้า ต้นฉบับควรมีความยาวไม่เกิน 10 หน้า

4. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

เนื้อหา ภาษาไทยที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ควรแปลเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด (ในกรณีคำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นคำเฉพาะที่แปลไม่ได้หรือแปลแล้วไม่ได้ความหมายชัดเจนให้ทับศัพท์ได้) และควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อน เนื้อหาต้องเรียงลำดับดังนี้

4.1 บทความวิจัย

บทความวิจัยจัดเป็นเอกสารทางวิชาการประเภทเดียวกับรายงานการวิจัย (Research report) มีสาระและรูปแบบการนำเสนอที่คล้ายคลึงกัน โดยบทความวิจัยเป็นเอกสารทางวิชาการที่นักวิจัยเขียนขึ้นในรูปบทความวิชาการเพื่อนำเสนอข้อค้นพบ เชิงประจักษ์และหรือนวัตกรรมที่เป็นผลงาน บทความวิจัยมีการเรียงลำดับเนื้อหาที่สำคัญดังนี้

4.1.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

4.1.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.1.3 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้ว เข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษา

4.1.4 คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับ คำสำคัญภาษาไทย แต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (comma)

4.1.5 บทนำ เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการ พร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการวิจัยนั้นด้วย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่น ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

4.1.6 วัตถุประสงค์ ใช้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

4.1.7 กรอบแนวคิดและสมมติฐาน ระบุ กรอบแนวคิดของงานวิจัย พร้อมทั้งทฤษฎี แนวคิดที่นำมาสร้าง กรอบแนวคิด และสมมติฐาน (ถ้ามี)

4.1.8 วิธีดำเนินการวิจัย ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีหัวข้อดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กล่าวถึงกลุ่มประชากร วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ที่มาของกลุ่มตัวอย่าง แหล่งที่มาของข้อมูล

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.9 สรุปผล สรุปผลที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วยตาราง แผนภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้นขอบตารางด้านซ้ายและขวา หัวตารางเป็นแบบธรรมดาไม่มีการระบายสี และขีดเส้นคู่ กรณีตารางยังไม่สิ้นสุดให้ขีดด้วยเส้นเดี่ยว และเมื่อสิ้นสุดตารางให้ขีดด้วยเส้นคู่ ตารางควรมีเฉพาะที่จำเป็น ไม่ควร มีเกิน 5 ตาราง สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพ ขาวดำ ที่ชัดเจนและมีคำบรรยายใต้รูป กรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้

4.1.10 อภิปรายผล การอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงไร และควรอ้างทฤษฎี หรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม

4.1.11 กิตติกรรมประกาศ ระบุสั้นๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือใครบ้าง

4.1.12 ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

4.1.13 เอกสารอ้างอิง เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน แล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศหากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกแล้วตามด้วย และคณะ หรือ and others (เอกสารอ้างอิงภาษาไทยให้แปลเป็นภาษาอังกฤษ ควบคู่กัน)

4.2 บททบทวนวิชาการ

บททบทวนวิชาการเป็นการนำเสนอความรู้ ความคิดที่ดั่งอยู่บนพื้นฐานทางวิชาการที่เชื่อถือได้ในเรื่องนั้น ๆ โดยมี หลักฐานทางวิชาการอ้างอิง มีการวิเคราะห์ วิจารณ์ ให้ผู้อ่านเห็นประเด็นสำคัญอันเป็นสาระประโยชน์ที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ แก่ผู้อ่าน ซึ่งอาจจำเป็นต้องใช้ประสบการณ์ส่วนตัว หรือประสบการณ์และผลงานของผู้อื่นมาใช้ มีการเรียบเรียงเนื้อหาสาระ อย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเกิดความกระจ่างในความรู้ความคิดที่นำเสนอ อ้างอิงทางวิชาการและใช้แหล่งอ้างอิง ทางวิชาการอย่างถูกต้อง เหมาะสมตามหลักวิชาการ และจรรยาบรรณของนักวิชาการ มีการอภิปรายให้แนวคิด แนวทาง ในการนำความรู้ ความคิดที่นำเสนอไปใช้ให้เป็นประโยชน์ หรือมีประเด็นใหม่ ๆ ที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความต้องการสืบเสาะ หาความรู้หรือพัฒนาความคิดในประเด็นนั้น ๆ ต่อไป บททบทวนวิชาการมีการเรียงลำดับเนื้อหาที่สำคัญดังนี้

4.2.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

4.2.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.2.3 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดและสมมติฐาน(ถ้ามี) กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษา

4.2.4 คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับคำสำคัญภาษาไทย แต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (comma)

4.2.5 บทนำ เขียนจุดให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งสามารถใช้วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ตามแต่ผู้เขียนจะเห็นสมควร เช่น อาจใช้ภาษาที่กระตุ้น จูงใจผู้อ่านหรือยกปัญหาที่กำลังเป็นที่สนใจขณะนั้นขึ้นมาอภิปราย หรือตั้งประเด็นคำถามหรือปัญหาที่ท้าทายความคิดของผู้อ่านหรืออาจจะกล่าวถึงประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่าน เป็นต้น

4.2.6 เนื้อหา การจัดลำดับเนื้อหาสาระ ผู้เขียนควรมีการวางแผนจัดโครงสร้างของเนื้อหาสาระที่จะนำเสนอ และจัดลำดับเนื้อหาสาระให้เหมาะสมตามธรรมชาติของเนื้อหาสาระนั้น การนำเสนอเนื้อหาสาระควรมีความต่อเนื่องกัน เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสาระนั้นได้โดยง่าย

4.2.7 สรุปผล ควรมีการสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ ซึ่งอาจทำในลักษณะที่เป็นการย่อ คือ การเลือกเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ มาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท

4.2.8 เอกสารอ้างอิง บทความทางวิชาการ เป็นงานที่เขียนขึ้นบนพื้นฐานของวิชาการที่ได้มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัยกันมาแล้ว และการวิเคราะห์ วิจัยอาจมีการเชื่อมโยงกับผลงานของผู้อื่นจึงจำเป็นต้องมีการอ้างอิงเมื่อนำข้อความหรือผลงานของผู้อื่นมาใช้ โดยการระบุให้ชัดเจนว่าเป็นงานของใคร ทำเมื่อไร และนำมาจากไหน เป็นการให้เกียรติเจ้าของงาน การอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน แล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศหากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกแล้วตามด้วย และคณะหรือ and others

4.3 บทวิจารณ์หนังสือ

บทวิจารณ์หนังสือ เป็นการพิจารณาหนังสือเรื่องนั้นๆ โดยละเอียดเพื่อประเมินคุณค่า ออกมาเป็นข้อเขียน เป็นบทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่าและคุณภาพของหนังสือ บทความ โดยบทวิจารณ์หนังสือจะต้องบอกรายละเอียดของหนังสือ ได้แก่ ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ จำนวนหน้าและเลข ISBN ให้ชัดเจนด้วย โดยใช้หลักวิชาการและดุลพินิจอันเหมาะสม บทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย

4.3.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน ควรตั้งชื่อเรื่องที่เรียกถึงความสนใจของผู้อ่าน และสื่อ ความหมายได้ชัดเจน เช่น ตั้งชื่อตามชื่อหนังสือที่ต้องการวิจารณ์ ตั้งชื่อตามจุดมุ่งหมายของเรื่อง ตั้งชื่อ ด้วยการให้ประเด็นชวนคิด ชวนสงสัย

4.3.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน (ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย) ที่อยู่ หรือ E-mail ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.3.2 บทนำ เป็นการเขียนนำเกี่ยวกับเรื่องที่วิจารณ์ เช่น ถ้าเป็นการวิจารณ์วรรณคดีต้อง บอก ชื่อวรรณคดี ผู้แต่ง ประเภท ความเป็นมาของเรื่อง และอาจเขียนอธิบายและจุดที่ทำให้ผู้วิจารณ์ สนใจวรรณคดีเรื่องนี้

4.3.3 เนื้อเรื่อง เป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียดในการวิจารณ์ โดยนำเสนอจุดเด่น และจุดบกพร่องของเรื่องอย่างมีหลักเกณฑ์และมีเหตุผล หากต้องการเล่าเรื่องย่อของวรรณคดี หรือ วรรณกรรม ที่นำมาวิจารณ์ควรเขียนเล่าเรื่องอย่างสั้นๆ เพราะการวิจารณ์ไม่ใช่การสรุปเรื่อง แต่เป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ที่มีต่อวรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้น ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายอะไร มายังผู้อ่านหนังสือและสื่อให้ชัดเจนหรือไม่อย่างไร ถ้าประเด็นในการวิจารณ์มี

หลายประเด็น ควรนำเสนอ ตามลำดับ เพื่อให้ผู้อ่านบทวิจารณ์เข้าใจง่ายไม่สับสน ในกรณีที่วรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้นมีจุดเด่น และจุดด้อย ควรเขียนถึงจุดเด่นก่อนแล้วจึงกล่าวถึงจุดด้อย เพื่อให้เกียรติผู้เขียน และแสดงให้เห็นว่าการวิจารณ์คือการสร้างสรรค์ไม่ใช่การทำลาย

4.3.4 บทสรุป เป็นย่อหน้าสุดท้ายของบทวิจารณ์ เป็นการเขียนสรุปความคิดทั้งหมดที่วิจารณ์ และให้แง่คิดหรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน นอกจากนี้บทสรุปยังช่วยให้ผู้อ่านได้ทบทวนประเด็นสำคัญของเรื่องและความคิดสำคัญของผู้วิจารณ์แม้ว่าผู้อ่านอาจจะไม่ได้อ่านบทวิจารณ์ทั้งบท แต่ได้อ่าน บทสรุปก็สามารถทราบเรื่องของวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่นำมาวิจารณ์รวมทั้งความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ ที่มีต่อวรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้นได้

4.4 บทความปริทัศน์

เป็นงานทางวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการเฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อมูลวิพากษ์ที่ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป ผู้เขียนควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด บทความปริทัศน์ต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่นำเสนอ ข้อมูลที่นำเสนอจะต้องไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะผู้ที่อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ผู้อ่านในสาขาอื่นๆ หรือนิสิตนักศึกษาในระดับสูงสามารถเข้าใจได้ บทความปริทัศน์เป็นการนำเสนอภาพรวมของเรื่องที่นำเสนอโดยในหน้าแรกของบทความปริทัศน์จะประกอบด้วย

4.4.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน ควรตั้งชื่อเรื่องที่เรียกร้องความสนใจของผู้อ่าน และสื่อ ความหมายได้ชัดเจน

4.4.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน (ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย) ที่อยู่ หรือ E-mail ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.4.2 คำสำคัญ ระบุความสำคัญของเรื่อง (keywords) จำนวนไม่เกิน 5 คำ

4.4.3 ส่วนของเนื้อหาของบทความ ต้องมีบทนำ (introduction) เพื่อกล่าวถึงความน่าสนใจ ของเรื่องที่นำเสนอ ก่อนเข้าสู่เนื้อหาในแต่ละประเด็น

4.4.4 บทสรุป (conclusion) เพื่อเป็นการสรุปเรื่องโดยย่อให้เข้าใจว่า เรื่องที่ได้นำเสนอมีความน่าสนใจและความเป็นมาอย่างไร พร้อมขมวดปมเรื่องที่นำเสนอ พร้อมข้อเสนอแนะจากผู้มีพินัยเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว สำหรับให้ผู้อ่านได้พิจารณาประเด็นที่ น่าสนใจต่อไป ผู้มีพินัยควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด บทความปริทัศน์ต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่นำเสนอ ข้อมูลที่นำเสนอ จะต้องไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะผู้อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ซึ่งผู้อ่าน ในสาขาอื่นหรือนิสิตนักศึกษาในระดับสูงสามารถเข้าใจได้

5. การส่งบทความ

กำหนดการรับบทความ สามารถส่งบทความถึงกองบรรณาธิการ ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ผ่านระบบลงทะเบียนออนไลน์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

6. ติดต่อสอบถามข้อมูล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ชั้น 7

113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120

เบอร์โทรศัพท์ 0 4355 6231, 0 4355 6001-8 ต่อ 1027 โทรสาร 0 4355 6231, 0 4355 6009

เว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru> Email : reru.journal101@gmail.com

ชื่อเรื่องภาษาไทย

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

ชื่อ สกุลผู้เขียน (ภาษาไทย)¹, ชื่อ สกุลที่ปรึกษา/ผู้ร่วมวิจัย² และ ชื่อ สกุลที่ปรึกษา/ผู้ร่วมวิจัย³ชื่อ สกุล ผู้เขียน (ภาษาอังกฤษ)¹, ชื่อ สกุล ที่ปรึกษา/ผู้วิจัยร่วมคนที่ 1² and ชื่อ สกุล ที่ปรึกษา/ผู้วิจัยร่วมคนที่ 2³

บทคัดย่อ

ใส่เนื้อหา.....กำหนดให้จำนวนคำ ไม่เกิน 250 คำ....

คำสำคัญ : คำที่1, คำที่ 2, คำที่ 3

Abstract

ใส่เนื้อหา.....

Keywords : คำที่1, คำที่ 2, คำที่ 3

บทนำ

ใส่เนื้อหา.....

วัตถุประสงค์

1. ใส่เนื้อหา.....

2. ใส่เนื้อหา.....

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ใส่เนื้อหา.....

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎี.... ของ (ปี: เลขหน้า) และแนวคิดของ ... (ปี: เลขหน้า) มาประยุกต์ใช้เป็น ชื่อต้นตัวแปรต้น..... ก็ด้าน ได้แก่ 1) ด้าน..... 2) ด้าน..... และชื่อต้นตัวแปรต้น..... ก็ด้าน ได้แก่ 1) ด้าน..... 2) ด้าน..... โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ ...

วิธีดำเนินการวิจัย

ใส่เนื้อหา.....

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ใส่เนื้อหา.....

¹ ข้อมูลสังกัด ผู้นิพนธ์ (ข้อมูลภาษาไทย) หากเป็นนักศึกษา ข้อมูลประกอบด้วย นักศึกษาหลักสูตร สาขาวิชา สถาบัน และ อีเมล

² ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1 (ข้อมูลภาษาไทย) (ข้อมูลประกอบด้วย ตำแหน่งทางวิชาการ และสังกัด)

³ ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2 (ข้อมูลภาษาไทย) (ข้อมูลประกอบด้วย ตำแหน่งทางวิชาการ และสังกัด)

¹ ข้อมูลสังกัด ผู้นิพนธ์ (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)

² ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1 (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)

³ ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2 (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ใส่เนื้อหา.....

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เริ่มเนื้อหา.....

2.1 ใส่เนื้อหา.....

2.2 ใส่เนื้อหา.....

2.3 ใส่เนื้อหา.....

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เริ่มเนื้อหา.....

3.1 ใส่เนื้อหา.....

3.2 ใส่เนื้อหา.....

3.3 ใส่เนื้อหา.....

3.4 ใส่เนื้อหา.....

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เริ่มเนื้อหา.....

4.1 ใส่เนื้อหา.....

4.2 ใส่เนื้อหา.....

4.3 ใส่เนื้อหา.....

4.4 ใส่เนื้อหา.....

สรุปผล

ใส่เนื้อหา.....

1. ใส่เนื้อหา.....

1.1 ใส่เนื้อหา.....

1.2 ใส่เนื้อหา.....

2. ใส่เนื้อหา.....

2.1 ใส่เนื้อหา.....

2.2 ใส่เนื้อหา.....

อภิปรายผล

ใส่เนื้อหา.....

1. ใส่เนื้อหา.....

1.1 ใส่เนื้อหา.....

1.2 ใส่เนื้อหา.....

2. ใส่เนื้อหา.....

2.1 ใส่เนื้อหา.....

2.2 ใส่เนื้อหา.....

ข้อเสนอแนะ**1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้**

1.1 ใส่เนื้อหา.....

1.2 ใส่เนื้อหา.....

1.3 ใส่เนื้อหา.....

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1.1 ใส่เนื้อหา.....

1.2 ใส่เนื้อหา.....

1.3 ใส่เนื้อหา.....

เอกสารอ้างอิง (ไม่ต้องระบุประเภท ให้เรียงลำดับตามพยัญชนะ)**หนังสือ**

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อหนังสือ (พิมพ์ครั้งที่ ครั้งที่พิมพ์ ให้ระบุ กรณีพิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). จังหวัด: สำนักพิมพ์.

วารสาร

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่พิมพ์(ฉบับที่), เลขหน้าที่ปรากฏบทความ.

วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์. วิทยานิพนธ์ ชื่อปริญญา ชื่อเต็ม สาขาวิชา. จังหวัดที่ตั้งสถาบัน: ชื่อสถาบันการศึกษา.

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์. ดุษฎีนิพนธ์ ชื่อปริญญา ชื่อเต็ม สาขาวิชา. จังหวัดที่ตั้งสถาบัน: ชื่อสถาบันการศึกษา.

สื่อออนไลน์

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อเรื่อง. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก URL ที่ใช้สืบค้น

รายงานการประชุม

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อหัวข้อ หรือเรื่องการประชุม. ชื่อการประชุม สมัย ครั้งที่ ครั้งที่. วัน เดือน ปี. สถานที่จัด: สำนักพิมพ์. เลขหน้า.

สัมภาษณ์

ชื่อ สกุล. (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์). สัมภาษณ์. ตำแหน่ง.

ตัวอย่างตาราง

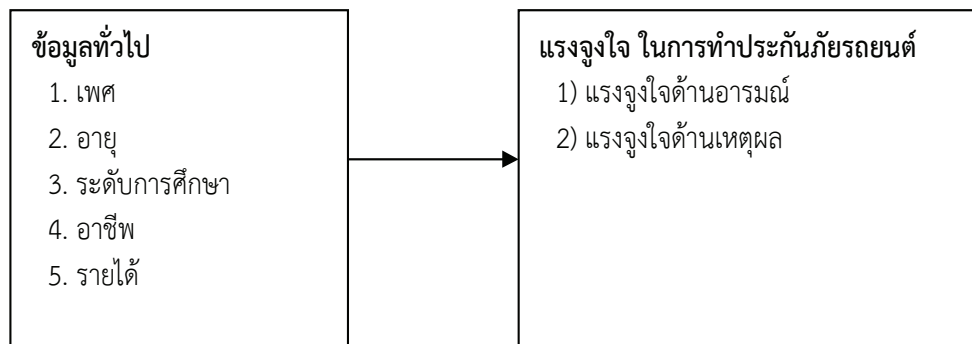
ตาราง ลำดับของตาราง ชื่อตาราง หากมากกว่า 1 บรรทัด ให้ชื่อตารางตรงกับบรรทัดแรก

ระบบ	ชื่อ สกุล	ระดับความคิดเห็น	หมายเหตุ
1. การบริหารงาน	สิงหา อยู่สุข	มากที่สุด	
2. การรับรู้	มินา สุขเจริญ	น้อยที่สุด	

ตัวอย่างภาพประกอบ

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ ลำดับของภาพประกอบ ชื่อภาพประกอบ หากมากกว่า 1 บรรทัด ให้ชื่อภาพประกอบตรงกับบรรทัดแรก